

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus II. De Deo Sciente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

TRACTATUS II.

De DEO sciente.

Ordinariè quidem priùs tractatur de *vistone Dei*, quām de ejus scientia; quia tamen prior est formalitas in Deo scientis, quām scibilis à nobis intuitivè: formalitas enim scientis perficit Deum in ordine ad se, formalitas scibilis in ordine quodammodo ad aliud; idèo priùs disputabitur de *Scientia*, quām de *vistone*; præcipue quia hic attingenda erunt aliqua, quæ sua amplitudine & difficultate, depositant nondum fatigatum Lectorem.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI in Communi.

Dari in Deo Scientiam, docet Scriptura, & demonstrat Metaphysica; docet quidem Scriptura pluribus locis, ut i. ad Cor. 2. v. ii. ad Rom. ix. & aliis locis. Demonstrat autem Metaph. Tum quia hoc ipso Deus non esset Deus, si non esset sciens; non enim esset Essentia perfectissima: Tum, quia gubernat mundum, creat ex arte, &c. quī id ageret, si inscius foret? Tum, quia beatus non esset, si cognoscitivus non esset. Prima Demonstratio lumen ex 12. Met. c. 9. Tertia ex 10. Eth. c. 8. Secunda ex principio Aristotelico, qui docet quod operari ex arte, supponat intelligentiam. Ad magis disputabilia accedendo, sit

QUÆSTIO I.

An detur actus primus intelligendi in Deo?

Negant cum Arcuolo plures Recentiorum. Affirmat Suarez, Arriaga. d. 15. à Num. 35. citans Capreolum, Arrubal, & alios. Sit

DIFFICULTAS I.

Proponuntur aliqua questionem concernentia.

PRÆMITTO I. Quis sit status questionis in praesenti? Non queritur de hoc: An in Deo sit actus primus physicus intelligendi? Tum, quia alias Deus non esset actus purus, utpote involvens physicum posse intelligere: Tum, quia Deus non esset Ens simplex, utpote compositus ex actu & potentia: Tum, quia hoc ipso Deus non esset Essentia perfectissima: perfectius enim esset esse, quod sit esse scientiam essentialiter in actu secundo. Non item queritur: An actus primus, & actus secundus intelligendi sint distincti in Deo? non enim sunt distincti actu ex natura rei; hæc enim distinctio est impugnata: non etiam realiter, propter dicta immediate de potentia physica: Et certè tota distinctio realis in Divinis, est secundum processus item physicam, quæ inter actum primum intelligendi, & secundum, non potest ostendiri in Divinis. Tota itaque quæstio in hoc stat: An scilicet in Deo ratione nostra reperi possit aliquod prædicatio-

tum, quod sit intellectio ejus commune, cum actus primo intelligendi creaturarum; ita ut prædicatum illud sit ejusmodi, quod ratione nostra convenire non possit ejus intellectio in actu secundo, quæ tali, & quæ subest nostris conceptibus spectatæ.

PRÆMITTO 2. Regulam dignoscendi: *An aliquod prædicatum reperiatur formaliter in Deo, consimile ei, quod reperiatur in creaturis.* Hanc regulam tradidit Aug. 1. 2. ad Simplicianum q. 2. eam autem explicat Ruiz de Scientia d. 2. i. 5. Tota doctrina in hoc stat: Accipi debet prædicatum de quo est quæstio, quoniam modo in creaturis reperiatur. Rursum ita acceptum, debet depurari à suis imperfectionibus; illis depuratis, si hoc quod remanet, est tale, ut adhuc servet eam connexionem prædicatorum, quæ salvet conceptum illius proprium, & qui sit sufficiens ad illud distinguendum à reliquis, quæ non sunt ipsum illud; tunc eo casu, tribui illud potest Deo: alias si adhuc non attendetur omnia quæcumque creaturis convenient, possent Deo convenire, immo convenienter illi ipsum esse creatum, siquidem in esse creato, depuratis imperfectionibus, manet adhuc ratio Entis.

Tota ergo difficultas est in ostendendo aliquo prædicato actu primi intelligendi, quod maneat servetque conceptum actus primi intelligendi, etiam depuratis imperfectionibus. Prædicta regula Aug. illustrati potest variis instantiis in prædicatis, quæ dicuntur de Deo, quām incipiendo ab his posterioribus, non datur v. g. opinio in Deo: Quia depurata imperfectione incertitudinis, obcurritatis, nihil residuum in opinione manet, nisi formalitas noscendi, quæ non salvat proprium conceptum opinionis, & distinctionem ejus à reliquis notitiis: jam autem v. g. tribuitur Deo ratio scientiæ; quia si depuraveris à Scientia imperfectionem discursus, dependentiam à speciebus, veram causationem &c. manet adhuc prædicatum cognitionis certæ, & evidenter, quod prædicatum, salvat conceptum Scientiæ.

PRÆMITTO

Disputatio III.

59

PRIMITO 3. Quenam sint per alios prædicti actus primi intelligendi, que depuratis imperfectionibus distinguant adhuc sufficienter, & salvi intellectum in actu primo, sive ille sit actus prius remus, sive proximus intelligendi. Quod uniter ad intellectum in actu primo radicali, seu numero accepimus.

EXPLICAT 1. Arriaga, & numerat quatuor predicata actus primi intelligendi radicalis. Quid sit intellectum ut quod. 2. Quod sit substantia Intellectiva. 3. Substantia personata. 4. Esse substantiam substantem intellectualem. Hac explicatio

NON SATISFACIT 1. Quia tota distinctione inter actum primum, & secundum intelligendi determini debet penes fundamentum, quod habetur in creatis ad hanc duo distinguenda; dicta autem explicatio, non attendit ad hoc fundamentum, quod ipsum probatur; quia actus primi intelligendi remotus in creaturis, saltem modo concipiendi, distinguuntur à substantia Intellectiva; prædicata autem allata ab Arriaga ostendit conditionem substantiae Intellectivæ, & non ostendit formaliter conditionem actus primi, quod ipsum probatur; nam etiam substantia Intellectiva est Intellectivum ut quod, intellectum personatum, subsistens & similia.

NON SATISFACIT 2. Quia actus primus radicalis, importat aliquam primitatem, quam nullo modo importat intellectivum ut quod: hoc enim non dicit plus, quam concretum ex intellectione, & subjecto capaci; Ergo actus primus radicalis, non rectè explicatur per intellectum ut quod: Tum, quia intellectivum ut quod, est denominatio totius; Ergo non quantum intellectui radicali seu actu primo, qui non concipiatur per modum totius.

NON SATISFACIT 3. Quia investigando; An. g. scientia competit Deo, malè quis dicere depuratis imperfectionibus manere hoc prædicatum scientia, quod sit substantia certò & evidenter noscens: Ergo & in presenti male dicere, quod depuratis imperfectionibus, remanserit conceptus actus primi intelligendi, sit substantia Intellectiva; cum in nobis intellectus, vel intellectus distinctus, vel ad maximum quod venit, concipitur per modum potentiarum, seu actus primi, Metaphysicè emanari, ex substantia anima. Quod si dicas, salvare in Deo actum primum intelligendi per hoc prædicatum, quod in substantia Intellectiva subsistens, & personata, si etiam non convincet; quia actus primus intelligendi si ponatur in Deo, debet esse quid communione omnibus tribus personis, & convenienter natura Divina: quæ tali: & tamen non competit naturæ quæ tali esse substantiam personatam; non enim datur substantia personata, vel substantia communis omnibus tribus personis. Ad solvendas Objectiones Arriaga.

Noto. Quod prædicatum intellectivi ut

quod, etiam in creato intellectu reperiatur; sed non tanquam distinctivum ejusdem ab omni eo, quod non est formaliter actus primus: convenit enim, ut dixi, etiam ipsi roti intellectuali. Concedi item potest, quod non solum personitas, & suppositalitas inter se distinguantur; sed etiam terminabilia ab iisdem, hoc est, ab illa, natura intellectuali, ab hac, natura etiam irrationalis; sed inde non sequitur, quod per substantialiam personatam, sufficienter salvetur, & distinguatur, actus primus intelligendi, ut jam dictum est. Et quamvis hic actus concipiatur ut actus substantialis; quia tamen per dicta prædicata non condistinguitur à toto, nec ostenditur illius communitas ad omnes tres personas, fit, ut actus ille primus, non rectè explicetur per ly: substantia intellectualis.

ADDO. Quod in praesenti tractetur quæstio, quæ in utramque partem probabiliter agitari possit, affirmarique, vel negari salva fide; nemo autem fidelis negat quod Deus sit substantia intellectualis; Ergo apparet, quod hic responsio fiat per id, de quo non est quæstio.

EXPLICAT 2. Caprolus apud Arriaga dictum prædicatum; quod scilicet stet in perfectione intellectivitatis fixa, & permanenti, quæ non convenit intellectio, quæ est transiens.

IMPUGNAT Arriaga. Quia visio beata est intellectio creatæ; & tamen dicit permanentiam.

RESPONDERI potest, quod scilicet visio beatitudinis permanentiam continuationis, sed non permanentiam per modum radicis, illiusmet ipsius continuationis; qualem radicem assument Caprolus. Eodemque modo solvi debet ratio petita à cognitione Angelica, à qua censetur Angelus nunquam abstingere. Hac explicatio tamen

NON SATISFACIT, quia nihil speciale ponit, per quod distinguatur actus primus intelligendi ab ipsa substantia intellectuali: Quia etiam hæc est radix permanentis, & fixa intellectualitatis.

Ut explicetur dictum prædicatum actus primi intelligendi. Sit

DIFFICULTAS II.

Deciditur Quæstio.

DICENDUM est. Dari actu primum intelligendi in Deo tam radicalem, quam proximum.

PROBATORI. Quotiescumque depuratis imperfectionibus manet adhuc conceptus proprius alicujus formalitatis reperibilis in creatura, illa formalitas potest tribui DEO; sed depuratis imperfectionibus ab actu primo intellectus creato, manet adhuc conceptus proprius illius; Ergo. Major probata est supra. Aut. S. Aug. & instantis, & insuper probatur, quia debent assignari aliqua communia prædicata Deo & creaturæ; alias si nihil communice haberent, vel Deus non esset vel creatura,

R. P.
H. MŁOD
ZIAŃOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI

creatura, quod utrumque absurdum est. Sequela probatur, quia si ponas Deum esse, pones illum esse Ens; Ergo si nihil habet commune Deus & creatura, nec communem habebunt rationem Entis; Ergo cum illam Deus habeat, creatura illam non habebit; vel è converso: Sed ea ratio communis non potest cum imperfectionibus convenire Deo, ut pote Enti perfectissimo; Ergo debet convenire deparatus imperfectionibus; quod ipsum volebat Major allata. Minor itaque principalis probatur: Quia seclusa potentialitate ab actu primo, quam excludit in Deo, formalitas actus puri, seclusa indifferentiā ad hoc, vel illud noscendum, quam excludit omniscientia Divina, seclusis denique aliis, manet adhuc ratio vitalis principii immediati Intellectionis; hoc autem prædicatum servat conditiones requisitas, ut possit Deo tribui; nam primò hæc formalitas competit etiam aëtibus primis intelligendi creatis, nec convenit ipsi Intellectioni actuali: hæc enim non est principium Intellectionis, sed motus à principio: importat item formalitatem propriam actus primi; Quia actus primus rectè definiretur per dicta prædicta. Quod autem nulla in dictis prædictis maneat imperfectio, quæ ulterius mente nostra deparari deberet, antequam probetur.

SUPPONO 1. Quod ratio principii nullam de se importet imperfectionem: nam dicuntur esse in Divinis formalitates principij formalis ut quo processionum, principii item remoti processionum, &c. quæ non dicerentur de Deo, si ratio principii importaret imperfectionem.

SUPPONO 2. Quod ratio principii in Divinis non tantum competat ipsis principiis, quæ fundant oppositionem physicam producentis & producti: Sed etiam convenient & ipsis formalitatibus, seu principiis quæ important à principiato solam distinctionem rationis; & ita natura est principium & radix Attributorum, Immensitas Ubiquitatis, & cætera similia.

SUPPONO 3. Principium Intellectionis in Deo, & in nostra sententia identificante potentias animæ, esse quidem ipsam naturam Intellectus; non esse tamen ex modo nostro concipiendi principium immediatum; eò quod à nobis concipiatur tanquam quid emanatum, ut eo anima utatur, ad formandas Intellectiones. Si autem ponatur intellectus in Creatis distinguiri realiter ab anima, multò minus distetur naturam esse principium immediatum Intellectionis; Quamvis enim ad illam concurreret anima, simul cum Intellectu distincto realiter, concurreret tamen non nisi tali immediatione, quali anima mediis forcipibus, extrahitignitum ferrum. Hic autem ipse actus primus radicalis distinguetur per hoc ab actu proximo; Quia actus proximus dicit completionem,

nem, & omnia requisita tenentia se etiam ex parte Objecti ad agendum, quam completionem non dicit, actus primus radicalis. Dixi autem, illud principium esse vitale; Quia etiam species impressa, & ipsum objectum, est etiam principium Intellectionis immediatum in suo genere, si non effectivum, saltem completivum, non tamen vitale. Quod si vitalitatem etiam specie tribuas, restringere poteris, quod scilicet illud principium, ex parte subjecti se teneat. His suppositis

PROBATUR Minor principalis: quia scilicet hoc prædicatum, nec importat ullam imperfectionem, ut dixi Supposito 1. Et quamvis Intellectionem non principiet, physique adhuc potest habere rationem principii, ut dixi Supposito secundo; conditumque sufficienter aetum primum radicalem, tam ab actu primo proximo, quam à natura Intellectuali; Ergo dici potest de Deo, & verè, & secundum modum requiritum, ad talē affirmationem.

PROBATUR 2. Falsa est hæc negativa; Deus non est principium immediatum vitale Intellectionis: nam hoc prædicatum importat perfectionem dignam Deo; Ergo erit vera hæc affirmativa, Deus est principium immediatum vitale Intellectionis; Ergo & hæc, Deus est actus primus radicalis intelligendi; Hæc enim se habent sicut definitio & definitivum. Et sicut stante omni simplicitate, potest Intellectio unius Objecti, non esse formaliter Intellectio alijs Objecti, idque ex modo nostro concipiendi; Ita stante simplicitate inter Intellectum & Intellectionem, potest adhuc formari conceptus actus primi intelligendi in Deo.

PROBATUR 3. Potest Deus dici principium suorum Attributorum; Item Immensitas principium Ubiquitatis: Ergo etiam potest Deus dici principium suæ Intellectionis, immediatum vitale.

PRO HAC sententia & prædicato explicatio, citri potest Suarez, qui hoc prædicatum dicit esse in Deo vim Intellectivam, & Arrubal qui illud appellat virtualem productionem Intellectionis.

OBJCIT 1. Arriaga contra Suarez, quod scilicet etiam ipsa Intellectio sit vis Intellectiva.

RESPONDETUR. In re vim Intellectivam esse Intellectionem, sed non ex vi modi nostri concipiendi cum fundamento in re.

OBJCIT 2. Idem, contra Arrubal; Quia hæc distinctio virtualis non esset ponenda, sine gravi necessitate; quæ hæc non haberet: Neque enim hæc verificantur prædicata realia Contradictoria.

RESPOND. Poni hæc virtualem distinctiōnem in ordine ad prædicata non nisi secundū intentio-

Disputatio III.

61

intentionalia, ad quæ ponenda sufficit proportionem in divinis, ad creatam.

INSTABIS 1. ex eodem: Productio virtutis ad imperfectionem; Ergo non est admittenda.

RESPONDETUR. Si productio physica, productio item voluntatis in divinis, non dicunt imperfectionem, cur praedicta productio dicet? Quoniam per nos non appellatur actus primus productivus, sed principium, quod ad plura exceditur.

INSTABIS 2. Non est explicabile, in quo ita sit hac productio virtualis: neque enim potest ita explicari, si per impossibile in Deo distinguatur actus primus ab actu secundo, reater hic produceretur ab illo, non inquam ita potest explicari: nam ponitur conditio, quæ latrui ipsum illud, quod operari deberet: si enim daretur distinctio hæc realis in Deo, non est hic Deus; consequenter perirent in illo la predicata, qua habet, consequenter & radicatum hujus intellectus, consequenter ceterum causaretur dicta intellectio.

RESPONDETUR. Inprimis retorquendo argumentum de intellectione, in quantum in principiis Arriaga, & aliorum, dicitur esse virginaliter prior voluntate, vel immensitas ubiquitate, vel prioritas originis per intellectum, præ origine per voluntatem. Directè autem dici potest: Quod eo casu, in re quidem mutaretur illud prædicatum intellectus, sed ex suppositione impossibili, possit non mutari, deque illo ex suppositione non mutando, procedit respondo: ut in simili dicatur in questione; An distinguatur Spiritus sanctus, si non procederet filio.

OBJICITUR 3. Dicta explicatio petit principium: De hoc enim ipso queritur; An in Deo datur principium immediatum vitale intellectus?

RESPONDETUR. Sine petitione principii, neganti Petrum esse hominem, bene proportionat per hoc esse hominem, quia est rationalis: Rectè enim definitum probatur per definitionem, quod & nos facimus in præsenti. Qui autem negat definitionem, quomodo sit convincendus, dictum est in materia de pœnitentia ad initium disp. primæ.

OBJICITUR 4. Implicat contradictionem actualis intellectus habeat prædicatum actus primi.

RESPONDETUR. Implicare ut actualis intellectus sit actus primus intelligendi physicus; potest tamen dari fundamentum faltem in ipsa intellectione divina actuali, concipiendæ formalitatis, actus primi.

OBJICITUR 5. Quiros d. 35. Num. 11. Quia vel solum concipiatur a nobis dictum prædicatum, vel propriè cithin Deo; si primum, non sequitur ad Deo dati actum primum intelligendi: quia

etiam ratione nostra concipimus Deum Patrem ut sénem, nec tamen est sénex; quia hoc prædicatum non potest salvare sine producione, respiciencia, elicientia & cæteris similibus; quæ omnia ratio nostra, non potest affirmare de Deo; sicut nec actum primum accidentalem, vel esse corporei in Deo; quamvis à nobis concipiatur Deus per connotationem ad potentiam nostram accidentalem; & quamvis æquivaleat ipsi.

RESPONDETUR. Modus noster concipiendi duplice se potest habere ad objecta: 1. Si ne ullo fundamento in re, per solum usum quadruplicem specierum, in quantum illæ ad altiora noscibilia accommodari possunt. 2. Cum fundamento in re, eò quod v. g. de Deo proportionatè ad creatam loquendo, sine ulla imperfectione dici possit hoc vel illud prædicatum: Priori modo nos habemus, cum concipiimus Deum Patrem ut sénem; posteriori modo, dum ponimus actum primum intelligendi in Deo, quem ex modo nostro concipiendi dico importare respicienciam, elicientiam &c. quæ omnia depuratis imperfectionibus, possunt convenire Deo, sicut convenit & realis ratio producendi. Quare autem non detur in Deo actus primus accidentalis, vel esse corporei, id suprà solutum; quia scilicet nullus proprius conceptus accidentis, vel corporis, depuratis imperfectionibus, tribui potest Deo, eò quod ab illis salvo suo conceptu, depurari non possit.

INSTAT. In creatis est possibilis juxta plures substantia intellectiva per suam essentiam intelligens actum; ergo Deus per ordinem ad illam, nec ratione nostra habebit actum primum: Si enim per ordinem ad actum nostrum primum, realiter productivum intellectus, Deus fortitur denominationem actus primi; ergo etiam ex similitudine cum intellectione independenti ab actu primo, negari ei debet actus primus.

RESPONDETUR. Siquidem illa substantia ratione nostra habebit actum primum, Deus etiam per ordinem ad illam spectatus, habebit actum primum: Nam etiam tunc verum erit dicere; Hæc substantia intelligit, ergo in illa est vis intelligendi. Quod si omnibus substantiis intellectibus essentialis esset intellectio, tunc vere adhuc in Deo reperiretur ratio actus primi; sed non reperiatur per ordinem ad nos: Quia non haberemus fundamentum, tribuen di illum Deo.

NEQUE valet si Dicas. Non reperiatur in Deo ratio speciei impressæ, aut habitus, ergo neque reperiatur formalitas actus primi intelligendi, non inquam valet; Negari enim potest, dari in Deo æquivalenter habitum; quia præcisus imperfectionibus manet in habitu prædicatum facilitandi, quod non est proprium habitus:

F habitus:

R. P.
H. MŁOD
ZIĘNOWSKI
T. Bm. Act. Z:
D. VI

bitus: Nam voluntas summum bonum amat cum facilitate sine habitu, itemque appetitus sensitivus objectum delectabile. De specie impressa posset dubitari; potest enim illi assignari hoc praedictum proprium, Esse compleatum ex parte objecti per ordinem ad ponendam notitiam. Et sicut tribuitur Deo ratio substantiae completæ, nec tamen supponit ullam incompletionem indignam Deo; sic & in præsenti.

QVÆSTIO II.

De Objecto scientie divinae in communi.

Objectum scientie divinae est duplex; unum increatum, aliud creatum. De utroque hic agendum est.

DIFFICULTAS I.

*De Objecto scientie divinae
increato.*

PRÆMITTO 1. *Non esse difficultatem in hoc, quod Deus cognoscat seipsum:* Quia alias non esset omniscius; nec foret beatus: Quia non haberet contemplationem summi boni, hoc est, sui. Denique, quia est impossibile noscere aliud, & non posse ex hac notitia devenire innotitiam sui ipius, quod ipsum probatur: Quia vel noscit illa alia non esse ipsum, quod noscens est; vel noscit, esse ipsum, quod noscens est: si hoc secundum, ergo noscit seipsum; si primum, ergo adhuc noscit seipsum; qui enim dicit: Hoc quod nosco non est ego, si nescit quid sit ego?

PRÆMITTO 2. *Neque in hoc esse difficultatem, quod Deus noscat suam essentiam in illa ipsa immateriali:* Ratio quia est ita cognoscibilis, perfectissimoque intellectivo debet assignari perfectissimum intelligibile immediatum; hoc autem non est aliud, quam essentia: Attributa autem quæ talia, & prout cogitantur à nobis tanquam conceptus secundarii, non sunt ex modo concipiendi primarium objectum, idemque dicendum de personis; quia hanc excellentiam infinitatis non habent, nisi ex identificatione cum natura. Addunt aliqui divinam essentiam esse objectum primarium primitivum, & participatum; jam autem attributa & personalitates sunt objectum primarium participans.

PRÆMITTO 3. *Non esse eriam in hoc tantam difficultatem: An Deus cognoscat sua attributa in sua essentia, tanquam in medio virtuali, id est, quasi à priori:* Quia essentia ex modo nostro conci-

piendi in re fundato, est principium attributorum, adeoque respectu illorum habere potest rationem prioris. Ex attributis etiam à posteriori potest nosci essentia; Attributa enim ex eo ipso, quod attributa sint, petunt cointelligi essentiam, cui attribuuntur.

DICES. Deus cognoscit se in se, ergo non cognoscit se in alio; hæc enim tollunt se.

RESENDETUR, hæc duo tollere se in hoc sensu; quia scilicet formalitas & definibilitas hujus cognitionis, non potest esse formalitas & definitio alius. Sed non tollunt se quali secum in unam realem notitiam, completem & equivalenter reliquas notitias perfectas, confluere non possint. His quæ faciliora sunt præmissis.

DICENDUM 1. *Deum cognoscere se in creaturis tanquam in medio connexo.* Ita docet Herize, Franc. de Lugo, de Ribaz, & Arriaga. Nomine cognitionis in alio, venit cognitioni unius propter connexionem cum alio, ita ut unum in recto noscatur, aliud in obliquo.

PROBATOR 1. Noscit Deus hanc propositionem: Creatura est essentialiter dependens à me; ergo noscitur in creatura: Noscit enim se ex connexione creaturæ secum, attingendo creaturam in recto, seipsum in obliquo, quod est, noscere in creaturis seipsum.

PROBATOR 2. Impossibile est noscere relativum transcendentale, & non noscere terminum relationis: quia etiam impossibile est noscere relationem ut sic sine termino; sed creatura dicit ordinem transcendentalem ad Deum, ut suppono ex Physica, ergo impossibile est illam nosci, & non nosci Deum; sed tunc noscetur Deus in obliquo: quia noscetur tanquam illud aliud, ad quod est Ad, seu Relatio, & creaturam noscet tanquam id quod dicit relationem; ergo ut dictum est, cognoscetur tunc Deus in creatura.

Neque dicas, hoc tantum tunc fieri posse, quando non supponitur objectum aliunde cognitum, supponitur autem Deus cognoscere se in se, non tanquam valet, si id dicas; quia hujus ipsius queritur ratio. Deinde quando aliquis cognovit Petrum, potest dicere transacta cognitione: Ego novi Petrum, alias dicens non diceret quod dicit; Dicit enim se novisse Petrum, & tamen non potest dicere, ut tu vis, Ego novi Petrum. Quod si id potest dicere; vel noscit, cuius illa sit cognitione, vel non noscit; si non noscit, ergo non potest dicere, se cognovisse Petrum; si autem noscit; ergo noscit id quod antea præcognovit. Cur ergo & Deus non noscet objectum, aliud jam cognitum.

PRO-

Disputatio III.

63

PROBATAR 3: ex Arriaga. Non potest Deus cognoscere discrimen inter odium sua Majestatis, & odium peccati, nisi quia cognoscit illud habere pro objecto Deum, hoc verò peccatum; ergo scilicet Deus potest noscere in creaturis: quia in actibus creatis. *Ad solvendas ob-
jectiones*

No^to, hanc notitiam fore intuitivam; nam etiam in alio tanquam medio potest se Deus no-
kere, non per modum aliis, nunc secundūm ra-
tionem illius mediis; & quamvis illud medium
non repræsentaret Deum adæquatè, adhuc il-
lam ipsam qua repræsentatur ab illo medio in-
adæquatam rationem Deitatis, potest Deus in-
tuitivè noscere. Quando autem infertur pari-
jure ponendam esse in Deo simplicem appre-
hensionem, posset fortassis concedi illatum;
quia seclusus imperfectionibus manet proprius
conceptus simplicis apprehensionis, nempe no-
tata objecti, nec compositiva, nec illativa; &
tamen certa: quid enim negari poterit Deum res
definitivè noscere? cum tamen definitio sit
simplex apprehensio.

Ado. Bene posse dici, quod etiam in non-
probabilitate resipiente Deum possit se noscere Deus: quia etiam haec notitia taliter versans
circa Deum, dicit connexionem cum Deo: Sed
nihil non sequitur, quod noscat se tunc Deus
probabiliter, licet videat ex medio probabili-
tate non posse nisi probabilem notitiam haberi:
quia etiam Scientia potest demonstrare, quod
ex medio probabili non sequatur nisi probabilis
notitia; & tamen hoc illa Scientia, non proba-
biliter, sed demonstrativa attinget. Et sicut
Scientia, aliud tunc motiyum assumit, adver-
tit enim ad connexionem motivi probabilis, cum
objeto; ita & Deus advertit ad connexionem
cum illius notitiae probabilis circa se versantibus;
et habeat altiores rationes sui de se.

DICENDUM 2. *Etiam Deum sē nosse ex creaturis.* Est conclusio quam docet Ribas, d.3. c.4. Martinion. d.10. f.1. & 4. Num. 21. Sed negat Ariagad. 18. Num. 39. Nomine autem cognitio Dei ex creaturis venit cognitio, quæ in se Deum respicit, creaturam accipiendo pro medio noscendi.

PROBATUS I. Quia talis notitia nec de se
implicat; alias etiam creatura ex se notitiam
de Deo habere non posset, nec formare demon-
strationem de eodem a posteriori. Deinde talis
notitia nullam imperfectionem importat, ut in-
siderit in omnibus; ergo de facto debet in Deo po-
sita, qui omni perfecto modo, res noscit.

FROBATUR. 2. Cognoscit Deus ex se creaturas; ergo etiam se ex creaturis.

RESPONDET Arriaga, neg. Conf. dispa-
rarendat, quia Deus non cognoverat créatu-
ras in seipsis, sed in sua omnipotentia; unde
potest oriri debuit cognitio, secundum quam,

illas, in seipsis immediate & comprehensivè nosceret.

CONTRA est. Tum quia etiam certo sen-
su prius intelligibilitate quam noscat creaturem
Deus in omnipotentia , noscit illas in seipsis ;
habent enim in seipsis pro statu essentiae intelli-
gibilitatem priorem ; cum non ideo sint possi-
biles ; quia Deus illas potest producere ; sed
ideo potest producere ; quia possibiles sunt ,
prius , ratione nostra . Tum quia sicut potest e-
iusdem objecti creati dari diversa scientia ratio-
ne nostra , idque ratione diversi modi noscendi
vel potius statu ; ergo etiam & Deus diversas
desse poterit notias habere , adeoque & hanc ,
cum nihil obsit .

PROBATOR 3. per Arriaga. Cognitio Dei in creaturis imperfetè repræsentat Deum, & tamen non repugnat Deo; ergo nec repugnat cognitio Dei ex creaturis.

RESPONDET. Disparitatem esse, quia cognitio Dei in creaturis perfectissimè suum objectum primarium cognoscit, nempe creaturem; & in illo medio non potest Deus perfectius cognosci; ideo illa cognitio, nullam in Deo cognoscente, imperfectionem involvit: at cognitione de Deo ex creaturis, licet quasi oriretur ex cognitione perfecta creaturarum; tamen haberet pro objecto primario Deum, quem non perfectè attingeret.

CONTRA est. Tum quia nulla est ratio, cur non possit objectum primarium imperfectè imperfectione negativa nosci? Tum quia noscitur se Deus in creaturis perfectè, quia noscitur in illis perfectius non potest; ergo & ex creaturis noscetur se perfectè, quia ex illis perfectius noscitur non potest. Tum quia hoc quod assumit, nempe illa notitia est perfecta, quæ ex illo medio, perfectior esse non potest, quod inquam assumit, indiget restrictione; alias posset Deus habere probabilem etiam notitiam dese; quia ex illo medio, perfectior notitia, haberi non potest. Denique cum in notitia ex creaturis habeatur ita Deus, sicut subjectum conclusionis,

agre persuaderi posset, quod illud objectum sit magis primarium praemissus; nam præmissæ habent rationem potioris considerabilitatis, utpote magis certæ & evidentes. *Ad solvendas Objectiones*

N O T O. Illam notitiam fore negativē imperfectam, hoc est, non tam perfectam formāliter, ut notitiam Dei in se; non fore tamen positivē imperfectam; quia nulla in illa potest positiva imperfectio ostendi. Porro bene admitti possunt in Deo notitiae imperfectae negativē, talis est notitia in creaturis, notitia æquivalenter præscindens, notitia creaturarum in omni-

Quando autem affert illud principium; quia omnis cognitio, quæ suum objectum formale non noscit adæquate, est positivè imperfecta,

R. P.
TH. MŁOD
ZIA NOWSKI
TOM I ET Z.
D. VI

hoc principium procedit eo casu, quo scilicet ex vi medii, quod est noscendi ratio, posset cognoscia adquatae objectum; & tamen non cognosceretur; vel casu, quo sub nulla alia formalitate, posset noscere adquatae objectum: præsumeretur enim tunc defectus ille venire, ex imbecillitate ingenii noscentis. Et sicut quando Deus non noscit se adquatae in creaturis, hæc omnia referri debent in mediis defectibilitatem; ita & hic. Quando autem Ariaga ex eo, quod illud medium sit extrinsecum cognitioni, infert: Quod non possit adimere imperfectionem intrinsecam illi cognitioni, arquit à non probato; non probavit enim in illa notitia involvi imperfectionem positivam.

Non erit autem illa cognitione otiosa in Deo; quia ne sit aliqua cognitione otiosa, in Deo; non debet arguere aliquod novum objectum cognitum; alias non posset se Deus in creaturis, & in se cognoscere; sed sufficit, alias ratione modi, vel statutus. Hæc autem alietas habebitur, si se Deus etiam ex creaturis noscat.

Per hoc tamen non inferetur dari in Deo etiam notitiam probabilem; quia fallibilis est imperfectio necessariò innexa iudicio probabilis quā tali; jam autem nulla potest ostendī positiva imperfectio, innexa essentialiter prædicta notitiae.

S. Thomas qui citatur in oppositum hic: q. 14. a. 6. ad 2. non plus vult, quām quod adquatae non possit noscere Deus, si ad illius secundum medium afluxatur, quod sit creatura.

DIFFICULTAS II.

*De Objecto scientie divine
creato.*

Certum est quod Deus noscat omnia, teste Script. præcipue ad Hebr. 4. & aliis locis, & ipsa ratio id deposita, alias non esset omniscitus, neque Deus. Neq; valet si dicas, Deum non esse necessarium ad habendum amorem efficacem omnium creaturarum, consequenter neque ad notitiam carundem perfectam: disparitas enim est: quia intellectus ex una parte est potentia necessaria, consequenter noscitive quantum potest: Ex alia parte, si non esset in Deo noscitive omnium, non esset divina: jam autem voluntas est potentia libera circa bonum quod non sit summum, vel bonum ut sic, consequenter non adstricta, ad amandum singula, efficaciter. Restant tamen aliqua species inquirenda. 1. An creature possint videri à Deo in illis metis ipsis? Negat Suar. & Mol. cum Thomist. Affirmat post alios Arriagad. 19. & Mart. d. 10. f. 2. secuti Vafq. & Nominales.

DICENDUM est. Deum cognoscere creature in illis metis ipsis immediate.

PROBatur Fundamento desumpto ex Metaphysica de propositionibus æternæ veritatis: Non ideo creature sunt possibles; quia illas noscunt omniscientia, potest producere omnipotencia, sed potius video noscere omniscientia, potest producere omnipotentia, quia sunt possibles; Ergo per prius habent in se possibiliterem absolutam; ergo & intelligibilitatem: quo posito sic urgetur. Vel attingit Deus illam intelligibilitatem ratione nostra priorem, vel non attingit: Si non attingit, ergo omniscientia non est, nec cognoscit res secundum quod indigent cognosci: Sicutem attingit? Ergo illas attingit in illis metis propter rationem assignatam.

CONFIRMATUR. Falsa est hæc universalis negativa. Nullam creature potest Deus noscere in illis metis ipsis; Ergo hæc erit vera, omnem creature potest noscere in illis metis ipsis; quod ipsum probatur; quia hæc duas propositiones habent se ita sicut hæc duas; Nullus homo est animal rationale; Omnis homo est animal rationale; Quod ulterius in hoc fundatur: Quia in materia necessaria si universalis negativa sit falsa, universalis affirmativa erit vera; Est autem necessarium Deum habere vim noscendi creature, si sint in illis metis ipsis noscibilis. Quod autem illa negativa sit falsa probatur: Quia particularis illius affirmativa in principiis nostrorum est vera, nempe quod conditionati effectus liberi in illis metis ipsis, seu in suppositione corundem scipios noscantur. *Ad solvendas Objectiones*

NOTO 1. Quod S. Thom. agnoverit varios modos quibus noscere Deus creature; hinc non erit licitum arguere à positione unius modi, ad negationem alterius modi; quod autem cum modum de quo hic agnoverit, vide hic q. 14. a. 13. in corpore. Citatur etiam in oppositum S. Aug. ex lib. 83. questionum. q. 46. sed illo loco non plus vult, quām quod Deus considerit mundum ex æterna sua idea, nec alia externa indigerit. Rursus, non sequitur exinde verbum divinum esse verbum creaturarum, sicut nec sequitur, dum per oppositos, noscuntur in divina essentia. Et certè ad hoc, ut dicatur aliquid esse verbum hujus, deber illud respectu ejusdem habere formalitatem dicentis; jam autem creature non habent formalitatem dicentis verbum; quia nec producentis.

NOTO 2. Quod sicut respectu creaturerum in ipso Deo noscibili, habet vim speciei essentia divina; nec tamē illa species causatur à creature; ita nec in præsenti causabitur, præcipue cum etiam concretae species in angelis non causentur ab objectis; Quod autem exigant objecta, ut ea quæ vices specierum habent, non nisi ita vel ita repræsentent eadem, hoc non erit causari speciem.

Quam-

Quamvis autem determinetur essentia divina, ut reprezentet creaturas in illis met ipsi, non inde sequitur, quod accipiat aliquam perfectiōnem à creaturis: quia nec omnipotētia accipit perfectiōnem à creaturis, quae sunt illius termini. Et sicut formalitas omnipotētiae, quae ex vis productiva leonis specificatur à leone, sed specificatione extrinseca; ita & essentia divina reprezentans creaturas in illis met ipsi, specificatur extrinsecè ab iisdem.

NOTA 3. Quamvis Deus sit nosciturum perfectissimum, sicut non sequitur, quod objētum materialē non possit habere nisi perfectissimum: alia nullo modo nosceret creaturas; sic nec debet habere objectum perfectissimum quoad entitatem; licet illud debeat noscere ita, ut sub illa noscibilitatis formalitate, à nullo alio possibili intellectu perfectius noscitur.

Per hoc tamen non nego quod per prius colligitur etiam concipi creaturæ nosci in ipsam etentia divina. Ratio; quia sicut prius est esse quod se, quam est quod aliud; ita & prius alii noscere se connexaque secum, quam noscere extra se alia; licet in illis met ipsi. Deinde quidquid sit de hoc: An per prius, an per posterius noscantur, sufficit dicere quod noscantur; hoc enim solum intendebat Conclusio.

Ad omnes autem illas notitias, ut vides, quibus creaturæ noscuntur in illis met ipsi, loco speciei concurrens ipsa essentia divina vicem supplet speciei; terminative autem illa met ipsi, ad quam terminationem, ut suppono, non est necessaria existentia objecti.

DICENDUM 2. *Deum posse noscere creaturæ in se ipso, hoc est in essentia, attributis &c.*

PROBatur 1. Illis rationibus quibus probatum suprà in creaturis videri Deum.

PROBatur 2. De ipsa v. g. essentia divina, quia scilicet illam Deus attingit, ut participem problem à creaturis; non potest autem ita notari, quin attingatur correlativum participantem. It certè interrogatus Deus à quo sit participantia, non responderet ex vi illius notitiae; Neque Ergo noscitur à quo sit participabilis, & hoc auctem creaturæ à Deo in sua essentia.

PROBatur 3. Auct. S. Thomæ hic a. 5. &c. &c.

Ceterum qui non teneret, quod Deus dicitur esse in essentia connexionem cum creaturis, & conseruo, non teneretur dicere, quod in sua omnipotētia illas necessariò noscat. Unde procedit conclusio hæc, & similes, ex suppositione hujus sententiae, & secundum illam defendendebet. Ad alias autem Objectiones solvendas.

NOTA. Quod quamvis hæc omnes notitiae in resumū sint, nihilominus ex modo nostro concipiendi, in primo signo rationis no-

scuntur in essentia tanquam participabili à creaturis; in secundo signo in omniscientia: quia prius est esse Deum scientem, postea potentem; tertio demum in omnipotētia, & tunc quidditativer noscuntur: nam in omniscientia non secundum esse quidditativum, sed intentionale noscuntur, seu formaliter prout cognoscibilia.

Neq; obest quod essentia divina participabilis dum noscitur, hoc ipso ingerat etiam notitiam creaturarum; Ingerit enim notitiam prout participantium naturam divinam; hoc autem non tantum non obest, sed prodest ad cognitionem creaturarum in alio.

Quamvis autem supponatur in obliquo noscitur Deus in præmissis, quæ assūmuntur ad formandam de illo notitiam ab illis met ipsi; poterit tamen adhuc quod in æquivalenti conclusione in recto agnosci: Quando enim dico Petrus est pater, agnoscō tunc filium in obliquo; & tamen recte infero, ergo est filius aliquis.

Quando etiam comparantur inter se Deus & creatura, ut si Deus dicat; Creaturæ me indigent, in ista etiam cognitione noscetur Deus, sed notitia simili, quæ habetur in creaturis: quod etiam contingit, quando Deus noscet creaturas, in suo, ad illas affectu.

QUÆSTIO III.

De Divisione scientiæ di-
vine.

Plures Divisiones scientiæ divinæ post alios in compendio exhibet Arriaga d. 18. Mart. d. 12. f. 3. Hæc omnes divisiones procedunt ex modo concipiendi. Sit

DIFFICULTAS I.

De Divisione in scientiam simplicis Intelligentie, & visionis.

Vulgata est illa divisione scientiæ in scientiam simplicis Intelligentie, & Visionis. Sed eius explicatio habet difficultatem.

EXPLICAT 1. Ruiz. d. 17. f. 4. Quod scilicet propositiones necessarias attingat scientia simplicis Intelligentie, contingentes autem attingat sola scientia visionis. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia scientia visionis per omnes attingit existentiā; si attingit existentiā, affirmat existens existere, affirmatione virtuali: nam omnes hoc habent notitiae, ut dicant tale objectum esse, quale noscunt: Nam v. g. si oculus loqui posset, diceret; Album est quod video album &c. quod si visio affirmat existens existere, & erit visio, & non erit; erit quidem ut supponitur, non erit autem, quia existens existere est propositio necessaria

F 3 & cetera

R. P.
H. MŁOD
ZIAŃOWSKI
Tom. I. et Z:
D. VI

& æternæ veritatis; jam autem per Ruiz tales Propositiones attingi debent à scientia simplicis intelligentia.

No n Satisfacit 2. Quia quis negaret Deum seipsum noscere scientiam visionis, suaque Attributa; quæ tamen sunt necessaria, scientiam item visionis videt Deus essentias rerum existentium secundum prædicata essentialia; & tamen hæc prædicata essentialia non sunt contingentia.

No n Satisfacit 3. Quia non explicat analogiam scientiam visionis cum oculo: Si enim secundum contingentiam objecti procedit scientia visionis, quæ similis erit visioni oculari? per istam autem Analogiam explicari deberet; quia alias non hæc scientia; sed alia explicaretur, utpote difformis illi, quæ ita appellatur.

EXPLI•AT 2. Martinon citatus, quod scilicet illa dicatur scientia visionis, quæ Deus noscit se, & creata existentia, in qua cunctis differentiis temporis, & secundum actualem existentiam, Deo præsentia: Scientia autem simplicis intelligentiae est, quævis alia, sive sit de non existentibus unquam, sive etiam de existentibus quidem, sed ut possibilibus, & secundum prædicata essentialia. *Hæc explicatio*

No n Satisfacit. Tum quia est conflata ex explicationibus à Martinon refutatis, ut cum dicit à scientia simplicis Intelligentiae attingit essentialia, cum hoc rejecerit in sententia Ruiz. Tum quia non extitira unquam quæ talia revocat ad scientiam simplicis intelligentiae, cum revocari potius debeant ad scientiam visionis: Nam si in creatis contrariorum eadem est scientia, tunc si scientia visionis existentiam attingit, etiam non existentiam attingere debet, tanquam quid oppositum; alias dabitur ansa multiplicandi scientias sine necessitate, invenimus quæ novam scientiam noscentem præcisè impossibilia, condiscimus à scientia possibilium. Er certe vel noscitur scientia visionis id quod cognoscit, non esse hoc quod non est illud, sed esse hoc quod est, vel non noscitur: si noscitur, ergo etiam noscitur non existentia; nam existentia dicit negationem non existentiae: si autem non noscitur, ergo nihil omnino noscitur. Et certe sic ut ipsum esse negat sui non esse, existentiaq; negat non existentiam, fit, ut notitia, attingens illud esse, & illud existere, attingere debeat falso revolvens se & reflectens, etiam illud, quod negat non esse.

EXPLICANT 3. Alii, quod scientia visionis sit, cui subjungitur divinum beneplacitum; scientia autem simplicis intelligentiae non subjungitur. *Hæc explicatio*

No n Satisfacit. Tum quia ex illa sequitur contra inferius dicenda, scientiam simplicis intelligentiae, non esse causam rerum; non enim potest esse causa, nisi dependenter à beneplacito voluntatis. Tum quia nomine beneplaciti,

vel intelligitur decretum de ponendo illo Ente, vel effectus approbationis; Si primum, ergo Deus non noscitur seipsum scientiam visionis: non enim potest habere decretum de se ponendo; Si secundum, ergo non noscitur peccata, scientiam visionis: Quia Deus non vult illa voluntate approbationis. Quod si dicas nomine beneplaciti te accipere proportionatum actum voluntatis.

CONTRA erit, quia jam recessis à tua phrasis, & ab exigentia objecti, non enim quælibet voluntas recte appellari potest, voluntas beneplaciti. Tum quia hic inquiritur diversitas in ratione scientiae, prædicta autem explicatio non ostendit diversitatem in ratione scientiae, quod ipsum probatur; quia actus quo cognoscit Deum esse bonum, ordinoq; illum ad amorem, in ratione cognitionis non est distinctus ab actu, quem non sequitur ille amor; ergo neq; illa scientia ratione sequentis, vel non sequentis beneplaciti distingui poterunt. Sed insuper

EXPLICATUR. Quid sit scientia simplicis Intelligentiae, quid scientia Visionis? Scientia Visionis est scientia existentium, quæ simul tanquam contrarium respicit non existentiam quæ talem, ut contrariorum eadem sit scientia. Scientia autem simplicis Intelligentiae est, quæ attingit Objecta sub formalitate possibilium. Dicitur autem illa scientia visionis; quia sicut visio extendit se ad præsentia, ita etiam & illa notitia, extendit se ad præsentia Deo in aeternitate, secundum aliquam differentiam determinatam temporis. Quando autem attingit non existentia, non sequitur jam naturam visionis sensualis, sed rationem scientiae, quæ est etiam contrariorum. Posterior autem dicitur scientia simplicis Intelligentiae: quia ad eam præsentialitatem non attendit; jam autem non nisi intelligentiarum est, etiam circa ea quæ simpliciter nihil rei sunt, versari. Utraq; autem scientia in hoc concordat; quia illa secundum principale attendit ad existentiam, & secundum minus principale ad non existentiam; hæc autem secundum principale attendit ad possibilitem, secundum minus principale ad impossibilia.

Salvandum hic est, cum ex una parte scientia simplicis Intelligentiae, ut mox dicetur, sit causa rerum; ex alia parte cum non causet nisi noscendo, qui causabit extitira, quæ non noscitur: Id ita intelligendum est, quod scilicet notitia simplicis intelligentiae attingat existentiam non tantum sub formalitate possibilis; sed etiam sub formalitate existentiae, sed eam considerat non supponendo, ut aliunde positam vel ponibilem, sed vi sita ponendam; ita ut se habeat ad existentiam per modum practicae & architectonicae scientiae; sicut enim practica scientia non supponit, sed causat suum Objectum, & se habet ad illud & per modum notitiae, & per

per modum mediū, seu principii; ita & scientia simplicis Intelligentiae. Et sicut quando Mathematicus considerans mensuram domus, & Architectus considerans mensuram, uterque habet pro Objecto mensuram; Architectus tamen considerat mensuram ut à se ponendam, & principiam; ad qualem rationem mensura, non attendit Mathematicus; sic etiam est in scientia divina, quod scilicet scientia visionis & simplicis Intelligentiae attendat quidem ad existentiam, sed hæc attendit ad existentiam ut aponendam, non attendit illa.

Negat valet, si dicas, quod manca statuatur inter has scientias differentia peribilis ratione principii: nam scientia simplicis Intelligentiae respectu Dei, non habet rationem practicæ, & mediū. Non inquam valet, si id dicas; Nam aliqui negant Deum posse se noscere ut possibiliter; sed etiam hoc concessio nihil concluditur; quia hic ostenditur tantum differentia circa hoc punctum, quod cum ultraquam noscat existentiam, nihilominus in ratione noscendi distinguuntur. Jam autem Deus in sui cognitione versatur circa se tanquam futurum.

Respectu autem Dei illæ scientia per hoc different; quia scientia simplicis Intelligentiae attendet ad illum secundum præcisam connectionem prædictorum Deitatis; scientia autem visionis versabitur circa illum ut jam existentem. Uthæc ulterius divisio intelligatur,

ADDENDUM est. Quod divisio scientia per insufficiam simplicis Intelligentiae, & visionis, consistat ratione Objectorum diversorum: tam sive Entitas, quæ exsistit, à se possibili, non est diversa; ita & Objectum possibile, non est diversum, à se existenti. Non est item facta hæc divisio attendendo ad modum diversum cognoscendi; tam enim Deus distinetè & inconfundibiliter noscit existentia, quam possibilia, quod fundatur in ille loco Scriptura; *Omnia, inquit, munda sunt & aperta in oculis tuis.*

Ut autem hæc divisio sit in membra contraposita, ly possibile non est accipiendo pro parte in potentia, adeoq; futuro: alias idem est de falso in parte utriusq; Objectum; sed debet accipi possibile sub ratione possibilis tanquam quid commune, participantibus pro qualitate differentia temporis existentiam, vel non participantibus.

DIFFICULTAS II.

De Divisione in scientiam Necessariam & Naturalem &c.

A Gendum hic erit de scientia Necessaria, & Naturali ab una parte, ex alia parte de Libera & Contingenti.

EXPLICAT i. Molina i. p. q. 14. a: 13. d. Naturalis scientia est, quæ nulla ratione potuit esse aut non esse in Deo, per quam omnia

cogovit ad quæ divina potentia sive immedia-tè, sive interventu causarum secundarum, sese extendit, tum quoad naturas singulorum, & completiones eorum necessarias, tum etiam quoad contingentes, non quidem quod futuræ essent, vel non essent determinatè, sed quod esse & non esse possent, quod eis necessariò competit; adeoque sub scientiam Dei naturalem cadunt. Scientia autem libera per eundem est, quâ Deus post liberum actum suâ voluntatis absq; hypothesi, & conditione aliqua, cognovit absolute & determinatè, ex complexionibus omnibus contingentibus, quænam re ipsa essent futuræ, quæ non item. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia in ipsa exemplificatione objectorum meminit nonnisi objectorum creatorum; scilicet eorum ad quæ se divina potentia extendit, cùm tamen revera noscat Deus scientiam necessariam, se & proprietates suas, ad quæ se non extendit illius potentia. Tum quia scientia Dei libera versatur etiam circa actus divinos liberos; cùm tamen ille scientiam Dei libera dicat esse circa ea, quæ Deus decrevit, saltemq; illi primi actus, qui ex modo nostro concipiendi decernunt, aut complacent sibi in ponendis decretis quasi pro posteriori signo, non intelliguntur ponit ex vi positi ratione nostra decreti, & tamen attinguntur à scientia libera. Tum quia non explicat per analogiam ad libertatem, & naturam, dictas scientias.

EXPLICAT 2. Martinon D. 12. sect. 3. Quod scilicet scientia naturalis, seu ut ille appellat essentialis, sit perfectio simpliciter simplex, qualis est scientia Dei circa rationes suas essentiales, & personales, & circa possibilia ut talia; accidentalis autem est quævis alia. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia illâ positâ non appetit, qui condistinguatur scientia essentialis à scientia simplicis Intelligentiae. Tum quia aliud divisionis membrum, hoc est accidentale, explicat nonnisi per negationem prioris. Tum quia si ab illa definitione demas factas exemplificationes, manebit hoc solum prædicatum; quod sit scientia, quæ est perfectio simpliciter simplex. Unde jam non distinguerentur illæ scientiae in ratione scientiae, sed in ratione perfectionis simpliciter simplicis, vel non simpliciter simplicis.

Ut enodetur punctum difficultatis;

PRÆMITTO i. Confundi ordinariè ab Auctoriis scientiam necessariam cum naturali, & libera cum contingenti; quantumvis ab aliis & novissimè à Mart. cit. distinguuntur. Distingui autem debere. Ratio est, quia quævis naturale & necessarium interdum coincident, ut cùm dico; Naturale est igni urere, quod idem est, ac necesse est ignem urere; non tamen naturale

R. P.
III MŁOD
Zianowski
Tom. I. et Z:
D. VI

& necessarium pro eodem sumuntur semper: Nam recte dici potest, naturale est Deo benefacere creaturæ; non tamen possum dicere: Necesse est Deum benefacere creaturæ. Rursus, Necessarium, ex primitiva sui impositione, idem est, ac non cessans res, seu determinata ad unum; jam autem notio naturæ, longè alia est. Rursus liberum & contingens non raro coincidunt; Namly: Contingens est Petrum peccare, idem est, ac ly: Libere peccat; non tamen hæc semper pro eodem sumuntur; nam v.g. verum est dicere: Contingit ut pluviatur, ut in Septembri pluviat, neque tamen sensus est; Liberum est pluviae, ut cadat in Septembri. Quod si isti termini non æquivalent semper, ita prædictarum scientiarum tradenda notitia est, ut servetur nominum impositorum illis scientiis proprietas.

PRAEMITTO 2. Non satis exactam esse hanc oppositionem membrorum dividentium: scientia scilicet naturalis, & liberæ; quia liberum propriè non opponitur naturali, alias liberum Deo & intellectualibus conveniens, nonnisi translatiuitate esset naturale. Nec est exacta oppositio inter scientiam naturalem & contingente; quia contingenti vel non essentiali, potius opponitur essentiali quam naturale.

PRAEMITTO 3. Ut exacta detur horum membrorum explicatio, formanda sic esse membra, ut scilicet scientia necessaria opponatur libera, & scientia essentialis seu naturali contingens seu non-essentialis. His præmissis

SCIENTIA necessaria erit scientia determinata nonnisi ad unum, sicut noscitur, ita nonnisi noscendum; quâ ratione non noscitur homo, nisi ut animal rationale: Scientia autem libera, erit scientia indifferens ad utramlibet partem, secundum quam posset Deus noscere sedentem, vel non sedentem Petrum, quæ ipsa explicatio tali discursu proponi posset. Nulla est propositio que suam contradictriam non habeat; cuius ratio inter alias esse potest: Quia omne esse affirmans suum esse, negat suum non esse; & sic affirmatio, quod sit animal rationale, negat, quod non sit animal rationale: hinc intellectus attendens ad esse, & ad exclusum non esse, potest formare contradictiones. Quamvis autem nulla sit propositio, quæ suam contradictriam non habeat, nihilominus aliqua contradictionis pars ita seipsum roborat, ut nonnisi pro una parte stare verificatio illius possit, nec trahi ad aliam partem: sic non potest trahi non animal rationale ad hominem. E contra hæc propositio, Petrus sedet, talis est, ut verificatio illius, etiam ad aliam partem trahi possit. Ita ergo scientia erit necessaria, quæ attingit veritatem nonnisi uni extremo alligabilem: & contra libera scientia attingit veritatem, etiam alteri extremo alligabilem.

Illa autem divisio scientiæ in scientiam essentialiæ seu naturalem, & non-essentialiæ seu

contingentem, sic explicari potest, quod sit scientia essentialis ipsum Dei esse immutabiliiter sequens, non-essentialis autem seu contingens est, quæ potuisset à Deo abesse, vel adesse. Ut prædictæ divisiones intelligantur

ADDENDUM est 1. In quo sensu sit libera scientia, vel contingens: non enim hoc ita accipiendum est, quia Deus dicat: Nolo hoc scire; de necessitate enim Deus est omniscius, & cùm in illo non detur scientia confusa, hoc ipso si quereretur ex illo quid nolit scire, deberet respondere quid illud sit? Nec item scientia libera in isto sensu est libera, quia sit in potestate Dei aliquid non scire, vel affirmare aut negare, quod illi libuerit: Si enim sedet Petrus, non est liberum Deo dicere: Non sedet; sed in isto sensu est libera, quod scilicet verificatio illius possit ad illud membrum applicari; & quod sit in potestate Dei, medium, ut verificetur.

ADDENDUM 2. Quando dicitur, scientia Dei esse contingens, contingentia illa non est quoad Entitatem: Nam scientia Dei entitativè est ipse Deus, qui non est contingens; nec contingens est aliis sensibus suprà reiectis; sed in isto sensu, quia sicut contingens potest adesse & abesse; Ita affirmatio unitus extremi, potuisset à Deo abesse, vel illi adesse, ratione termini vel ratione æquivalenter, in materia de pœnitentia disput. 3.a 1205, & mox explicandæ.

ADDENDUM 3. Has scientias distingui ratione aliorum & aliorum connotatorum, quod scilicet eadem scientia in quantum attingit possibilia sit scientia simplicis intelligentiæ, in quantum determinata ad unum, quâ determinata, est scientia necessaria, & in quantum non poterat abesse à Deo, vi attingentia hujus nonnisi membra, est scientia essentialis seu naturalis.

DIFFICULTAS III.

De Divisione in scientiam, quæ est causa rerum, & quæ non.

Aliquam scientiam esse causam rerum, docet Scriptura, quæ agnoscit Deum, omnia in sapientia fecisse, & demonstrat Aristoteles, quod fabrica mundi ostendat Deum esse supremum intelligentivum. Difficultas inter Thomistas, & nostros est, quanam illa scientia est causa rerum.

DICENDUM est: scientiam simplicis intelligentiæ esse causam rerum.

PROBatur 1. Auctoritate. 1. Auctoritas Scripturæ est: *Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem quod esset bona.* Ex quo loco sic arguitur. Antequam facta esset lux, quando intelligebatur Deus dixisse, *fiat lux*, vel præcessit aliqua scientia, vel non. Si non, ergo nihil est factum; quia agens liberum, & ex præcognitione, nihil agere potest, sine præcognitione; quæ in Ente perfectissimo semper est scienc-

Disputatio III.

69

scientia, si præcessit scientia, ergo alia est, quæ est causa rerum, & non scientia visionis: Quia Scriptura visionem illam, quæ certè fuit intellectiva, non corporalis, dicit confecutam esse facta jam luce. Confùle Martinon quomodo sit defendenda hæc auctoritas d. 12. a. Num. 40.

2. Auctoritas SS. Patrum, aliquas attingo. Hieron. in c. 25. Jerem: Non ex eo quod Deus scit futurum aliiquid, idcirco futurum est; sed quia futurum est Deus novit, quasi præscimus futurorum. Similia habet Damascenus in Dialogo contra Manich. Dei, inquit, præscientia vera atq. immutabilis est, verum ipsa haud quamquam causa est, cur immo sit quod futurum est; quin potius quia hoc vel illud factum sumus, idcirco praenoscit. Similia habet Origenes, Justinus, Chrysost. Leo, Beda, Aug. l. 3. de lib. arbitrio cap. 4. quos referunt Nofratus.

3. Auctoritas est, S. Thomæ h̄c a. 3. in corpore; ubi scientiam, quæ est causa rerum, dicit esse formam ad opposita se habentem; visio autem non est ad opposita. Item dicit illam non posse producere effectum determinatum, nisi determinatam à voluntate; Visio autem nonnulli determinata respicit; Comparat item illam cognitioni practicæ, quam habet artifex de operando; cognitione autem artificis eundem dirigens, non est ea quam habet jam opere facta, sed cognitione præcedens ante domum facti.

Urgerietiam potest Auct. S. Thom. h̄c a. 16. ad. ex quo loco sic formatum argumentum Martinon: Scientia eorum, quæ nunquam fiunt, sed tantum possunt fieri non est scientia visionis per Thomistas. Scientia Dei quæ est causa rerum, est etiam eorum, quæ nunquam fiunt, & tamen fieri possunt, ut ibidem dicit S. Thom. Ergo scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis.

RESPONDET ANONYMUS. Apud eundem Martinon, S. Thomam loqui de scientia præcūlē sumpta à decreto, & à scientia simplicis intelligentiæ.

CONTRA est. Tum quia si de tali loquitur, ergo illa erit causa rerum, & non scientia visionis, ut vultere: Tum quia scientia præscindens scientiam simplicis intelligentiæ & visionis non est actu in Deo; jam autem scientia de qua loquitur S. Thom. est scientia quæ actu est in Deo. Tum quia hæc ipsa responsio arbitraria est.

PROBATUR 2. Ratione, & ut præscindatur occasio disputandi de voce, suppono ex Scriptura & ex Metaph. scientiam aliquam, esse causam rerum, ex quo postea sic arguitur. Illa scientia quæ est causa rerum, prioritate vel antecedentiōne effectus, vel non antecedit? Si non, ergo non est causa; nam ex Metaph. causa prior est effectus, nec illum effectum antecedit decretum Dei: Quia illi prælucere ante-

cedenter deberet, causa effectus, scientia; tu autem negas hanc prioritatem; si antecedit; Ergo hæc scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis, quia scientia visionis per S. Thom. supponit effectum, utpote quæ est jam existentium, ut habetur h̄c q. 14. a. 9.

CONFIRM. Tum quia scientia divina in sua distinctione, & in exigentia hujus vel illius formalitatis denominatur competenter ad scientias creatas; jam autem in creatis illa scientia, quæ videt opus jam factum, non est causa rerum; talis autem est scientia visionis. Tum quia visio, respectu existentium, idcirco non potest habere rationem prioris; quia in scientia prior est formalitas scientiæ, quam causa; potest enim pro causalib[us] adferri; Ideo causat quia scit, & cum ratio scientiæ, sit formalitas universalior, quia & aliis scientiis, quæ non sunt causa, competens, hoc ipso prior est; quia universaliora sunt priora: quo posito quarritur; Pro illo priori, quo formalitas scientiæ, prior est formalitate causæ, vel noscitur existentiam, vel non noscitur? Sinon, ergo illa scientia non est visionis; quia hæc per S. Thomam noscitur existentiam; si autem noscitur existentiam, ergo illam noscitur ante suas causas; quia pro priori, ante formalitatem causæ, in se reperibilem. Tum quia comparando creature ad cognitionem divinam, potest duplex propositio formari, prima hæc: Creaturæ existunt, quia noscuntur à Deo. 2. Noscuntur creature a Deo quia existunt; quod si illæ propositiones etiam per ordinem ad divinum intellectum, (cur non enim) formari possunt, debent illis assignari, distincta scientia ex modo nostro concipiendi; quia etiam in creatis, priorē partem, alia scientia, nempe Idealis, posteriore alia, nempe experimentalis attingere debet: Accipiamus ergo illam partem: Noscuntur creature à Deo, quia existunt; hæc propositio non revocatur per oppositos ad scientiam simplicis intelligentiæ, sed ad visionis; ergo illa prior revocabitur ad scientiam simplicis intelligentiæ; nonnulli autem illa prior est causa rerum, utpote causa existentiarum, secundum ipsum terminos propositionis.

PROBATUR 3. communiter. Tum quia pone per impossibile, deesse Deo visionem operis facti, & pone in illo vim productivam, notitiam de possibiliitate, mediisque ponendi effectum, nihil Deo decribit ad ponendas creature, ergo appareat causam illarum, non esse visionem. Tum quia scientia simplicis intelligentiæ nihil deest ad ponendum effectum, & de cetero prior est scientiæ visionis; attrahet ergo sibi primum prædicatum causæ. Tum quia, si scientia visionis esset causa rerum, non salvaretur libertas creature, quæ toties non salvatur, quoties ponitur suppositio, quæ non est orta ex vi actionis nostræ, & tamen illâ positâ, non potest aliter se habere effectus. Sed si deo

pec-

R. P.
I. H. MŁOD
zia nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

Peccatum, quia Deus novit me peccatum; poneatur suppositio scientiae, quae non est orta ex via actionis nostrae; & tamen illa positum utpote certa, infallibiliter non potest oppositum fieri.

Per hoc tamen non nego scientiam visionis habere rationem exigitivam à posteriori positionis effectu; quia v. g. supposito quod Abel sit Filius Adami, exigit hoc ipso à posteriori ut pater illius sit Adam; nec tamen causat paternitatem competentem Adamo: ita & scientia visionis ex eo, quod sit vera, exigit à posteriori, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Ulterius per hoc non nego, scientiam visionis posse habere rationem causae respectu allius objecti à visu, respectu cuius non habet rationem visionis. Ratio quia etiam notitia artificis, respectu objecti facti, potest esse ratio faciendi aliud similis, quod illa notitia non videtur.

Objicitur 1. Auctoritas SS. PP. Greg. l. 29. Mor. c. 23. *Quae sunt (inquit) non ab aeternitate ejus idem videntur quia sunt, sed idem sunt quia videntur.* Et. 32. dicit: *Non existentia videntur creari.* Similia habet Aug. c. ult. Confess. de Trin. l. 6. c. 10. c. 15. c. 13.

Respondeatur universaliter ad omnes autoritates, ubi habetur hoc nomen *videntia* non debet accipi pro scientia visionis presso, sed pro quacunque cognitione certa & evidenti, quod competit etiam simplici intelligentiae; ubi autem non habetur hoc nomen *videntia* bene accipi potest, pro scientia simplicis intelligentiae. Quando autem aliqui PP. universaliter negant à Deo res cognosci quia sunt, non debent verba illorum accipi ut sonant, alias etiam contra oppositos essent; nam etiam hi scientiam visionis dari admittunt, quae tamen est ex S. Thom. existentium; sed accipi debent hoc sensu; quia scilicet scientia Dei est ab aeterno & non sunt ab aeterno objecta. Item, quod illa respectu scientiae divinae habeant rationem termini, sed non causalitatis. Denique, quod independenter à decreto scientia non fit causa rerum.

Quod attinet ad mentem S. Thom. ea in oppositum citari solet hinc: a. 8. in corpore. Item ad 1. & ad 2. & a. 16. *Ad hoc loca explicanda*

No 10. quod scilicet oppositi imaginentur à scientia simplicis intelligentiae sola non existentia attingi, quod supra rejectum est. Et ex hoc principio respondendum est ad locum ex ar. 8. Et certè per S. Thom. scientia, quae est causa rerum, habet se ut scientia artificis de opere, idq; non iam posito, sed ponendo.

Responsio etiam ad primum non est contra nos: Nam etiam nos negamus scientiam visionis divinae caufari à rebus, licet illis nexus sit subsistendi consequentia: Vera enim est hæc propofitio: Sunt res; ergo noscuntur à Deo.

Responsio ad 2. non est contra nos: Nam

concedimus à posteriori exigere scientiam visionis, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Quando autem inibi in corpore censet, Scientiam illam esse causam rerum, quae est determinata ad opus, dicimus hanc determinationem peti debere non ex titulo scientiae, sed ex adjuncto decreti accommodati libertati; immerito autem imponitur, quod dixerit S. Thom. scientiam subsequentem decretum, esse causam rerum: neq; enim illa verba habentur in S. Thoma.

Quando autem S. Thom. a. 16. negat scientiam simplicis intelligentiae esse practicam; cum tamen scientia, quae est causa rerum sit practica, non plus vult quam quod illa independenter à decreto non sit complete practica, sed non negat eam procedere de objecto operabili praescribendo regulas ponendi effectus adeoque practice.

Objicitur 2. Scientia quae est causa rerum, est scientia libera; scientia autem simplicis intelligentiae, non est libera.

Respondeatur. Scientiam quae est causa rerum, non in hoc sensu esse liberam, quod possit objectum ita se habens attingere ita, vel non ita; sed debet esse libera, hoc est, non necessitas ad ponendum effectum.

Instab 1. Illa scientia vel determinat Deum, vel non? Si determinat; ergo non est Deus liber; si non, ergo Deus extra illam scientiam agere potest.

Respondeatur. Illam scientiam determinare Deum ut non possit aliter agere, si velit, nisi ut illa prescribit; sed non determinare, ut velit.

Instab 2. Ex responsionibus sequuntur scientiam intelligentiae, quam visionis fore suo modo liberam; consequenter saltem visionis scientiam, esse otiosam.

Respondeatur. Non fore otiosam: quia modo, & ut ita dicam, medio, attendit sibi appropriato, nempe presentia, quam tali; quam habet ad aeternitatem objectum, pro aliqua certa differentia temporis.

Objicit 3. Anonymus apud Martinon, scientia possibilium est scientia eorum, quae nec fuerunt, nec sunt, nec erunt; Ergo est scientia eorum, quorum nec fuit, nec est, nec erit Deus causa: Ergo non potest illa scientia, esse causa rerum.

Respondeatur. Falsum esse Ant. Diximus enim à scientia simplicis intelligentiae modo sibi proportionato etiam existentiam attingi.

Objicit 4. idem. Licet scientia praecisa à voluntate, ejusq; directiva in actu primo, sit formula scientiae simplicis intelligentiae; tamen conjuncta voluntati, ejusq; directiva in actu secundo, est nonnisi scientia visionis: quia tunc est scientia eorum, quae fuerunt, sunt, erunt: sicut quando conjugitur cum decreto negativo, hoc

Disputatio III.

71

hoc est, cum nolitione producendi mundi, est scientia simplicis intelligentiae.

R E S P O N D E T U R. Immerito arguens imaginatur, quod existentiam nullo modo attingat scientia simplicis intelligentiae; Item quod illa circa solam non existentiam versetur. Denique immixtio dicit illas scientias sola coniunctione ad decretum positivum, vel negativum distinguuntur.

O S I C I T 5. Aliquis apud Arriaga d. 18. Num. 18. Si Deus post voluntatem de condendo mundo amitteretur scientiam simplicis intelligentiae, retentam omnipotentiā, & scientiam visionis: adhuc tunc posset fabricare mundum; ergo scientia visionis admittit formalitatem cause.

R E S P O N D E T U R. Impossibile esse manere volitionem creandi mundi sine praelucente notitia, quae non est visio: posito etiam quod maneret scientia visionis, non posset esse causa perdendi mundi: quia nec antecederet volitionem creandi mundi, quam nata est consequi.

DIFFICULTAS IV.

De divisione in scientiam medium, & non medium.

P R A E M I T T O 1. Distinctos esse hos tres terminos, Scientia conditionalium, Scientia conditionata, Scientia media. 1. Non plus importat, quam notitiam in Deo de objectis, nunquam futuris, sed quae essent vel non essent, si conditione ponere. Talium notitiam jam nunc & Thomista admittunt. 2. Est scientia, quae illa conditionata attingit independenter ab omni decreto absoluto ex parte actus, conditionato ex parte objecti, de illo effectu. Hanc Thomistae negant, utpote admittentes prædeterminationem. 3. Est scientia media, quae scilicet ad nullum membrum divisionis revocatur, sed inter illa membra mediat.

P R A E M I T T O 2. Molinam & ante illum Fonsecam, cum definitissime scientiam necessariam, & scientiam liberam; illam quidem per cognitionem objecti necessarii, hanc per cognitionem objecti decreti divino determinati, admisimus aliam scientiam medium, que nec nosceret objectum necessarium, nec duum determinatum, decreto ex parte causae absoluta. Occasio autem hujus elucidandæ doctrinæ fuit error Calvini, qui docuit, Deum voluntate sibi & ad bonum, ad malum nos cogere; huic doctrine ut obvieret prædictus auctor, docuit actus nostros, nec esse necessarios, nec prædeterminatos a Deo; nosci tamen ab eodem, scientia tali, quae possit illum dirigere, ad formandam prædestinationem, & ad effectus illius habendos.

P R A E M I T T O 3. Quâratione aliquid medium inter duo extrema esse possit? Quantum ad præfessionem, imprimis, potest esse aliquid medium inter

duo extrema per abnegationem utriusque extremi; & sic viride, est medium inter album & non album positivè, hoc est inter nigrum. Rursum est aliquid medium inter duo extrema per participationem de utroque extremo; & sic v.g. fuscum, est medium inter album, & non album positivè. Hoc posteriori modo admitti solet scientia media, hoc est per participationem de utroque extremo, ut videre est apud Mart. d. 12. Num. 16. Fassolum hinc d. 22. Num. 470.

P R A E M I T T O 4. *Verba ejusdem Fassoli.* Nullum unquam ex nostris Theologis docuisse (sed de hoc infra) non esse adæquatam divisionem in scientiam simplicis intelligentiae & visionis; unde necessario sequitur, quod scientia conditionata, vel in altero, vel in utroque membro contineri debeat.

P R A E M I T T O 5. *Quæ sit in hac parte varietas sententiarum?* Suarez tenet illam suo modo esse medium, & post illum Fassolus etiam inter scientiam simplicis intelligentiae & visionis: Illos sequitur Avancinus. Alii autem docent, esse medium inter scientiam naturalem & liberam; quibus consentit Fassolus Num. 484. Martinon d. 12. Num. 16. Quamvis autem sentiat citatus Fassolus divisionem in scientiam intelligentiae & visionis, esse inter membra adæquata, sentit tamen esse medium, non per abnegationem utriusque extremi, sed per participationem ex utroque.

Quod attinet ad primum modum salvandi scientiam conditionatam, esse scientiam Medium.

E X P L I C A T 1. Suarez opusculo de scientia l. 2. c. 3. Num. 4. ei que consentit Fassolus: quia scilicet objectum illius, quod est futurum conditionatum, quod est & nunquam futurum est, ex eo quod esset, non sit mere possibile, sed participans existentiam, adeoque referibile ad visionem; quia verò non habet exercitam existentiam, spectat ad scientiam possibilium. Circa hanc explicationem

N O T O. Si revocanda sit hæc scientia ad unum non nisi ex illis membris, quod coñodiū revocari possit ad scientiam simplicis intelligentiae: Quia magis objectum illius accedit ad possibilia, quæ talia, & excludentia exercitam existentiam, præcipue verò, quia scientia visionis non est nisi exercitæ pro aliqua differentiatione temporis existentia, ut ita accommodet se oculo corporeo, qui non nisi actu existentia attingit.

Quod ad secundum modum salvandi formalitatem Mediae in Scientia conditionalium attinet.

E X P L I C A T 2. Martinon. Quod scilicet sit media inter scientiam naturalem; quia non est necessariorum, & media inter liberam; quia non est objecti absolute ex parte actus decreti. Circa hanc explicationem

N O T O. Largiori modo sumi scientiam libera-

ram,

R. P.
H. MŁOD
zia nowski
Tom. I. Z:
D. VI

ram, quando sumitur pro notitia attingente objecta decretum supponentia; quia dantur etiam in Deo actus liberi, quos debet etiam attinere scientia libera; nam si creatam libertatem attingit, etiam attinget & divinam. Et sicut prae necessariis divinis praedicatis non datur alia scientia, quam quae noscit praedicata necessaria creata; ita nec alia noscet actus liberos Dei, & alia actus liberos creature. Quod si eadem scientia noscet utrumque, non poterit libera scientia definiri per notitiam objecti supponens decretum: Quia multi sunt actus Dei liberi, non supponentes decretum, ut prima voluntas formandi decreti, simplices complacentiae liberae &c.

EXPLICARI posset 3. Scientiam conditionatam non esse ullo modo medium; sed esse membrum separatum, conditinctum ab omnibus aliis membris dividentibus scientiam.

PROBATOR 1. Auctoritate eorum, qui illam revocant ad solam scientiam simplicis intelligentiae; Si autem eam revocant ad illam, hoc ipso non faciunt illam medium; quod sentiendum est etiam de illis, qui illam revocant ad scientiam visionis. Ad scientiam autem simplicis intelligentiae revocat illam Suarez t. i. de gratia Prol. 2. c. 6. Num. 7. Vasquez d. 77. Num. 17. Valencia huc pun. 5. q. 2. paragr. Tria tamen sunt. Lessius de gratia c. 16. Num. 3. & 19. Num. 1. Ad scientiam autem visionis revocat etiam Suarez ex mente Auctorum opusculo de scientia lib. 2. c. 3. Num. 5. Fassolus citatus Num. 483. Quia vero Nostrates scientiam necessariam sumunt pro eadem, ac scientiam simplicis intelligentiae, hoc ipso si eam revocant ad scientiam simplicis intelligentiae, revocant ad scientiam necessariam, adeoque non agnoscunt medium.

PROBATOR itidem Auct. Vasq. d. 77. cit. ubi cum dixisset, hanc scientiam esse potius simplicis intelligentiae quam visionis, subdit; vel si placeat, inquit, doctrina & claritas gratia tertium membrum constituere, quid obest? quod enim antiqui Scholastici, qui haec tenus scripsierunt, tantum meminerint scientiae visionis, & simplicis intelligentiae, parum interest. Tum quia illi de hac scientia sub conditione, nihil omnino disputatione, vel meminerunt. Tum quia illi non dixerunt; Omnes scientiam in duo illa membra solum dividendam esse, &c. Quid igitur obest, si nos aliam ponamus, cuius ipsi mentionem neque fecerunt, neque negarunt? Idem docuit Bceanus t. p. t. 1. c. 10. q. 1. Num. 5. ut meminit expressè Fassolus Num. 470. cum tamen dixerit: Omnes nostros revocare hanc scientiam ad aliquod membrum, vel medium pone-re. Citarie etiam solet pro nostro intento Ribas d. 9. c. 1. & eam fatis innuit Suarez op. de scientia lib. 2. c. 3. Num. 4. Non cum magna firmitate de illa loquens: solum enim dicit; Non inepte-

(inquit) vocata est scientia Media. Clarè autem illam docuit Terentius, Alciatus olim Romanus Professor.

PROBATOR 2. Ratio superior non potest esse media inter rationes se inferiores; & ita substantia non est medium inter rationale, & irrationale, nec item non vivens: sed ratio scientiae conditionate, est ratio superior divisionibus, & rationibus scientiae simplicis intelligentiae & visionis. Ergo. Minor probatur, quia de singulis harum est praedicabile, quod sit scientia absoluta; ergo ratio absoluta est respectu illarum tanquam genus, adeoque ut quid superius; ergo & membrum illi oppositum erit superius praescientia simplicis intelligentiae, & visionis, naturali & liberâ: Ratio, quia si rationale est superius Petro, etiam irrationale illi oppositum, erit superius; quod ipsum probatur; quia contrariorum eadem est ratio, adeoque eadem superioritas & inferioritas. Si ergo unum superius, est prius, etiam illi contrarium erit eodem superius; jam autem membrum oppositum scientiae absolutæ, est scientia conditionata.

PROBATOR 3. fundamento Alciati, ad hoc ut aliquid in quaquam divisione sit medium inter duo dividenda, non sufficit quod non continetur sub membris dividentibus; sed requiriatur insuper, ut continetur sub divisione: planta enim quantumcunque neque ad rationale, neque ad irrationale pertineat; tamen media inter ista dici non potest, eo quod sub animali, quod per rationale, & irrationale dividitur, non continetur. Genus autem quod dividitur per hæc membra, scientia simplicis intelligentiae & visionis, est scientia categorica, sub qua non continetur scientia conditionalium; consequenter non erit media inter dicta membra. Quod autem dividatur hæc scientia categorica: Ratio est. Tum quia hæc sola meretur absolutæ dicis scientia, utpote quæ sola esse vel non esse essentiat; conditionales autem quamdiu non transire in absolutam, nihil ponit in esse, unde conditionales syllogismi improprii dicuntur, & nihil concludunt. Tum quia antiquores Scholastici exiguum admodum mentionem fecerunt scientiae conditionalium; ergo signum est in hac divisione non respexisse illos ad scientiam Conditionalium.

DICES 1. S. Thom. locis circiter undecim, quorum meminit Alvarez d. 6. Num. 5. divisit scientiam non nisi in scientiam simplicis intelligentiae & visionis.

RESPONDE TUR. S. Thom. divisisse in hæc membra non nisi scientiam absolutam. Aliqui dicunt eandem complexum esse S. Doct. sub scientia & veritate, quam ipse appellat dicti.

DICES 2. cum Alvarez. Inter ens & non ens, nullum datur medium; ergo neque inter dictas scientias: Quia scientia visionis attingit ens

Disputatio III.

73

Ens actu; scientia autem simplicis intelligentiae attingit non ens, seu quod non existit.

RESPONDE TUR. Non hic defendere scientiam conditionatam, non medium; diximus enim super malè assignari hanc objecta, prædictis scientiis. Denique addi potest; Inter ens & non ens non dari medium, sed inter ens absolute, & non ens dari medium; nempe non absolute ens, & hoc non absolute ens, est objectum conditionatum, & ipsum conditionatum.

DICES 3, cum eodem. In nobis non datur illa media notitia inter intuitivam & abstractivam; ergo & in Deo sufficienter dividitur scientia, in scientiam visionis, & simplicis intelligentiae.

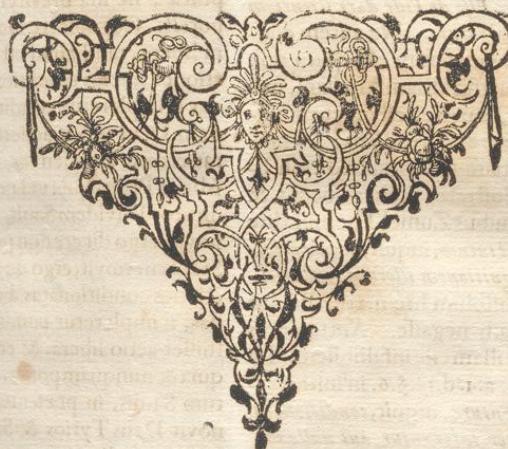
RESPONDE TUR. Prædictas divisiones in humanis esse factas, nonnisi ratione modi cognoscendi, qui nonnisi duplex est. Sed responde Dei, sit haec divisio ratione variii statutus ejusdem objecti.

Quando autem primitus Nostri usurpabant

hunc terminum scientia media, usurpabant secundum questionem tunc cum Thomistis tractatam; quod scilicet illa notitia neque esset necessaria, neque libera; hoc est decretum absolutum supponens.

An scientia Conditionata sit scientia media? Non erit quæstio de sola voce, sed de re; An scilicet in divisione scientiarum, habeat præ reliquis unâ cum scientia absoluta prioritatem? Utetur tamen hac voce scientia media loquendo cum pluribus, supponendo autem pro scientia Conditionata.

NOTA. Si quis conminiceretur tam amplam acceptancem scientiæ v.g. visionis, ut se extendat etiam ad effectus, pro alia rerum serie, sub conditione futuros vel non futuros, cum eo esset lis de duobus. Inpræmis an recte ampliet scientiam visionis, quæ lis non esset propria præsenti difficultati. Deinde de qualitate decreti, circa quod hic unicè laboratur.

G Dispu-

R. P.
H. MŁOD
ZIA NOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI
S.

DISPUTATIO IV.

De Scientia Conditionatorum.

Secundum praxin communem prius agi debuisset, de Notitia futurorum librorum ab solutorum; de hac diximus in Logica: Et quia nullum speciale difficultatis punctum habetur, quod non includatur in Conditionatis, de his solum agetur.

QUÆSTIO I.

An detur Scientia Conditionalium librorum.

DICENDUM est. *Esse de Fide dari scientiam conditionalium librorum.* Ne autem conclusio offendat; attendendum est, quod non dicam esse de fide dari scientiam Medium, nec scientiam conditionatam; hoc est independentem à decreto absoluto ex parte actus; sed tantum dico dari scientiam Conditionatorum liberorum. Hanc Nostrates omnes docent, & Thomistæ jam, ex quibus Zumel Thomistæ hic d. 8. concl. 1. *Non est tutum, inquit, negare infallibilem, & veram cognitionem illorum contingentium in Deo.* Vide Fassolom h. n. 211. Paulus Burgensis videtur eam negasse. Antiquiores Thomistæ negabant illam esse infallibilem. Ita Cabrera tom. 3. q. 62. a. 1. d. 12. §. 6. in initio tertii Conclusionis. *Futura, inquit, conditionata, quæ tantum probabiliter, inferuntur, aut nullo modo connectuntur cum conditione, cognoscuntur à Deo probabiliter tantum.* Alibi tamen oppositum sensit. Lædefina nomine omnium Thomistarum enuntiat, posse Deum judicare, quid foret verosimilius, & probabilius in tali even- tu, non tamen posse definitum judicium ferre, hoc esset, aut erit si illud fiat, aut fieret; fuit inquit sententia omnium Thomistarum. Vide eundem disp. 2. diff. 2. fol. 574. editionis Salmanticensis. Navarette autem censet eam scientiam non dari in Deo formaliter, sed eminenter, quod ipsum eminenter explicat h. Cont. 56. §. 2. quia conditionalia formaliter secundum se, non sunt cognoscibilia, & quia intrinsecè, claudunt dubitationem, Ripa 1. p. q. 14. a. 13. Defendit suos in hoc puncto Joannes à S. Thom. h. c. d. 20. a. 1. Conclusionem pro- à nobis formatur æquivalenter formavit

Molina 1. p. q. 14. a. 12. in quantum docet, sine scientia hac, hallucinandum esse pericolosè in concilianda gratia cum arbitrio. Posset hæc Conclusio quantum ad hoc punctum, quod talia noscantur à Deo, probari rationibus naturalibus, sed eas attigi adhuc in Logicis. Hic argumentabimur merè ex principiis Theologicis.

PROBATUR 1. Conclusio Aut. Script. & Conciliorum, quas fusi Nostrates apud Suan. Vasq. Ruiz. Fassolom, & omnes alios professuntur. Et quidem quod attinet ad Aut. Scripturæ, sic illa breviter colligi in argumenta potest. Cognoscere Deum conditionata futura libera, nihil aliud est, quam cognoscere actiones liberas conditionatas creaturæ, ponendas si impletur conditio; sed secundum fidem Deus noscit actiones liberas conditionatas creaturæ ponendas, si impletur conditio. Minor Prob. quia vel novit Deus Ceilitas tradituros Davidem Sauli, vel non novit? Si non novit, ergo dicere non potuit; & tamen dixit: Si autem novit, ergo de fide est, quod novit actiones conditionatas à creatura liberè ponendas, si impletur conditio: Nam traditio illa fuisset actio libera, & erat actio conditionata; quia & nunquam posita, & restricta per adventum Saulis, in praesentia Davidis. Item, vel novit Deus Tyrios & Sidonios, convertendos posuisse prædicatione pœnitentia, & miraculis, vel non novit, si non novit, cur dixit? Si novit, ergo habemus intentum: Quia conversio illa fuisset actio libera, quæ nunquam est posita, deficiente conditione miraculorum. Item, vel novit Deus juvōnem, casu quo morte non fuisset præventus, fore mutandum, vel non novit? Si novit, habetur intentum: Si non novit, cur id enuntiat Scriptura? Item, vel cognovit Eli-sæus Deo revelante, casu quo Joas Rex percussisset quinques, aut sexies terram jaculo, quod fuisset debellatus Syriam, vel non cognovit? Si non cognovit, quare id 4. Reg. 13. revelavit? Si cognovit, ergo & Deus revelans nō illa. Similia habentur de mulieribus alienigenis aversuris corda Judaorū. Item, quod si Judæi novissent, nunquam Dominum gloriarunt crucifixissent, &c.

Quod

Quod ad Concilia attinet sufficerit pro nunc ad: Tridentini Sess. 6. c. 23. ex quo sic arguitur; est de fide haec conditionalis, si alicui non detur sociale privilegium, non potest in tota vita, peccata omnia venialia, vitare; ergo est de fide dictum conditionale, quæ importat actus liberos, certò à Deo nosci. Ex eodem Concilio Sess. 6. c. 5. habetur intentum, ubi definit Tridentum quod homo inspirationem à Deo immisam abiciere possit, si velit; ex quo sic arguitur; De fide est nosci à Deo, quia si homini detur gratia, potest illam abiciere, si velit; ergo de fide est nosci à Deo conditionata libera futura; obiectio enim illa, est actio libera; est autem nunquam futura; quia gratia efficax de quâ hic agitur, nunquam est abjicienda, licet posse abisci.

PROBATOR 2. Aut. SS. PP. quorum verba recitat Ruiz, d. 65. f. 2. & 3. & aliis, & in compendio Mart. d. 9. Negativa Auctoritas illorum: Quia cum Ethnici inquirerent à Sanctis, Deus cognovit Angelos peccatores, cur eos creavit? Non responderunt Sancti, quod obnum fuit, Deum talia non cognovisse, sed responderunt: Creavit ut è malo bonum eliceret, & ad alios, sùx providentiae fines. Positiva autem auctoritas ex pluribus locis apud eosdem citatos habetur. Sufficerit S. Aug. & S. Thom. Docuit ita Aug. in Psal. 85. *Ego, inquis, unum inimicu[m] mei petebam mortem, sed vitam petebam filii mei, quid malum petebam?* Nihil malum petebat, scilicet: *Nam quid siller raptus est, ne multumaret intellectum illius; sed peccator, iniquus erat, & idcirco volebat illum vivere, ut corrigens, tu velib[us] cum vivere ut melior esset?* Quid idem neverat, si vivere, pejorem futurum &c. Tadi ad cor tuum; dimite Deo consilium suum. Ut vides ad notitiam conditionatorum revertit Aug. & illam notitiam appellat consilium Dei. Epistola 49. q. 2. *Tunc voluisse, inquit, hominibus apparare Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse, quinam erant credituri.* Hæc autem dicitur in Doct. Supponit hanc conditionatam cognitionem; hi convertentur si prædicabitur. Similia habet ferm. 7. de verbis Domini, ubi agens S. Doctor de adolescente, qui contristatus abiit, dicit: *Quia talis magister erat, quod futurum prævidet, intelligimus fratres istum hominem si sequentur Christum sua questurum esse, non que resu[m] Christi.* Similia citari solent de bono perseverantia cap. 8. 15. 17. 18. 19. De prædestinatione Sanct. c. 10. & 14. lib. 2. de Genesi contra Mache. c. 28. lib. 11. de Genesi ad literam c. 6. 8. 9. 12. lib. de libero arbitrio c. 5. Et lib. de correptione & grat. cap. 8. Ubi querit cur eos, qui peccant non rapiat Deus? *Virum hoc, inquit, in potestate non habuit, aut eorum mala futura nefas erit?* Nempe nihil horum, nisi perversissime, atq. insanissime distinxit. Quod attinet ad auct. S. Thomæ, eas

commode collegit Fulgensis, Suavis concordia d. 4. citatque imprimis locum ex i. p. q. 23. a. 5. ad 1. Ubi cùm proposisset S. Thom. ex locis à se citatis præscientiam meritorum esse causam prædestinationis, subdit: *Dicendum, quod usus gratiae præsitus, non est ratio collationis gratiae, nisi secundum rationem cause finalis;* hoc ipso autem supponit Deum antequam statuat alicui conferre gratiam, cognoscere, num bene cā sit unus. Eò etiam vergunt verba S. Thom. i. 2. q. 79. a. 1. in corpore. *Deus aliquibus non præbet auxilium ad evitandam peccata, quod se præberet, non peccarent.* Item secunda secundæ q. 165. a. 1. ad 2. 3. p. q. 1. a. 5. & a. 3. ad 4. de veritate. q. 6. a. 2. & q. 24. a. 14.

PROBATOR 3. de fide est, quod efficax Dei voluntas vel decretum fortiorum suum semper effectum, ergo de fide est quod prædeterminatio quæ per Thomistas est vel efficax decretum, vel effectus illius sit fortitura suum effectum, ergo ulterius est de fide per Thomist. quod si ponatur prædeterminationis, fortitura sit effectum, ergo ulterius est de fide per illos conditionatum liberum futurum præsciri à Deo, nam in principiis illorum ille consensus est liber, quamvis posita prædeterminatione, & potest non ponni, sed poneretur, posita prædeterminatione.

DIFFICULTAS I.

Referuntur responses Adversariorum.

AD prædicta Argumenta varias Responses invenerunt Thomistæ. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Responses communiores.

RESPONDET I. Nazarius q. 14. a. 13. §. Quæ sit certitudo, & dicit: Duplicia esse conditionata, quædam in quibus ex antecedenti conditionato, necessariò infertur consequens; & alia ex quibus non infertur: prima illa certò noscuntur; secunda certò non noscuntur: Nam ex vi positionis antecedentis, non sequitur necessariò positio consequentis, sed tantum significatur dispositio, & præparatio ponendi effectus; sunt tamen materialiter vera illæ propositiones & necessariae, quando scilicet ita præfigitum est à Deo; sine autem prædefinitionibus, conditionata, firmam sùx significationis, non haberent certitudinem.

CONTRA I. est, quia hæc respondit non attendit ad statum questionis, & confundit questiones; non attendit quidem ad statum: *Quia quando dicimus conditionatas esse veras, non loquimur de veritate illarum, quæ sit vi illationis, ad quod attendit respondens; sed quæri-*

G. 2. mus

R. P.
H. MŁOD
zianowski
Tom. I. et Z.
D. VI

mus de veritate oriunda præcisè, ex coexisten-
tia hypothetica effeçtus, cùm ipsa hypothesi, si
impleatur. De qua difficultate inquiritur, quid
Nazarius in illa sentiat? Quæ ratio nostra in
multis est observanda: Nam statum hunc quæ-
stionis formamus non intendendo, quod illa
conditionata sint vera vi & methodo illationis;
sed potius, an coexisteret conditionatè, ipsemet
effectus, ipsi impletioni, & positioni conditio-
nis. Rursus eadem responso confundit quæ-
stiones: *Quia alia est quæstio;* An Deus certò
& infallibiliter cognoscat dicta conditionata?
& alia, in quo medio, seu an illa noscat ex præ-
supposito decreto? hinc ad illam priorem quæ-
stionem non rectè respondetur per secundam;
ut fecit Nazarius.

CONTRA 2. Restaurari potest sic argu-
mentum. Tum quia vel præter dispositionem
& præparationem causarum, potest certò no-
sci effectus, vel non? Si potest, ergo non tenet
responso Nazarii, recurrentis ad notitiam effe-
ctus, solum in dispositione causarum; Si non
potest, cur non? Præcipue cùm de ipsis effecti-
bus possint etiam duas contradictiones formari,
sicut formari possunt de ipsis causis dispositis:
Si autem formentur contradictiones de ipsis ef-
fectibus, necessariò una ex contradictioni debet
esse vera, & altera falsa, ex regula univer-
ali, de contradictionibus. Tum quia prænoverat
Deus conditionatum casum, & defensionem
Angelorum; & tamen non appetet, quæ in il-
lis præcesserit dispositio & præparatio, ad po-
nendam defensionem. Tum quia hæc responsio
videtur favere Semi-Pelagianismo; dicebant
enim illi, ex prævisa dispositione, & præparatio-
ne puerorum, his quidem negari Baptismum, il-
lis concedi. Tum quia de fide est, divinam præ-
dictionem de secuturo effectu, non posse fru-
strari, sed de fide est, ex vi dispositionum &
præparationum causarum, posse frustrari effec-
tum illum; utpote qui contingit libere, ergo
de fide est, quod non ex vi dispositionum præ-
dictionis illa facta fuerit. Nec valet si recurrit ad
hoc, aliquæ prædictiones divinæ non habue-
runt effectum; nam argumentum procedit, de
iis quæ non frustrantur; de aliis autem quid sen-
tiendum, indicat S. Thom. 22. q. 17. a. 6.

CONTRA 3. Quia hæc interpretatio Nazarii non accipit verba script. ut sonant: Nam non
inquisivit David: An cives Ceilæ habuerint
præparatum animum tradendi, sed quæsivit de
sua traditione, quæ potuisse non sequi etiam
dispositis illorum animis, nec locutus est Christus
de Tyriorum, & Sidoniorum dispositio-
ne ad converti; sed de ipsa conversione. Ergo
imperito recurrerit Nazarius ad dispositionem
& præparationem causarum. Quando autem
supponit, nihil esse verum, nisi necessarium, id
fallum est; nam de contingentibus dantur ve-
ritates; sicut contingens erat ut Deus crearet

mundum, & tamen verum. Quod autem di-
cit veritatem harum propositionum dependere
à prædefinitionibus, de hoc infra.

Quia verò in dictis argumentis contra Nazarii
recurrimus ad hoc, quod ex contradictioni
formatis de ipsa conditionata securititione
effectus, una debet esse vera, & altera falsa; ju-
vabit hic addere modum formandæ dictæ con-
tradictionis. Porro formatio ejus stat in hoc, ut
in affirmativa non tantum affirmetur futuritio,
sed & conditio; in negativa autem negari qui-
dem debet effectus, sed non negari conditio:
Quia si negetur conditio, non servabitur jam
idem status, circa quem debet fieri affirmatio
& negatio: hic enim status, est ipsam conditionem.
Unde v.g. sic formari debet, peccabit Petrus si ingressus fuerit atrium. Non peccabit Petrus si fuerit ingressus atrium: Et licet in
conditionata debeat totum negari, quod affir-
mabatur in alia; ly tamen totum accipendum
est hoc sensu, quod prædicatum negari debeat;
sed non debet negari totum, negando etiam sta-
tum; jam enim non erit contradictione de eodem:
& sicut cùm dicō; Petrus peccabit, in contradic-
tionis non debeo negare Petrum; quia circulum
versatur affirmatio & negatio: Sic nec de-
beo negare conditionem, quia circa illam ver-
satur tota contradictionis.

RESPONDENT 2. Loqui Deum non nisi
conjecturaliter. **C**ONTRA est. Tum quia ex
contradictionis alterutra non debet esse conjecturaliter
vera, præcipue si objectum spectetur
in illo etiā ipso. Tum quia posset adhuc Deus
rogari, nunquid certò & non tantum conjecturaliter
novit? Nunquidne responderet, nescio?
Tum quia articulus fidei non sunt conjecturalis
scientia, est autem articulus fidei, v.g. quod si
ne conditione specialis privilegi, nemo possit
abstinere ab omnibus peccatis etiam venialibus.
Caviri etiam, prædictis Deum certissime aver-
tenda corda Israelitarum ab ipso, si duxerint alienigenas; alias per hanc sententiam posset
non credi Deo revelanti, nisi ponatur Deus
talia objecta certò noscere. Fundatur id in
Auct. August. supra Joan. 8. v. 19. ubi inquit S.
Joan. nomine Christi D. *Sime si circumferis forsan & Pe-
trum meum sciretis.* Explicat Aug. *Dubitatio-
nis verbum est cum dicitur ab homine, id est dubitan-
te, quia nesciente; quando vero dicitur a Deo, cum
Deum nihil lateat, illa dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas:* Quod etiam sensit Hieronymus. In Græco etiam pro ly forsan, ponitur ly: an, quæ particula, etiam pro ly:
utique sumitur.

Ad ea quæ adfert Alvarez d. 7. num. 21. sol-
venda.

NO TO. Illum non attendere ad punctum
principale; Respondet enim, quod talia non nisi
in decreto noscantur; hæc autem non est quæ-
stio;

Disputatio IV.

77

fio; in quo medio talia noscantur. Immeritò etiam supponit hanc conditionatam, si venerit Sui tradent te, & qualem habere illationem cum hac, si lapis est homo, est animal rationale; quia hec illatio semper tenet, non tenet prior. Deniq; quamvis circa actualem voluntatem Ceilitorum tradendi Davidem potuerit ab eterno Deus scientiam visionis habere; nihilominus inquiri potest, quid Deus sentiret de sola conditionata, prout antecedente, statum illum absolutum?

Punctum Difficul- tatis 2.

Examinantur recentiores Responses.

Auctor Anonymus lib. de ordine c. 22. &
A 27. pluribus refutat dictas Auctioritates:
Quaero liberilli ut plurimum non solet esse
ad manum, legatur Mart. d. 9. f. 13. & 14.

PRIMUS Modus refutandi est, quod sicut in Scriptura continentur multæ enuntiationes, & multi discursus; nec tamen exinde rectè inferitur Deum habere scientiam enuntiativam, vel discursivam; ita ex eo, quod in Scriptura habentur multæ propositiones, & revelationes conditionatae, non bene colligetur ex eo, dari in Deo scientiam conditionatam, licet omnia hoc perfectissimè nōrit.

CONTRA 1. Quia disputat Anonym. de voce: Pone tantum conditionata nosci à Deo, voluntariam ut volueris. Deinde ex aliquibus quin Scriptura sunt rectè colligitur illa Deum habere; ex aliquibus non colligitur, ut cùm Deus dicitur, tactus esse dolore cordis, non rectè colligitur in Deo cor, vel dolor: cùm ergo significat Scriptura de notitia conditionatorum à Deo, cur illa ad hanc primam classem non pertinet? quod scilicet ex verbis Scripturæ intenti debeat, quod detur in Deo, & tamen nullum est absurdum ponendi illam in Deo.

CONTRA 2. Ex discursibus, qui Deo tribuitur in Scriptura, rectè inferimus dari in Deo discursum virtualem, licet non formalem, ut pote involventem imperfectiones; ergo etiam tamen inferimus ex eadem Scriptura dari in Deo scientiam conditionalium, ut pote non involventem imperfectionem.

CONTRA 3. Quia quod ille adfert, talia conditionata vel per scientiam visionis, vel intelligentiam noſci, partum ad praesens refert: neque enim in praetenti de hoc queritur.

Secundus Modus ejusdem est, quod quanto Christus D. dixit: Si in Tyro & Sidone &c. exprobavitque illorum incredulitatem, dicit ille, quod illic non sit sermo de futuris conditionatis, sed de praeteritis, & quod illo modo non plus voluerit significare, quam duritiam cordis eorum per comparationem ad Tyrios, vel quod id dixerit nonnisi per exaggeratio-

nem; ad eum modum, quo amicus dicit alteri sibi quidpiam immerito neganti; si hoc ab ini- micissimo petiſſem, concessiſſet. Addit denique in Christo D. hanc scientiam conditiona- lium potuisse esse, sed non sequitur fuisse illam in Deo.

CONTRA 1. Quia quod hæc exprobratio fit de praeterito simpliciter, id immerito affi- mit, sed fuit potius quasi de quodam futuro praeterito mixto; est enim hæc confimilis locu- tio, atque cùm dicitur, scio te impetraturum fuisse. Et licet Scriptura solius praeteriti memi- nerit, sufficit quod illud depositat configura- tionem futuri: Unde ex illo loco rectè argu- mentum instituetur ad futura. Deinde quamvis illuc esset res de solis praeteritis, nihilominus sic adhuc formari posset argumentum: Ante- quam Christus D. incepisset prædicare Judæis, norat Deus hanc propositionem, si prædicare- tur Tyriis converterentur, vel non norat? Si non norat, ergo de illo praeterito dicere non po- tut, si prædicatum fuisset, conversi fuissent; quod enim pro futuro falsum est, pro praeterito falsum esse debuit in eadem suppositione; si au- tem norat prædictam conditionatam, habetur intentum.

CONTRA 2. Quia si hoc est dictum non nisi per exaggerationem, dicam etiam per exagge- rationem dictum esse de Deo: Tu Domine qui omnia nosci, & si dicas hæc verba ut sonant, ac- cipiēndā; dicam & ego, illa, eodem modo ac- cipiēndā. Deinde quid responderet Deus, si ex illo quereretur; Dic Domine sine exagge- ratione, converterentur Tyrii, vel non, si il- lis prædicaretur?

CONTRA 3. Quia cùm Christus D. Spiritu Dei afflatus, secundum quod homo est dictam propositionem scierit, necesse est agnoscere etiam Deum illam scire, habereq; talū notitiam.

TERTIUS Modus ejusdem est, quod præ- dictio illi Elisei de debellanda Syria, si rex per- cussisset jaculo plures terram, fuit veritas con- ditionalis in Prophetæ, non in Deo: Deus enim revelavit Prophetæ, quod toties Joas Syriam vastaret, quoties terram jaculo percuteret, ex hac revelatione absoluta, conditionatam feci- se Prophetam, quod si plures percussisset ab- solutè vastasset, intulisseque id probabiliter; & quod Deus trinam percussionem viderit scientiā visionis, plures vero percussionses, quæ nun- quam futuræ erant, scientiā simplicis intelli- gentiæ.

CONTRA 1. Quia non attendit ad statum questionis; quia Objectum de quo nos queri- mus, non potest esse objectum scientiæ visionis, cùm importet aliquid, ad quod illa non atten- dit; nec item objectum scientiæ intelligentiæ propter eandem rationem: Nam objectum il- lud importat aliquam existentiam non exerci- tam; & tamen non mere possibilem.

G 3

CON-

R. P.
H. MŁOD-
ZIĘNOWSKI
T. Bm. Act. Z:
D. VI

CONTRA 2. Quia non nisi divinando dicit, illam conditionatam non fuisse formatam à Deo. Deinde vel id certò intulit Prophetæ, vel non? Si certò, ergo omniscius divinus intellectus debuit etiam illud noscere; Sinon certò, quare id nomine Dei dixit? Præcipue cùm de illa conditionata possit Deus rogari, quidnam de illa sentiat?

CONTRA 3. Quia hæc responſio non atten-dit ad statum quæſtionis! Non enim est quæſtio de iſtis, quorum conditio ponenda eſt, & ſunt futura: Nam hæc bene poſſunt noſci per ſcientiam viſionis; nec eſt quæſtio de poſſibili-tate alterutrius partis: Nam hæc noſci poſteſt per ſcientiam intelligentiæ. Sed eſt quæſtio de eo; quod nunquam futurum eſt; foret tamen vel non fore. Si

QUARTUS modus ejusdem eſt, quod ſcili-
cat David interroganti noluerit reſpondere
Deus, quod revera Saul venturus eſet; nec
quod Ceilitæ auctu habuerint voluntatem illum
tradendi; ſed ſolum voluisse illum admonere
periculi ſecundum circumſtantias.

CONTRA. Tum quia eadem libertate di-
cetur, quod quando Deus promisit beatitudi-nem bonis operibus, non dixerit illam de facto
dandam; ſed quod admonuerit rem ita poſſe
fieri, attendendo ad circumſtantiam actionum
noſtrarum, & miſericordiæ Dei. Tum quia
non dicitur, quod ſint diſpoſiti Ceilitæ ut tra-dant, ſed quod ſint tradituri Si. Tum quia po-
namus ſic interrogantem Davidem, non querō
de periculo; quia illud video: Nec de diſpoſi-tione Saulis, quia de illa conſtat; ſed querō
nonniſi de hac conditionata, prout antecedit
viſionem objecți aſoluti, ſintne me tradituri
Ceilitæ. Si

QUINTUS Modus ejusdem eſt, quod illa
præventio juvenis per mortem, non plus ſignifi-
cat quam quod accelerata mors justo magnum
illi ſit beneficium; & quod noſ talia per moraliter
certam conſequentiam inferre poſſimus;
& tamen ſcientiam conditionatorum hoſi ha-
bemus.

CONTRA 1. eſt. Quia hæc, quæ adferun-tur, non ſupponunt extremitati conditionati poſſi-bilitatem ſolam cognitam; quia tam noſcebat Deus poſſibile eſe ut peccaret, quam noſcebat, poſſibile eſe ut non peccaret; Ergo illa præno-tio quæ movit ad eum vitâ tollendum non de-buit eſe poſſibilitatis ſoliſ: Nam poſſibilitas non peccandi, potuſſet eum retrahere, ne inflig-geret mortem; illa etiam prænotio non poſterat eſe viſionis, quia hæc, objecțiū habet, quod ponitur, non eſt autem poſita illa perverſio; er-go debuit eſe prænotio hypothetica.

CONTRA 2. Quia ſi nos poſſimus dicere:
Si juvenis vixerit, peccabit, vel id poſteſt noſcere
Deus certò, vel non? Si poſteſt, habetur in-ten-tum; Sinon poſteſt. Ergo non poſteſt Deus cer-

tò noſcere, quod certò moraliter poſſunt ho-mines, immo quod certò noſcunt homines: Quia, ut dixi ſupra, eſt nobis de fide ſine ſpeciali gratia, neminem omnia venialia, fugere poſſe.

CONTRA 3. Quia intentio noſtra non eſt, querere: Cur non fuerint peccata quæ prævi-debantur? Hujus enim cauſa eſt, quia raptus eſt; ſed quæ fuerit prænotio Dei, movens cun-dem, ut raperetur; hæc autem non eſt niſi hy-pothetica. Ad alia ſolvenda

NOTA 1. Quamvis non ut plurimum apud PP. reperiatur hoc nomen ſcientia ſimplicis in-telligentiæ, nec tamen hoc obeft, ut hæc ſcientia in Deo ponatur: Quia objecțiū illius agno-vetur PP; ita quia noſci objecțiū conditionata agno-vetur, poni poſterit ſcientia conditionata, quamvis ejuſ non ita clarè meminerint PP. Deinde ob ortas hærefes multa nomina imposita ſunt, ut nomen Conſubtantialis, Transub-ſtantiationis; ita poſteſt nomen hoc nunc uſpari, ad refutandos præcipue Calvinianos errores. S. Thomas adhuiſit hanc ſcientiam ſub no-mine ſcientia Enuntiabilium, ubi poſt tra-ſtam divisionem ſcientiæ intelligentiæ, & viſio-nis. a. 14: inquit: An Deus omne enuntiabile noſcat? Affirmatque, & illi notitia tribuit ve-ritatem dicti, non rei. Quando autem idem Anonymus dicit propositiones PP, que dicunt: Ideo præſciri res liberæ, quia futuræ ſunt, ex-plicari debere; quod ly ideò importat ſolam particula in illationis, id non convincit; nam ar-bitriare Patres explicat.

NOTA 2. Quamvis omnes poſſibiles modi ſalvandi Petrum noſcantur a ſcientia ſimplicis intelligentiæ; nihilominus noſcuſtur etiam modi ſalvandi liberè, & faciendi beneficium in collatione auxillii opportuni, quod fecluſa ſcientia conditionata (ut in frā dicetur) non appa-re, quā fieri poſſit? Quando autem affumit nullum eſſe ordinem etiam rationis inter ſcientias Dei, falſum affumit; nam de facto ſi prior eſt ratione intelletio præ volitione, cur non e-rit prior, una ſcientia, p̄ alia?

NOTA 3. Si compaſetur ſcientia (que cu-nque illa ſit) conuerſionis Petri ad ſcientiam ho-ni conuerſionis ejusdem, non erit per hoc perfe-ctio ſimpliciter ſimplex; quia non eſt melius unum potius extremitum, quam aliud noſcere; poſteſt tamen ſalvari in tali ſcientia formalitas perfectionis ſimpliciter ſimplicis. Inprimis, quia ſi ſumatur illa ſcientia universaliter, & quoad utramque contradictionis partem, erit illa perfectio ſimpliciter ſimplex; ad eum mo-dum, quo quāmviſ potentiā creandi leonem, non ſit melior præ potentiā creandi elepha-tem; nihilominus potentiā ad illa creabiliā ex-trema ſe extendeſ, eſt perfectio ſimpliciter ſimplex. Rurſus ſicut non obeft, ut libertas ſit in Deo perfectio ſimpliciter ſimplex; & tamen illa extenditur tam ad decretum ſalutis, quam-damna-

Disputatio IV.

79

damnationis; ita nec obserit attendentia ad utrumque extreum scientiae conditionatae, ne sit illa perfectio simplex, salvando illius necessitatem e modo, quo salvatur quædam necessitas, in actu Dei libero.

Quod autem dicta scientia non involvat imperfectionem. Ratio est, quia seclusis imperfectionibus manet illius hic proprius conceptus, noscere objectum si peneretur conditio; hoc autem nullam involvit imperfectionem; alias nec nosci possent talia per scientiam intelligentie, vel visionis; cuius oppositum censet Anonymus.

Noto 4. Cum per illum quæcumque propositio hypothetica æquivalens absolutæ, habeat determinatam veritatem; sequitur omnem hypotheticam habere determinatam veritatem; quia omnis habet consimilem æquivalentiam; nam ad rationem absolutæ non est necesse, ut de facto ponatur objectum; nam traditio Davidis non est posita; & tamen illa conditionalis habuit determinatam veritatem. Quid autem dicit, in hypothetica, solam ostendit necessitatem connexionis consequentiæ cum antecedente, id supra refutatum est. Sed quando dicit, talem connexionem etiam falsis objectis convenire, id non satis explicat: Si enim id fiat ex suppositione concessorum, verificari poterit propositio, ut etiam solet contingere, dum concessis falsis præmissis, urgetur alius, ad concedandam falsam conclusionem. Sed alia non potest ostendi, quod possit certò nosci aliquis effectus coexistens conditioni, si ille non coexistat.

Noto 5. Sæpe eundem non attendere ad statum questionis: Quia non de hoc est quæstio, An Petrus sit convertendus: Hæc enim potest nosci à scientia visionis: Nec procedit quæstio de solo posse converti, vel non converti. Sed de statu conditionato, ut jam supra dictum est: Et sicut ratione aliis & aliis statu objecti, assignatur alia ratione, scientia simplicis intelligentie: & alia scientia viliosis; ita ratione statu conditionati, debet assignari aliud membrum, nempe scientia conditionata; certè enim si talia objecta non nosceret Deus, admittas interrogaciones deberet respondere; Nescio, immo non posset respondere etiam ad interrogaciones de absoluatis objectis cum hæc pro priori conditionalitatem suam presupponant, adeoque & veritatem conditionatam.

Dic s. cum eodem. De hoc v.g. Objectio: An rex vincet si pugnet? Potest Deus respondere ad omnes questiones sine illa scientia conditionata; ergo & ad alia. Ant, probatur; vel enim erit illa pugna, vel non erit; si non, respondebit Deus, non futuram victoriam, sciens id scientia intelligentie; si vero pugna futura est, rex victoriam consequetur, vel non consequetur; si primum, Deus id novit scientiam visionis;

si secundum, prælium attinget scientiam visionis, & non victoriam, scientiam simplicis intelligentie.

RESPONDETUR. Neg. Ant. cum sua probatione: adhuc enim restat formabilis interrogatio: An si pugnaret, vinceret, quantumvis nunquam sit pugnaturus? Nec enim tunc posset Deus omnipotens respondere, nescio: Non etiam posset ad responsionem informari scientiam visionis; quia illa ad conditionata ut talia non attendit, sed ad existentias exercitatas, seu positas in rebus; non etiam ad respondendum informari posset scientiam intelligentie: quia per illam æque novit possibilitatem ut vincat, & possibilitatem ut non vincat. Deinde advertendum est in praesenti, non esse quæstionem quæ scientia Deus non habet hæc objecta, sed absolute an norit?

Noto 6. Haec duas Propositiones: Posset homo operari si: Posset homo non operari si: Spectare ad scientiam simplicis intelligentie. Rursus haec duæ: Si Christus non crucifixus fuerit, non converteretur latro: Si Christus crucifixus fuerit, converteretur latro, haec inquam duæ propositiones, per multos poscent nosci à scientia visionis, idque ex eo: Quia ad eandem scientiam spectat, absolutas propositiones nosce, & conditionatas. Sicut ad eandem scientiam spectat noscere hanc propositionem. Ignis applicatus urit, & ignis si applicaretur, ureceret. Sed alias objecti scientiae eruditioñata ab aliis scientiis maxime urgeri debet in exemplis, quorum conditione non est impleta, nam talia objecta jam non spectabunt ad scientiam visionis, & tamen de illis possunt formari contradictoria v.g. si non fuisset raptus, peccarene vel non.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones ab Auctoritate.

OBJICITUR I. Quod sententia nostra sit doctrina Semi-Pelagianorum. Ad hanc Objectionem ut respondeatur, erit necesse eruditioñis causam referre errorem Pelagianorum, cuius appendix semi-Pelagianismus fuit, & utriusque dogma perstringere, quod ut comodo fiat. Sit

Punctum Difficultatis I.

An hæc sententia, sit sententia Semi-Pelagianorum?

PRÆMITTO I. Propositiones aliquas, quas docuerunt Pelagiani, & Pelagi natione Scotti.

I. PROPOSITIO est. Nulla est necessaria gratia ad bene operandum, sed sufficit solum liberum arbitrium. Hæc propositio habetur epist. 90. S. August.

G 4

z. Pro-

R. P.
H. MŁODZIŃSKI
Tom. I. Z.
D. VI

2. Propositio est restrictiva prioris. Dicebant stare in hoc gratiam: Quia scilicet hoc ipsum est gratia, posse liberum arbitrium se solo, sine superaddita gratia bene operari. Habetur hoc lib. 1. contra Pelag. scripto à S. Hieron. qui illum primus impugnavit: *Vt enim, inquit inibi, liberum possideamus arbitrium, & vel ad bonam, vel ad malam partem declinemus propriā voluntate, ejus est gratia, qui nos ad imaginem & similitudinem suū tales conadit.* Hæc subtilitas non est absimilis ei, quā utuntur Thomistæ dum ajunt, prædeterminati nos, ut liberè operemur, quasi dicere; cum Dei nutu omnia gubernentur, ut liberum possideamus arbitrium, ejus est prædeterminationis, quā prædeterminamur ut illud habeamus.

3. Propositio est alius utriusque restrictiva, admisit quām necessariam gratiam Dei, sed quā daretur secundūm merita hominum. Hujus propositionis meminit Synodus Dyospolitana, & S. Aug. epist. 105. Ex hac propositione pullulavit semi-Pelagianismus, quem sub nomine Pelagianismi interdum impugnat PP.

4. Propositio est, cuius meminit Prosper de lib. arb. ad Rufinum: *Dicebat enim; Indigeremus gratiā ad incipiendum, proficiendum, perseverandum.* Sed nomine illius gratiæ intelligebat legem divinam, cohortationes, doctrinam Christi D. ejusque exemplum, quā etiam propositione colligitur ex S. Aug. l. i. de gratia Christi c. 3. & 33. & 38. lib. de spiritu & lit. c. 2.

5. Propositio est, cuius meminit S. Aug. l. de hæresibus, ad quod vult Deum, c. 88. nempe quād gratia sit necessaria ad faciliū posse, sine illa autem posse quidem, sed difficulter impleri mandata Deii.

6. Propositio, sine ullis antecedentibus meritis dari nobis gratiam, hoc est naturam, hujus meminit Aug. epist. 105.

7. Propositio docuit libertatem arbitrii in admittendi vel abstinenti à peccato possibilitate confitere, & hanc possibilitatem seu potestatem liberi arbitrii in quadam indifferentia ad plura sitam esse: Quām quia etiam Societas tenet, primus Bannez coepit hanc doctrinam nostram Pelagianismi damnare, ut meminit Ripalda d. 113. num. 53. sed tenuisse Augustin. quād stet libertas in indifferentia, alibi ostenditur. Proinde hæc propositio, non quia adstruit indifferentiam in libertate, est hæretica, sed quia posse illud ad bonum, solis viribus naturæ tribuit.

8. Propositio est. Docuit per singula momenta necessariam esse nobis gratiam Christi D. sed hanc ipsam propositionem hæretico sensu virtutavit apud D. Aug. l. de gratia Christi c. 12. *Quam, inquit, per singulas horas &c. necessariam esse dicat &c. adjuti non aliqua subministratione virtutis, sed viribus proprie voluntatis.* Idem habet c. 37. & 38. & l. de gratia & lib. arb. c. 6. &

13. lib. 3. contra Julianum c. 23. l. de natura & gratia c. 34. Volebat autem ut semper recordemur remissi peccati, & non peccemus.

Quām gratiam remissionis peccati interdum dicebat Pelagius nullis præcedentibus meritis dari; ut videtur est epist. 105. S. Aug. sed in aliis locis præcipue verò in lib. de Hæresibus. Ad quod vult Deum, c. 88. censuit illam dari secundūm merita. Fortè vel inconsequenter locutus, vel cum hac distinctione, de qua Prosper in Epist. de lib. arb. ad Rufin. duplice scilicet dari gratiam quandam sine meritis, stantem in lege, doctrina &c. quā omnia gratis unicuique constat, quamvis ut singulis offeratur v. g. ut Paulus incident in prædicantem Ananiam, meritis Pauli tribui debeat. Cæterū Joannes à S. Thom. d. 3. a. 2. num. 10. censet, illum tribuisse remissionem peccati gratiæ supernaturali. Locus quem pro se adferit, est ex lib. 2. Aug. de peccato Originali c. 5. sed iste locus intelligi debet, de gratia regni cœlestis, seu favore in ejus destinatione, non autem de gratia justificante, quā duo ipse condistinxit, ut infra videbimus. Libro autem de natura & gratia c. 18. non plus voluit Aug. quām quād censorit Pelagius in remissione peccati intervenire gratiam condonationis, qualis reperitur in omni offensa, licet illa gratia condonationis cadat sub vires meritorum naturalium.

9. Propositio. Neminem nunc posse salvari nisi per Christum, & ejus notitiam, non quād ille impetrarit nobis gratiam supernaturalem, sed quia præcepta est nobis fides in illum, quamvis elicienda, secundūm vires naturæ. Expressit id Pelagius in epist. ad Rom. quā habetur in ter Apocrypha Hieronymi.

10. Propositio. Aliqui ex nostris censent illum admisisse gratiam stantem in interiori mentis illuminatione. Habetur hæc propositione in Aug. l. i. de gratia Christi c. 7. Sed videot illo loco non plus significare Aug. quām institutionem præcisam interiorē, quam affert notitia Evangelii, quām gratiam, inquit, nos non ut tu putas in lege tantummodo, sed & in Dei esse adiutorio confitemur. Sed Bellarm. negat agnitionem ab illo gratiam illuminationis internæ.

Joannes à S. Thom. d. 3. a. 2. num. 23. fugillat Suarium & Vasquez, quād non admiserint, censuisse Pelagium dari ullam illuminationem internam, quam supponit ab illo admissem; sed non admissem gratiam, quā moveat voluntatem; ex quibus tacite infert, Nostros talem admittere gratiam, qualem admisit Pelagius: sed non convincit, quia in primis gratia illuminationis admissa à Pelagio, stabat præcisè ut dixi, in institutione, quam affert notitia Evangelii; non admisit autem interiorē illuminationem, quam appellamus illuminationem excedentem, & entitatis supernaturalis. Quod etiam admisit August. epist. 107. ad Vitalem. Non idem, inquit,

Disputatio IV.

81

inquit, preparare Deum voluntatem: Quia legem, doctrinam libero ejus arbitrio adhibet; sed quia ratione illa sancta, secreta, sic ejus agit sensum, et si uiam accedit assensum. Deinde quamvis nos non admittamus aliquid prædeterminatum tenens se ex parte voluntatis, admittimus tamen pias affectiones supernaturales, auxilium, vel habitum supernaturale, elevativum voluntatis, quæ non admittebat Pelagius, ipsamque illam notitiam, quæ habetur ab Evangelio, non admittrebat tanquam simpliciter necessariam. Quia ergo tale auxilium nos ex parte voluntatis requirimus, facile explicamus locum S. Aug. ex lib. de gratia Christi cap. 14, quem contra nos adfert. Quando autem ipse urget hoc ipso, quod admisit Pelagius, legem & doctrinam simpliciter esse necessariam ad salutem, hoc ipso illum admisit cognitionem factam; quia nihil potest esse volitum nisi præcognitum. Nihilominus id non convincit; quia Pelagius hanc ipsam cognitionem sanctam nobis esse excedentem, & indebitam viribus nature.

ii. Propositio. Probabilis est, quod non admisit concursum immediatum divinum ad actiones nostras, multo magis non admisit concursum supernaturale, ad Actiones meritorias. Ita sentit ex Nostris Granadus, & Joannes à S. Thom. Oppositum sentiunt alii ut plurimum Nostrates propter Aug. S. Aug. l. i. de gratia Christi c. 47. Si ergo, inquit, consenserit non solum posibilitatem &c. sed ipsam quoq. voluntatem & actionem divinitatis adjuvari, ut sine ul. adjutorio nihil boni velimus, & agamus &c. nihil de adjutorio gratia Dei quantum arbitror inter in controvrsie relinquetur. Et ibidem c. 4. cum docuisset, à Pelagio distinguiri posibilitatem, voluntatem, & actionem, dicit docuisse Pelagium illud primum conferri ab auctore naturæ, duo vero, inquit, reliqua id est voluntatem, & actionem nostra esse, afferit; atq; ita nobis tribuit ut non nisi à nobis esse contendat. Vide plura loquaciter Perez de Providentia Dei d. i. c. i. Non admirantur autem Schol. Durandum Pelagianum idem sentientem; quia hic error Pelagii conseruat Antonomasticus ejusdem. Sed in op. Joannes à S. Thoma.

ADDUCIT 1. Locum D. Aug. ex l. i. contra duas Epistolas Pelagianorum c. 18.

RESPONDE TUR. Illo loco agere Aug. contra Semi-Pelag. qui nomine Pelagianorum interduum veniunt, ut consentit ipse Joan. à S. Thom. a. 3. num. 21. Semi-Pelagiani autem in processu operis boni admittebant adjutorium divinum, quo etiam modo explicari debet loco ex Enchirid. c. 32.

ADDUCIT 2. Locum ex lib. 2. contra duas epist. Pelagi cap. 5. & 6. Hec, inquit, verba sunt verbis, Baptisma omnibus esse necessarium et atibus imprimatur, gratiam quoque adjuvare unius cuius-

que propositum; non tamen reluctanti studium virtutis immittere.

RESPONDE TUR. Hic etiam agere Aug. contra Semi-Pelagian. qui initium salutis ponebant in nobis naturaliter operantibus; consequenter si quis reluctaretur non ponendo ab initio opera bona, censuerunt neminem salvandum, nec Deum posse utpote non acceptatorem personarum conferre gratiam efficacem, quo modo etiam explicari debet auctoritas eiusdem ex lib. 4. contra easdem epistolas c. 6.

ADDUCIT 3. ex epist. 107. ad Vitalem: Vtrum præcedat, inquit, hac gratia an subsequatur hominis voluntatem, hoc est, ut planius id eloquer, utrum idem nobis detur, quia volumus, an per ipsam etiam Deus efficiat ut velimus? Sed respondetur etiam hunc locum esse contra Semi-Pelag. qui nobis censuerunt dari gratiam, Quia volumus bene naturaliter, vel quod prævius consensus etiam supernaturale conditionatus, sit motu vnum dandæ gratiae efficacis.

ADDUCIT 4. ex lib. 2. contra duas epist. Pelagi c. 5. Si hoc nobis obiectendum putarunt, sub nomine inquietum gratia ita fatum afferunt, ut dicant quod nisi Deus in vita & reluctant homini inspiraverit boni & ipsius imperfecti cupiditatem, nec a malo declinare, nec bonum possit arripare. Unde infert Joan. à S. Thom. quod eo tempore censuerit Aug. & alii, gratiam esse talēm; ex qua colliguntur Pelagiani à Catholicis admitti gratiam necessitantem, adeoque fatum.

RESPONDE TUR. Ut infra constabit, non admisit Aug. talēm gratiam, sed ex eo quod admisit hec necessariam ad omnes actus, & quod illam habere non sit in nostra potestate, inferabant gratiam necessitantem. Quamvis autem simultaneus concursus non inferat rationem facti, non sequitur ex alio fundamento, non potuisse eum negare simultaneum concursum; quale fundamentum esset, debere hominem esse sibi sufficientem ad bona opera, nec indigentem simultaneo concursu; si enim sibi non esset sufficientis, hoc ipso non esset liber.

Joannes à S. Thoma censet, quod Pelagius admisit gratiam sufficientem, citatque Aug. l. de gratia Christi c. 4. 5. 7. 14. Sed Pelagius admisit non nisi aliquid simile gratiae sufficienti; quia admisit posse operari, quod eventu non fecuto non operatur; sed non admisit gratiam sufficientem; quia non admisit posse supernaturale, nec admisit posse tale, quod posset operari actu, nunquam operabitur actu, in quo stat formalitas sufficientis gratiae.

12. Propositio. Admittebat gratiam propria Christianorum stantem in Baptismo. Haec colligitur ex dictis Julian, qui ultimus cum Aug. de gratia decertavit, & habetur l. i. operum imperfect. Aug. c. 92, quamvis diceret parvulos per Baptismum non accipere remissionem alicujus peccati, sed puram sanctificationem;

R. P.

H. MŁOD

nowski

Tom. I. et Z.

D. VI

nem; & nihilominus docebat posse vitam æternam acquiri sine Baptismo, sed non regnum cœlorum.

13. *Est Propositio.* Admittebat gratiam collativam vitæ æternæ, sed ex meritis. Habetur apud D. Aug. I. de gratia & lib. arb. cap. 6. Unde vitam æternam censebat acquireti viribus naturæ, cœlum Baptismate, ut videre est apud Petavium de hoc errore, c. 5. num. 1.

14. *Propositio est.* Distinguebat hæc tria, Possibilitatem, quæ est idem cum potentia volitiva; Voluntatem quâ vult esse quis justus; & Actionem quâ justus est, primam soli Deo tribuebat. Verba suprà citantur.

15. *Propositio est.* Admittebat prædestinationem, ut videre est apud Aug. epist. 105. ad gratiam Baptismi ex meritis; admittebat item prædestinationem ad gratiam Christi stantem in lege Evangelica, communem reprobis & electis, & aliam ad gloriam, quæ est electorum, sed, non quæ est beneficium speciale, ab aliis conditum, ut colligere est ex scopo libri de prædestinatione Sanctorum.

16. *Propositio est.* Posse hominem sine peccato vivere si velit. Habetur apud Hieronym. epist. ad Ctesiphontem: in aliis locis id negabat, quod scilicet moraliter id non habeamus propter mutabilitatem arbitrii.

Occasio totius erroris fuit, ut se opponeret Manichæis, quorum hæc præcipua quinque fuerunt dogmata. 1. Corpus & alia ad malum provocantia dicebant esse à Deo malo. 2. Malas esse nuptias, eò quod cum libidine exercantur. 3. Vituperabant legem veterem; Quia justificare non poterat. 4. Damnabant liberum arbitrium; eò quod peccet. 5. Non admittebant SS. veteris legis. Oppositionem hanc Pelagianorum ita exprimit Aug. libr. 4 contra duas epist. Pelag. cap. 7. *Definiant Pelagiani, quinque iſtārum rerum invidiosissimis laudibus, id est, laude creaturae, laude nuptiarum, laude legis, laude liberis arbitrii, laude sanctorum, quasi Manicheorum tendiculis, fingere se homines velle eruere.* Putabant autem se omnibus his obviare ire attollendo vires arbitrii. Unde laudabant SS. veteris legis seu naturæ, putantes naturam sibi sufficere: Nuptias laudabant, eò quod putarent omnem libidinem propriis viribus superari posse. Recitat alios errores Petavius de hoc errore, inter quos numerat damnatum à Conciliis & Augustino, quod infantes non baptizati poenas sensus non patientur: Pro quâ sententiâ est etiam Pontius in hac materia.

Error Semi-Pelagianorum & Propositiones.

ORtuS Semi-Pelagianismi est iste; Quæsi-
rant à S. Aug. Ethnici, si Christus est bonus Deus, cur non omnibus sit revelatus? Re-

torfit vim argumenti S. Aug. Cur illorum dii si erant boni, non se omnibus revelaverint? Pythagoras etiam, & alii legislatores non ab omnibus sunt auditi, quamvis illis leges promulgaretur: Tunc subdit; si habuissent cum illa potestate etiam præscientiam futurorum, futurum fuisse, ut nusquam & nunquam apparerent, nisi ubi, & quando homines sibi credituros prenoscerent; subdit, de Christo D. quod apud eos voluerit prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui in eum erant credituri. Hæc verba arripuerunt Semi-Pelagiani ita dicti, quod partim cum illo, partim contra illum sentirent; quod scilicet apud August. præscientia operum esset causa discretionis. Faslius est libenter Aug. se configuisse ad illam scientiam, sed dicit Semi-Pelagianos rem malè intellecti; quia id accepérunt de operibus naturalibus; jam autem dicebat Aug. quod illâ occasione non quæsierit nec discuterit de rit; utrum prædicato sibi Christo à seipso esent habituri fidem? An Deo dante sumptu? Prosper discipulus Augustini quæsivit ex Magistro; An merita naturalia conditionatè prævisa sint initium salutis? Hæc Annatus de scientia media, & colligitur ex epist. Hilarii, verba incipiunt; *Cum autem dicuntur eis;* & recitantur à Fulgense pag. 508. Advertisit etiam idem d. 4. f. 3. num. 3. quod libro de prædestinatione SS. cap. 3. fateatur August. se in aliquibus opusculis ante Episcopatum scriptis docuisse fidem non esse donum Dei, & cap. 4. conqueritur de Semi-Pelag. quod magis curarint illius libros evolvere, quam in illis legendis simul cum illo proficeret; dicitque quod in primo libro duorum, quos ad beatæ memoriae, inquit, Simplicianum scriperam, accuratiū tractarit, attribuendo etiam inifium fidei gratiae, ubi ut vides, non damnavit Aug. quod recurrerit ad scientiam conditionalium; sed quod non expresserit, unde haberetur initium fidei. Petavius autem dicit Semi-Pelagianismi occasionem ex confundit, quod disputans contra Pelagium totum fermè negotium salutis soli gratia tribuerit; & tamen aliis videbatur docuisse fidem à nobis esse, ut videre est epist. 49. q. ff. contra Porphyrium in expositione ad Rom. propositione 62. Quoad propositiones corundem.

I. PROPOSITIO est. Dari originale, ad illud delendum esse necessariam gratiam Christi, sed ejus collationem in adultis præcedere debere viribus naturæ elicitem fidem, & voluntatem salutis; licet huic voluntati non tribuerint rationem salutis; ad eum modum, quo voluntas medicina, non est medicina. *Propositio hæc habetur in libro Petri Diac. de Incarn. c. 6. & apud Aug. I. de prædestinatione SS. in fine.* Initium, inquit, *Fidei quo in Christum primi- tius credimus ab homine ipso esse, necesse Dei donum &c.* Cætera tanquam hoc merito consequantur

ut Dei dona sunt. Quoad infantes autem dicebant illos eligi, vel ejici à Baptismo ob meriti, vel dementia; quæ si vixissent, essent habiti; tribuendo meritis conditionatis effectum solutum. Unde contra illos arguit Aug. Eleitos debere damnari ob prævisa conditionate dementia, & damnatos salvare, ob prævisa conditionate merita. Ad illud alludit locus ille S. Aug. de Prædestinatione, SS. c. 14. *Si judicarentur homines pro meritis sua vita, que non habuerunt nuptiæ preventi, sed habituri essent si viventer, nihil prodesset ei, qui raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, nihil prodesset eis, qui lapsi moriuntur, si ante morerentur, quod nullus dicere Christianus audebit.* Circa hanc propositionem tres tractat classis Semi-Pelagianorum.

1. CLASSIS eorum, qui censuerunt conditio-
nunda esse opera à fide, dicebantque nos fide voluntateque credendi ex viribus propriis elicitæ justificari, sed opera bona, esse effectus gratiæ divina. Habetur hæc propositione in S. Aug. lib. de Præd. SS. c. 16. & hæc classis enun-
tabat, gratiam universaliter ad bona opera esse necessariam exceptâ fide, & voluntate credendi. Unde Aug. initio dicti libri dicit. Per-
euerunt, inquit, etiam ut preveniri voluntates luminum Dei gratia fateantur, utque ad nullum o-
paborum, vel incipendum, vel perficiendum sibi
conveniat sufficere posse consentiant, exceptâ ut
dixide.

2. CLASSIS eorum est, qui doccebant etiam opera bona exerceri ante gratiam Christi & si-
ne illa; Talis fuit Cæstianus Coll. 13. cap. 9.
12.13.

3. CLASSIS est eorum, qui etiam heroicas virtutes in vires naturæ referebant, talis est Cæ-
stianus c. 14. ubi tractans illa verba ad centurio-
num: Non inveni tantam fidem in Israël, nullus in-
quit, enim est laudis, ac meriti, si id in eo Christus
quod ipse donaverat, prætulisset, alioqui dixisset;
Non dedi tantam fidem in Israël. Omnes tamen
consentiebant in hoc, quod gratia doctrinæ Ev-
angelii non tantum ad facilius posse, ut voluerunt
Pelagiani, sed ad simpliciter posse requiratur.
Hæc omnia complexus est Prosper. epist. ad Aug. Voluntatem nostram, inquit, ad hanc gratiam,
qua in Christo nascimur, pervenire per naturalem
facultatem petendo, querendo, pulsando; ut ideo
accipiat, ideo inveniat, ideo intrœat, quia bono na-
ture, bene usus est.

2. PROPOSITIO. Gratiam Christi dari omnibus, sed vocanti unumquemque pro ar-
bitrio voluntatis propriæ parere. Habetur apud Prosp. lib. de Ingratis. Apud quem etiam
habetur epist. ad Aug. Deum præscire salvando-
mos, quos vidit propriâ voluntate obtempera-
turos, consequenter inferebant, non esse de-
terminatum prædestinatorum numerum. Ver-
ba sunt Hilarii: *Inde est quod & illud pariter non*

*accipiant, ut eligendorum, rejiciendorumque esse
definitum numerum non accipiant.*

3. PROPOSITIO. Quam ita concipit cir-
ca prædestinationem Prosper in fine epistolæ
ad Aug. *Pane omnium par inventur, & una sen-
tentia, quæ propositum & prædestinationem Dei se-
cundum præscientiam repererunt, ut ob hoc Deus a-
lios via honoris, altos contumelia fecerit; quia si-
nem uniuscujusque prævideret, & sub ipso gratia
adjutorio, in qua futurus eset voluntate, & actione
præsciret.* Sed in hac propositione non fuerunt
hæretici: Admittebant enim in illa perseveran-
tiæ in gratia ex gratia, sed fuerunt hæretici,
quia initium salutis ponebant ex nobis. Et
quia alias senserunt gratiam prædestinationis
non esse gratiam peculiarem, ut videre est ex
epistola Hilarii ad Aug. & quia docuerunt gratiam
perseverantem frustrari actu, non admittentes
donum quo non nisi perseverantes sumus.
Hinc August. L. d. Bono persev. cap. 6. *Nolunt,*
*inquit, isti fratres ita hanc perseverantium predi-
care, ut non suppliciter emereri, vel admitti contumaciter possit.* *Ibili contumaciter possit,* suppo-
nit pro actuali ejusdem amissione, ut textus
ostendit.

His propositionibus hæreticis opposuit Aug.
gratiam, in primis quæ non tantum posse sed &
voluntatem & actionem nobis tribueret. Ha-
betur hæc propositione l. i. de gratia Christi c. 14.
item 6. 8. 12. 13. 23. 24. 33. 35. 41. Prior ille textus
ita se habet: *Per hoc, inquit, quando Deus docet,
non per legi literam, sed per Spiritus gratiam; ita
docet, ut quod quisque didicerit, non tantum cognoscenda
videat, sed etiam volendo operat, agendo
que perficiat; & ipso divino docendi modo etiam ipsa
voluntas, & ipsa operatio, non sola volendi, & ope-
randi naturalis possiblitas adjuvatur.* Similia ha-
bet l. i. de peccatorum meritis c. 17. 25. 29. ibid.
l. 2. c. 5. & 19. Deinde opposuit gratiam nobis
cooperantem, de hoc innuit lib. de gratia & lib.
arb. c. 17. & ante 16. 17. ait: *Vt ergo velimus sine
nobis operatur, cum autem volumus, & sic volumus
ut faciamus nobiscum cooperatur.* Opposuit deni-
que gratiam, ita ut consentire vel non conser-
tire nostræ sit libertatis illâ gratiæ adjutæ: agens
enim l. de Spiritu & gratia c. 34. sic loquitur:
*Voluntas credendi non idè tantum divino muneri
tribuenda, quia ex libero arbitrio est, quod nobis na-
turaliter concreatum est, verum etiam quod visio-
rum suasionibus agit Deus, ut velimus, & ut creda-
mus sive extrinsecus per Evangelicas cohortationes,
sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate, quod ei-
veniat in mentem, sed consentire vel dissentire pro-
prie voluntatis est.* His præmissis

RESPONDE TUR ad Objectionem. Admis-
sisse S. Aug. admittere nos, admisisse etiam Se-
miPelag. scientiam conditionalium, neque in
hoc errasse; sed in hoc, quia dicebant, illâ noti-
tiâ pro initio salutis attendi ad merita mere na-
turalia. Exprimit hoc Aug. l. de gratia & lib.
arb.

R. P.
H. MŁOD
iłnowski
libr. I. et Z.
D. VI

arb. c.6. Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ipsa sententia: Quoniam verò merita humana sic prædicant, ut ex semetipso habere hominem dicant, prorsus necessario respondet Apostolus; Quis enim te discernit?

Rectè de hoc argumento philosophatur Perez tribus conditurgui nostram sententiam à Semi-Pelagianorum.

1. Objectio; Quia apud nos prævidentur opera ex gratia conditionatè dandà etiam ad initium salutis, quod illi negarunt. Auctoritas est citata in lib. de grat. & lib. arb. cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, &c.*

2. Usu, quia ipsi pro meritis, vel demeritis conditionatis dicebant præmiari, vel puniri creaturas; quod etiam innuit illis verbis: Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio? Ut futura, que non sunt futura puniantur, aut honorentur merita parvolorum. De Præd. SS. cap. 12.

3. Scopo & fine: Scopus quem intendebant Semi-Pelagiani erat, ut ostenderent, cur hic potius vocetur quam ille, recurrebantque ad hanc causalem, ideo vocatur, quia prævideatur (demus etiam sub adjutorio gratiæ) consenserens si, ad quam causalem nos non recurrimus, sed ad Deum ex misericordia vocantem. Scopus autem noster in præsenti est ostendere cur liberè vocemur. Sed Deo ex misericordia vocante. Hæc succinctè, diffusius tractata, vide de Gratia Dis. 5. Q. 3. N. 2.

Punctum Difficilis 2.

Respondetur ad Auctoritates S. Augustini.

OBJICITUR 2. S. Augustinum esse nobis oppositum. Ita Alvarez l. 2. d. 7. Salmanticensis num. 3. de Scientia Dei d. 10. principales Auctoritates referendæ sunt.

1. Locus est ex epistola 105. ad Sixtum: *Ne quisquam existimaret, inquit, credentes sic ad ejus præscientiam pertinere, quod non credentes, id est, ut non eis fides ipsa de super daretur, sed tantummodo voluntas eorum prænoscetur, mox adjungit, atque ait: Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.*

Similis est locus lib. de Prædestinatione SS. c. 17. & lib. de perseverantia in aliquot locis.

RESPONDE TUR. S. Doctorem non negare præscitos credentes, sed negare contra Semi-Pelag. præscitos credentes credulitate de cœlo sibinon datâ. Quando autem S. August. dicit: *Prædestinatione Deum præcire que fuerat ipse futurus*, loquitur de præscientia visionis, & absolute, non de conditionata: Nam conditionata prioritatē tribuit cap. 10. de Prædest. SS. & de bono persev. cap. 17. Ista igitur sua dona quibuscumque Deus negat, procul dubio donatum se præscivit, & in sua præscientia prepara-

vit, vel per prædestinationem intelligit collationem gratiæ efficaciam quâ collatione posita, præscit, quid esset facturus per illam gratiam.

2. Locus est. Quia per nos præscientia antecedit decretum voluntatis divinæ & prædestinationem; hæc autem est sententia Massiliensis, ut videre est, in epist. Profperi.

RESPONDE TUR. Error quem refert illa Epist. afferit, quod ante prædestinationem præscita fuerint opera bona naturalia; quod nos negamus.

3. Locus est ex lib. de Prædestinatione SS. c. 14. ubi explicans illa verba Sap. 4. de sublato juvenc: *Non perverteretur, inquit, id dictum est secundum pericula vita hujus non secundum præscientiam Dei; quia hoc ait præcivit quod futurum erat, non quod futurum non erat.* Similia habentur lib. 1. de Anima & ejus origine cap. 12.

RESPONDE TUR. August. dictis locis non negare scientiam Conditionatorum; sed quod non habeat scientiam futurorum sub conditione, quæ æquivalat absolutæ, dirigatque Deum ad præmandum vel puniendum absolutè, quod voluerunt, ut vidimus suprà, Semi-Pelag. sed præscivit secundum pericula vitæ, scilicet quod esset casurus, si viveret in hac periculosa vitâ, quod etiam nos colligimus bene. Immò ipsum illud ly dictum secundum pericula hujus vitæ, supponit hanc conditionatam. Haberet periculum si viveret; hinc affirmare dictum illud secundum pericula hujus vitæ, est affirmare dictum illud secundum præscientiam conditionatam. Unde etiam secundum nostrum modum noscendi, esset casurus; ad quem nostrum noscendi modum non raro attendit Aug. pro quo citat Fulgenzii suavis Concordiæ, d. 4. f. 1. locum Aug. lib. de Bono persev. c. 15. ubi agens de Monacho, qui è monasterio excellerat, ait, adhuc incertum esse, qualis sit futurus; quod nullo modo intelligi potest, de incertitudine respectu Dei; cum agatur de re absolutè aliquando futura. Quo etiam modo explicari debet secundus ille locus consentiente ipso Joanne à S. Thom. d. 20. a. 2.

4. Locus est ex lib. 26. contra Faustum c. 4. ubi ait Augustinus; *Futuritionem rerum ex Dei factura pendere; non autem antecedere voluntatem ejus;* & lib. de bono persev. c. 17. ait: *Si nulla est prædestination, quam defendimus, non præcintur a Deo.*

RESPONDE TUR. Prioris loci sensus est, quod nulla res sit futura, ad quam pro sua parte non concurrat Deus, unde existentia voluntatem ejus non antecedit: Secundi sensus est, quod non præcierit finalē perseverantiam dependentem sub initium, à viribus naturæ, sed quod ipsa perseverantia oriatur à prædestinatione: Nam ut videre est in epist. Hilarii ad Augustinum, administerunt quidem Pelagiani gratiam finalē, sine quo dono perseverantes esse

ille non possumus; sed non admiserunt donum, per quod non nisi perseverantes simus; hoc autem donum quo non nisi perseverantes simus, admittunt Thomistæ tanquam prædeterminatum. Trident: autem, & Aug. supra citatus, admittunt hoc donum, quo non nisi perseverantes simus; abicere tamen illud possemus, licet non simus unquam abjecti, feligente Deo auxiliis cum quo prævidet nos operaturos. Semi-Pelagiiani autem censebant, nullum tale auxilium dari, quod nos faciat non nisi perseverantes.

3. Locus est ex Prædestinatione SS. c. 9. ubi hoc propositio Præscientia præcedit propositionem, seu prædestinationem, censetur esse propositionem Semi Pelagiana, hoc est per Salmanticenses quissima nostra: Jam autem quod propositum præcedat præscientiam, est propositio Aug. & cum allegaretur contra Aug. quod contra Porphyrium docuerit Christum apparuuisse, quando creditos in se, subdit Aug. Cernitis meum prejudicio latenter consilii &c. dicere voluisse, quod convincende Paganorum infidelitati sufficeret: quid enim verius? quam præstisse Christianum D. qui, & quando, & quibus in locis in eum fuerint creditori. Sed utrum prædicato sibi Christo à se-ohabituri essent fidem? an Deo donante sumpturi? an utrum tantum eos prescieret? an etiam præde-
tinxerit Deus? querere ac discutere tum necessarii non putavi.

R E S P O N D E T U R. Cum ipse Aug. se explicet, quod nomine præscientiae veniat fides ab illo ipsis habenda; nomine autem propositi & prædestinationis fides à Deo danda, sequitur, quod negat præscientiam bonorum naturali-
tem præcedere prædestinationem, quod & nos negamus. Nomine autem latentis consilii non intellexit decretum prædeterminans Thomistæ, sed intellexit gratiam prædestinationis, contra Semi-Pelagianos. Rursum nomine latentis consilii, veniebat selecio auxiliariorum potius efficacium, prædeefficacibus, quæ selectio admirabile latens consilium Dei, ut colligi posset ex Aug. ex Enchir. c. 95. Tunc, inquit, non arbitri quod nunc lateri, cur apud quosdam non sunt virtutes, quæ si facte fuissent, egissent illi homines penitentiam. Unde etiam Aug. non retractabat, quod præcognoverit Christus, qui in causam essent credituri, ut docuerat ad Porphyrium, sed id repetit c. 9. l. 1. de Præd. SS. sed tandem retractavit l. 2. c. 9. Retract. quod videbatur dixisse nullos homines in Christum tuuisse credituros, si venisset alio tempore. Hæc ergo causam duo retractavit. In primis ideo, hoc tempore prædicatum fuisse Evangelium: quia prævidebantur consilii, quasi si alio tempore prædicatum fuisset, non fuissent homines consilii. Deinde retractavit, quod motivum, per his prædicatum fuerit Evangelium non illis, fuerit consilii conditionatus prævitus: nam

similis consensus prævisus est Tyriorum, & tamen illis non prædicatum, rejicitque hoc in Divinam prædestinationem. Hoc que solum vult retractasse Augustinum. S. Thomas 3. p. q. 1. a. 5. ad 2.

Ad alias Auctoritates S. Doctoris, & Prosperi quas præcipue urget Joan. à S. Thoma explicandas notandum est, quod ut dixi, censuerint illi sub ipso gratia adjutorio, ita nos operari, ut ex solis viribus naturæ nostræ propriis, effectum illi gratia tribuerent, & non selectioni Divina, vel arbitrio gratiæ illâ adjuto. Si autem dicas hæc admississe Semi-Pelag. in hoc non errant heretici, sicut citavimus suprà locum, qui incipit; Si enim meritaria nostra &c. cum hoc tamen stat, ut in hoc errant, quia prævisa merita conditionata, etiam gratiosa, docuerant esse motivum, cur his potius detur gratia efficax, non illis.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur aliae Auctoritates S. Thomæ &c.
Scripturae.

DE mente S. Thomæ commodè præfatur Fassolus q. 14. num. 342. non habemus locum expressum, in quo S. Thom. scriperit Deum scire futura conditionata libera ante decre-
tum; sic nec Adversarii habent locum in quo ex-
pressè dixerit scire post decretum. Nos pro nobis citavimus suprà Auct. Faciunt idem & Thomistæ. Ea quæ petitur ex divisione scientiæ alibi est soluta. Insuper

1. **A U C T O R I T A S** est ex i. p. q. 19. a. 7. ad 2. **R E S P O N D E T U R.** Illo loco agere S. Thom. de prædictione effectuum necessiariorum, qui vide-
ri & prædicti possunt in dispositione causarum; nam in exemplum adducit mortem Ezechia, quæ debebat esse effectus necessarius; effectus autem liberis non videntur in suis causis. Et si lo-
catus est aliquando Deus de futuro spectato in causis, quare non loqueretur de spectato in sup-
positione sui ad se? Solet etiam adduci Auct. ibid. ex q. 14. a. 13. sed contra nos non facit, quia concedimus futuris conditionatis proportiona-
tam existentiam, hoc est, conditionatam, dici-
musque in illa posse præciri futura.

2. **A U C T O R I T A S** est ex i. p. q. 14. a. 8. ad 1. **Sed R E S P O N D E T U R.** Illo loco S. Doctorem non plus velle, quæm quod scientia non sit causa rerum independenter à voluntate Divina; sed nego hanc, debere esse prædeterminativam.

3. **A U C T O R I T A S** est. Quæ utuntur Salmanticenses ex q. 6. de ver. a. 3. ad 4. ubi S. Thom. docet; Futura quæ pendunt à causis secundis li-
beris nosci à Deo per scientiam absolutam, & ab-
solutum decretum, sine hoc, quod exspectet ea,
quæ fiunt à causis secundis, ut ibi videat effectus

H secutu-

R. P.
H. MŁOD
i anowski
Rom. Act. Z:
D. VI

secuturos secundum certitudinem conditionalem antecedentem. Ita hanc objectionem ex mente eorundem proponit Fulgens, illique responder, quod scilicet illo loco proposuerit sibi argumentum S. Tho. omnem scilicet certitudinem, quae est cum suppositione aliquius non esse absolutam, sed conditionalem; sicut non est certum absolutè quod sol causet fructum in planta, si causet sub hac conditione, si virtus generativa in planta fuerit bene disposita, consequenterque certitudinem prædestinationis non esse absolutam, sed conditionalem tantum, si sit cum præsuppositione causa secunda: Responder autem S. Tho. & concedit, quod ordo prædestinationis supponat voluntatem humanam; nihilominus habere absolutam certitudinem; eò quod causa secunda præsupposita, ad inducendum prædestinationis effectum, etiam ordinis prædestinationis subjaceat. Quasi diceret, quamvis præsupponatur etiam creata libertas; quia tamen potest illam Deus flectere efficaciter si voluerit, sit, ut habeat de prædestinatione certitudinem absolutam, sicut sol haberet de fructu, si possit plantæ vim generandi indere. Paulo alia methodo eadem difficultas solvitur, quod scilicet prædestinationis certitudo non sit conditionata, esset autem conditionata si penderet ab hac causalitate, si præparetur. Sed etiam per Nos certitudo prædestinationis est absoluta: quia ex vi prædestinationis non sequitur, haec certitudo salvabitur, si præparabitur, sed salvabitur quia præparabitur, ipsa prædestinatione, quæ est, præparatio mediorum.

Sequitur Papalis Auctoritas, Clem. VIII. qui apud Fulgen. d. 4. l. 4. n. 4. contra quendam Carmelitanum tuentem nostram sententiam (fuit is Bovius Regens ad S. Mariam trans Tybetum) sic fertur argumentatus: Quæsivit Pontifex quid præscriret per illam scientiam Deus? Respondit Carmelitanus bonum usum liberi arbitrii; Quærit ulterius Pontifex, vel præscivit usum liberi arbitrii, quem natura erat factura, vel quæ gratia? Si primum: Ergo est error Cassiani; Si secundum: Ergo est id contra sententiam Molinæ.

RESPONDE TUR. Molinæ doctrina est, bonum illum usum liberi arbitrii conditionatum, esse ex gratia, conditionate danda.

AUCTORITATES aliquæ sacræ Scripturæ solent etiam adduci; sed illæ inferius attingentur: nunc urgent Salmant. illud Pauli 1. Cor. 4. *Quis enim te discernit?* nos autem discretionem nostrâ à reprobis committimus libero arbitrio.

RESPONDE TUR. Literalem sensum hunc esse, nacti estis meliores Catechisantes, & quod nesti sitis meliores, non est opus vestrum. Quid ergo superbiris? Sed quia communiter hic locus accommodator etiam ad discretionem per gratiam, sic aliter ei satisfat. Discretio per nos nec in statu absoluto nec in conditionato fit contra scripturam. Non in posteriori; quia pro illo nulla

fit discretio; & que enim probi ac mali, prævidentur pro illo statu male & bene operatur, & pro statu etiam conditionato illam bonam operationem referimus in gratiam conditionatè dannam. Pro statu etiam absoluto, non fit à nobis discretio per vires naturæ, sed per collationem auxiliis efficacis, & operationem ex viribus illis elicita, ita ut non solus Deus, nec solus ego, sed gratia Dei mecum operetur.

DIFFICULTAS III.

Solutio Objectionum pressius Theologorum.

OBJICIT 1. Nazarius. Hæc scientia derogat universaliter & perfectissimæ providentiae Dei: quia solum ponitur, ut præordinet Deus ac decernat creationem liberi arbitrii, nihil de consequentibus actibus decernendo; sed quoad illos se mere spectatorem, & approbatorem si boni sint exhibendo.

RESPONDE TUR. In Nostris principiis ex præsuppositione scientiæ mediae format Deus prædefinitions actionum, ergo appetat, quod adillas non habeat se tanquam mere spectator. Idem salvator in principiis negantim prædefinitions: quia scilicet Deus tribuit vires ipsas agendi, hoc est auxilia gratia, felicit ex auxiliis potius efficacia, ratione cuius selectionis habet, ut ponatur actio, quam ipse intendit: Et sicut non esset solum spectator, qui luctatori etiam robur daret, ita & in præsenti. Ad alia solvenda

NOTA. Quod non sit præcipuum in causa libera applicatio ad operationem, si nomine illius veniat prædeterminatio; quomodo enim est præcipuum in causa libera, quod destruit libertatem? concedimus autem applicationem profectam à Deo ratione oblationis auxiliis, excitationis per illuminationes, & alias gratias prævenientes, quæ sunt in nobis sine nobis, selectionemque auxiliorum esse præcipuum applicationem; quæ ipsa auxilia dicunt vim efficacem, licet non prædeterminantem.

OBJICIT 2. Alvarez d. 7. Positâ ejusmodi præscientia antecedente decretum, videtur sequi bonum usum liberi arbitrii à constellatione aliqua cœlesti, vel complexione haberi; multis que inquirit in quid illa determinatio ad bonum reduci possit? si non in gratiam prædeterminantem.

RESPONDE TUR. Bonum usum liberi arbitrii & determinationem non haberi à constellatione; sed ab auxilio & à voluntate adjutori & elevata; & quamvis cum tali auxilio maneat indeterminata antecedenter, eò quod & ipsa voluntas, & auxilium sit indifferens; non manet tamen indeterminata ex consequenti, scilicet quia posito auxilio efficaci, posset quidem non operari, infallibiliter tamen sit operatura. Quod autem

atrem dicit Alvarez sequi exinde, quod foret
unum voluntas gratia adiutoria determinata per na-
tum ad unum, si cum gratia seipsum determina-
tare, est verum hoc sensu, quod tunc habeat
vires & capacitatem naturalem, quae adiuta gra-
tia posse determinare ad effectum gratiosum.
Sed non hoc sensu, est per naturam determinata
ad unum, quod non liberè, vel quod solis viribus
natura posse illum actum ponere. Assumit e-
ciam duo difficultia Alvarez, nempe, quod natura
voluntatis consistat in facultate ad utrumlibet;
& tamen quod non possit se determinare ad u-
nam nonnulli partem.

Objicit 3. Idem. Posita nostra sententia
videretur ex parte nostra ratio prædestinationis,
vel falso conditio sine qua non; quod non
est admittendum. Ant. prob. Præscientia con-
ditionata supponitur prædestinationi; Ergo ob-
iectum ejusdem non pertinet intrinsecè ad i-
stam prædestinationem; nec est pars veleffectionis;
Ergo ante decretum prædestinandi Pe-
nitentiam & gloriam præsupponitur ne-
cessario ex parte ejusdem Petri, quod ex innata
libertate sit consensurus Deo vocanti ex hy-
pothesi, quod constitutatur in talibus circum-
stantiis, & cum talibus auxiliis. Quid ipsum
autem aliter & aliter proponit.

RESPONDE TUR. Si Antecedens hoc sensu
imatur, consensus conditionatus præciri debet
ad salvandam libertatem, præsupponique præ-
destinationi, ut postea ex sua voluntate (si præ-
destination non est post absolutè prævisa merita)
incipiatur assumptus Deus, quam illum, est ve-
ni. Sicutem faciat hunc sensum, quod determi-
nat Deum, ut hunc potius quam illum præde-
finet, falsa est; quia pro illo statu tam reprobati
quam electi pares sunt, uterlibet habens con-
ditionata merita, vel demerita; hinc fit ut al-
lumpræ à Deo, in aliud principium referri de-
bet. Probatio Ant. assumit aliquid dubium:

namly ex innata libertate consentit, sensum
statu, quod in illo sensu, non indigeat gra-
tia, influente, elevante, completere, falsa est; Si
sicut hunc sensum, quod gratia hæc, indiffe-
rentem illum relinquat, & imprædetermina-
tum, vera est. Posita autem illa prævisione de fu-
tura operatione sub tali hypothesi, nondū omnia
sunt falsa & expedita, adhuc est necesse proce-
dere Deum ad amandum huic potius gloriam,
ut procedere ad voluntatem de impleenda il-
la hypothesi, in qua prævidebatur operaturus;
& in nostris principiis debet procedere ad ipsas
prædefinitiones, quarum objectum non est volun-
tas hypotheseos; hanc enim omnes Nostrates
admitunt; sed est voluntas efficax ipsius actus.

Ad solvendas varias objectiones quas Tom. I.
De scientia Dei adfert Joannes à S. Tho. op-
pugnans scientiam medianam ab inconvenienti-
bus, cum pro primo inconvenienti ponat quod
scientia sternat viam ad Semi-Pelagianis-

mum; ad hoc jam supra responsum est. Et
quamvis Semi-Pelag. finaliter perseverantiam
admisserint; in multis tamen circa illam erra-
bant, ad quæ objiciens reflectere debuit, ut cum
perverantiam non tribuerunt gratia præsenti,
in qua aliquis decebat, sed meritis condi-
tionalibus, ut cum sine ulla restrictione illam fru-
strari posse dicebant, ut cum consensum illi in
vires naturæ omnino referebant, ut cum nega-
bant prædestinationem esse speciale benefi-
ciū, ab aliis conditum, quæ cum nos nege-
mus, sit ut nostra sententia non sit Semi-Pelag.
quæ omnia Auctoritatibus supra illustrata sunt.

INSTANT aliqui; Qui est causa præscientiæ,
erit quoq; causa prædestinationis; noster autem
consensus conditionatus est causa præscientiæ, si
enim non esset consensus non esset præscientia.

RESPONDETUR. Negando consensum no-
strum esse causam præscientiæ; sed solum termi-
num determinantem, ut hæc potius pars nosca-
tur sine ullo influxu in scientiam. Deinde hic
ipse consentitus per nos, est effectus gratiæ. Ad
alia solvenda

NOTO. Quod à providentia communi per
nos non sola infallibilitate distinguitur præde-
statio; sed in primis speciali favore, quod hic
potius eligatur, favore item selectionis medio-
rum efficacium. Unde per nos non reducitur
prædestination ad solum prædictum usum liberi
arbitrii, sed præscientia illa supposita in favorem,
ut dixi, & decretum Divinum. Unde etiam
circa Electos est specialis Dei providentia per
amorem electivum, & per selectionem medio-
rum. Unde præter præscientiæ infallibilitatem,
reperiatur illuc infallibilitas ex decreto prædesti-
nandi, infallibilitas ex decreto hypothesin po-
nente, infallibilitas ex auxiliis efficacibus super-
naturalibus. Denique per nostra principia ex
prædefinitionibus.

Addi ad reliqua posset in Disputationibus an-
te Papam habitis, non assumpisse Societatem o-
mnes propositiones Molinæ defendendas; sed
solum quod attinebat ad salvandam libertatem
cum prædestinatione & præscientia.

Ad multas ex his Objectiones aliter respon-
deri debet in principiis eorum, qui dicunt nos
prædestinari post absolute prævisa merita, à qua
tamen quæstione, & principiis illius cæteroquin
probabilibus, interim abstinendum. Ad alia
solvenda

NOTO ulterius, quod Deus in sua etiam
prædestinatione prævideat, quid faciendum sit
à nobis? & quod prædestination non solum
serviat ut Deus purificet conditionem, sub qua
præsciebatur eventus futurus; sed quod etiam
ipsummet decretum sit specialis favor Divinus,
qui ostenditur potius Electis. Upde ut trans-
eat illud futurum conditionatum in absolutum,
est necessaria specialis providentia, quæ non
habetur circa reprobos; quia per nos format de-
cretum

R. P.
I. MŁOD
I. J. nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

cretum de conferendā gloriā , imo & prædēfinitiones , consequenter illic est non tantū voluntas purificandi conditionem , sed & voluntas illa amativa & electiva Electorum . Quando autem S. Augustinus lib. de prædest. SS. c. 17. dicit , quod Deus prædestinatione suā futura sua facta præsciat , promittat que fidem Gentium non de nostrā voluntatis potestate , sed de sua prædestinatione , nec tantū promittit , quod potens est præscire ; sed quod potens est facere ; ea omnia in Nostris principiis salva sunt : Nam absolutē futura in sua prædestinatione per scientiam visionis noscit Deus , fides item Gentium non est de potestate illarum naturali , sed indiget gratiā : quam quia Deus potest conferre , non solum potens est præscire , sed & potens facere .

NOTO denique . Quod ipsa prædestinatione adferat etiam secum sibi propriam infallibilitatem in causando , tam enim decretum Dei efficax , quam ipsa præscientia falli non possunt ; per quam prædestinationem , facit Deus in statu absoluto id quod eligit , in sententia præcipue tenente prædestinationem , non fieri ex prævisis absolute meritis . In sententia autem , quæ non nisi post prævisa absolute merita ponit prædestinationem , adhuc facit Deus id quod eligit ; quia illa ipsa opera sunt facta Dei , ut pote ex gratia illius profecta .

OBJICIUNT 3. Salmantenses apud Fulg. d. 4. S. 5. Si daretur scientia conditionata in dependentia à decreto , nosceret Deus quod si Petrus talia auxilia haberet perseveraret ; ex hoc autem ipso sequeretur , quod prædestinatione non esset causa mediorum efficaciter conducentium ad vitam æternam .

RESPONDEatur. Respectu auxiliorum sub conditione dandorum & conditionati confessus , non est causa , prædestinatione hæc enim sumpta prædestinatione efficaci ad gloriam non præcedit præscientiam actuum gratiosorum conditionatè futurorum , sed neque illa sunt media efficacia conducentia ad vitam æternam : quia in illis meritis & auxiliis , pares sunt et probi cum prædestinatis ; & tamen in ratione mediorum efficaciter conducentium sunt nāquales ; jam autem respectu auxiliorum absolutè futurum . & efficaciter conducentium , est causa prædestinatione , & ratione sui , & ratione selectionis mediorum . Ad alia solvenda quæ adferunt .

NOTO. Quod ut formetur propositio præsenti difficultati serviens , non deber dici , si Judas crearetur , moreretur in peccato , sed potius moreretur in peccato ; ejus Contradictoria est hæc , si Judas crearetur , non moreretur in peccato : pro statu conditionato potest utraque illa Contradictoria esse vera , ratione diversatum circumstantiarum , diversæ determinationis &c . quia ergo pro variis circumstantiis poterat esse vera illa , si Judas crearetur , non moreretur in

peccato , sit ut Judas in aliis circumstantiis , prædestinari potuerit .

NOTO rursus . Quænam scientia dirigat Deum ad collationem auxiliū conditionati : quod enim dirigat aliquā , ratio est , quia collatio illius auxiliū non est sine voluntate , voluntas autem non est sine cognitione ; cognitione autem hæc in Deo , non potest esse opinio , & error . Ergo scientia .

PORRO , hæc scientia directiva collationis auxiliū conditionati non est scientia visionis ; hæc enim est circa exercitam existentiam : non etiam est scientia conditionata ; quia ante objectum conditionatum non datur , nisi velis ponere processum in infinitum ; jam autem cognitione directiva illius collationis auxiliū antecedit statum conditionatum : dirigitur itaque Deus in illa collatione ab ipsa scientia simplicis intelligentiæ , quæ ne cæco modo agat , sufficiet , quod agat ex notitia virium , potentium ponere ex gratia effectum illum conditionatum . Quare autem hæc sola scientia non sufficit ad dirigidum Deum in collatione auxiliū pro statu absoluto , sed ordinariè per Nostros requiritur scientia conditionata , ne Deus cæco modo agat ; hoc inde est , quia ante futuritionem absolutam præscibilis est futurito conditionata , & præsciri debet à prudenti , multò magis omniscio Intellectu , hinc si Deus non præsciret illud conditionatum , quod potest & debet præsciri , cæco modo ageret : quia verò ante statum conditionatum nihil est præscibile prius præter possibilitatem , quam attingit scientia intelligentiæ , fit , ut illa sola directus Deus in collatione dicti auxiliū non dicat cæco modo agere .

OBJICITUR 4. Si daretur illa scientia , vel esset in potestate operantis facere pro statu absoluto , ne Deus habuerit hanc scientiam , vel non est in potestate operantis ? si est , contra est , quia quod præfuit ab æterno , non est in mea potestate facere , ne præfuerit ; & cùm sit de fide , Antichristus peccabit , quomodo erit in illius potestate , reddere falsum illum articulum ? Si autem non est in potestate , contra erit ; Tum , quia oppositum sentiunt 29 DD. citati à Quir. d. 47. ad initium , & inter alios S. Thomas . Tum , quia non posset tunc salvare libertas creaturæ .

RESPONDEatur. Esse in potestate pro statu absoluto facere absolutè loquendo ne præfuerit scientia , v.g. peccati ; sed non est in potestate ex suppositione ; est quidem absolutè in potestate , quia habet potentiam liberam ad ponendum illud objectum , quod si non poneteret , non fuisset illius scientia objecti , quæ scientia futuritionem absolutam præcedit duracione , non suppositione ; non est tamen in potestate ex suppositione ; supposito enim , quod verum sit ex suppositione pro statu conditionato illum operaturum , nec facturum negationem operationis ex

ex hac suppositione non potest non operari; necessitas autem ex suppositione, ut infra dicetur, non tollit libertatem.

Objicit sibi. Perez, si hypothesis scientiae mediae non est prædeterminata ad unum; Ergo posset accidere ut Deus sciret nullum auxilium constitutivum talis hypothesis esse efficiac, con sequenter Deus ante omne suum decretum experiretur, se impeditum ad prædestinandum hominem salvam libertate.

RESPONDE TUR. Quamvis objectum scientie conditionare non sit prædeterminatum ab extrinseco; sufficit ut sit determinatum ex suppositione. Deinde sicut Deus noscet in gratia efficacia posse illam non sortiri effectum; de facto tamen sortituram; ita noscet quod possit non salvani aliquis cum talibus imo & omnibus auxiliis, quodramen sit salvandus. Ad quod alludit Aug. quod Deo volenti salvare nullum humanum resistat arbitrium, præcipue cum nonquam posse ita crecere malitia humana, quod superabilis à bonitate Divina. Pro quo citari posunt etiam aliae Auctoritates Aug. ut in Enchir. cap. 96, ubi adducens illum locum, *In manu tua Domine universa sunt posita, subdit, neque enim virginitas alterum vocatur omnipotens, nisi quia quidquid vult potest, nec voluntate cuiuscumque creature voluntatis omnipotentis impeditur factus.* Similia habet Lib. ad Simpl. q. 2. ubi cum posuisse etiam Esau potuisse salvari subdit; *Cum enim Deus deserit non sic vocando, quomodo ad quem moveri potest, quis etiam dicat modum quo ei persuaderetur, ut crederetur etiam omnipotenti Deo defuisse.*

Objicit 6. idem. Duplex potest cogitari scientia media, quædam directa noscens conditionatum objectum; quædam reflexa media, quæ Deus antequam habeat ipsam directam scientiam, quæ videat, quid sit facturus Petrus; videt quid forte esset Deus facturus, si habuerit scientiam directam, v.g. affirmantem peccatum. Unde videtur contingere posse, ut Deus videat illam peccandi libertatem collaturum si videat Petrum non esse peccatum, vel videat non collaturum libertatem, si viderit peccatum. Porro haec scientia reflexa non est in potestate Petri, si ipse sit peccatus, sive non, Deus habebit hanc scientiam medium reflexam, ergo non potest à Petri libertate pendere existentia ejus scientie. Ex quo ulterius sic arguitur. Hac scientia media reflexa habet connectionem cum negatione peccati Petri; & tamen potest relinquere libertatem peccandi Petro; Ergo ulterius potest dari scientia inevitabilis à nobis, quæ non tollat libertatem, & habeat essentialē connexionem cum eo, quod liberè ponetur à nobis, scilicet cum negatione peccati.

RESPONDE TUR. Hanc priorem, quam Perez vocat reflexam non posse talem rigorosè discussam reflexam semper presupponit directam e-

jusdem rationis; quidquid sit de voce, admittimus talem cognitionem possibilem; negamus tamen illam dari de facto, in quantum dicit; quod illa scientia prævidendo Deus, quod sit peccatus Petrus, non det ei libertatem non peccandi; quod dici non potest; alias non libere peccaret, adeoque nec peccaret. Sed pone etiam peccato dari libertatem ut peccet, eritne illa antecedens scientia nobis inevitabilis? Ad quod dici potest, sive inevitabilem, si sumatur secundum utrumque divisionis membrum; sicut etiam nobis inevitabile est, in hac occasione, vel consentire vel non consentire; illa autem connexio essentialis ejusdem scientie cum eo, quod libere à nobis ponitur; non destruet libertatem: pia illa connexio erit non nisi ex consequenti, & ex suppositione futurionis conditio natæ, quæ simpliciter dependet à nostra libe rata.

OBJICIT sibi. Haunoldus lib. i. num. 314. Hæc scientia est inutilis, quia non servit ad cum finem ad quem obtinendum est ex cogitata, nempe ad dirigendum Deum in suis decretis; Ut enim sic serviret, deberet scientia media, vi dens v. g. Petrum peccatum si Deus illi daret Auxilium A deberet inquam posse Deum dirigere ad nollendum dare auxilium A, quia Petrus dissentiret. Ergo posset verificari hæc propositione: si Petrus dissentiret cum auxilio A, Deus illud non daret. Atqui hoc dici non potest: hac enim ratione possent esse simul vera hæc propositiones, si Petrus haberet auxilium A dissentiret. Si Petrus dissentiret cum auxilio A, Deus illi auxilium A non daret. Non potest autem dici illas propositiones esse veras. Quia hæc duæ propositiones inferunt conclusionem involventem manifestam contradictionem, hoc modo. Si Petrus haberet auxilium A dissentiret, si Petrus dissentiret non haberet auxilium A. Ergo si haberet auxilium A non haberet auxilium A quæ est manifesta contradic tio.

RESPONDE TUR. Servire scientiam conditionatam ad dirigendum Deum in suis decretis, adeoque dirigere Deum ad nollendum dare auxilium A, quia Petrus cum illo dissentiret. Quo posito concedo utramque illam propositionem esse veram, sed nego ex ea sequi conclusionem falsam & Contradictoria involventem. Nego enim illum syllogismum esse in forma, nam debet esse in prima figura & tamen habet Minorē negativam. Ponendo autem quod iste syllogismus sit Galenicus, ponendoque secundam ejus propositionem pro Minorē, advertetur non confici tunc syllogismum primæ figuræ. Non est ergo mirum, si pro arbitrio assuatur non Cōclusio; Sed propositione ex ea sequi duo Contradic toria. Aliter hoc argumentum solvit objiciens Num. 316.

INSTAT. Idem admissa scientia conditionata, sequeretur hominem posse impedire actum

H 3 primum

R. P.
I. MŁOD
I. nowski
Pom. et Z:
D. VI

primum proximum requisitum ad ipsum Actum secundum liberum, quod utique tam est impossibile, quam impossibile est. Actum secundum posse esse, sine actu primo proximo, quem essentialiter presupponit. Seq. autem probatur, nam auxilium pertinet ad Actum primum proximum, tam ipsius consensus quam dissensus, at qui auxilium esset impedibile per dissensum, quia scilicet si Deus videret dissensum sub conditione ponendum, non daret hoc auxilium. Ergo actus proximus esset impedibilis per actum secundum.

R E S P O N D E T U R. Admissa scientia conditionata, posse quidem hominem impedire actum, primum proximum sed ita ut simul lequatur impedito actus secundi unde auxilium illud esset impedibile per dissensum, nec Deus daret hoc auxilium si videret dissensum, sed nego quod si daret adhuc, tunc fieret consensus.

DIFFICULTAS IV.

Solvuntur Argumenta ex locis magis Philosophicis.

O B J I C T U M 1. Joan. a. S. Thoma quam etiam objectionem pluribus urget Oviedo Phy. Cont. 10. p. 4. Quia non potest explicari scientia conditionata objectum, nam per illam Deus nolcit, quod v. g. Petrus faceret hoc, si in tali occasione poneretur, & similiter haberet concursus Dei exhibitum; posito autem concursu ex parte conditionis, objectum reddetur necessarium: si enim ponatur concursus Dei est eternè verum, quod talis effectus fiat.

R E S P O N D E T U R. Concursus Dei dupliciter nos spectare posse. 1. In actu primo, & sic spectatus est indifferens ad utrumlibet; est enim ipsam omnipotentia, hic & nunc, ad utrumque parata, ex iis quae voluerit creatura: ex tali concursu non sequitur, ut necessariò fiat etiam conditionata objectum; & talis concursus ingreditur objectum scientia conditionata, adeoque nec illud reddit necessarium. 2. Potest spectari concursus Dei in actu secundo formalis, exercitus, secundum sua connotata spectatus, & sic dicit ipsummet operationem creaturarum; sic spectatus concursus est necessarius, sed ex suppositione; sicut est necessaria ex suppositione, ipsam operatio, sive spectatus concursus non ingreditur per modum causæ ipsummet objectum scientia conditionata, utpote cum sit idem cum ipsa operatione, alias objectum illius scientia haberet hunc sensum. Erat operatio creata Petri: quia erit operatio creata Petri ex parte Dei. Objectum autem illius scientia, direc̄tē dicimus, esse ipsam operationem conditionatam liberam, cuius causas, si quereras? dicimus esse, ipsam voluntatem conditionatam operaturam, & ipsum concursus Dei in actu primo

indifferentem, quoad esse acturi, eò quod possit illo non uti creatura. Dixi esse indifferentem quoad esse acturi, non autem quoad esse activi; quia illud primum, dicit exercitum ipsum, quod potest non sequi, posterius dicit vim agendi, ad quam habendam ille concursus non est indifferens. Ad alia solvenda

N O T A 1. Indeterminatio, quae nascitur ex defectu virtutis agendi dicit imperfectionem, & potentialitatem ad activitatem; sed indeterminatio ex contemplatione ad libertatem, non dicit imperfectionem, cum salvare libertatem quod est annexum causæ primæ, non sit imperfectione. Quamvis autem ille concursus non sit magis connexus, v. g. cum dissensu in ordine ad securitatem, potest enim non sequi; est tamen magis connexus in ordine ad vim agendi: quia v. g. auxilium concursum ad amorem Dei, non habet vim concurrendi ad odium Dei; confert autem ille concursus non tantum ut videatur conditionata operatio sub formalitate libera, sed etiam ut videatur sub formalitate determinata, eò quod illa determinatio voluntatis, non fiat sine concursu Divino.

N O T A 2. Immetito imaginari objecientem, quod concursus pro statu ab soluto in actu primo spectatus, non offeratur adhuc indifferentem; licet enim concursus in actu secundo non sit concursus indeterminatus, utpote identificatus operationi per Nostros, cum limitationibus jam additis, nihilominus ipse concursus in actu 1. spectatus, potest esse ad utrumlibet; immo etiam hæc propositio pro statu absoluto, concurrit Deus cum Petro ad consentium; Ergo consentit; est propositio non nisi ex suppositione necessaria, ex qua suppositione etiam in statu conditionato, erit necessaria propositio conditionata, quae suppositione non tantum non destruit libertatem; sed est requisita, ut determinate unum non nisi tanquam verum, possit attingi extreum.

N O T A 3. Debere necessariò præintelligi, quod Deus nolit subtrahere concursum, si creatura velit; determinationem plenam relinquendo creaturæ, & quidem si sit ordo supernaturalis gratia adiutor, qui concursus ex suppositione, sit determinatus. Unde ulterius dicimus, quod ante exhibitionem sui concursus, non videat Deus etiam conditionatam operationem creaturarum; quem tamen ne temere exhibeat, dirigitur à scientia, ut dixi, simplicis intelligentiae, nec facit fortuitò: quia facit ex exigentia tituli causa primæ, nec exponit se periculo frustrandi illius concursus; quia ille nec ex suppositione antecedenti, nec ex consequenti est determinatus ad unum, quomodo ergo dicendus erit frustrati? cum frustratio sit non nisi determinata. Tota autem hæc indifference & indeterminatio in concursu, non est indeterminatio in ratione Entis, sed in ratione acturi.

O B J I C T U M

Disputatio IV.

91

Objecit 2. Nazarius; Scientia hæc condonata est aliquo modo per nos libera; libertas illius salvatur per hoc, quia objectum illius non est necessarium; ita autem libertas scientiæ Divinae alio non potest, quia libertas Divina, non dependet a rebus.

RESPONDETUR. Libertatem Divinam enuntiativè & elicitiè non pendere à rebus, pendent determinatiè, qualis nexus habetur etiam in Omnipotentiæ respectu creaturarum, & in Scientiæ simplicis intelligentiæ, respectu possibilium. Ad hanc eundem medium terminum solvenda.

Noto 1. Quod libertas Divina non tantum sit causa rerum indifferantium, sed etiam veritas circa objecta indifferencia, licet ab illis, non pendeat, tanquam à causa, sed tanquam à termino, ut penderit Omnipotentia, scientia simplicis intelligentiæ &c. à suis terminis. Immo quod Deus sit causa rerum id præsens non spestat: sicut enim homo aliquid liberè noscit, si sint objecta non necessaria, licet illorum causa non sit applicando scilicet se liberè, ad penetrandum contingens objectum; ita posset facere & Deus. Nec inde sequitur Deum non esse primum Ens, & Ens se totus; sicut nec sequitur id ex connexione Omnipotentiæ, & Scientiæ simplicis intelligentiæ cum suis terminis, præcipue cùm hoc primum, & ex se Eas, non hoc importet, quod Deus alia à se nolcere non possit; sed quod à nullatio, sit positus principio. Et certè si nolimus de verbis disputare, dependere notitiam Divinam, vel potius connecti cum creatura, creature terminati, nihil aliud est, quam quod non datur, & attingat creaturam.

Noto 2. Quæ adfert de relatione consequente operationem Divinam, tam immanem, quam transeuntib[us] subobscura sunt; clarissimo videtur hoc velle, quod scilicet actus relatio prædicamentalis, quam habet Omnipotentiæ ad creaturas, exigit existentiam illam actualem, quam existentiam actualem non negat, v.g. Intellæctio Divina. Sed universaliter falsum est, quod nulla intellectio Divina requirat existentiam quandocunque actualem; requirit enim illam scientia visionis; sed hoc probari non potest, quod possit esse aliqua relatio ad creaturas, qualis est in notitia noscentiæ, quod inquam possit esse sine termino, quiv.g. sicut creatura. Et si per illum potest esse dependentia in actibus transeuntibus Divinis, cur non poterit esse in actibus immanentibus? cum nullibi haec connexio importet dependentiam Dei à creaturis, quæ sit dependentia causalitatis.

Noto 3. Universaliter scientia pendet ita à scibili, tanquam termino, sicut mensura à mensurabili; & sicut posita cognitione Chimæræ, non est necesse rationem realē referendi, esse impossibile termino non existente, immo impossibile ita nec id requiretur in aliis relationibus co-

gnitionum ad scibile, quod etiam contingit in omnibus relationibus transcendentalibus, quæ ad suum esse, non depositant existentiam termini. Bene etiam dici potest, quod objectum habeat rationem mensuræ aliquo modo respectu scientiæ, sicut enim si res vel longior vel curtiior sit, non est commensurata huic mensuræ, nec mensuratur hac mensurâ; ita si prædicata pauciora vel plura, vel alia, notitia perfectissimè noscens importet, non erit hujus objecti notitia, unde objectum, scientiam illam adstringit, ut non nisi hæc prædicata in se noscat quæ præhabet in se objectum.

Objecit 3. idem. Omnis actus causæ intellectualis provenit ab ejus potentia, vel ut natura est & ad unum determinata, vel ut libera est; Si primo modo procedat, est scientia necessaria; Si secundo, est libera: quā ergo dabitur locus scientiæ conditionatæ tanquam media?

RESPONDETUR. Quidquid sit de formalitate media, actus scientiæ conditionatæ erit actus causæ intellectualis liber, non quidem liber antonomasticè, hoc est, attingens objectum post decretum; liber tamen, hoc est, attingens objectum, quod poterat non esse.

URGERI etiam solet, quod hæc scientia tollat libertatem, eo quod inferat infallibilitatem, & quod antecedat nostram operationem. Sed communis responsio est, quod non tollat libertatem, eo quod antecedat duratione, sed non suppositione, cùm procedat non nisi ex suppositione conditionata operationis, ad quam conditionatæ erat homo liber.

Objecit potest 4. Ex iis quæ sibi opponit Espatza q. 13. Cognolens conditionatæ aliquid apprehendit ad modum existentis conditionatæ, quod re ipsa non existit: dum enim dicitur: si existenter talis vocatio particula sit, ad hoc adhibetur, ut significetur, talem vocationem non existere, seu præscindi ab eo, quod sit verum an existat, vel non existat à parte rei; & tamen apprehenditur ad modum existentis, & sumitur ab intellectu tanquam existens; Ergo in intellectu judicante pure conditionatæ, datur necessaria fictio aliqua, saltem secundum quid, & apprehensiva; repugnat autem Deo fictio, utpote cui competit perfectio, cognoscendi stans in conformitate cum objecto, adeoque excludingens fictionem.

RESPONDETUR. Deum cognoscere illam conditionem non per modum existentis absolute; hoc enim esset illum fingere, cùm de facto absolute non existat; cognoscit tamen illam conditionem conditionatæ existere, dicendo; si existenter, quod non est fingere, sed conformiter objecto res noscere.

Objecitur 5. apud eundem. Nemo ita despere potest, ut concipiat iudicia & decreta conditionata, simul cùm absolutis, circa eandem rem, atque pro iisdem circumstantiis; quis

H 4 enim

R. P.
J. MŁOD
i nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

enim ita desipiat, ut cum intuetur lumen Lunam, simul diceret, si luceret Luna, eam intuerer? Deus autem habet simul decreta absoluta circa omnia & singula creata, nihilque est, quod non intueratur ut existens absolute, vel absolute non existens.

RE^PO^ND^ET^UR. In primis ipsum Antecedens indigere sua moderatione; cum enim video Lunam, & dico, video Lunam lumen, cur etiam simul dicere non possem, quod vera fuerit haec conditionata, si luceret Luna, illuminaret, vel viderem illam? tunc ergo solum conditionata est stulta, & despiciuntur, conjuncta acti ab soluto, quando conditionata, virtualiter infert negationem status absoluti: quia autem in Divino intellectu conjunctio notitia circa futuritionem conditionatam, non infert negationem futuritionis absoluta; quando illa dari debet, fit, ut actus illi in Deo compatiri se possint. Rursus adhiberi posset doctrina ipsius Esparza, qui dicit stultum esse adjungere cognitionem conditionatam cognitioni absoluta; jam praesentienti re & ratione, secus sentiendum si nulla absoluta cognitione praescesserit. Et sicut si praescessisset scientia visionis importunè illi adjungeretur scientia simplicis intelligentiae tanquam sequens; bene tamen praecedere potest; ita & in praesenti. Denique dici posset, quod te quidem sint illæ scientiae simul in Deo, ratione autem sequuntur, de qua sequela ita discurrendum est, quasi in re non essent secum, quod in multis aliis contingit.

Plura de scientia hac infra solventur. Aliqua etiam dicta sunt in Logicis. Vide hanc materiam concernientiam de Gratia D. 5. q. 3. d. 2.

QVÆSTIO II.

De aliquibus Conditionatis in particuliari.

A Gemus in primis de Conditionatis disparatis; deinde conditionatis Aetibus voluntatis Div. quos haberet Deus in alia rerum Serie.

DIFFICULTAS I.

De Conditionatis Disparatis.

PRÆMITTO 1. *Ess^e hoc duo distincta, si hoc eff^{et}, illud etiam eff^{et}; & quando hoc eff^{et}, etiam illud eff^{et}:* quod distincta sint. Ratio est, quia unum inquirit de tempore, nempe posterius, statque in coexistencia temporali praesente, illud autem prius, non stat praesente in coexistencia temporali, sed attendit ad alia, talisque est connexionis, licet libera cum alio. Consequenter aliud est, esse cum alio temporaneè, & aliud, propter aliud: nam esse propter aliud, quamvis libere operans, dicit causam; esse autem quando aliud est, nullo modo id importat.

PRÆMITTO 2. *Conditionata connexa atten-*

dere ad ly si eff^{et}, & ad ly propter illud eff^{et}, liberè concurrens, immo ex hoc ipso fundamento dicuntur connexa, distinctaque à disparatis; conditionata autem disparata, attendant ad Quando aliud, & ad Cum aliud. Conditionatorum connexorum exemplum est. Si ingressus fuerit Petrus atrium, negabit, ubi hypothesis ingressus, dicit aliquam occasionem, connexionem cum negotiis, potestque illud si explicari per quia, licet non explicetur per Ergo: quia non habet immutabilem & eandem ubique verificationem. Secundi autem exemplum est, si Turca dormit, Petrus convertetur.

PRÆMITTO 3. *Illud Quando aliud, interdum habet rationem Propter quod;* ut si Deus faciat decretum, si dormiat Turca, contritionem haberet Petrus, & tunc non quidem præcise ratione conditionis disparata, sed propter circumstantiam decreti, & ex accidenti illud: Quando, & Cum hoc, transibit in vim Propter quod, eritque jam propositio quæ transibit in connexam, supponendo quod fiat decretum contempnatum libertati.

PRÆMITTO 4. *Ly Quando aliud, vel Cum aliud, cum habet rationem merè disparati, nullo scilicet interveniente decreto, adhuc duplicum potest habere sensum:* in primis copulativum, v. g. & Turca dormiet, & Petrus leget, & tunc alterutram partem non posita, falsa erit propositio; nam conjunctæ propositionis verificatione, utrumque membrum requirit. 2. Potest habere sensum non attendentem ad copulationem, sed præcise ad temporaneam disparatorum coexistentiam respicendo. Et de his in praesenti, procedit quæstio. Affirmativam tuentur, Suar. Fons. & post illos Ruiz. d. 79. Arriaga, cum certis limitationibus d. 21. f. 7. Negat Vasquez hic d. 67. c. 3. & 4. Lessius, Arrubal, Albertinus, probabiliusque reputat Fassolus, q. 14. Num. 252.

PRÆMITTO 5. *Ly: Quando aliud, vel: Cum aliud, potest apponi duplicitis generis propositionibus:* in primis propositionibus, quæ sunt alias objectum scientiae simplicis intelligentiae, vel visionis, ut si dicas, si homo erit rationalis, bosc erit rugibilis; Vel: Si Turca oscibat, Petrus sitiet, & tunc de sigillatum acceptis propositionibus non est difficultas, cum prima noscatur per scientiam intelligentiae, secunda per scientiam visionis. Si autem copulatum accipiatur propositiones, pendebit resolutio ex dicendis. Rursus dictæ particulae possunt apponi propositionibus, quæ alias sunt objectum scientiae mediae, v. g. Si Petrus vocatus fuerit vocatione A converteretur, & Paulus si vocatus fuerit Vocatione B converteretur. Quod sigillatum acceptæ, sint objectum scientiae conditionatae; constat ex dictis supra; sed an sint objectum si simul sumantur, decidendum venit. His præmissis

DICENDUM I. *Propositiones Conditionis dispara-
tæ certè nosc^{ti} à Deo.* Præter Auctores ci-
tatos

ut docet id etiam Perez d. 6. de Intelligentia
Dei. Num. 109.

PROBATUS I. Quæ habent determinatam
veritatem, noscuntur à Deo utpote omniscio.
Tales sunt propositiones conditionis disparatae,
probatur, quia dormiente Turca, vel erit con-
versio Petri, vel non erit? alterutrum autem ha-
bet determinatam veritatem, & si est positio
conversionis, non est negatio ejusdem, & è
confero.

PROBATUS 2. Quasi propositiones condi-
tionis disparatae non noscerentur à Deo, id ideo
est, quia nulla illuc inventitur connexio, sed me-
ta coëxistentia, hoc autem ipsum probat illa no-
tia quia etiam illa coëxistentia, est vera coëxi-
stantia, adeoque noscibilis, ab omniscio intel-
lectu.

PROBATUS 3. Noscuntur conditionata
connexa à Deo; ergo & disconnexa; & certè si
contingat, ut arguit Ru'z, eodem tempore Pe-
trum disputare Romæ, & Franciscum Hispali-
orem, tunc determinatè verificatur coëxistentia
talis orationis cum tali disputatione; cur ergo
prostratione pro statu conditionato, non verifi-
cabitur illa propostio.

Objicit 1. Ex Vasquez Fassolus; In talibus
particulis, importat solam concomitantiam,
non importat aliquam causalitatem liberam,
ne interres disparatas præcisè ex se potest re-
periendi talis connexio. Ergo talia disparata non
noscuntur à Deo.

RESPONDETUR. Negando Conf. quia talis
connexio non est necessaria ad verificationem
omnium propositionum.

Objicit 2. Idem, si Petrus hinc legeret, Paulus
Romæ curreret, vel non curreret, non sunt
contradicторia: quia in utraque affirmatur & ne-
gatur consequens, propter dependentiam ab an-
tecedente, quod semper falsum est.

RESPONDETUR. Quod in his disparatis non
affirmetur consequens propter dependentiam
ab antecedente; hæc enim nulla est, hinc pro-
pter illam nec affirmatio, nec negatio verificatur;
sed in illis sola coëxistentia infertur, & tu
non probas illam non sufficere, ut attingatur à
scientia Dei.

Objicit 3. Multa disparata conditionata
predicuntur à Deo, sed illa noscuntur
veritatem, nisi ex suppositione decreti, quale erat de-
cretum de vincendo Rege Syriæ percussa ter-
ra; hac autem quæ noscuntur post decretum,
non spectant ad scientiam conditionatam.

RESPONDETUR. Ad quamnam scientiam
notitia talium spectet, de hoc infra; nunc tan-
tim dicimus, illa certò noscitur à Deo. Deinde
secundum præmissum quintum, falsum est, o-
mnia disparata importare decretum absolutum
de coëxistentia illorum disparatorum.

Objicitur 4. Si possunt nosci certò con-
ditionata disparata, lequitur dari duas contradic-

tiorias simul veras; quia sunt infinitæ circum-
stantiæ, in quibus Turcā dormiente Petrus con-
sentiret.

RESPONDETUR. Hoc ipso illas proposicio-
nes non fore contradictorias, si ratione diversa-
rum circumstantiarum dormiente Turcā con-
sentiat Petrus, vel non consentiat.

Objicitur 5. Si noscerentur certò condi-
tionata disparata, noscarentur etiam certò pro-
positiones sub conditione impossibili, v. g. Si
equus essentialiter esset avis, Petrus disputaret;
videtur autem hoc concedere, esse absurdum.

RESPONDETUR. Duplicia esse condi-
tionata impossibilia, quædam in quibus ponitur
suppositio impossibilis tollens seipsum, taliter
suas notitias non format Deus: quia etiam intel-
lectus creatus dum eas format, errat; Deus au-
tem in suis notitiis errare non potest. Siautem
procedat notitia de impossibili in suppositione
non tollente seipsum, adhuc duplicia sunt dispa-
rata impossibilia, quædam quæ sunt ad investi-
gandam naturam rei ordinata, quale est v. g. Si
per impossibile homo esset rugibilis, rugiret;
& alia sunt impossibilia, quæ dum format etiam
intellectus creatus, meretur exprobationem
internam, quod indignè cogitet naturam intelle-
ctuali, v. g. Si esset Chimæra, quot dentes habe-
ret? hujus generis impossibilia non noscit Deus,
quia in suis notitiis nullam reprehensionem pati
potest; sed prioris generis impossibilia bene no-
scere potest, & si habeant objectum in materia
necessaria, attingentur à scientia simplicis intel-
ligentia, si in materia libera, à quānam scientiæ
attingantur, infra decidetur.

RESPONDET aliter Arriaga, quod non vi-
deat disparitatem, sed addit non posse sibi verum
apparere in Deo dari eorum scientiam. Tum,
quia talis scientia videtur esse planè imperti-
nens: ad quid enim nosceret Deus, quid Chimæ-
ra esset factura sub conditione impossibili? cum
id neque ad providentiam, neque ad gubernationem
creaturarum conducat. Tum, quia multiplicarentur in Deo scientiae, ita ut infinites
plura deberet cognoscere circa impossibilia.
Tum, quia sic magis odiosa redditur scientia
Conditionalium. *Hec Responso*

NON Satisfacit. Tum, quia si rationes æque
militant pro antecedente ac pro consequente,
quod falso esse supponitur, hoc ipso nec ante-
cedens probant: probant enim multum, adeo-
que nihil. Tum, quia mensura internoscendi
quæ conditionata noscat Deus, non est utilitas
ad providendum & gubernandum creaturas:
quia licet notitia Conditionalium postea in sta-
tum absolutum deducendorum apprimè con-
ducat, non tamen eorum quæ nusquam omnino
futura sunt: non enim pressè dicitur esse Provi-
dentia circa possibilia vel non existit; & tam-
en etiam talia conditionata noscuntur. Tum,
quia in sciendo non est attendendum; An sci-
entia

R. P.
H. MŁOD
Bałowskij
Tom. I. et Z.
D. VI

entia ad aliquid conducere possit, sed in ea sibi potest, attendendo præcisè, ad solum scire. Tum, quia si infinitum unum non est majus altero, non noscet Deus plus de impossibilibus, quam de possibilibus; si autem unum infinitum potest esse majus altero, sicut ipsa impossibilia sunt plura; ita & notitia de illis, erit tanquam de pluribus. Tum, quia per hoc non conciliatur sententia conditionatae invidia, si consequenter procedat.

DICENDUM 2. Conditionatae disparatae non noscuntur per scientiam, que sit formaliter conditionatae.

PROBATOR 1. Quod objectum non est formaliter conditionale, non potest noscere per scientiam formaliter conditionalem; quia inter scientiam & objectum debet esse proportio, præcipue cum scientia specificetur ab objecto; sed objectum conditionis disparatae non est objectum formaliter conditionale, ut subsumitur; Probaturque; Objectum formaliter conditionale, non habet particulam Si, supponentem pro solo: Quando, sed supponentem pro aliquo modo, Quia, ut dixi in Præmissis; jam autem in conditionatis dispositis, particula Si, supponit pro Quando, vel pro: Cum alio. Hoc ipsum ulterius sic proponitur. Datur distinctio inter particulam Si supponentem pro: Quando, & inter particulam Si supponentem pro: Quia: Ergo erit etiam distinctio inter objecta, in quibus ly: Si supponit pro: Quando, & in quibus ly: Si supponit pro: Quia: Ergo & scientiae attendentia ad diversum illud; Si, erunt distinctæ; cum specificentur & distinguantur secundum objecta.

PROBATOR 2. In creatis haec propositiones: Quando facheret hic, facheret & aliis. Item, si haberet hoc comp̄ principium, operaretur, sunt distinctæ specie: Ergo etiam & in Divinis; de quibus proportionate, ceteris patibus, ad creatu discutimus, saltē formaliter, erunt distinctæ.

PROBATOR 3. Supponamus per impossibile tolli omnes conditiones habentes vim indifferenter causandi, hoc ipso tolleretur etiam scientia conditionata; nam sublatō objecto tollitur notitia; & tamen sublatis conditionibus indifferenter causantibus, non tolluntur disposita; consequenter nec tollerur eorum scientia; Ergo appetet non ab eadem formaliter scientiæ, talia attingi.

RESPONDEBIS. Eandem scientiam utrumque illud membrum attingere.

CONTRA. Una quidem re, sed non una formaliter attingit illa objecta scientia, ad eum planè modum, quo eadem in re scientia attingit possibilia, & exercitè aliquando existentia, sed non eadem formaliter, quod ipsum ulterius in hoc fundatur; Quia scientia in Deo distinguuntur, non quidem secundum entitatem objecti, sed secundum modum aliter & aliter ha-

bentis se objecti; alius est autem modus conditionis disparatae, & alius connexæ.

DIFFICULTAS II.

An Deus noscat conditionatos sue voluntatis actus?

Sensus questionis est: An Dominus Deus noscat in alia mundi serie, quot futuri fuissent homines? omne ne albi, an nigri? In hoc puncto divisi sunt Nostri, aliqui negant, ut Mol. & Vasq. i. p. d. 67. c. 4. Herize, d. 7. Num. 57. sed ferme ex diversis principiis. Affirmat Sua. Fons. Ruiz, d. 77. Amicus d. 21. S. 4. Fassolus q. 14. à. num. 447.

DICENDUM est. Deum cognoscere conditionatos sue voluntatis actus.

PROBATOR 1. Vel potuisse Deus non praedestinare S. Petrum, vel non potuisse non praedestinare? Si secundum, ergo non debet illi suam praedestinationem utpote necessitate Deo; Si primum; quero, vel noscet Deus, quod potuerit illum non praedestinare, vel non noscere? Si non noscet; Ergo non noscet quid possit; Ergo Deus non est: Si autem noscet; Ergo noscet conditionatum suum actum quem haberet: quia noscere quod possit habere actum, quo dicat: si foret alia rerum series, non praedestinasset Petrum.

PROBATOR 2. Cognoscit Deus conditionatos nostre voluntatis actus; Ergo & Ius; Si enim nostri actus habent determinatam scibilitatem, cur non habebunt Divini? immo respectu conditionatorum nunquam futurorum, debet dari decretum conditionatum ex parte actus, ut salvetur libertas; que conditionata, quia noscet Deus, hoc ipso debet noscere etiam illa sua decreta conditionata, requisita ad illa futura conditionata.

PROBATOR 3. Ruiz ex absurdo. Quia darentur aliqua, respectu quorum deberet Deus dicere: Nescio; & tamen deberet illa scire: deberet enim dicere se nescire: An esset Abel habiturus filium; hoc ipso enim sciret volitionem conditionata concurrendi; interrogatus etiam, An ille Filius foret praedestinandus? deberet dicere: Nescio; immo si non novit conditionatos sue voluntatis actus, qui noverat Tyriorum conversionem? Unde hujus scientiae utilitas est, noscere omne noscibile. Immo si oppositi ad hoc reflecterent, Deum ex sua immutabilitate deposcere, ut pro nulla possibili serie, accrescat illi nova notitia, nova voluntio, ex parte illius; non facile negare illum non noscere conditionatos sue voluntatis actus, cum noscet quidquid in se est, noscetque se, & ille ipsemet est illa omnia, salvis extrinsecis connotatis.

Ad solvendas Objectiones

NOTA 1. Quod cum hic agatur de ipsis conditionis

Disputatio IV.

95

deiornatis volitionibus Divinis, non erit jam ne-
cessitate supponere alias volitiones & decreta, in
quibus noluntur, ne detur processus in infinito;
pertalem autem sciendi actum, non de-
stituit libertas ad oppositum, cum illa notitia
actus, si propositione posterior praे ipa volitio-
ne conditionata, sicut nec in aliis materiis praे-
scientia destruit libertatem.

Noto 2. Falsum esse universaliter, quod
propositiones conditionatae sint posteriores ab-
soluta; nam in primis possibilis, & essentialitas
terum, est primum quid, & tamen propositiones
eternae veritatis, possibiliter importantes,
per multos, habent sensum non nisi conditiona-
tum. Sed quidquid sit de hac propositione, quia
ab absoluti datur subsistendi consequentia ad
conditionata, hoc ipso conditionata sunt priora:
immo cum absolute non facta fuerit conversio
Tyrorum, falsa fuisse illa propositio; Si in Tyro
& Sidone &c. si illius veritas presupponit verita-
tem absolutam. Ceterum in ordine ad nos ordi-
nari priores sunt notitiae absolutae praे condi-
tionatis; quia nostræ notitiae incipiunt ab expe-
riencia sensuum, experientia autem sensuum,
generat notitias absolutas. Et sic quando prima
facta est experientia, quod afficitur trahatur a
succino palea, generata est scientia absoluta per
succinam trahi paleas, quam subsecuta est notitia
conditionata, de eodem attractu.

Noto 3. Licet aliquæ scientiae sint priores
decreto, non tamen omnes, adeoque nec erit
prior scientia visionis rebus, vel scientia condi-
tionata, quæ prioritas licet non sit realis, sufficit
ut rationis.

Noto 4. Connotatum ratione cuius illa vo-
litione debet dici futura conditionata, ex communi-
catori sententia, debet defumi ex creata aliqua
futurione, quæ haberetur, in alia rerum serie: qui autem per æquivalentiam salvaret liberta-
tem Dei, diceret æquivalere essentiam Divina-
m auctui creato, quo vellit aliquid sub condi-
tione; ita tamen, ut volitiones illæ ab aliis voli-
tionibus nihil dicant plus in recto; cum omnes
in testo dicant Deitatem, respectu omnium
eandem, poteritque ulterius bene secundum
futurionem dici una volitio posterior alia, & deno-
minari futura, non realiter, sed ex modo conci-
piendi; omnem futuritionem referendo in con-
notatum extrinsecum.

Noto 5. Quod de cœta sua voluntatis con-
ditionata noscere possit Deus, & ut futura ratio-
ne, & ut presentia in presentialitate conditio-
nata, quam haberent pro aliâ rerum serie: quod
possit utroque hoc modo illa noscere ex infra di-
cendis constabit. Quamvis autem sit prior vo-
litione præscientia, non sequitur, quod rationem
futuræ respectus scientia habere non possit; quia
de facto objectum absolute futurum, est prius
scientia visionis, & tamen est futurum: nihilo-
minus futura conditionata respectu conditio-

natae scientiae non habent rationem futuri, ex vi
alicujus dependentia; non enim illæ volitiones
æ notitia, sed notitia à volitionibus pendet per
modum termini, sed illa volitiones habebunt
rationem futuri, ex conditione objecti; quia scili-
cet sunt volitiones, quas esset habiturus Deus, in
alia rerum serie.

Auctoritates quæ in contra citantur, non plus
volunt, quām quod si Diabolus præcivisset su-
um lapsum, & quod simul tunc illum voluisse, et
quod inquam, eo ipso peccaret tunc, quando il-
lum præciebat.

DICES ex Hautoldo lib. 1. num. 319. Hu-
iusmodi scientia conditionata præjudicaret li-
bertati Divinæ; esset & non esset impedibilis à
Deo. Ergo repugnat: Antecedens probatur.
Omnis scientia Dei existens independenter ab
omni decreto præcedit decretum existens, ut di-
rectiva, seu consultiva ad decretum Dei, & el-
lentialiter ac virtualiter presupponit à decre-
to subsequentem, sed hac ratione jam præjudica-
ret illa scientia conditionata libertati ipsius de-
creti, & esset ac non esset impedibilis à Deo. Ergo

RESPONDE TUR. Silberatæ creatæ non re-
pugnat, quod noscat Deus antecedenter ad sta-
tum absolute, quid esset sub conditione vo-
luntas actura, multo minus non repugnat li-
beratæ Divinæ, ut id noscat circa suos actus. Et
sicut ex eo, quia formari possunt duæ Contradi-
ctoria de actibus voluntatis creatæ sub condi-
tione fuguris, infertur alterutram debere esse ve-
ram: ita quia similes Contradictoria possunt for-
mati de actibus Divinæ voluntatis conditiona-
tis, etiam illi nosci poterunt, & salva Dei liberta-
te, & sine ulla contradictione. Informa autem
posito ultimo loco syllogismo nego Minorem.

QUÆSTIO III.

De variis Scientiam medium concernen-
tibus.

DISCUTENDA hæc sunt aliqua, quæ sibi parti-
culariter propoluit Perez de hac scientia.

DIFFICULTAS I.

An Scientia media sit necessaria ad opera-
tionem sub conditione futuram?

AFFIRMAT Perez de Providentia d. 3.
num. 9. Ad intelligentum titulum.

PRÆMITTIT I. Hæc tria esse distincta.
Rem esse absolute futuram, Rem esse absolute
futuram non actu, sed si ponatur conditio; & ali-
quid esse conditionate futurum, si ponatur con-
ditio. De primo non est dubium, quod sit distinctionum;
Posteriorum in hoc est distinctione, quia
in ultimo illo futuro, status conditionatus, na-
bit pro objecto alium statum conditionatum; in
priori autem futuro, objectum est quid absolute,
licet sub conditione futurum. Exempla horum
triū hæc sunt: primi, si Deus velit absolute pœni-
tentiam

R. P.

H. MŁOD
Bałowskij

Bim. I. et Z.

ID VI

tentiam Judæ erit absolutè futura. Secundi, si velit pœnitentiam absolutè futuram, si ponatur conditio. Tertiū autem exemplum est, si Deus promisisset Angelis sub conditione pœnitentia & veniam peccatorum fuissent salvati, ubi & promissio Divina est conditionata, & sequens gloria, est conditionata.

PRAEMITTIT 2. Statum & existentiam conditionatam rei futuræ absolutè si ponatur conditio, esse duplē: alia enim est existentia non nisi conditione affectus, & status conditione illa affectus; & hæc est ipsa existentia absolutè futura, si ponatur conditio. Alius autem status conditionatus non tanquam conditione affectus, sed tanquam afficiens conditione, suum objectum. Prioris exemplum est, pœnitentia Judæ futura sub conditione vocationis, estque illic status conditionatus conditione affectus: Status verò conditionatus, conditione afficiens suum objectum est scientia media, seu status futuritionis conditionata, qui actu existit, etiam si non existat vocatio.

PRAEMITTIT 3. Alium esse statum conditionatum activè, aliud passivè. Passivè est ille prior, activè, posterior: quia scientia media dat denominationem futuri sub conditione, estque extrinseca rei futuræ, potestque dici futuritio formalis; illa autem prior, est intrinseca, & potest dici objectiva.

Punctum Difficultatis I.

Deciditur Difficultas.

DICENDUM est. Scientiam non esse necessariam ad operationem sub conditione futuram, seu quod idem est, non esse formalem futuritionem conditionatam, ipsius futuri conditionata.

PROBAT 1. Pro illo priori antecedentie, antecedens futurum conditionatum, scientia media, illamque futuritionem in ratione futuritionis conditionatae constituens, vel noscit jam futurum conditionatum, vel non noscit? Si non noscit, ergo non est scientia media; quid enim nosceret? & sicut non est scientia visiovis, si non noscat actu existens, ita nec erit scientia conditionata, si non noscat futurum conditionatum; si noscit, ergo pro illo priori, pro quo nondum est futurum conditionatum jam est futurum conditionatum: quod ipsum ulterius sic proponitur. Pro illo priori, pro quo antecedit scientia media futurum conditionatum non est adhuc futurum conditionatum: Ergo pro quo priori antecedit scientia media futurum conditionatum, est jam futurum conditionatum; Ergo ulterius est antequam sit. Quod totum sic in argumentum compingitur. Pro quo priori est jam scientia media, pro illo priori est jam futurum conditionatum: non enim potest esse scientia sine objecto;

sed pro illo priori antequam sit futurum conditionatum jam est scientia media; Ergo pro illo priori antequam sit futurum conditionatum est jam futurum conditionatum.

NEQUE valet, si ex præmisso dicas: Non esse illud formaliter conditionatum ante scientiam conditionatam. Tum, quia si responsionis sensus sit, non nosci illud determinatè ante scientiam conditionatam id verum est; sed nego per hoc constitui illud formaliter conditionatum. Tum, quia eodem jure dicam: Scientiam visionis, in ratione objecti existentis, formaliter constitutere suum objectum. Tum, quia infra erit am videtur, nullas denominations scientia, tribuant objectis, nisi secundo intentionales; Futuritio autem conditionata formalis, est denominatione primo intentionalis.

PROBATUR 2. Quia hæc doctrina multa involvit difficultia, ut quod objectum scientia media sit scientia media: Est enim ejus objectum non tantum concretum ex objecto, & ex illa futuritione formalis; sed etiam futuritio formalis; ad eum modum, quo in Logica objectum non tantum sunt operationes rectæ, sed etiam rectitudine operationum; consequenter hujus propositionis: Scientia media noscit futuritionem formaliter conditionata pœnitentia, esset iste sensus; Scientia media noscit scientiam medium de pœnitentia. Rursus, si futuritio formalis est ipsa scientia media, possent bene dicere Israelitæ, quare non prævidisti scientiam mediæ nostram conversionem; ut prævidisti Tyriorum, quam scientiam ponere non erat in nostra potestate? Nec posset illis replicare Deus, quia non posuitis operationem futuram sub conditione prævidendam: Dicerent enim: Hæc operatio constituit formaliter scientiam mediæ, quam nos non possumus ponere, quare tu illam non posuisti? Deinde agnosce illi futuritionem objectivam, quæro quid illi desit, ne illa objectiva, dicatur omnino formalis futuritio; qualem futuritionem habent reliqua objecta, antecedenter ad suam scientiam. Quæro rursus; Futuritio objectiva per quid constituantur: si constituitur scientiam media; non agnoscat aliam formalem, & aliam objectivam futuritionem, ut videtur illas agnoscere distinctas: Si autem futuritio objectiva non habetur à scientia mediæ. Ergo immrito supponit aliud constitutivum distinctum objectiva futuritionis, & aliud futuritionis formalis. Et sicut per idem constituitur objectivæ album futurum, & futuritio formalis albi, ita & in praesenti.

PROBATUR 3. Restituendo rationes, quas sibi opposuit Perez.

PRIMA RATIO est. Homines judicare solent de futuri veritate, nulla mentione facta de scientia Divina, de eadem veritate & futuritione; Ergo futuritio non est scientia Dei.

RESPONDET Perez. Mentionem implicitam scientiæ Divinæ semper fieri non solum in judicio

Disputatio IV.

97

judicio circa futura, sed & in aliis: huius rationē ut affignet, censet tam honestum quā verum esse bonum naturae intellectualis; & quia turpitudine semper est fugienda à qualibet voluntate, amplectenda honestas; ita veritas semper est amplectenda à qualibet intellectu per assensum, & fallitas fugienda per disensem: Hinc qui nocte veritatem ut veritatem, necessariò noscitur ut bonum cuiuslibet intellectus: Et quia omnis intellectus affirmans aliquid, aut negans cognoscit veritatem, fit, quod cognoscatur ut bonum, quod debebat habere omnis intellectus; ergo veritatem cognoscitur conformem fini, cuiuslibet intellectus, & debito illi, quo intellectus debet dictere: ut tale debitum est scientia divina; Deus autem nullum haber debitum, nisi regulam suæ sapientiae.

CONTRA est, quia aliud est: An apprehendens verum ut verum, debeat illud apprehendere ut conforme, & appetibile intellectui cuiuscunq; & aliud: An apprehendens verum ut verum, debeat apprehendere ut constitutum in ratione veri, per scientiam divinam, vel cuiuscunq; allius intellectus; primum illud verum est, probaturque allato discursu, secundum est nullum, nec probatur; immo sicut in ratione veri, verum ut sic, non constituitur tanquam à forma constitutive se, hoc est, scientia divina, ita ne futurum conditionatum constitueretur tanquam à forma, à scientia conditionata. Et sicut turpitudine non id est mala, quia est fugienda à qualunque voluntate etiam divina, sed datur prior ratio ob quam fugienda est; ita & in praesenti. Quod autem dicitur; debitum Dei esse ipsam Dei scientiam, id non convincit; nam licet debitum ex parte potentiae, & principii coactivi nullum est in Deo; est tamen ex parte objecti, & termini exigentia, quā petat ut à Deo, qui regulatur suā sapientia, non nisi sic, ut illud depositum objectum, noscatur.

SICUNDA RATIO est. Quia est communis Societatis sententia, Deum ideo praescire futura conditionata; quia sunt futura; & non è contra; quæ doctrina secundum principia Perez est falsa.

RESPONDET. Futuritionem conditionatam ex modo concipiendi peculiari quadam ratione, esse priorem scientiæ mediæ.

CONTRA. Sicut ex modo concipiendi idem significet, quod si sit illuc prioritatis, nihil valet communis Nostrorum doctrina: Nam ex fictione non potest salvari libertas; si autem ly ex modo concipiendi importet prioritatem non realis antecessionis, sed rationis ratiocinatæ; hanc admittimus; sed simul querimus, cur ita antecedens prioritas, non habeat omnia requisita, ad futuritionem formalem?

ADIT ulterius Perez. Existere ab æterno voluntatem liberam S. Petri, seu hypothesin in qua involvitur hæc voluntas, existere inquam,

non physice & in se, sed intentionaliter in mente divina; sicut enim antequam Deus liberè velit mundum, existit bonitas mundi in intellectu divino, præsens, ratione scientiæ simplis intelligentiæ; ita & in præsenti, suo modo, &c. Et sicut bonitas mundi non movetur Deus nisi secundario; ita & in præsenti non erit nisi futurito secundaria in objecto. Itaque pro priori antecedenti scientiam medium, existit in divino intellectu per scientiam simplicis intelligentiæ libera voluntas Petri, cum omnibus prærequisitis ad agendum pœnitentiam, vel non agendum; pro posteriori autem cum futuritione pœnitentia, vel negatione futuritionis; jam autem divinus intellectus quasi physicè à seipso determinatur; intentionaliter vero ab ipsa hypothesi, & liberè arbitrio S. Petri, inclusio in ea hypothesi; dicitur vero tunc liberum arbitrium S. Petri eligere intentionaliter per ipsam futuritionem, seu scientiam medium; quia ratione illius manet futura conditionata electio S. Petri.

ADDITUM hoc Perez.

NON SATIS FACIT. Quia id quod dicit de voluntate S. Petri id nostrum intentum evincit: Quæro enim; Indifferentia voluntatis cognita à scientia simplicis intelligentiæ, per quid determinatur in posteriori signo ad unam partem? Si per aliud à scientia media; ergo ab illa non habetur futurito formalis conditionata; si autem determinatur à scientia media; ergo ad punctum difficultatis non responderet, quia ostendit debet, quid sit præter scientiam medium, à quo indifferentia illa determinetur: Ut salvetur illud commune Nostrorum principium in hac materia, quod non ideo futurum conditionatum liberum sit futurum; quia prævidetur, sed è converfo. Deinde concedimus elicitive determinari divinum intellectum ad hanc potius partem noscendam per scientiam conditionatam, sed quærimus per quid objectivè determinetur, cum sit indifferens ad utramq; partem? Denique tandem videtur sentire idem omnino Perez cum nostra communis, quod objecto conditionato cognito à scientia conditionata adferat etiam determinationem extrinsicam cogniti; nam etiam communis sententia id concedit, concedit item futuritionem, ut futurito est, esse actum cuiusdam causæ attemperantis sibi intellectum divinum, ut videre est à num. 47. uñq; ad 53. Docet item futuritionem objectivam & intrinsicam esse existentiam operationis: unde esset tantum lis de voce, quod neget illam objectivam & intrinsicam futuritionem, esse futuritionem formalem.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Solvuntur Objectiones.

I. PRÆLUDIUM. Obj.

R. P.

H. MLOD
I nowski
Tom. I. e. Z:

D. VI

Objicit 1. Perez. Operatio sub conditione futura, non potest esse sine formalis futuritione sub conditione futura; ergo neque potest esse operatio sub conditione futura, sine scientia mediâ: quod ipsum probatur. Futuritio formalis conditionata, est aliquid ab æterno existens in se, sed nihil ab æterno existens in se potest esse futuritio præter scientiam medium. Major probatur, quia denominatio futuri existit ab æterno, non minus quam denominatio possibilis; ergo sicut possibilitas non erat possibilis tantum, dum erat res possibilis, sed actu erat existens; ita futuritio non est futura dum res est futura, sed præsens; alioqui idem esset Antichristum esse futurum, & futuritionem Antichristi esse futuram; existet ergo futuritio quando existet Antichristus, quod est evidenter absurdum: Quia tunc non est futurus Antichristus. Minor autem probatur, quia omne existens in se ab æterno, est identificatum cum Deo; futuritio autem identificata cum Deo, non potest esse scientia media, si sit futuritio conditionata; quia ea futuritio includit connexionem Deo intrinsecam cum operatione ut futura; nihil autem est aliud scientia media, aut visionis, quam essentia divina, ut includens aliquam connexionem ad futurum ut futurum conditionatè, vel absolute.

Respondet: Retorq. in primis argumentum, quia in primis, ille admittit aliquam futuritionem in ipso objecto, & futuritionem intrinsecam, de hac quæro quomodo sit existens in se? Quomodo non identificata Deo? &c. Retorquetur item in materia de aliis scientiis, quomodo objectum simplicis intelligentiæ, quod est possibilitas, sit existens in se: item objectum scientiæ visionis, quæ etiam est ab æterno. Directè autem ad argumentum dici potest, quod illa futuritio sit aliquid existens ab æterno in se, non actu, sed fundamentaliter; ut in simili dictum est de propositionibus æternæ veritatis, quarum ab æterno objecta, non existunt actu, sed fundamentaliter. Dici etiam potest, quod futuritio formalis conditionata sit aliquid ab æterno existens in se, non tamē pro æterno; existens quidem in se ab æterno; quia verum erat dicere pro certa differentia temporis, res ita se haberet, vel non haberet, si; sed non erat verum pro tota æternitate, & pro singulis ejus momentis, ut alibi explicatur.

Objicit 2. Futuritio includit aliquam præsentiam actualem rei futuræ, ut docet S. August. I.ii. Conf. c. 17. & 20. ubi etiam docet non tam esse tria tempora præsens, præteritum, & futurum; sed potius tria esse tempora præsenta, præsens de futuris, præsens de præsentibus, præsens de præteritis; & concludit hæc tria præsenta esse in anima, seu mente, in qua est futurorum spectatio, intuitio præsentium, & præteriorum memoria. Cùm igitur ab æterno res

sint futuræ, esse futuras ab æterno, nihil est aliud quam esse in mente divina secundum aliquam præsentiam, ita ut esse aliquid in mente Dei, & sciri actu, idem sit.

Respondetur. Loqui S. Doctorem de futuritione prout repræsentata; non autem de futuritione prout terminante notitiam divinam, de qua hic queritur.

Objicit 3. Idem. Futuritio conditionata operationis libera, est prima connexio, ratione cuius, Deus & quodvis aliud, habet connexionem cum re ut futura, id est, ut non existente in se; ergo est cognitio: Nam in se physice non coexistet: Unde si non existeret in aliquo sui, quomodo terminaret illas relationes? Non potest autem existere in aliquo sui, & determinatè, quam in cognitione; quia sola cognitionis est, quæ potest tribuere hanc existentiam diminutam iisdem.

Responsum jam est, existentiam illam secundum esse repræsentatum, haberi à notitia divina, sed non secundum esse terminans, & intrinsecum. Quod si quæras, quod sit subjectum denominationis, & terminativum relationum transcendentalium? Ad hoc dici potest, quod sit ipsa præstantialitas conditionata in certa differentia temporis existens conditionatè, quæ præstantialitas non habetur in antecedentibus differentiis temporis, sed sola futuritio. Sicut condistinguimus in aliis materiis ordinem intentionis, & executionis, dicimusque finem v.g. esse priorem mediis ordine intentionis, non ordine executionis, rivulusque indicat fontem; ita & in præsenti, futuritio ordine executionis est prior præ præstantialitate conditionatè habendā, sed ordine quasi intentionis, fontalitatis, prius est semper præsens, idque probat supra cit. Augustini dictum.

Citat in oppositum Aut. S. Thom. ex i. de verit. c. 5. ad 16. ex i. p. q. 16. a. 17. ad 3. Sed illic hoc solum vult S. Thom. quod esse rerum nullum haberi possit actu, nisi præcontineatur in Deo, tanquam in causa efficiente. Quando autem S. Thom. dicit res esse veras; quia dominantur veræ à veritate intellectus, loquitur de veritate in enuntiando, non vero de veritate objectiva.

• **D**IFFICULTAS II.
An scientia conditionata tribuat infallibilitatem Objecto?

Dubitari non potest quod secundariò, & à posteriori desumatur infallibilitas objecti à scientia conditionata; Verum enim à posteriori est, futurum aliquid certò & infallibiliter, si illud noscat scientia, cæteroqui certa & infallibilis, ipsa infallibilitate scientiæ adferente etiam titulum infallibiliterem. Erit ergo difficultas; An ea scientia, infallibiliter primo?

DICEN-

DICENDUM est, *A scientia conditionata non tribui primò infallibilitatem objecto*. Est conclusio contra nos paucos ex Nostris, nominatim contra Fassolum, Tann. & alios, Fassolum, vide 1. par. q. 14. Ar. 13. num. 520. Tannerum autem disp. 6. de Grat. q. 2. dub. 6.

PROBatur Conclusio. Si infallibiliteretur primo objectum per scientiam conditionatam, scientia illa vel presupponeret ante se suum objectum, vel non presupponeret? Neutrū dīc potest, ergo neque potest dici primò infallibili Objectum à scientia conditionata. Minor quod primā partē probatur, si presupponeret ante se objectum s. consensum conditionatum scientia conditionata; ergo presupponeret consensum determinatum; nam hoc ipso nondū esset consensus, si non esset determinatus, supponiturque scientia non facere, sed presupponere consensum; inō si non presupponeret ante se consensum, non esset illius scientia conditionata: Non enim haberet objectum, quod antecedenter ad suppositionem effectus conditionati, nosceret. Si autem scientia conditionata noscit illum effectum determinatum, noscit illum infallibilem; quia nomine infallibilitatis venit hīc determinatio ad unum, ergo antequam intelligatur scientia conditionata, jam habet effectus suam determinationem infallibilitatemque, ergo illam non accipit primo à scientia conditionata.

Si attinet scientiam conditionatam non presupponit consensus conditionatus; contra erit. Tum quia scientia simplicis intelligentiae presupponit possibilia, quae habet pro Objecto, scientia visionis presupponit existentiam, quam haber pro Objecto, erga & scientia Conditionata presupponet suum objectum. Tum quia, si scientia conditionata non presupponeret ante se consensum conditionatum, auferret nobis libertatem; Nam ut ponatur illa scientia, vel non ponatur non esset in nostra potestate; & tamen illa posita, non posset non esse consensus; quia illa scientia falli non potest, quomodo ergo nobis non adferret necessitatem? cū adferat determinationem in suppositione antecedenti. Tum quia pro illo priori antecessionis, quo scientia conditionata antecederet suum objectum, & esset scientia conditionata ut supponitur, & non esset scientia conditionata pro illo priori; quia pro illo priori, esset sine suo objecto, quod non nisi pro posteriori signo, intelligatur.

RESPONDEBIS. Esse quidem determinatione hoc objectum & infallibile ante scientiam conditionatam, sed non habere infallibilitatem summam, eo quod nisi illa accedat, possit adhuc non esse illud objectum.

CONTRA est. Tum quia non apparet, quā scientia visionis addat summam infallibilitatem existentie, quam presupponit, idque primò;

Ergo nec scientia conditionata, addet summam infallibilitatem objecto, quod itidem presupponit. Tum quia, si nomine summa infallibilitatis intelligatur infallibilitas omnibus titulis habenda, sic concedo de se non habere effectum conditionatum summam infallibilitatem: Potest n. illi advenire infallibilitas extrinseca à scientia, quae etiam à sua parte, exigit nunquam falli. Si autem nomine summa infallibilitatis intelligatur infallibilitas metaphysica, illa antecedenter ante scientiam conditionatam habetur, ex suppositione effectus conditionati: Stante enim illa suppositione, ne divinitus quidem oppositum fieri potest: Tam enim est impossibile sedentem ex suppositione non sedere, quam impossible est hominem non esse animal rationale. Tum quia hīc queritur de infallibilitate, quae primo ex aliquo principio desumatur, quam etiam si dicamus debere esse summam, hæc tamen summa, sed primò & ab intrinseco, à nullo alio habetur, quam suppositione ipsa effectus. Tum quia quod attinet ad illam propositionem; Posse scilicet aliter se habere effectum conditionatum antequam illum noscat scientia conditionata, non convincit; nam etiam effectus conditionatus ex suppositione sui ad se, non potest jam aliter se habere.

PROBatur 2. Quia ab illo potest objectum accipere infallibilitatem à quo ipsamet scientia conditionata accipit infallibilitatem, salvā libertate; jam autem ab ipsa determinatione sui, seu suppositione sui ad se objecti, accipit scientia infallibilitatem, non quidem Entitativam, sed infallibilitatem formalem, ut ita dicam; quamvis enim non pendeat scientia divina ab objectis tanquam complementibus noscivam divinam per modum principii, pendet tamen ab illis dependentia impræpria, seu termini. Minor quod punctum principale probatur. Quia non idem per Nostros est aliquid futurum, quia prævidetur futurum; ergo etiam non idem erit infallibiliter futurum ut suppono primò, quia prævidetur ab infallibili scientia futurum: Sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita tale cum addito, hoc est infallibile, ad scientiam infallibilem. Porro ipsa scientia conditionata per Nos, idem non auferit libertatem, quia supponit antecedens exercitium conditionatum nostræ libertatis: cur ergo etiam ab eodem principio, & quidem primò tam infallibilitas quam libertas non salvabitur, nempe à consensu conditionato?

PROBatur 3: Quia illud primò infallibiliteretur Objectum, quod pro ratione ultimā adferri potest, quare si futurum; sicut illud primò constituit Petrum in ratione hominis, quod pro ultimo resolutorio adferri potest, quare Petrus fit homo. Sed pro ultimo resolutorio quare infallibiliter sit futurum Objectum, non adferetur aliud, nisi suppositio conditionati consensus, et-

R. P.
H. MŁOD
La nowski
Tom I. et Z:
D. VI

go infallibilis ab primò objectum. Minor probatur, quia si queratur: Quare infallibiliter seu determinate sit futurus effectus? Dicetur, quia illum cognoscit scientia infallibilis & determinata; restat querere, ipsa scientia ut sic accepta, licet non possit falsum cognoscere, & non sit indifferens ad cognoscendum verum & falsum, nihilominus est indifferens ad hanc potius partem conditionatae determinationis, vel illam noscendam, per quid ergo determinatur objective ad hanc potius noscendam? & tunc recurriri debet ad determinationem conditionatam, illaque erit ultimum resolutorum, quare sit futurum Objectum. Quod etiam libertas desumatur ultimo non à scientia conditionata eadem methodo probari potest: Quia si queratur quare effectus sit liber? respondebitur: Quia si queratur, quare non adfert necessitatem; Quæretur, quare non adfert necessitatem, cum sit infallibilis? Tandem respondebitur, quia non ideo aliquid est conditionatè futurum, quia noscitur conditionatè futurum, sed è converso; Ultimoque redibit ad effectum conditionatum salvantem suam libertatem, per seipsum.

OBJICIT 1. Consensus ille & esset infallibilis & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia ipse infallibilitatem non habet: Posset enim nondum esse, & tamen quod infallibilis est, non debet esse tale, quod possit non esse.

RESPONDETUR in primis. Quid sint dicturi oppositi; An posita scientia conditionata possit nondum esse effectus absolutus? Quod enim ipsi dicent, hoc & in praesenti nos usurpabimus. Deinde cum fuerit indifferens scientia conditionata, ut hujus vel illius esset extremi notitia, determinari debuit per aliquid extrinsecum, nempe consensum conditionatum, qui consensus quomodo potest determinare scientiam conditionatam, si ipse non est determinatus, non est autem determinatus, cum possit non esse. Directè autem ad Objectum dici potest, quod ille consensus si spectetur in suis causis, possit non esse, nec sic spectatus, sit infallibilis; quantumvis si spectetur in suppositione sui ad se, ex suppositione consequenti, jam non possit non esse; ad quam ipsam suppositionem ut ante dictum devenitur, per ipsum exercitium conditionatum libertatis, ad quod ipsum devenitur per dominum voluntatis in suas actiones, modo habeantur requisita agendi.

OBJICIT 2. Fassolus multis in ante praæcis: Succus rationis in hoc est. Quando est absolutus consensus, est actu infallibilis, & tamen tunc non datur status conditionatus, qui deberet infallibilis esse; ergo appetet infallibilitatem, non desumi à statu conditionato.

RESPONDETUR. Non dari tunc statum conditionatum solum, & sub formalitate ex-

clusivi alijs statū, nec datur sub formalitate exclusivi, & inferentis, nondum impletam esse conditionem; datur tamen status conditionatus quoad antecessionem, quā antecedit statum absolutum, & quoad verificationem, secundum quam verum est dicere: Posito hoc pro statu absoluto, fit hoc, ergo per prius, si poneretur, verum erat dicere fieret. Ea quā possent obijici, quod scilicet tunc non habeatur summa infallibilitas, alibi jam soluta sunt.

Consimilis retorsio potest etiam fieri ad ipsum argumentum propositum à Fassolo. Quærendo scilicet, an in statu absoluто maneat scientia conditionata vel non maneat? Si non manet, ergo pro statu absoluто non dabitur infallibilis statum objecti; si manet, quomodo manet sine suo objecto? Dictaque à Fassolo, nostris principiis applicaremus.

OBJICIT 3. Tannerus. Objectum non solum re ipsa debet esse futurum, sed etiam debet esse infallibiliter futurum, quam infallibilitatem non habet, ut est à libero arbitrio; quia quantum est ex vi liberi arbitrii, causæ utique contingentis, potest esse & non esse; sicut nec ulla contingencia futura, esto sint determinatè futura, habent aliquam infallibilitatem futuritionis, præcisè ex vi ipsius causæ contingentis, sed habent eam infallibilitatem, solum ex præscientia Dei media.

RESPONDETUR. Contingentia si spectentur in suis causis, nec esse determinatè futura, nec infallibiliter futura, sed habent hanc determinationem & infallibilitatem, ex suppositione sui ad se.

OBJICITUR 4. Quia si dicatur, quod non desumatur infallibilitas à scientia conditionata, tunc ratione ejusdem suppositionis effectus conditionati habebit & libertas & determinatio; hoc dici non potest, quia alijs ratione ejusdem verificantur duo contradictoria prædicta, esse scilicet determinatum & liberum, seu non determinatum.

RESPONDETUR. Ratione quidem ejusdem, verificabitur esse determinatum, & non determinatum, sub diversa tamen formalitate, & non eodem modo sumpti, quia infallibilitas desumetur ex formalitate determinatae suppositionis conditionatae; libertas autem desumetur sub formalitate, quia illa suppositione est ipsum exercitum indifferentia.

OBJICITUR 5. Assumendo quod nullo modo infallibilitas desumit possit etiam à scientia conditionata. Si infallibilitas desumitur etiam à scientia conditionata, ergo nunquam dari poterit unum numero objectum infallibile; quia nunquam dari poterit cum uno infallibilis stativo, sed cum duobus, nempe uno petibili à consensus conditionato, & alio petibili ab ipsa met scientia. Universaliter autem multiplicantur concreta ad multiplicationem formarum

Disputatio IV.

101

rum, & unaquæque res multiplicatur ad multiplicationem constitutivorum.

RESPONDE TUR. Negando sequelam: An multiplicentur concreta ad multiplicationem formarum, dictum in materia de Termine concreto in Dialecticis. Quantum ad præsens, sufficit dicere, quod tunc solum ad maximum ad multiplicationem formarum & constitutivorum subiecta multiplicantur, quando formæ sunt vel intrinsecè vel vera unione unitæ: idem dicendum est de constitutivis; secus sentendum de formis quæ sunt determinationes, peccit ab extrinsecō connotato: & sic multiplicatis paternitatibus, non multiplicatur ratio patris, in eodem subiecto. Quod ipsum ultimum in hoc fundatur, quia cum Entitas illius constituti vel formati, sit idem realiter inadæquatè cum illo constitutive vel formante, sit ut alitem inadæquatè multiplicentur, illis multiplicatis, cum quibus est idem realiter: hoc ipso enim non esset idem realiter cum illis. Cum autem determinationes extrinsecæ Entitatem non constituent, sed in sua multiplicatione pendent non à subiecto, sed à connotato extrinsecō, ut potentia, quæ est ad aliud vel ex alio: sit ut multiplicatis connotatis extrinsecis, multiplicentur denominations, non multiplicato ipso subiecto denominato.

INSTABIS 1. A scientia docta & spirituali non denominatur etiam extrinsecè & secundario objectum spirituale & doctum; ergo neque, potest denominari objectum infallibile à scientiam infallibili.

RESPONDE TUR. Disparitatem esse, quia priores illæ denominations sunt denominations sequentes ipsammet Entitatem rei; hinc nihil est per aliud spirituale: Cum autem ratio infallibilis in objecto possit peti ab aliquo extrinsecō, sit ut quamvis à cognitione spirituali

non denominetur objectum spirituale, denominari possit objectum infallibile à scientia infallibili.

INSTABIS 2. ex Salmanticensibus. Ideò à nobis ponitur infallibilisatum hoc, peccabile à scientia, ne Deus cæco modo operetur, sed cum illa etiam scientia cæco modo operabitur; quia adhuc dicimus Deum concurrere per voluntatem quandam indifferentem; voluntas autem indifferentes non respicit effectum determinatum; ergo adhuc positâ illa scientiâ concurret Deus ignorando quid sit futurum.

RESPONDE TUR. Voluntatem indifferentem non respicere quidquam determinatum à parte illius voluntatis, adeoque à parte causæ; posse tamen respicere aliquid determinatum à parte effectus secundum suppositionem illius ad illumnet ipsum; quam suppositionem quia considerat scientia conditionata, sit ut Deus secundum illam operando, non operetur cæco modo.

INSTABIS 3. ex Joan. à S. Thoma. Magnam esse nostræ sententiæ hallucinationem, quia attendimus ad libertatem salvandam, & non ad infallibilitatem; quia indifferentes cursus conductit quidem, ut videatur consensus liber; non tamen ut videatur determinate futurus.

RESPONDE TUR. Ex dictis supra ostendere, Nos etiam infallibilitatem in Objecto, licet non antecedentem, nec se tenentem à parte causæ; Concurrus autem ille non conductit quidem determinative, ut videatur consensus determinatè factus, conductit tamen coefficièt, ut una cum voluntate determinationem illam suppositionis producendo.

ADDO universaliter, à quo infallibilisari potest ipsa scientia conditionata, cur ab eodem non poterunt infallibilisari, quæcunque alia, quibus infallibilitas convenit,

DISPUTATIO V.

De iis quæ sunt medium noscendi Conditionata
liberè futura.

Conveniunt fermè DD. ut in ante monui, quod Deus noscat Conditionata; difficultas est in quo medio illa noscat.

QUÆSTIO I.
De medio noscendi futura conditionata, quod est illorum presentialitas.

Dicent Thomistæ, nosci ex eo conditionata, quod coexistant ab æterno divina æ-

terminti; Nomine autem hujus coexistentiæ, non intelligunt ex parte creaturæ dari existentiam ab æterno: Fides enim illam negat, sed tantum quod existant existentiæ, desumpta, ab existentiæ æternitatis, omnia tempora complectentis, & quæ tota simul habetur. Hanc explicationem dicit Cajet. se primum invenisse hic a. 3. §. Ad has objectiones: Sed ante illum meminit illius Rich. in f. d. 38. q. 5. remittens se ad dicenda d. 39. a. 1. q. 4. Eandem licet cum for-

R. P.

H. MŁOD
I nowski
Tom. I. et Z.

D. VI

5

formidine significat Capreolus in 1. d. 36. q. unica a. 2. quam explicationem passim sequuntur Thomista, & ex Nostris post Fonf. Granadus t. 4. d. 3. & Quiros d. 48. f. 4. sit

DIFFICULTAS I.

*An Futura coexistant Aeternitati
ab eterno.*

DICENDUM est. *Futura non coexistere Aeternitati ab eterno, existentia in se derivata ab aeternitate.* Ita præter cit. reliqui Nostrates, quorum meminist, quos & sequitur Ruiz. d. 28. Perez de Intel. Dei. d. 6. a. 13. cap. 7. Fassolus q. 14. num. 31. & ex Dominicanis Sylvester, qui coætaneus Cajet. & Magister Sacri Palatii, Censorque Pontificius appellat illam erroneam, & quod ex ea videatur aliquid sequi contra fidem. Videatur in Conflato doctrinae S. Thom. p. 5. q. 14. num. 16. Ex hac autem conclusione facile est deducere, quod coexistentia non sit medium proportionatum noscendi ab eterno futura conditionata, si ipsa coexistentia, non datur.

Punctum Difficul- tatis 1.

Argumenta pro Conclusione.

PROBATUR 1. Si Antichristus ab eterno coexisteret aeternitati Dei, coexistet et existentia in se derivata ab ejus aeternitate; sed existentia ita derivata non coexistit. Quod ipsum probatur, seclusa Nunc-existentia divina in se ipso, nunc non habet Nunc-existentiam, alias jam non esset futurus, sed præsens; ergo etiam accessu Nunc-existentiae divinae reddi non poterit nunc existens, adeoque coexistens. Consequentia probatur, quia nihil potest esse Ens per Entitatem alienam; ergo neque existens per existentiam alienam, adeoque coexistens. Tum quia negatio Nunc-existentiae intrinseca Antichristi, vel tollitur per illam extrinsecam Nunc-existentiam divinam vel non tollitur? Si non tollitur, ergo vera est negatio Nunc-existentiae, adeoque exclusiva coexistentiam; Si autem tollitur illa intrinseca negatio Nunc-existentiae Antichristi, ergo intrinsecè existit nunc, antequam sit. Tum quia arguendo per imaginariam similitudinem ut vocant, supponamus divinam Nunc-existentiam esse lucem. Supponamus Antichristum esse illuminabile, supponamus non existentiam esse tenebras auferendas, hæc lux Nunc-existentiae divinae quomodo illuminare potest Antichristum nunc, si Antichristus nunc non est; & si in illo non tollit tenebras non existentia. Tum quia pro illa differentia, quæ Antichristus existet, vel haber plus illa existentia Antichristi in ordine ad coexistendum Nunc-existentiae divinae, vel non habet plus; si non

habet plus, ergo ita non existet tunc, atque non existit ante; si autem habet plus, quid illud est, nisi tale, cuius negatio nunc, facit de illo verificari propositionem; Non habet Nunc-existentiam, adeoque coexistentiam.

Quod si dicas, duplum tunc existentiam habiturum Antichristum, & suam, & existentiam divinæ. Contra erit, quia illa Nunc-existentia orta à Dei aeternitate non plus importabit quām Deum existere in se, cum in se non existit creatura, sed existet postea, & si per Nostras humanitas Christi D. non potest existere per existentiam Verbi, quomodo existentiam ab aeternitate participabit Antichristus? Tum quia sequeretur alias aeternitatem Dei non complecti non Entium, non cùm illis, tribuatur ab aeternitate coexistentia. Unde illa erunt extra aeternitatem, consequenter aeternitas non erit aeternitas; non enim ambet omnia. Tum quia etiam per oppositos hæc propositiones; Antichristus existit, Antichristus non existit, pro diverso tempore habent veritatem; & tamen negativa nunquam haberet veritatem, eò quod semper Antichristus existat, existentia aeternitatis.

PROBATUR 2. Restituendo argumenta, quæ sibi objicit Quiros, suntque communia, & quæ solvere conatus est.

1. **A**RGINENTUM est. Quia & coexistente aeternitati illa futura & non coexistente; coexistente quidem ut supponitur, non coexistente autem, quia coexistentia est duorum existentia, & tamen non supponitur, v.g. Antichristus existere. *Ad ea quæ huic rationi opponit solvenda,*

NO T O. Nullam esse rationem, quare ad verificandam propositionem tempus importanter, sit necesse, ut affirmans sit in illa differentia temporis; alias etiam propositiones de præterito falsæ essent; quia in præterito non existimas. Deinde cùm veritas sit conformitas cum objecto, si in objecto reperitur fundamentum verificanda propositionis, sive existas in illa differentia, sive non, parum refert, modo adhuc conformitas cum objecto: & quavis fieri possit, ut uno nonnisi se movente, duo reddantur sibi vicini; non tamen sequitur uno existente, hoc ipso, alium existere: immo sicut ad indistinctiam est necesse duos habere intimam præsentiam, nec sufficit unius præsentia; ita ad coexistentiam, est necesse haberi duorum intrinsecam existentiam. Quando autem dico, Petrus currit, licet possim me reflectere, quod cursus illius meæ cognitioni coexistat, sed ad veritatem illius propositionis hoc non est necessarium, sed sufficit ut coexistat huic Nunc-temporis, à quo, determinationem ad præsentiam, nunc habet.

2. **A**RGINENTUM est. Ut existat res in aliena mensura, opus est ut concipiatur prius in pro-

propria ex Arist. 4. Phys. c. 2. t. 14. Et ira possit
nulla non dicuntur coexistere aeternitati: Quia
in nulla mensura propria durationis existunt.
Sed de praesenti in nulla mensura & duratione
propria existit Antichristus; ex quo neque aeternitati
coexistit.

In idem recedit, si dicas: Itamodò nihil est de Antichristo, sicut nihil est de remerè possibili; ut totum discrimen
sit de futuro, non de praesenti; ergo quemadmodum de praesenti res possibilis non coexistit
aeternitati, nec futura coexistit. *Ad ea, que
hanc ratione opponit Quirios, solvenda*

NOTA. Sicut existentia Dei nullum tribuit esse coexistentiae possibilibus; quia in se non
habent existentiam; sic nec tribuet Antichristos;
qua etiam Nunc existentiam non habet nunc:
sed hinc non est imaginabile, quod Roma dicatur
indistans Deo, solum Dei indistantiæ; ita
et Antichristus reddetur coexistent, sola ex-
stante aeternitate. Et sicut indistantiæ divinæ
Vallisoleti habitæ, non denominatur Roma indi-
stans Vallisoleto, sed tantum indistans à Deo,
quæ etiam Vallisoleto non distat; ita neque
Nunc-existentia Dei adferat Nunc-existentiam
creaturæ, quæ in se dicit negationem existen-
tia. Immerito etiam Quirios negat, quod res
existant in aeternitate; sed quod aeternitas in
esse existat cum potius contentum in continen-
tia existat, non è contra, aperteq; S. Paulus do-
ct, quod in Deo moveamur & simus.

ARGUMENTUM est. Antichristus non
habet esse pro omni tempore, sed pro aliquo de-
terminato: Neque enim est ita præsens aeterni-
tati, sicut Spiritus S. Ergo solum in tempore
determinato poterit affirmari præsentia, non
ante illud tempus, alioqui illimitata durationis
sit Antichristus: Sicut illimitata ubicationis
sit res, de qua ubique affirmari posset præ-
sentia immensitati. *Ad defendendam hanc ra-
tionem*

NOTA. Quod sicut Antichristus, quia non
hunc fundamentum, ut semper affirmetur
sensu à Dei existentia semper præsente; ideo
negatur de illo semper præsentia; ita Nunc,
cum non det fundamentum Nunc-existentia,
non poterit denominari nunc-coexistentia; &
sicut semper & ubique præsentialitatem non
accipit à semper & ubique præsentialitate divi-
na; ita nec accipiet nunc-existentiam, à nunc
existentiæ divina.

Immerito etiam al-
lunt, quod Deus non possit affirmare Antichris-
tus existit nunc; si enim est coexistentia
nunc, quomodo non erit existens nunc? Et si
affirmat irrestrictam existentiam Antichristi,
affirmare poterit & creatura, quod negat
Quirios.

PROBAT 3. Ruiz. Tum quia si cunctæ res
creatae ab aeterno coexistunt aeternitati, etiam
coexistentia inter se, ex illo principio; Quæ sunt
tamen unitio; Multa autem non possunt

coexistere inter se, ut inter cætera prius & po-
sterius motus. Tum quia Deus nulli loco est
præsens, antequam locus existat; ergo nec ulli
rei coexistens, antequam in se existat. Tum
quia licet nihil possit coexistere aeternitati nisi
coexistat toti; inde tamen non potest colligi,
quod coexistat aeternitati; quia aeternitas non
habet principium & finem, quomodo enim ex
eo, quod aeternitas non habeat principium & fi-
nem derivatur coexistentia, in non existens; er-
go neque exinde inferri potest, quod Antichris-
tus nunc coexistat aeternitati.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Alvarez de Auxiliis d. 8. cum
aliis Thomistis varias Auctoritates.

1. **AUTORITAS** est S. Thomas ex I. con-
tra gentes c. 66. v. 6. & ex I. p. q. 14. a. 13. in cor-
pore, & in I. d. 38. q. 1. a. 5.

RESPONDEatur. Primo loco non plus vel-
le S. Thom. quam quod futura cognosci possint
in seipsis, ad quod sufficit præstantialitas pro cer-
ta differentia; quod solum vult etiam secundo
loco & tertio.

2. **AUTORITAS** est S. Script. SS. PP. Sed
multæ ex illis solum afferunt, Res Deo objecti-
væ esse præsentes. D. Aug. etiam Soliloq. c. 26.
non plus vult, quam quod cognoscat omnia,
quæ ordinavit. Libro autem 5. de Trin. c. 16. &
ibidem lib. 15. cap. 7. quando dicit futura jam
facta esse ante Deum, id intelligendum ratione
præstantialitatis, quæ habent pro certa diffe-
rentia temporis ante Deum, non vero ratione
coexistentiae; cum enim illa præstantialitas sit
præstantialitas facti, estque ante Deum, videt
Deus factum; vel certè: Omnia sunt ante
Deum facta ab aeterno, quia sicut factum non
potest non esse factum; Ita quod Deus novit
futurum, non potest non esse futurum, deter-
minatione sibi proportionata.

3. **AUTORITAS** est eorum PP. qui negant
Deum habere præscientiam futurorum, sed so-
lam scientiam, qualis fuit D. Gregor. lib. 20.
Mor. cap. 25.

RESPONDEatur. Haberi etiam locutiones
SS. PP. immo & ipsius S. Pauli ad Rom. 8. ap-
pellantis notitiam divinam præscientiam;
Qui autem SS. PP. non utuntur hoc nomine,
non id faciunt ut afferant coexistentiam Tho-
misticam, sed quia Deus noscit illa in formalite-
tate præstantialitatis illorum, quæ habent ab
aeterno pro certa differentia, præstantialitas au-
tem scitur potius, quam præscitur. Rursus
quia præscire supponit interdum pro Rem im-
perfectè noscere, hinc solent multa re posita
imnotescere, quæ antea non præsciebantur;
Deus vero noscit res, non nisi perfectissime.

R. P.

H. MŁOD
i nowski

Tom. I. et Z:

D. VI

Quando autem dicunt Thomistæ; Idè per S. Thomam Deum certò cognoscere futura; quia cognitio illius mensuratur æternitate, id non convincit: Quia æternitas est indifferens ad hoc potius vel illud noscendum; Deus autem determinatè noscit. Unde & ipsi Thomistæ requirunt prædeterminationem, ut determinatè noscat. Vide Fassolum h̄c q. 14. à num. 62.

Objicit 2. Idem ex Ferrariensi. Adam & Antichristus vel coexistunt Deo in nunc æternitatis secundum proprias existentias reales, vel non coexistunt? Si detur primum, habetur intentum; si secundum, sequitur dari in æternitate futurum, ratione existentia Antichristi, & præteritum ratione existentia Adæ; hoc autem dicinon potest; nihil enim dicitur præteritum vel futurum s̄a ordine ad aliquam durationem, nisi illa duratio, habeat in se partes præteritas & futuras; ut patet in nostro tempore: Si enim in illo solum esset unum instans indivisibile, nihil esset præteritum aut futurum in ordine ad illud; jam autem æternitas, est tota simul & indivisibilis.

Respondeatur. Hoc argumentum probare multum; Probarer enim quod Petrus localiter sit ubique; quia coexistit toti immensitatì divinæ, quæ est indivisibilis, & quæ est ubique. Directè autem communiter respondetur, quod Antichristus toti coexistat æternitati, quæ est indivisibilis entitativè, sed quoad terminos extrinsecos, & per æquivalentiam ad partes, habet suam divisibilitatem; quæ æquivalentia partium, explicabilis est in æternitate, per hoc; quia v.g. connotat tempus futurum, cui omni possibili, commensurat se &c. Unde ex materia de Connotatis est in æternitate præsens, futurum, & præteritum non in ratione Entis, sed ratione connotatorum. Unde etiam ad illam illationem, quod coexistit æternitati semper illi coexistit: Nam æternitas est tota simul. Communiter respondetur, Æternitatem esse simul quoad suam Entitatem & simulante tenente se ex parte æternitatis, sed non esse totam similitate tenente se ratione terminorum, seu connotatorum, ad eum planè modum, quo anima tota est in digito, totalitatem tenente se ex parte animæ; sed non est tota, totalitatem tenente se ex parte aliarum partium & membrorum: Nam in quantum est in capite, non est in tantum in pede; sicut & æternitas in quantum coexistit hodierno nunc, non coexistit crastino. Unde ulterius concedi potest arguento Navarette, Æternitatem nihil de novo quantum est ex illa mensurare, licet mensure de novo, novitate tenente se ex parte termini. Inde tamen sequitur, quod etiam de novo coexistat non ex parte sui, sed novitate orta à noviter producto Ente; quod quia antea dicebat negationem existentia, hoc ipso æternitas, licet existens, non transibat ad denominationem coex-

istentis. Quod autem adfert Navar. res in æternitate esse ad modum ipsius æternitatis, hæc autem est tota simul, consequenter, quod omnes res respectu æternitatis debent habere simul suas proprias existentias, id etiam non convincit; nam tempus, est etiam in æternitate; nec tamen est ad modum ipsius æternitatis: habet enim prius & posterius, quo caret æternitas. Falsa itaque est primò assumpta proposicio, different nihilominus res in quantum existunt in propria mensura à se, in quantum existunt in æternitate: Quia dum existunt in propria mensura, existunt in mensura, quæ definitivè importat de se rationem prioris & posterioris, quam rationem de se non importat æternitas, quæ tota simul est.

Objiciunt 3. Thomistæ apud Perez de Provid. Dei, d. 6. a. 13. c. 7. n. 92. Deus in hoc instanti A est æternus: Existit enim tota Dei æternitas in hoc instanti, & Deo tribuit effectum suum formalem; ergo nunc est sempiternus, at esse sempiternum, est semper existere; ergo nunc convenit Deo semper existere; at semper existere, est existere heri, cras, & hodie, & sic in omni tempore; ergo Deus nunc coexistit omni tempori, ac proinde Deo nunc coexistit omne tempus.

Respondeatur Perez; Deum secundum se in quolibet instanti sempiternum esse, & durare semper absolute & indivisibiliter, non autem durare semper relativè, (nos dixeramus secundum terminos & connotata) hoc enim dicit coexistentiam, ad tempus successivum.

Objicitur 4. Rectè dicitur schola h̄c distat à templo Parochiali, quamvis h̄c non habeat ubicatio templi & scholæ, & nihilominus utriusque ubicacione stat distantia; ergo etiam rectè dicitur; Futurum est hodie coexistingens æternitati; quamvis coexistingens dicat existentiam duorum, & quamvis hodie non sit existentia futuri, sed existentia solius æternitatis divinæ.

Respondeatur. Neg. Conf. Disparitas est, quia in casu antecedentis habetur totum, quod requiritur ad denominationem distantis, quia ad illam sufficit haberi h̄c distantiam termini unius, & definitivè distantia h̄c, non nisi unius termini præsentiam requirit; ita ut si utriusque termini præsentia haberetur h̄c, hoc ipso defrueretur definitio distantia, quæ definitur per præsentiam non nisi unius h̄c: Jam autem coexistingens non definitur per existentiam unius, alias etiam negationes, possibilia, Entia rationis &c. possent dici coexistingens æternitati, siquidem coexistingens definitivè staret unius existentia.

Objicitur 5. Hodie est vera hæc proposicio; Antichristus hodie est realiter præsens æternitati, eratque vera heri, & nudius tertius, & sic ab æterno; ergo ab æterno erat præsens æter-

Disputatio V.

105

āternitati Antichristus: Quod ipsum sic aliter proponi solet. Illa propositio est ab externo ve-
ris, cuius copula ab āterno copulabat subjectum
& predicatum importatum; talis est autem
copula in dicta propositione; quia ly est, non
et impositum solum ad significandam duratio-
nem humanam, sed etiam divinam; jam autem
Antichristus, licet non sit existens suā propria
existētia, est existens existentiā āternitatis,
quam significat dicta copula.

RESPONDE TUR ex dictis Antichristum,
hodie esse realiter præsentem āternitati, præ-
sentialitate non hodiernā, sed habenda in certa
differentia temporis, consequenter nec hodie
coexistit, sed coexistet postea. Sed ad quid
est significandum imposita particula Est? So-
let responderi impositam ad significandam du-
rationem humanam, quia ly Est, est oratio si-
gnificans cum tempore, si significans cum tem-
pore, significans pro certa illius differentia,
quæ ipfa differentia debet esse secundūm du-
rationem humanam; quia verba sunt imposi-
ta ad placitum; placitum autem impositorum
significabat durationem quam noscebant, & se-
cundūm quam apprehendebant durationes a-
llas; jam autem durationem divinam nos ap-
prehendimus ut nostram; ergo apparet quod
a nostra significandā impositum sit verbum,
sunt. Independenter ab hoc principio (mul-
ta enim nomina imponuntur non ad similitudi-
nem nostrorum, ut cūm imponitur nomen Dei,
nomen Entis à se,) independenter inquam ab
hoc principio, solvit illud argumentum per
hoc, quod dicta copula ab āterno quidem copu-
labat existentiam cum Antichristo, sed ha-
bendam, non nisi in certa differentia temporis,
pro qua etiam dicit coexistentiam; & quamvis
hoc verbum effet impositum ad significandam
durationem divinam; Nego tamei, quod sit
impositum ad significandam durationem, quæ
etominare posuit, creaturam existentem.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Quæntur aliqua ad solvendas alias Ob-
jectiones.

A D solvendas Objectiones præcipue ex
A Quirios.

Not o 1. Sicut immensitas Dei est admirabilis, nec tamen hæc admirabilitas immensita-
tis statim hoc, quod est dare præsentiam loca-
lem rei, quæ de senon habet præsentiam loca-
lem; ita etiam non stabit in hoc admirabilitas
āternitatis, quod det sua existentiā existentiam
futuris præsentem. Porro hæc admirabilitas,
quam agnoverunt PP. in āternitate, dupliciter
salvari potest; in primis in formalitate āterni-
tatis, quæ āternitas est, adeoque quædam per-
petuio de se non vitalis; est enim de linea dura-

tionis, quæ etiam inanimatis competit: Sic
sumpta āternitas habet admirabilitatem; quia
actu de se & necessariō dicit sui coexistentiam
ad actuales, quæ fuerunt, quæ sunt, quæ erunt
existentias, quod nulli alteri creaturæ compe-
tit, immo nec competere potest, saltem neces-
sariō. Rursus eadem admirabilitas āternitatis
salvari potest in vitali āternitate, intentionum
scilicet divinarum; quia videlicet cognitio Dei
& volitio āternitate mensuratur; ita ut non de-
tur in illo notitia, quæ præteriit, ut tempus præ-
terit, sed se habet, sicut quæ non præteriit āter-
nitas. Datur item notitia futurorum, quæ non
habebitur ut habendum est futurum tempus,
sed est semper præsens, ut āternitas.

Hinc per nos non conceditur quid simile
angelis, ut conceditur Dœ; quia de duratione
angeli non potest dici, quod sit necessaria absolute, quod āterna à parte ante &c. Rursus du-
ratio intentionalis, quæ in angelis mensuratur
āternitate, nulla à nobis conceditur. Unde etiam
dicimus, Deum non prius existere, quantū est ex illo, in uno quām in alio instanti; li-
cet ratione extrinsecorum, prius priori coex-
istat; ad eum modum, quo immensitas Dei non
prius existit in hoc, quām in alio loco; si tamen
ultra hunc mundum crearet hodie Deus aliud
mundum, prius existet in hoc nostro, quām
in alio; ita etiam āternitas Dei simul existit, ut
jam diu simulante tenente se ex parte Dei; quia
scilicet tota āternitas Dei indivisa, tunc existit;
sed non simul, simulante tenente se ex parte con-
notatorum, & terminorum; hocque solum vo-
luere PP. qui in oppositum citari possunt;
quamvis autem Deus prius coexistat ratione
connotati extrinseci heri, quām hodie non se-
quetur quod ad decreta, quæ heri habuit, ho-
die habenda, necessitetur; nisi forte accipias
decreta, secundūm id quod dicunt in recto ad
quorum rectum habendum, necessitatus est
Deus. Ratio allati est; quia quando creaturæ
rationales quarū duratio non est āternitas, con-
servant sua decreta, non necessitantur ad id,
quia faciunt id ex suppositione suæ determina-
tionis, quam ponere vel non ponere erat in illa
rum potestate; sic etiam de Deo dicendum est.

ADDO. Si Deus revelet Antichristum in in-
stanti B. extitum, non est ratio, cur fidelis di-
cere non possit, sicut dicebant in præsenti Pro-
phetæ futurum prævidendo, Antichristus ex-
sistit in B. cuius propositionis non erit iste sensus;
Antichristus & B. actu dantur in hoc nunc A. sed
tantū erit sensus; quod in hoc nunc A. ve-
rum sit dicere Antichristum instanti B. pro illo
instanti coexistere, de quo infra.

Not o 2. Quamvis negetur futura coex-
istere āternitati, non sequitur exinde necessita-
tem essendi, immutabilitatem, āternitatem,
idem esse formaliter; quamvis in re coincident;
Deitas enim in quantum excludit contingē-
tiam

R. P.

H MLOD
I nowski
Tom. I. et Z:

D. VI

Tractatus II.

tiam existendi, vocatur necessitas effendi, & eadem Deitas, in quantum importat perfectio-
nem exclusivam transitū à posse ad actum, vo-
catur immutabilitas, ratione autem connotato-
rum infra ponendorum vocatur Aeternitas,
spectatque quasi ad lineam temporis. Quam-
vis autem futurum non accipiat existentiam ab
aeternitate, ratione cuius dicitur coexistens;
nihilominus ratione sua praesentialitatis, quam
habet in aeternitate, bene attingi poterit a sci-
entia intuitiva.

SO LENT etiam aliqua exempla adduci, quae probant, quod futura debeant coexistere aeternitati existentiā mutuatā ab eadem, sed illa non convincunt & pro nobis sic aptantur. Sicut ex-
istens in alta specula, videns unum post alium
venientem, videt si nūl quantum est ex parte
sua cognitionis, non videt tamen simul esse se-
cum; ita nec futura videbit Deus, coexistēta
sua aeternitati, in sensu Thomistico; & sicut
euicunque puncto factō in circumferentia, praes-
sens est centrum; sic Dei cognitio & aeternitas
omnibus est praesens, hoc est futuris, est praes-
sens, pro illorum praesimalitate, quam sunt ha-
bitur; sed id non infert praesimalitatem co-
existētiae Thomistae. Exemplum autem de a-
nima æque primō praesenti, omnibus partibus,
jam suprā pro nostro instituto aptatum est. De-
inde in dictis exemplis facile est salvare coex-
istētiam: *Quia utrobique appetit existētia;* duorum autem existētia, est coexistētia.

NOTO 3. Non debere negari, quod Deus
etiam futura sub ratione futurorum noscere
possit. Tum quia hoc esset affingere Deo erro-
rem in cognoscendo; quia esset affingere dif-
formitatem ad cognoscibile; si enim cognoscibilē
in se non habet existētiam, quomodo
Deus noscet illud habere existētiam in se; ef-
sēque praesens? Tum quia dicere quod Deus
non possit noscere futura, quā talia est Deum
spoliare omnisciētia, deberet que Deus inter-
rogatus quid sit futurum, respondere: Nescio:
Si autem potest noscere, quid sit futurum;
quare non poterit noscere rem futuram attin-
gendo futuritatem? Adeoque attingendo ut
futuram. Tum quia quod dicitur; Itam cogni-
tionem futuri ut futuri, importare cognitionem
imperfectam, quia est cognitio primo & per se
ipsius non esse rei; indirecte autem & non nisi
connotative ipsius esse rei, id non convincit;
nam in primis ex parte obiecti non debet esse
unaquaque cognitio divina perfectissima, sed
debet esse talis entitatē & ex modo tendendi.
Deinde si potest Deus noscere non Entia, quo-
cunque tandem modo illa attingat, cur non no-
scet id quod saltem pro connotato dicit Entita-
tem? Deniq; indigeret probari, quod futuritio
importet in recto negationem, & non in obli-
quo. Quando autem SS. PP. dicunt quo.
respectu Dei nihil esse futurum, sed omnia præ-

senta, id non est, ut sonat, accipendum; alias
sequeretur diffomeriter esse res Deo, & non nisi
conformiter sibi; sed dicta propositione non plus
vult, quā quod nulla sit in Deo futura cogni-
tio, sed omnes presentes, & quod futura habeant
etiam praesimalitatem suam respectu Dei,
quam nulla creatura attingit, præter Deum.

DIFFICULTAS II.

*Explicatur coexistētia futurorum, quae ad-
mitti posset.*

Quid sit praesimalitas, commodius suppo-
nitur, quā explicatur, formando scilicet
conceptum de praesimalitate futurorum, quale
formamus de quocunq; praesenti. Di-
xi quod commodius id supponatur quā expli-
citetur; *Quia si praesentia dicta explicitetur per*
existētiam actualē, videtur explicari per
subjectum, & per ipsum affectum, ipsa affectio;
praesimalitas enim concipiatur a nobis, tan-
quam affectio existētiae actualis, & dicta ex-
istētia tanquam subjectum. Deinde
praesimalitas quā talis, est de linea temporis,
non autem existētia actualis; ergo cūm sit di-
versi prædicamenti, non recte per aliud prædi-
camentum explicabitur.

Rursus si praesimalitatem explices per du-
rationem in Nunc, eadem quā suprā redibunt
argumenta. Infuper hoc addi potest; Quando
duo aliqua sunt talia, quorum alterutrum adje-
ctivē acceptum, connectitur cum alio substanti-
tive posito, illa non se ad invicem definit;
nam per adjectivū refūm refūm, non sit defi-
nitio; cūm illa debeat esse per intrinsecas; jam
autem bene dicitur duratio praesens, praesimali-
tas durans, ubi utrumlibet adjectivē ac-
ceptum, dicitur de alio.

Videtur in hoc esse distinctione praesimalita-
tis, & durationis, quod duratio sit potius relati-
vē ad esse jam positum extra causas; praesimali-
tas autem est de linea temporis. Forte
potest praesimalitas concipi, quod sit formalitas
Nunc-esse; & objectiva Nunc-esse, ita
que bene potest tanquam definitio dici de de-
finito.

Nunc-esse autem seu praesimalitas, quā-
dam est intrinseca, quādam extrinseca. Intrin-
seca est ipsamerit Entitas nunc-essentis; extrin-
seca autem est in ipso tempore nunc-essente. Porro hīc non erit nobis questio; Quid sit praemes-
cialitas extrinseca; hāc enim explicatur in
materia de Tempore, sed de sola intrinseca.

Hoc posito, explicandum est, quomodo nunc-
esse sit five praesimalitati creat̄e coexistat
pro sua parte aeternitas Dei, eademq; occasio-
ne explicari debet propositio hāc, in hoc nunc,
existit tota Dei aeternitas. *Quod ut fiat*

PRAEMITTO 1. *Dupliciter posse spectari aeternitatem Dei.* 1. entitatē. 2. secundum sua

Disputatio V.

107

connotata. Entitativè accepta indubie tota existit in quocunque instanti; est enim entitativè spectata ipsum esse Dei, quod cum indivisiibile sit, totum existit. Sed quia entitativè spectata æternitas formalitatem & denominacionem æternitatis non intelligitur habere; quia hec denominatio est connotativa; connotatio vel autem denominationes non habentur, nisi in circumstantia eorum, quæ connotantur; hinc in presenti disceptandum venit; An æternitas secundum sua accepta, tota existat in hoc Nunc, seu præstantialitate creata?

PRÆMITTO 2. *Æternitatem formaliter, & secundum sua connotata spectata, esse adhuc duplicitam à parte ante, & à parte post;* de utraque procedit difficultas; An habeatur tota, in hoc Nunc?

PRÆMITTO 3. *Æternitatem à parte ante, non habere pro connotato rigorè loquendo, coexistens unicuique præterito, præsenti, & futuro tempore, vel cuiuscunq[ue] possibili differentia temporis.* Ratio, quia ab æterno verum erat dicere, est æternitas à parte ante; & tamen falsum erat dicere, est coexistens præterito, cum ab æterno nullum fuerit præteritum; alias debuisset præteritæ ante æternitatem; consequenter æternitas non foret æternitas; quia haberet aliquid prius se, illud scilicet, quod connotat præteritum. Rufus non potest connotare æternitas à parte ante coexistentiam cuiuscunq[ue] possibili tempore, quia erat impossibile tempus, ut suppono ex libris de mundo, ab æterno. Quod si dicas, si per impossibile esset ab æterno tempus coexistens illi æternitas à parte ante, hoc jam non explicare rem possibilem per nexum cum impossibili, quod fugiendum est; ad eum modum, quo infinitudo clementia non explicatur per condonationem peccati, quod per impossibile Deus committeret.

PRÆMITTO 4. *Quod pro connotato, importatætæ à parte ante existentiam quam non præcessit nunc-esseitas;* vel per terminos temporis importantes, est Nunc-esseitas, quam non præcessit nunc-esseitas. Sic spectata æternitas totaliter habetur in hoc nunc, quia in hoc nunc existit esse Dei, cuius nunc-esseitatem non præcessit ulquam nunc-nonesseitas.

PRÆMITTO 5. *Quod æternitas à parte post, pro connotato importet coexistentiam tempori cuiuscunq[ue] possibili post, præteriti, præsenti, futuro.* Ratio, communis apprehensio omnium, & conceptus: Sic sumpta æternitas, non potest haberi ulquam tota, in hoc Nunc. Tum quia in hoc Nunc haberi illam secundum sua connotata, est haberi in hoc Nunc eadem connotata, non possunt autem dicta connotata haberi in hoc Nunc: Quomodo enim in hoc nunc habetur simul esse futuri, præteriti, præsens? Tum quia nunquam verum erit dicere; Deus jam est æternus à parte post, consequenter nec

verum erit dicere: Nunc existit tota Dei æternitas à parte post. Ratio, quia si hoc aliquando verum esset dicere, ultra hanc propositionem jam non posset durare Deus: Nam duraret post illam propositionem, adeoque post æternitatem à parte post; postquam nihil durat; sicut nec durat ante æternitatem à parte ante. His præmissis

EXPLICATUR. Quomodo in hoc nunc existat tota æternitas? Dupliciter spectari potest. Æternitas, secundum suam Entitatem, & secundum sua connotata, ut dixi præmissio 1. Adhuc autem est alia à parte ante, & alia à parte post, ut dixi præmissio 2. Æternitas à parte ante spectata pro formali & connotato dicit Nunc-esseitas, quam non præcessit negatio Nunc-esseitas; sic spectata æternitas tota existit in hoc nunc, ut dixi præmissio 4. Licet æternitas à parte post spectata non existat tota in hoc nunc, secundum sua connotata, cum ipsa illius connotata, non sint in hoc nunc, ut dixi Præm. 5. Importat tamen pro connotato coexistentiam tempori unicuique possibili secuturo. Sed insuper explicandum venit; Quomodo nunc, seu præstantialitas creata, existat, dum existit æternitas, ut ita ex existentia utriusque formetur prædicatum coexistentia. Ad hoc explicandum

PRÆMITTO 1. *Æternitatem Dei inter alia connotata importare etiam illud, Nunc-Antichristi.* Ratio, quia alias non completeretur omnia Æternitas.

PRÆMITTO 2. *Distinctas has esse propositiones; Æternitas Dei ab æterno connotata nunc, seu præstantialitatem creatam, & pro æterno: Et aliam hanc; Æternitas Dei ab æterno connotata Nunc, seu præstantialitatem creatam, sed non pro æterno, sed pro illa differentia temporis cui respondet illa præstantialitas:* Distinctas has esse propositiones reflectens adverteret; ad eum modum, quo aliud est; Deum habere ab æterno volitionem creandi mundi in tempore; & aliud habere voluntatem ab æterno, creandi mundum, pro æterno.

PRÆMITTO 3. *Distinctas has esse propositiones: Æternitati Dei, nunc Antichristus coexistit pro æterno; & Æternitati Dei, nunc Antichristi, coexistit ab æterno, pro differentia temporis, in quo est.* Prior illa propositione est Thomistica jam refutata; posterior est vera. Ratio, ubi datur existentia duorum pro eodem Nunc, illic datur coexistentia duorum pro eodem Nunc: Coexistentia enim est duorum existentia; sed ab æterno pro certa differentia temporis, datur existentia æternitatis, & illius Nunc; non enim de illo Nunc verum erit dicere, existit aut existet; sed tantum verum erit dicere, existit; de Æternitate verum etiam erit dicere, existit; ergo pro illa differentia datur existentia duorum, adeoque coexistentia. His præmissis

EXPLI-

R. P.

H. MŁOD
i nowski
libr. Aet. Z:

D. VI

EXPLICATUR jam, quomodo pro sua parte futuritio existat, quando existit tota Aeternitas: Quia sc. aeternitas Dei ambit etiam praesentialitatem futrorum; alias non ambiret omnia, ut dixi praemissio 1. Ambit autem ab aeterno, licet non pro aeterno, ut dixi praemissio 2. Sed secundum sua connotata: Pro certa enim differentia temporis habet jam suam praesentialitatem illud futurum, adeoq; existentiam, verumque erat ab aeterno, quod pro illa differentia temporis habeat futurum, non jam rationem futuri, sed praesensis: Quia verò verum erat dicere ab aeterno, quod pro illa differentia habeat existentiam, hoc ipso verum erat dicere ab aeterno, quod pro illa differentia habeat etiam coexistentiam: Nam etiam tunc existit aeternitas; duorum autem existentia non potest esse nisi coexistentia.

Differet hanc nostra Explicatio à Thomistica: Quia illi heri, & pro heri, hodie & pro hodie tribuunt futuro existentiam; Nos autem tribuimus illi existentiam heri, non pro heri, hodie, non pro hodie, sed pro differentia certa temporis, & certa determinata praesentialitate; ad eum modum, quo tribuimus Deo ab aeterno, decretum de creando mundo non pro aeterno, sed pro tempore. Rursus illam existentiam futuri desumunt Thomistæ ab existentia aeternitatis. Nos ex ipsam illius pro certo tempore reductione in actum. Unde per nos verum erat ab aeterno, existit Antichristus; ita tamen ut illa propositio fuerit non nisi materialiter propositio aeternæ veritatis; non autem formaliter; materialiter inquam: Quia nullum erat instans, quo non verificabitur, aut non posset verificari; non erat tamen illa propositio aeternæ veritatis formaliter; quia non connectebat prædicatum essentialē, & particula. Est, consignificabat certum determinatum tempus, quæ consignificatio non est in propositione, quæ est aeternæ veritatis formaliter.

Inde tamen ulterius non sequitur: Quod sicut Deus in sua aeternitate indivisibili nescit futura; sic etiam quod nescant Angeli in suo aeterno indivisibili: Rationem disparitatis assignat S. Thom. huc q. 57. a. 3. ad 2. Quia licet aeterno Angelicum sit totum simul, sicut perfectum, dicatur cum illo futuro coexistentiam pro illa certa differentia temporis; quia tamen cognitio Angelica, non mensuratur aeterno, sed tempore discreto, transeunt enim Angeli ab una cognitione ad aliam, saltem quando cognoscunt alia, a seipsis; hinc poterunt bene non simul omnia cognoscere; præcipue si dicatur non habere illos futrorum speciem, adeoque nec erit necesse ad aeternari illorum cognitionem cum illorum aeterno; consequenter nec videbunt, quod hoc vel illud futurum coexistentiam habeat cum suo aeterno, cognitio autem Dei, aeternitate mensuratur.

DIFFICULTAS III.

*Deciditur de medio noscendi dicta futura,
quod est Praesentialitas.*

DICENDUM est. Effectum conditionatè futrum (idem defuturo absoluto proportionaliter loquendo) nosci in sua conditionata ad aeternitatem praesentialitatem, seu nosci in sui determinatione, suppositione sui ad se &c.

PROBatur unico argumento, huic conclusioni probandæ, aliisque in materiis adhiberis solito. In hoc medio noscuntur effectus conditionati, quod medium primò salvat libertatem, secundò infallibilitatem futuritionis, tertio quod se habet per modum prioris ad statum absolutum, ipsumque exercitium praesentialie in quam mutatur futuritio. Sed si cognoscatur effectus conditionatus liber in sua praesentialitate ad aeternitatem, in suppositione sui ad se, salvantur hæc tria; Ergo. Major probatur quia quocunque ex his deficiente non sciatur liber consensus conditionatus; si enim illud medium destruet libertatem, non erit noscere liberum effectum: Si deficiat infallibilitas, quomodo sciatur? Scientia enim est infallibilis notitia, & si non est infallibilitas, quomodo objectum non potest non esse, & quomodo non est intra se rem illorum objectorum quæ non sunt, licet potuerint esse; si autem deficit ratio prioris ad effectum absolutum, interrogatus Deus pro priori antequam fiat quid esset futurum, deberet respondere; Nescio. Unde etiam quotiescumque loquitur Aug. de gratia efficaci semper illam vult antecedenter, & in actu primo talem, unde illam dicit dari, ut duritia cordis auferatur; hocque sanxit etiam noster Claudius Aquaviva, accommodando se mente S. Aug. & ex communi apprehensione ly efficax, pro vi infallibili supponit; vis autem infallibilis, importat actum primum.

MINOR in qua est difficultas PROBARI solet quoad primam partem; Illud non destruit libertatem, quod non habet rationem causæ necessarij inferentis consensus, & quod importat ipsum exercitum libertatis; praesentialitas autem consensus, est ipsummet formaliter exercitium nostræ libertatis utpote actus a nobis positus: & cum nihil causet se ipsum, ille ipse consensus quamvis antecedens se ipsum absolute ponendum, non causabit se. Secunda pars principalis ejusdem Minoris.

PROBatur. Tunc salvatur infallibilitas consensus, quando immutabilitur sequitur consensus: Sed in dicto casu immutabilitur sequitur consensus; quia tam immutabilitur sequitur consensus; quia tam immutabile est, si consensus est conditionatus esse illum consensus conditionatè, atq; immutabile est sedentem sedere. Et etiam immutabile est consensus pro statu ab soluto, si prævidetur consensus pro statu con-

conditionato; quia hoc ipso non posset prævidi confensuris pro statu conditionato; quod modo enim verum erit dicere, si invitaretur, bideret, quando pro statu absoluto invitatus non ibit?

Eadem Minor quoad tertiam partem probatur, quia futurum conditionatum Logice antecedens statum absolutum, & à statu absoluto datur consequentia ad statum conditionatum; Ergo apparet, quod illud medium salvet rationem prius.

Noto. Ex hac præsentialitate multa inferri posse efficaciam gratiæ concernentia; sed ea licet tractari possunt (sicut & infra dicenda) salva potestate aliquot Pontificum, etiam per accidens tractatus de efficacia gratiæ prohibentium. Quia imprimitur satis remota à puncto cuius connotatio tipo prohibetur, si comparentur ad eum, que de efficacia decretorum Divinæ voluntatis, scientiæ mediae Joannes à S. Thoma & cognitissimè Hieron. Vives scripsere. Deinde in art. Borrui in Pref. non refert facilem esse illoationem ex affirmatione, aut negatione earum questionum ad alteram partem affirmandam, rellegendam in causa Auxiliorum: quia prohibitiones sunt principia illa, sed solus ad Conclusions Auxiliorum progressus. De quo enim puncto fuisse discurrit recentior Suarez aetosus dicendorum de prædeterminatione. Deinde quia inferni instituentur questiones de ea, que sunt ordinis naturæ; à quo non tenet universaliter consequentia ad ordinem gratiæ. Denique quia nihil hinc tractabitur, tractatum est, quod ii etiam, qui Roma imprimunt, qualis fuit Antonius Perez, sub aliis titulis non spenderint; quibus utpote sanctæ Sedi vicibus, mens ejusdem evidenterius patebat.

QVÆSTIO II.

In Causis Liberis possint nosci Futura Libera?

PRÆMITTO I. Nominis causa libera rigorose venit sola voluntas, ut hic supponitur, creata; utrum etiam venire potest largius auxilium expositum, & concursus ex parte Dei oblatus, quae etiæ sunt causa libera, hoc est, non necessitantes, quamvis ipsa non sint potentie vitales ex præcognitione luminativa suis actionibus.

PRÆMITTO 2. Noscit non disputaturos; An causis, que sunt idee, ut voluerunt aliqui Thomistæ, nesciantur futura libera. Item: An nesciantur in causis supercomprehensis, ut voluit Molina. Primum illud ex eo rejicitur: Quia tam bene Deus habet ideam futuri, quam non futuri & quomodo ergo determinatè noscet hanc potius partem & extreamum? Rejicitur etiam illud secundum: Quia supercomprehensio non plus importat quam dignitatem, seu à digniori principio procedat intellectiōnem, quam sit ipsum Obje-

cum, quod noscitur. Ex hoc autem non sequitur jam, in causa ita cognita, nosci effectum determinatè, si in ipsa causa, non est determinatus effectus. Et sicut comprehendens Deus argentum, non videt in illo aurum; quia esse argenti, non est determinatum ad Essere aurum; ita nec in causa libera supercomprehensa videbit Deus determinatè futurum, si illa causa, non est determinata ad hoc futurum.

PRÆMITTO 3. Punctum difficultatis in hoc esse. An in causis liberis, secundum quod sunt explicatae præmissæ 1. possit nosci effectus determinatè, idque antecedenter ante operationem.

PRÆMITTO 4. Causam liberam dupliciter spectari posse, 1. Secundum entitatem suam præcise adeoque remote. 2. Secundum aliquam restrictionem, connotationem, & formalitatem proximè dispositæ, operaturæ &c. In causa, priori modo sumpta, determinatè non videtur effectus, sed à scientia simplicis intelligentiæ videatur utraque pars. Ratio, quia cum videat Deus entitatem causæ, videt etiam vim illius productivam, adeoque nexus productivitatis illius, cum productibilitate passiva effectus: & quia effectus illius, est, nexus talis, ut petat procedere à causa, quæ posset illum producere & non producere, fit, ut eadem indifferentia, debeat poni in ipsa causa; In causa autem sic indifferenti ad effectum non apparet, quomodo possit effectus determinatè noscī. Causa autem spectata secundum aliquam restrictionem, connotationem &c. potest per aliquos esse medium sufficiens noscendi determinatè effectus. Et quidem non est difficultas, quod in gratia prout connotat securitatem conditionatam effectus, possit antecedenter ad statum absolutum, noscī illa securitatem absolutam; id enim convincunt argumenta pro medio, quod est præsentialitas allata, sed est difficultas de tali restrictione, vi cuius, etiam antecedenter ad statum conditionatum, possit certò noscī securitatem effectus conditionati.

PRÆMITTO 5. Quæ fuerit mens S. Thom. in hoc punto. Affirmativam videtur tenuisse 1. contra gentes c. 67. in tertia ratione. Sed videtur illigagere non de causa contingentí libera, sed de causa contingentí, hoc est, fortuitò operante. Deinde hic q. 14. a. 13. ubi dicit S. Thom. Deus autem cognoscit omnia contingentia non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eorum est actu in seipso. Quamvis autem S. Th. dicat, quod notitia contingentium in causa, sit notitia conjecturalis, quam Deo negat idem, explicat tamen se per particulam in textu positam, tantum, quod scilicet illa sit conjecturalis scientia de effectu, quæ tantum illum in causa noscit; & qui admitteret conjecturalem scientiam in Deo ex parte objecti, licet non conjecturalem formaliter, bene se tueretur Auctoritate S. Th. Ea autem quæ in oppositum citantur, explicari possent, quod procedant de notitia futurorum

R. P.

H. MŁODIŃSKI
Tom. I. et 2:

ID VI

rorum in causa libera, secundum entitatem spe-
cata. His premissis

DICENDUM est. In causis liberis prout opera-
turis, alii loquuntur, prout proximè dispositis, &
completis ad operandum antecedenter ad operatio-
nem etiam conditionatam, sciri posse consensum con-
ditionatum liberum. Quod in causa libera pos-
sit nosci secuturio effectus, docuit ex Nostris
Molina i.p.q.14.a.13. d.14. Concl. 1. Bellarm.
lib. 4. de gratia & lib. arbitri. cap. 15. ad finem.
Granadus tr. 3. in hunc art. d.4. S.4. Becanus 1.
p. cap. 10. q.7. Valenc. hic d.1. q.14. p.5. §.2. Ver-
ba eius sunt: Ex hoc præcisè quod Deus cognoscit
certò causam contingentem proximè jam
determinari ad efficiendum aliquem effectum,
& à nullà prorsus alia causa impediri, certò eti-
am cognoscit effectum contingente futurum.
Vasquez hic d. 65. cap. 4. videtur ambiguè lo-
qui. Sed d. 67. num. 22. consensus cogniti
certitudinem refert in ipsam vocationem, di-
citque sub illa vocatione nosci arbitrium illi vo-
catione consensurum: Vide eundem 1. 2. d. 189.
cap. 14. à num. 115. ubi cùm asseruisset notitiam
eorum in sua præsentialitate, subdit, ut etiam,
inquit, concedam ipsa futura in proxima causa
ab eo (supple Deo) cognosci. Hanc etiam
sententiam videtur sufficenter innuere Fassol-
lus q. 14. à 13. num. 517. Par autem est ratio de
futuris absolutis, quād de conditionatis, si in
causa noscuntur.

Tota difficultas in hoc est. Quid sit, &
unde habeatur illa formalitas, causæ prout op-
eraturæ? causæ prout proximè dispositæ ad
operandum?

DIFFICULTAS I.

*Explicatur primus modus nescendi dicta fu-
tura, in causa prout operatura.*

Divinus Intellexus noscendo effectum
conditionatum, hoc ipso noscit causam illius;
noscere autem causam illius, est noscere
illam causam prius causaturam, quād quæ cau-
favit; noscere autem prius causaturam, est no-
scere causam operaturam: hæc enim synony-
ma sunt; noscere autem prius operaturam causam,
est noscere causam, quin adhuc in seipso, jam po-
sus attingatur effectus: quia autem est impos-
sibile noscere causam operaturam antecedenter
ad notitiam effectus jam positi, quin hoc ipso
noscatur effectus jam ponendus, fit ut pro illo
priori, in quo attingitur causa operatura, simul
etiam pro illo priori attingatur effectus.

Imaginemur v. g. quod detur Correctio in
Divina notitia, noscat Deus effectum condi-
tionatum, primò non noscendo illius causam; de-
beret postea Deus dicere: Prius est causa illius,
prius illam debo noscere. Rursus prius est
causam esse causaturam, quād causasse; Ergo

prius debo noscere illam causaturam; causa-
tura autem pro illo priori non posset noscere, quin
attingatur effectus. Ubi ut vides formalitas
hæc causæ prout operaturæ est formalitas me-
taphysica, quam noster Intellexus non format
ordinariè nisi revolvendo suam cognitionem, &
post præsuppositam cognitionem effectus, ad
quam ut jam dixi, revolutionem non tenetur
Deus, immo tenetur ad oppositum. Potest eti-
am dici, illam formalitatem prout operaturæ
causæ, oriri ex determinatione ipsius causæ, quæ
circumstantur negatione alijs determina-
tionis, & quæ determinatio, non quidem
præcedit semper re ante ipsam volitionem, præ-
cedit tamen semper formalitate, noscibilitate,
&c. *Hæc explicatio.*

PROBATOR 1. Prius est causam esse causa-
turam sub conditione, quād effectum causa-
tum sub conditione; Ergo per prius noscitur
causa prout causatura, quam effectus causatus:
universaliter enim causa, prior est suo effectu;
subsumo, sed pro illo priori, quo cognoscitur
causatura causa, ante notitiam effectus in se, co-
gnoscitur effectus: hoc ipso enim non cognosce-
retur causa ut causatura, si non cognosceretur
effectus; Ergo effectus noscitur in causa eti-
am conditionatus, priusquam noscatur in se.
Idem sic proponitur, vel possum ante securi-
tatem effectus etiam conditionatum, formare
conceptum causæ, sub hac formalitate prout
operaturæ, vel non possum. Si non possum,
cur non? & si ex effectu agnoso causam, cur ex
effectu operato, non possum per prius formare
formalitatem operaturæ; Si autem possum formare
conceptum causæ sub formalitate opera-
turæ, & quidem antecedenter ante opera-
tionem, ergo possum etiam antecedenter ante o-
perationem jam attingere operationem; quia non
possum attingere formalitatem ut opera-
turæ, sine effectu. Quia verò dixi, hanc for-
malitatē prout operaturæ, desum ab ipsa eti-
am determinatione causæ, quæ saltem ratione
antecedit ipsam volitionem, fit ut per illam sal-
vetur libertas; Si enim per illam volitionem
conditionatam salvatur libertas, quomodo non
salvabitur per determinationem, quæ ratione
nostra, antecedit ipsam volitionem conditiona-
tam.

PROBATOR 2. Ponamus in re non informa-
tum Deum scientia conditionata, ponamus de-
inde eundem informari illa scientia, & demum
si conditio sit implenda, informari eundem sci-
entia visionis: quod autem dicitur de reali suc-
cessione, pone illam nonnisi per rationem,
secundum prioritatē, & posterioritatē signorum,
pone ergo antecedenter ante scientiam
conditionatam Deum enuntiare: Cum hoc
auxilio si darerit, viderem illum consensurum
conditionatè, vel hanc aliam; Non viderem il-
lum conditionatè consensurum: ex his duabus
propo-

RES POND E BIS 1. Correlativa simul esse natura & cognitione, consequenter non prius nosci causam causaturam quam effectum.

CONTRA. Tum, quia inde sequeretur falso dicere oppositos, quod primo v. g. voluntas militandi noscatur in sui suppositione, æque enim primò deberet noscere in causa. Tum, quia quamvis Correlativa sub formalitate Correlativorum, non habent rationem prioris natura, & prioris cognitione, tamen Correlativa materialiter & entitativè spectata, possunt habere rationem prioris; unde tritum illud principium, Causa est prior suo effectu. Tum, quia ad illud dictum, quod assumit responsio verificandum, sufficit, ut hic sit sensus: Impossibile est cognoscere unum, quin cognoscatur aliud, & quod Correlativa saltem in Creatis quā talia non sint productiva; inde autem nihil sequitur contra nostrum intentum.

RES POND E BIS 2. Prius quidem esse causam causaturam absolute, quam effectum, sed non prius causaturam causam liberam infallibiliter determinatē ante effectum etiam conditionatam.

CONTRA est. Tum, quia supposita illa determinatione circumstantionata præcipue negatione determinationis in oppositum, & accepta sub formalitate quā operatur, importat omnino infallibilitatem causandi salva libertate, ut prædictimus. Tum, quia non minus necessitas potest determinare sibi effectum, quam etiam potest libertas ex suppositione dominii, & suæ determinationis, quæ ut dixi, saltem ratione, antecedit ipsam volitionem conditionatam. Tum, quia si potest proficisci in statu absoluto effectus liber à causa infallibiliter operatura, eo quod in ipsa potentia ponatur posse operari, & non operari, cur ratione ejusdem tituli inferius adhuc explicandi, non poterit idem facere antecedenter ad statum conditionatum?

OBJICITUR 1. Si ponatur, quod in ipsa causa noscatur securitudo consensus etiam conditionati, jam esset inutilis notitia ejusdem in se.

RESPOND. Sicut potest Deus optimè noscere absoluta in causis necessariis, & in seipisis; sic poterit bene & conditionata; præcipue vero, quia in se habent aliquam noscibilitatem, quam noscibilitatem non habent in causis; nam in causis ita noscuntur, ut quamvis noscuntur futura, noscantur posse non esse futura; Jam autem in seipisis ita noscuntur, ut non noscuntur aliter, quam ut futura, indeterminatio enim illa est in effectu illo, derivatur à causis.

OBJICITUR 2. Essē inexplicabile, quid sit in causa illa antecedenter ad conditionatam operationem, quod sit medium determinatē noscendi ipsam securitatem conditionatam antecedenter ante eandem.

RESPONsum jam est, esse ipsam formalitatem metaphysicam causæ ut operatur, quæ ratione

R. P.
H. MŁOD
łanowski
Tom. I. et. 2:
D. VI

tione nostrâ antecedit ipsam operationem conditionatam; esse item ipsam determinationem causæ, quæ saltem ratione nostrâ, antecedit ipsam securitionem effectus, ad quas prioritates advertit Deus, cui alias tribuitur vis æquivalenter præscindendi, & ad tales formalitates attendendi.

I N S T A B I S. Saltem nondum explicatur: An securitudo conditionata antecedenter ad sui suppositionem in se, cognoscibilis in causa, cognoscatur in voluntate proxime disposita, an in auxilio?

R E S P O N D E T U R. Secundum hanc explicationem potius in voluntate, ad quam spectat se determinare, licet cum proportionato sibi adjutorio.

I N S T A B I S 2. Saltēm non explicari; quantum hæc sit infallibilitas? An scilicet sit solum moralis? qualem videtur innuisse S. Aug. l. 1. ad Simpl. q. 2.

R E S P O N D E T U R. Nos ostendere infallibilitatem metaphysicam: formalitas enim causæ operatur, quæ talis, quod sit operatura, important id infallibilitate metaphysica, quemadmodum infallibilitatem est necesse ostendere, ut ostendatur major efficacia Divinæ voluntatis.

O B J I C T U R 3. Positâ illâ determinatione, quæ ratione antecedat, ipsam volitionem conditionatam, adhuc est indifferentia ne fiat. Ergo determinatè non nosceretur securitudo.

R E S P O N D E T. Esse illic indifferentiam, ne fiat secundum hoc, quia posset fieri, & non fieri; sed non esse indifferentiam quæ neget, ipsam securitionem, de quo infrâ. Quo etiam modo solvi debet argumentum, quod proponit Amicus h̄c d. 12. n. 108.

I N S T A T. Fassolus q. 14. n. 113. Implicat ut aliquid sit infallibiliter operaturum, & tamen habeat potentiam ad operari & non operari; operari enim fallibiliter nihil aliud esse potest, quam operari cum potentia ad non operandum; Ergo à contrario operari infallibiliter est operari sine potentia ad non operandum.

R E S P O N D E T U R. Arg. hoc si in terminis accipiatur, contrariatur communi conceptui de gratia efficaci, de qua dicitur, quod possit operari & non operari, infallibiliter sit operatura. Directè autem ad argumentum negatur Ant. & probationi ejus consequentia: nam quamvis fallibilitas bene ita explicaretur, certè tamen infallibilitas paret aliunde haberi, & non à negatione potentia ad non operandum, sed ab ipsa v. g. determinatione libera, quæ ratione antecedit effectum conditionatum, & à formalitate operatura in principio, quod potest operari & non operari, & tamen quod in quantum est operaturum, non sit nisi operaturum.

DIFFICULTAS II.

Proponitur secundus modus noſcendi dicta conditionata in excessu ſupra oponitum.

Propone h̄c modum noſcendi futura conditionata libera in causa, ad mentem Magistrorum Magistrorum, Prioris Laurentii Piskarskiviri Aristotelici ingenii, quam etiam sententiam pluribus innuit V. a. ſed inter alia h̄c d. 98. cap. 6. & 7. quam etiam docuit Driedo, Ruardus, citarique ſoleat etiam Malderus. Sed Driedonem immerito citari oſtendit Suar. lib. 8. de grat. cap. 52.

P R A E M I T T I i. potest, *Animi inductionem* v. g. *ad militandum ſtare in illuminatione ex parte intellectus, & ſuavitate ex parte voluntatis;* quod etiam licet in diſſimili ordine & materia innuit Aug. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Locus incipit. *Tunc ſolum voluntas movetur ad fidem.* Similia habet Aug. in Psal. explicans illud; *Bonitatem, & disciplinam, & ſcientiam.* *Nihil ergo (inquit) aliud dictum exiftimo ſuavitatem fecisti cum ſervo tuo, niſi fecisti ut me delectares bonum:* quando enim delectat bonum magnum, Dei donum eſt. &c. & inferius, *Qui jam dixerat, ſuavitatem fecisti cum ſervo tuo,* quomodo dicit ſuavitatem doce me? niſi ut ei gratia Dei magis magisque abundet, vel innotescat dulcedine bonitatis. Ubi ut vides, gratiam refert in innoſcentiam, & in dulcedinem: Inferius inquit; *Cum ergo facit Deus ſuavitatem, id eſt, cui propitius inſpirat boni delectationem,* atque ut aptius id explicem, *cui donatur à Deo Charitas Dei &c. inſtanter orare deber.* Ubigratiā conversionis & inſuſionis charitatis tribuit inspirationem, & delectationem. lib. 2. de peccator. meritis c. 19. *Cum autem ab illo illius adjutorium deprecatur, ad faciendum perſicendamque iuſtitiam, quid aliud deprecatur, quam ut aperiat quod latebat?* & ſuave fiat quod non delectabat. En omnia relata in latente notitiam & in ſuavitatem. Libr. ad Simp. Quæſt. 2. Quis autem animo amplectitur aliquid quod cum non delectat? Aut quis habet potestatem ut vel occurrit, quod cum delectare poſſit, vel delectet cum occurrit. Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inſpiratur hoc, & proberet gratia Dei. Similia habet c. 12. Lib. de Spiritu & lit. c. 3. ait; *Cum id quod agendum & quo niſiendum eſt cōperit non latere, niſi etiam delectet & ametur, non agitur, non ſuscipitur, non bene vivitur:* Et ibidem cap. 35. *Eſſet autem tanta voluntas, ſi niſi eorum quae ad iuſtitiam pertinet, lateter, & ea ſic delectarent animam, ut quidquid aliud voluptas ſeu dolor impedit, delectatio illa ſuperaret.* Et cap. 29. *Per fidem conſugiat ad misericordiam Dei, ut det, quod jubet,* atque inſpirata gratia ſuavitatem per Spiritum S. faciat plus delectare, quod precipit, quam delectat quod impedit. Similia habet Tract. 26. in Joan. *Quomodo voluntate credo, ſi trahor? ego dico parum eſt voluntate, etiam voluptate*

luptate traheris; quid est trahi voluptate? delectari in Domino &c. Si Poëta dicere licet; Trahit sua eamque voluptas; non necessitas, sed voluptas, non obligatio, sed delectatio; quando fortius nos dicere debemus trahi hominem ad Christum qui delectatur veritate, (en noticiam) delectatur beatitudine (en suavitatem) Accedit S. Thom. in Joan. 6. Lect. 9. v. 4. q. 5. ubi exponit, hominem trahi multipliciter revelatione interna veritatis, persuasione, operatione miraculorum, blanditiis, admirabili delectatione. Similiter rescriperunt Episcopi Africani ad Sofymum Papam, quos refert Rip. d. 104. n. 17. Claudit agmen Arauficanum 2. Can. 7. ciatum ab odoem, ubi gratiam vocat illuminatum & inspirationem Spiritus Sancti; Qui dat omnius suavitatem in consentiendo.

PRÆMITT 1. ut sit debita illuminatio, non debet esse propositio objecti quasi in pictura, & tanquam simplex apprehensio sed sicut affirmatio, & negatio, & tanquam vera compositio talis objecti compo operante. Ratio, quia tum primum appetitus fugit aut prosequitur, quando Intelleximus affirmat aut negat; quod ipsum non debet leviter fieri, quia leves cogniciones, de bonitate t. g. militiae, reperiuntur etiam in iis, qui militare nolunt. Et certe requiritur ut sit major, quam noritia de opposito, quod semel in consultationem venit; debet enim superare contrarium, quod non accedit nisi per excessum; idem autem proportionatè dicendum de motu voluntatis. Ad quod alludit S. Aug. l. de Spiritu & Lit. c. 35. ubi securitionem effectus refert in hoc, ut nihil eorum nos lateat qua pertinent ad iustitiam, & eas animam delectet, ut quidquid aliud voluntas sive dolor ingerit, delectatio illa superet.

PRÆMITT 2. Distinguas has esse propositiones, una est principium futuri effectus infallibiliter, & una est principium infallibile futuri effectus: prior propositio est vera, quia non importat aliud, quam ponendam securitionem effectus, qua securitudo non destruit libertatem; posterior autem est Thomistica. His præmissis, sit

Punctum Difficultatis 1.

diffinatur aliqua concernentia predictum modum.

AD titulum difficultatis enodandum, attendendum erit, quod animi inducitio ad opus, quod est militatio, per hanc sententiam principi post in excessu apprehensionis, & suavitatis ortæ in operante ad capessendam militiam, supra apprehensionem & suavitatem ortam ex objecto operationis oppositæ, vel negationis ipsius.

RATIO 1. est. Quia videtur tale quid fieri in diverso ordine admittere S. Aug.

RATIO 2. Aut. Aristotelis qui non raro de deliberatione & electione agens, docet, quod

voluntas deliberationem sequatur, semperque prosequatur id, quod per deliberationem deprehensum est majus, ut videtur est 3. de Anima t. 57.

RATIO 3. Quia destinatio animi ad militiam v. g. dicit ex vi sua contemplationem tam militie cum voluntate ut voluntas & actura sit infallibiliter, & præterea liberè actura; hæc enim congruitas dicitur, & per respectum ad effectum futurum, & per respectum ad agens liberum; utrumque autem hoc habet ex dicto excessu: cum enim sit principium victoriae, nec eam contingat à defectu vinci, ergo vincet a morem oppositi, & cum non solus excessus habeat rationem principii ad effectum futurum, sed etiam voluntas, ideo liberè operabitur. Verum quidem est, si excessus conjungatur agenti necessario, jam non modò fiet, sed nec fieri poterit oppositum; sed si cum libero agente jungatur, fiet quidem licet posset non fore: cui rationi patrocinatur etiam illud dictum commune: quod gratia efficax posset quidem non habere effectum, infallibiliter tamen sit habitura. Ergo ulterius illa destinatio animi conditionata, bene tanquam in causa, in illo excessu, poterit nosci. Ad hoc ulterius declarandum.

DOCEBAT 1. Prædictus Doctor in quo differat hæc sententia à sententia prædeterminantium: quia nimur in sensu composito cum tali excessu potest voluntas non consentire, quamvis sit consensura, quod prædeterminantes negant, prædeterminantes dicunt inchoationem consensus fieri à sola prædeterminatione; quod non asserit præsens sententia. Denique positâ prædeterminatione in sensu composito, est effectus futurus absolutè & infallibiliter, eo quod non posset non operari, posito vero excessu est quidem effectus futurus, non absolutè, sed contingenter.

DOCEBAT 2. Causam quæ in uno est excedens, in alio posse non esse excedentem, & è converso.

DOCEBAT 3. In his principiis quis salvari posset, quod in ordine supernaturale infallibile sit medium prædestinationis gratia efficax?

RATIO dubitandi est. Quia si recurratur ad solam infallibilitatem securitionis effectus, stantem cum hoc, quod posset non sequi, hoc ipso non ostenderetur summa infallibilitas prædestinationis. Huic difficultati sic ille occurrebat. Gratia efficax secundum quod est causa quædam operationis, sic, non reddit prædestinationem summè infallibilem, sed tantum reddit illam infallibilem, prout est effectus Divinitæ prædestinationis, quod ipsum sic explicatur; Deus omnia futura conditionata novit, novitque etiam hoc, quod si Petro daretur talis gratia, operaretur, videtur effectum securum, sub conditione præstite gratiae; tum in posteriore signo intendit securitionem effectus: quem quia videt coniunctum cum illa gratia, ex suppositione

K 3 positione

R. P.
H. MŁOD
I nowski
Rom. de Z:
D. VI
S.

positione hujus visionis, tribuit gratiam; & cùm impossibile sit supposita futuritione effectus, effectum non futurum, impossibilitate consequenti, idèo impossibile est posita gratia efficaci, ut est effectus prædestinationis, non futurum consensum. Est hic necesse examinare varia argumenta quibus impugnata est hæc sententia.

1. ARGUMENTUM est. Non potest in hoc excessu effectus conditionatus videri salvis viribus agendi utrumque: quia dicere possent non militantes; non habuimus excessum, in quo prævidetur secutura militia.

RESPONDET. Non ideo ignavos reprehendi; quia non sunt operati habendo excessum super oppositum; sed quia non cooperati sunt cause, licet non excedenti, cum qua operari potuissent.

2. ARGUMENT. Secundum hæc principia non possent circa unam pulchritudinem duo æqualiter corpore & animo dispositi, non possent, inquam, supponi æqualiter dispositi, quorum unus consentiat, alter dissentiat; siquidem hoc ipso, quia habebit excessum illuminationis, non erit æqualiter animo dispositus; & tamen id docuit Aug. l. 12. de Civit. cap. 6.

RESPONDETUR. Loquitur hic S. Doctor contra Pelagianos, qui recurrebant non nisi ad externas quasdam circumstantias, & vires ingenii & voluntatis; hoc ut refellat S. Aug. dicit, posse aliquos esse æqualiter dispositos quoad noscitivas & appetitivas vires, consentireque unus, alius dissentire; quod præsens sententia non asserit, nec enim recurrerit ad solas circumstantias externas.

ADDIT. Vsq. S. Doct. in lib. de Civ. ex professo non egisse de gratia, sed in libris de prædestinatione SS. de Bono perseverantie; de Correp. & gratia, de peccatorum meritis, & remissione, & cùm in libris de Civit. reducat discrimen inter eum, qui peccat & non peccat, in solam voluntatem; Lib. tamen de peccatorum meritis, & remiss. c. 17. & de prædest. SS. c. 6. & 8. refert hoc in diversam voluntatis præparacionem. Deinde illo loco non plus vulgo Aug. quam quod voluntas ex se, & nihil aliud præter illam, si causa malitia, eo ipso quod de nihilo creata sit; ideoque fieri posse, ut cum æquali ratione, unus possit consentire, alter dissentire.

3. ARGUMENTUM. Ea est libertatis nostra potestas, ut etiam suatione vehementi non moveatur, & leviuscula suationi cedat. Ergo in illa causa excedenti, non potest videri effectus conditionatus.

RESPONDETUR. Excessum apprehensionis esse duplum, gradualem scilicet, & alium, ut ita dicam, substantiale; prior ille non requiritur; quia potentissimæ concupiscentiæ mali, potest resistere, & resistit debilis concupiscentia boni, habens ut ita dicam, substantiale excessum nota & amatæ appetiabilitatis excedentis substantialiter. Quod autem attinet ad hoc principium in argomento tacum, de hoc infra.

4. ARGUMENTUM. Non est in potestate hominis moti, præcisè motu indeliberato, ut faciat eum motum majorem, nulla alia interveniente cognitione novâ, ad se invitante; sic enim ferretur in incognitum; Ergo neque est in potestate hominis, facere illum excessum. Ergo ille excessus, non est medium debitum, in quo tanquam causa, noscatur ille effectus.

RESPONDETUR. Concedendo totum Enthymema secundum illuminationem nego, poterit enim facere ut sine excessu notitia & affectus ad militandum v. g. auctu militer, quod solum est requiritum; licet non sit facturus, ut operetur infallibiliter antecedenter, quod jam ad excessum spectat. Unde ulterius conceditur, quod ille major excessus, debeat esse in primo illo motu à Deo infuso, quem voluit esse Arist. cogitationem à bona fortuna, vel etiam in excitatione animi ad explicatiū cogitandum, postea que amandum; que ipsa excitatio est per primum motum, qui est & operatur in nobis sine nobis; consequenter ille excessus, qui est causa, erit medium in quo noscendi. Hinc directe concedo, non esse in potestate hominis, saltem immediate habere illum excessum, sufficit quod illum Deus offerat, neque quod in oblato excessu, non possit noscere effectus.

5. ARGUMENTUM est. Quia in hac sententia videtur difficile, quomodo qui non habet excessum, possit operari; habet enim minus apprehensionis, & affectus, jam autem tam à defectu, quam à paritate virium, non solum numquam sequitur victoria, sicut neque actio; sed ne quidem sequi potest.

RESPONDETUR. Id verum esse de solis agentibus necessariis, sed non de liberis, quæ viribus sufficientibus agendi addunt proprium pondus, scilicet se determinando.

• INST. Naturalia agentia per suam libertatem naturalem, sicut ne minimū quidem gratiæ supernaturalis possunt ponere, vel supplere; Ita nec possunt sibi ponere motus primos ad operationes ordinis naturalis, consequenter propter eandem libertatem præstare non poterunt, ut vires, quæ alioqui de se ad operandum non fuerant sufficientes, sint, & reddantur sufficientes; Ex quo jam ulterius sequitur Impotentia voluntatis ad operandum; erit enim defectus operandi ex aliquo antecedenti, ut pote ex defectu principii.

RESPOND. Prius probandum fuisse, quod vires causæ non excedentis, sint vires causæ non sufficientes ad operandum; quod tamen assumitur quasi probatum, consequenter defectus ille operandi non sequetur ex aliquo antecedenti; bene enim cum illa causa operari potuisset.

Punctum

Disputatio V.

115

Punctum Difficul- tatis 2.

Decernitur de hoc modo.

DICENDUM est. Quod in causa ista que est
Excessus non possit nosci effectus conditionatus
haber.

PROBATUR 1. Quia quamvis ordinariè de-
terminationi animi conjugatur excessus à par-
titionis, & à parte voluntatis; non est tamen
ratio, cur actu voluntas, & qualibus bonis propo-
sitis, alterutrum non amplectatur, imò etiam
nimis. Ergo causa ista excedens non est me-
diū nesciendi universale futura conditionata.
Ad Autoritatem Arist. quod attinet, illa expli-
cari bene potest cum Oviedo, quod voluntas
protegatur majus, scilicet quod majus & uni-
versalius sit objectum voluntati propositum ab
intellectu, quād sit objectum sensuum vel ima-
ginativæ: ibi enim nonnisi has potentias, inter
eas comparat. Si autem non est ratio, cur vo-
luntas actu non sequatur minus; Ergo in exces-
so non potest certo & infallibiliter, videri secu-
ritio effectus liberi.

PROBATUR 2. Voluntatis objectum vel est
bonum, vel nonnisi bonum majus; Si est nonnisi
bonum majus, ergo non potest velle minus bonum;
ut pote non inclusum in latitudine objecti
voluntatis, necessitatibusque ad volendum ma-
jus, qua tale: cūm non possit velle minus. Rur-
sum non potest velle nisi majus, ergo dabilis est
appetitus rationalis universalior; qui scilicet
nō se qui possit bonum secundum se, potiusque
ille appetitus erit voluntas, non verò qualcm tu-
dingis nomine enim voluntatis intelligitur appeti-
tus rationalis universalissimus; quia propor-
tionatus & commensuratus ipsi intellectui pro-
ponenti bonum, quin non proponit bonum, non-
ni majus. Quod si voluntas respicit bonum
non tantum bonum majus, ergo & eligit, quia
respicere voluntatis est eligere, sicut respicere
intellectus est noscere.

RESPONDEBIS. Minus bonum eligi qui-
dem posse, nunquam tamen eligi actu.

CONTRA est. Tum, quia Intellectus ne-
cessitatus ad certum & evidens objectum, nihi-
lominus de facto assentitur, majus etiam certo
de evidenti; aliás non posset assentiri nisi princi-
pis, deductis autem qua minus certa & eviden-
tiā sunt, sive sint præmissæ, sive conclusiones af-
finiti non posset; Ergo id dicendum de vo-
luntate. Tum, quia de facto voluntas non
rancum appetit finem, sed & media; Ergo de
facto non tantum majus, sed & minus profequi-
tur; nam media non participant tantam ap-
petibilitatem ut finis; cur ergo & in ipsis me-
diis, & in ipsis finibus non eliger de facto minus.
Tum, quia pro una parte videtur id depositare
libertas nostra, ut possit eligi minus, & de facto

videtur experientia probare actualem ejusmo-
di electionem; ut si quis id consultò vellet pro-
bare ad investigandam veritatem sententia, seclusa passione inclinante in objectum eligen-
dum.

PROBATUR 3. Hic excessus vel deberet ef-
fe gradualis, vel substantialis, ut ita dicam? non
gradualis: quia etiam experimur interdum nos
resistere malo; cuius in nobis notitia, & inclina-
tio, gradualiter major est: unde quamvis etiam
experiamur, quod interdum dictum excessum
sequamur, evadet lucta duarum experientia-
rum, ex quo postea sequitur, non infallibiliter
sequi effectum, secundum gradualem excessum.
Non etiam excessus aliquis substantialis:
in quo enim staret? non in conditione objecti
nobilioris propositi; quia alias nonnisi Deus ar-
mabilis esset: non etiam substantialis hic excessus
stabat in conditione propositi alii objecti,
qua ipse propositio sit nobilior; & dignior &c.
alias nunquam peccaremus: quia propositio boni
(ut suppono prout oportet) semper est bona,
& supernaturalis, adeoque excedens substancialiter,
propositionem objecti mali naturalem;
consequenter haberet semper prior illa propo-
sitio rationem excellentioris. Deinde quamvis
in necessariis sit victoria penes excessum, in-
de argui non potest, quod etiam in consensu li-
bero sit victoria penes excessum: non enim va-
let argumentum à modo operandi necessariò,
ad modum operandi liberè; qui alias sicut in
necessariis à causa oppositā & quali non potest
fieri operatio; ita nec posset fieri in liberis, à cau-
sa quæ & qualiter inclinat ad non militandum
cum motione & amore v. g. militandi, ipsum-
que dominium quod habet suæ actionis, volun-
tas, instructa ceteroqui principiis requisitis ad
agendum, est &quivalens superaddito alicui
principio, cuius conjunctio faceret excessum.
Per hunc modum salvatur quidem Primitas,
salvatur Libertas, sed non salvatur Infallibilitas,
unde enim illi excessus in fallibilis securitatio ef-
fectus, non ex entitate illius ut supponitur, non
ex scientia, quia hæc posterior futuritione, unde
ergo? quæ ratio suadet sufficienter intentum.
Ex quibus colligitur, hunc excessum non esse
causam, in qua possit nosci securitatio effectus
conditionati liberi. Per hoc tamen non nego
destinationem animi ad militandum importare
illuminationem ex parte intellectus, & delectationem ex parte voluntatis. Unde quando S.
Augustinus dicit lib. 2. de Peccat. meritis c. 17.
*Volunt (inquit) homines, sive quia latet an justum
sit, sive quia non delectat; per hæc verba admittit
notitiam, & amorem objecti.* Quando autem
addit; *Tantò enim quidquam vehementius volu-
mus, quanto certius quam bonum sit, rorimus;* lo-
quitur ut dixi, de ut plurimum.

OBJICITUR 1. Cum Vasquez, quia ex Scrip-
turâ Augustinus contra duas Epistolas Pela-

K 4

gian.

R. P.

H. MŁOD
i nowski
Tom. I. et Z.

VI

gian. præcipue c. 12. infert inæqualitatem inter gratiam efficacem, & sufficientem.

R E S P O N D E T U R. Inæqualitatem illam non stare in excessu propter jam dicta; sed esse inæqualitatem in ratione doni & beneficii, vel inæqualitatem in ratione aliarum formalitatum, sū præ explicatarum.

O B J I C I T U R 2. Auctoritas Script. o altitude divitiarum, & illa Matth. 11. Confiteor tibi Pater, & illa ad Rom. 9. Cui vult, miseretur.

R E S P O N D E T U R. Deum cui vult misereri; sed nego misereri per excessum; Concedo Deum revelare parvulis, nego revelare, viâ excessus. Concedo altitudinem scientiæ, nego illam stare in collatione excellentis notitiæ.

O B J I C I T U R 3. Is qui peccat, ex Arist. habet semper defectum in Intellectu; que illius sententia non potest commodiis explicari, quām quod levius considerentur ea, quæ avocare possent animam à peccato; & nisi dicto sensu accipiuntur verba Arist. omnis peccans, debet fidem admittere, quod fallum est; Ergo apparet excessum noscendi & delectandi infallibilisare hoc medium, quod ipsum argumentū dilatat Vasq. 1. 2. d. 129. c. 5. S. Thomas hanc doctrinam Aristotelis 1. 2. q. 77. a. 2. in parte admittit & in solutione ad quartum, sic elucidat ex sententia Arist. quod scilicet syllogismus incontinentis, quatuor constet propositionibus; duabus universalibus, alterâ rationis rectâ, quæ est hujusmodi; Fornicatio non est committenda; Altera passionis quæ talis est; Delectabile est prosequendum; sub unâ autem à ratione rectâ, subsumit unam Minorē, sub altera, alteram Minorem subsumi à passione. Arist. autem de eodem punto, Eth. 7. c. 3. ita mentem suam aperit in primis peccare incontinentem ex ignorantia, vel inconsiderantia minoris, retentâ solum notiâ universali; sed raro hæc ignorantia contingit, nisi forte aliquis v. g. concipiasset alienam, putans suam. Absolutè autem doctrina hæc Arist. patitur hanc difficultatem; quia si non novit Minorem, quomodo procedet ad actum, ad quem ex Minori proceditur; immo in aliis internis ipsa subsumpta Minor, ordinariè est peccatum; item si non novit Minorē, quomodo peccabit? Secundo modo contingit effectus ignorantiae in peccante, cum quis habet scientiam universalem, actu tamen non recte considerat, sed sicut semi-dormientes, qui licet sententias proferant, quibus denotant se habere scientiam, eas tamen, inquit Arist. non aliter proferrunt, quām ebrii & temulentii recitant carmina Empedoclis. Itaque cum defectu scientiæ universalis, & inconsiderantia particularis accidit peccatum incontinentis. Hæc explicatio præter dicta patitur hanc difficultatem, quia si nulla est notitia particularis, non erit peccatum, sed inconsiderantia naturalis. Tertio modo considerat incontinentis utramque uni-

versalem, & sub utraque universali subsumit Minor, sed concludit nonnisi passio, quæ est principium operandi. Sed hic modus patitur difficultates, nam positâ præmissâ duplice rectâ, necessitatatur Intellectus ad inferendam ex illis Conclusionem, & cùm peccetur reluctante conscientiâ, quomodo tunc non habetur etiam Conclusio recta? Tandem idem subdit modum, quia scilicet Conclusio per Vasq. quæ proximè movet ad opus, est domina actuum; hanc incontinentis aut non habet, propter perturbationem passionis, quod est difficile intellectu, ut suprâ visum, aut ita leviter eam considerat, utilius consideratio sit veluti temulenti; Ergo curri debet ad excessum. Sed & iste à Vasq. allatus.

Modus explicandi dicti principii, quod omnis qui peccat, habeat defectum in Intellectu, quem approbat Vasq. patitur suas difficultates; excludit enim advertentiam plenam, & ponit nonnisi advertentiam temulenti, quæ non sufficit saltem ad mortale.

Auctoritatem Arist. in hac parte posset aliquis non curare; concernit enim res conscientiæ, posset tamen Arist. sic explicari. Ut aliquis apprehendat aliquid ut temulentus, fieri id potest primò in modo apprehendendi leviter, confusè &c. & hic modus admitti non potest; nam cum illo, non potest peccari graviter. 2. Potest aliquis apprehendere aliquid ut temulentus, quoad substantiam, hoc est ita improportionatum ponendo actum ad merita objecti, ac improportionatum ponit temulentus, respectu versuum Empedoclis. Quod ipsum sic ulterius declaratur. Unumquodque objectum secundum rectam rationem, determinat sibi certam seriem actionum, & ita bonum ut sic determinat sibi actus amoris, non odii; quia verò honestas rectæ rationis habet meritum nonnulli confessus, approbationis &c. si illi exhibetur disensus, & displicentia, contravenit merito & exigentia objecti. Quia verò etiam temulentis non proportionat dignitati versuum suas cogitationes, nec illos ita appetiat ut merentur; ita etiam peccator, non proportionat objecto suos actus, nec illos ponit, secundum merita objecti. Alii recurrent ad hoc; In omni peccante esse defectum privativum notitiæ, scilicet cum qua prævisus est alias infallibiliter operatus. Denique S. Thom. 1. 2. q. 13. a. 1. ad 2. ita discurrit. Ignorantia dicitur esse electionis, non quod ipsa electio sit ignorantia, sed quia ignoratur quid sit eligendum; hoc autem ignorare quid sit eligendum, dupliciter contingit, vel speculative, vel ipso facto; Ignoratur speculative, dum non perpendunt rationes; Ignoratur autem facto, dum post deliberationem non eligitur, quod erat eligibile, quod est in omni peccato, sicut facto, ignorat temulentus, versus Empedoclis.

QUE-

QUÆSTIO III.

De Physica Prædeterminatione Philosophicè,
& in illa medium noscendi dicta Conditionata?

Nihil huc agetur de Prædeterminatione physica attendendo ad locos, & principia mere Theologica; sed statim intra cancellos merationis, Theologiaeque naturalis. Ut status questionis intelligatur,

PRÆMITTO I. *Nomine Physice prædeterminationis, intelligi determinationem quandam antecedentem quemque effectum liberum, per quam causa prima determinat ad agendum hoc & non aliud.* Hanc prædeterminationem quidam ponunt extrinsecam, quæ sita sit in actuali decreto Deo efficaci operatione futura, non præconstat prius ipsa causa, quid est actura, nec definiendo illius efficaciam à suppositione prævia consensus. Talem extrinsecam prædeterminationem invehunt, eaque solâ sunt contenti Salmantenses. Alii ponunt præter hanc, alii prædeterminationem, intrinsecam agenti, sicut in hoc, quod Deus conferat in tempore aliquid, quo posito necesse est esse operationem, & non posito non potest esse. Porro hoc intrinsecum, alii censent esse qualitatem præsum realē, ex parte actus primi; alii censent non esse qualitatem, sed actionem: alii dicunt tam requiri non nisi ad actus creaturæ liberos: alii etiam ad necessarios: alii requirunt non nisi ad actus bonos: alii etiam ad malos: huc tamen maxime attendemus ad hanc sententiam, quæ constituit prædeterminationem in ipsa qualitate; quia hac impugnata, reliquæ facile impugnari poterunt.

PRÆMITTO 2. *De hac qualitate prædeterminationis, & universaliter de prædeterminatione physice docetur ut plurimum* (particulares enim responsiones non ita promptum est complecti) 1. Quod illa antecedat nostrum consensum, & quod ad eum determinet; ita ut illa prædeterminatione posita, impossibile sit ne ponatur consensus, ut videre est apud Alvarez de Auxil. inter alia loca d. 23. n. 22. Verba ejusdem sunt; *Datur motio quædam prævia &c. & addit, cum illa motio prævia sit transiens cum actu, ad quem movet, impossibile est, quod in voluntate ponatur, & voluntas non operetur actum illum.* 2. Quod illa prædeterminatione non sit in nostra potestate ut ponatur, vel non ponatur; sed illam esse effectum illius decreti efficacis, facti independenter à consulta prius nostra libertate. 3. Non tantum illam non esse in nostra potestate ut ponatur, vel non ponatur; ad eum modum quo gratia præveniens est in nobis sine nobis; sed etiam non esse in nostra potestate, ut ei non præbeatur consensus; ut videre est apud eundem ibidem n. 23. Verba ejusdem sunt, Sexta Conclusio. *Hæc*

dno simul sunt incomp̄ibilit̄, quod scilicet hujusmodi auxilium prædeterminans, sit in libero arbitrio, & liberum arbitrium non operetur actum illum.

4. Stare cum hac prædeterminatione libertatem, ut videre est apud eundem. num. 9. quod punctum hic potissimum agitat.

PRÆMITTO 3. *Istam prædeterminationem physicam palmariter doceri à recentioribus Thomistis.* Ejusdem inventor censetur esse Dominicus Bannez i. p. q. 14. d. 2. Et quia hoc Ripalda noster, & Oviedo typis mandarat, opposuit se illis Prado, citavitque loca plurimum, inter alios Capreoli in 2. d. 5. q. 2. sed illic non plus vult Capreolus, quā causam secundam operari virtute à Deo acceptā, cui si Deus concursum denegaret, non posset operari. Sed Capreolum esse pro nobis colligitur ex iis quæ docet in 1. d. 45. q. unica, & in 2. d. 24. q. unica a. 3. *Ipsa*, inquit, *tamen* (fūlle voluntas) *ratione sua libertatis se determinat ad id, quod vult & ipsa, non indiget alio determinante.* Citat etiam pro nostra sententia plures ex Dominicana familia Ruiz de scientia Dei. Citat Oviedo cont. 10. phys. n. 3. Albelda d. 58. & d. 6. Antonium Vieisma, Laurentium Gutierrez. Majori paratu citat Noster Borrul Dominicanos negantes prædeterminationem. Sunt autem hi, Barthol. Ferreyra, qui Molinæ Concord. approbat. Buchnerus, qui litteris Heribopolensis Academiae ad Clem̄etrem VIII. subscriptis. Soto de nat. & grat. cap. 15. unde ait; *Cum ex duobus Deus utrumque aspirat, cur iste convertatur, non ille? reddit non potest causa, nisi quia unus præbet assensum, alter minimè.* Franc. Romæ Generalis Prædicorum lib. de necessitate & libertate arbitrii q. 4. n. 8. Catharinus Opusc. de præscientia par. 1. & 2. Gonzalez de Albelda, qui contra Nostros disputavit Romæ 1. par. disp. 58. S. 3. concl. 2. citans S. Thom. Conradum, Medinam, Cajet. Ferar. Capreol. Magister Lemos qui etiam contra Nostros disputavit Romæ, publicè docuit physicas prædeterminationes esse contra S. Thomam, ut videre est apud Caramuel in Theologia fundamentali pag. 18. Nota 1. Mantius, Joannes Vincent. de quo Basilius Legionensis cùm dixisset illum excitatum à Deo, ut impugnaret prædeterminationes, subdit; *Postea alii ex eadem Familia ab illa propositione cum laude & fructu discesserunt.* Ex Carmelitis Reformatis Daniel à S. Joseph T. 1. disp. 24. *De hominum*, inquit, *salute que tota Divina gratia adjumentis, liberoque arbitrio nititur, male merentes, qui conditionatam à Deo scientiam rejiciunt, pejus, qui eam agnoscere coacti, absoluto prædefinito decreto subjectam volunt; pessime, qui apud Theologicarum rerum indoctos, aut certè non satis peritos, maledictis suis in invidiā trahunt.*

PRÆMITTO 4. In hoc esse punctum difficultatis. *An ad agendum requiri ur motio Dei, natura sua efficax, quæ causam secundam prædeterminet,* adfrin-

R. P.

H. MLOD
nowski
Rom. A. e. Z:

D. VI

Tractatus II.

adstringatque ut agat? qua motio sit ejus natura, ut eam habere, vel non habere non sit proximè in potestate creaturae; & tamen illa posita, non possit non sequi actio. Fundamenta hujus sententiae infra adferuntur, sed origo illius haec est. Cum nollent Prædicatores agnoscere scientiam in Deo, per quam effectus liberos conditionate futuros cognosceret Deus in sola illorum præsentiaitate ad æternitatem, seu in suppositione illorum ad se, quæ fundetur in voluntate Dei indifferenti ad utramque partem, ut videlicet fiat, vel non fiat effectus: Ex altera autem parte erat necessaria salvare efficaciam gratie in actu primo, ostendereque fundamentum, cur antequam gratia operetur, infallibiliter sit operatura; invenerunt ad haec salvanda prædeterminationem physicam, in qua & futura conditionata dicunt cognosci, & vi cuius solius, scit Deus exhibitionem consensus, infallibiliter sequuturi, per voluntatem.

PRÆMITTO 5. Immerito dicere Dolam Capitulum in sua quadripartita disputatione, quod si negetur Deum immediate concurrere cum creaturis, quod inquam præcindenda sit radix omnium disputationum inter Thomistæ & Nostræ: ponamus hoc Antecedens, Deus non concurrit immediate cum creaturis, ergo non datur ex parte Dei auxilium de se efficax, & prædeterminationem: negabunt consequiam Thomistæ, & quidem ad mentem ipsius Dolæ, qui licet non agnoscat Deum immediate concurrere cum creaturis; per hoc tamen non negat quod Deus conferat auxilia supernatura, viresque agentiæ, quæ vires in sententia Thomistarum petunt prædeterminationem. Rursus eodem concepso Antecedente, si inferatur consequens; Ergo Deus potest cognoscere futura conditionata præcipue libera, & non in decreto prædeterminante; negabunt consequiam Thomistæ; in quibus duobus punctis, stat cardo doctrinæ illorum. In Nostris etiam principiis concessio Antecedente assumpto à Dolâ, negabitur haec in primis consequentia, ergon poterunt operari creaturae cum gratia de se indifferenti; itemque haec alia; Ergo non possunt cognosci futura conditionata libera in suppositione sui ad se. Ex quo apparet, concepso quod Deus immediate non concurrat cum creaturis, adhuc manere totam radicem difficultatis, Thomistas inter & Nostras.

Difficultas I.

Quid sentendum de physica Prædeterminatione?

DISCENDAM est i. Physicam prædeterminationem non esse impossibilem ab soluto loquendo.

PROBATUR. Quia non implicat contradictionem.

CONFIRMATORIUM. Duplices sunt Causæ, Necessariæ, & Liberæ: possibilis est respectu causarum secundarum necessariarum prædeterminationis; quia quamvis ex se essent sufficientes & determinantes ad agendum; non implicat novo titulo illas determinari, ut reddantur necessariæ, duplii titulo. Respectu etiam causarum liberarum possibilis est prædeterminationis, quia possibile est, ut causa libera, non libere operentur, & sic voluntas creata non libere elicere amorem beatificum, nec libere amat bonum in communi; cum ergo per Nostras prædeterminationis sit destruktiva libertatis; bene illa ut poterit Deus ad destruendam libertatem.

DICENDUM 2. *De facto non dari physicam prædeterminationem.*

PROBATUR. Quia vel daretur respectu causarum necessariarum, & hoc non; quia effectus otiosæ, & ageret quod aliunde de se causa agere possent. Vel daretur respectu causarum liberarum, & hoc non, quod ut probetur, sit

Punctum Difficultatis I.

Proponitur primum Fundamentum contra Prædeterminationem.

PRIMUM FUNDAMENTUM est petitum à libertate. Tota vis argumenti in eo sita est. Quanto ponitur physica prædeterminationis, v.g. ad assensum, non potest ponere dissensus, quia implicat etiam de potentia absoluta frustrari prædeterminationem suo effectu; Ergo tunc prædeterminatus non est in differens ad assensum; Ergo non liberè consentit: Quia libertas est indifferentia ad utrumlibet. Stat itaque vis in hoc Syllogismo. Qui liberè consentit, habet indifferentiam ad assensum, ut suppono ex definitione libertatis, physicæ prædeterminatus ad assensum non habet indifferentiam ad assensum, ut docent Thomistæ; Ergo physicæ prædeterminatus ad assensum non liberè assentitur. Commune hoc fundamentum

PROPONI POTEST I. sic aliter. Posita prædeterminatione physica ad assensum, vel ponitur physica prædeterminationis ad assensum, vel non ponitur. Neutrū dici potest, ergo neque potest dici, dari eadem. Minor prob. Si ponitur, ergo sicut posita prædeterminatione ad assensum non potest non ponere assensum, ita posita physica prædeterminatione ad assensum non poterit non ponere dissensus, consequenter omnis amans Deum, simul illum non amat, merens simul non merebitur &c. Si autem non ponitur, ergo non posset tunc creatura ullo modo dissentiri. Quod ipsum prob. Si non ponatur physica prædeterminationis ad assensum, non potest creatura elicere assensum, ut docent Thomistæ; nam ea completationem causæ liberae;

herz; ita posita physica prædeterminatione ad assensum, si non ponatur physica prædeterminatione ad assensum, non poterit dici, quod liberum illi sit, dum consentit dissentire. Et certè in priori illo negatæ prædeterminationis ad assensum non est illi liberum assentiri; Ergo etiam posita prædeterminatione ad assensum, & non posita prædeterminatione ad assensum, in illo inquam priori antecedenteritæ, quæ antecedit positionem determinationis ad assensum, non liberum est illi dissentiri. Unde ulterius colliges, idem argumentum restaurari posse, quod etiam in sensu diviso à prædeterminatione ad assensum, quod inquam, non liberè ponatur assensus; quia tunc non habebitur prædeterminatione ad assensum. Habendum adhuc est præoculis, quod ut salvetur libertas, debeat salvari tunc cum est libertas, ut tunc etiam sit indifferenta, nec sufficit illam ratione diversorum statuum salvari; Si enim libertas est definitivè indifferenta in hoc statu, & pro hoc, in hoc & pro hoc statu debet esse indifferenta: & sicut ad salvandum quod animal sit homo, pro hoc & in hoc statu, non sufficit ostendere, quod in uno statu sit animal, in alio rationale; ita nec sufficit salvando libertatem pro eo statu, pro eo statu nam partem indifferenter, & pro alio statu nam partem indifferenter ponere, quod forte facere deberet, qui vellet solvere præsens argumentum.

CONFIRMATUR I. Prædeterminatione ad assensum v.g. statum libertate & non statutum supponitur, non statutum probatur. Prædeterminatione ad assensum infert necessariò assensum; quia ita determinat, ut non possit non fieri assensus docentibus id Thomistis, ergo non habet cum libertate. Prob. Conseq. Posito quod necessario inferat prædeterminatione assensum, vera erit hæc universalis modalis; impossibile est non fieri assensum; Ergo etiam vera erit hæc æquipollens diversæ appellationis. Neceſſe est fieri assensum: quod hæc sit æquipollens, docet Dialectica, ubi dicitur, propositiones modales fieri æquipollentes diversæ appellationis, si modus universalis vertatur in modum universalis diversæ appellationis, salva qualitate. Utrumque hoc servatum est in præsenti, nam modo impossibile opponitur modus necessarius; Rursus prior illa erat affirmativa; habebat enim & modum, & dictum negatum: æquipollens etiam est affirmativa: quo posito sic urguntur. Posita prædeterminatione, vera hæc est Universalis; Impossibile est non fieri assensum, ergo etiam vera erit hæc; Neceſſe est fieri assensum, sed quando est neceſſe fieri assensum, non est liberum fieri assensum; Ergo si posita prædeterminatione neceſſe est fieri assensum, non est liberum fieri assensum. Subsumpti Ant. Prob. Tunc, quia neceſſarium opponitur libero. Tum quod si de causis manifeste neceſſariis verificata

hæc propositio, neceſſe est ut agant, tollit libertatem, ergo tollet & hæc. Tum quia, si quando neceſſe est fieri assensum, adhuc est libertas ad assensum, nunquam fieri poterit assensus neceſſarius; quia si semel hæc propositio, neceſſe est fieri assensum, non tollit libertatem, nunquam tolleret.

CONFIRMATUR 2. Posita physica prædeterminatione non potest salvare libertas; quia si salvaretur, vel salvaretur ex eo, quod illa posita habetur simultas potentiarum ad oppositum, vel ex eo quod habeatur etiam potentia simultatis ad oppositum: ex nullo horum capite; non ex primo, quia simultas illa prima starer in hoc, quod creatura haberet potentiam in se liberam, hoc autem non salvat libertatem; quia si prædeterminatione esset qualitas etiam coactiva impressa voluntati, adhuc esset simultas potentiarum ad oppositum; eadem enim tunc entitatib[us] maneret voluntas; & tamen tunc non salvaretur libertas; Ergo præcisa simultas potentiarum non salvat libertatem. Rursus posita prædeterminatione non salvaretur tunc libertas per simultatis potentiam, quia voluntas prædeterminata v.g. ad assensum non posset elicere oppositum; Ergo tunc non daretur potentia simultatis ad oppositum. Minor in qua est difficultas, probatur, quia voluntas non potest facere, ne prædeterminatione sit prædeterminatione, faceret id autem, si posset facere, ne (posita prædeterminatione ad assensum) fiat assensus.

CONFIRMATUR 3. Si prædeterminatione stare posset cum libertate, posset stare etiam respectu eorum actuum, quos voluntas non liberè elicet, qualis est amor boni in communi, amor beatificus &c. Sed respectu horum non potest salvare ratio liberi, ergo neque respectu aliorum actuum prædeterminatorum salvabitur. Seq. prob. paritate rationis, quæ ulterius in hoc fundatur. Causa necessaria positis omnibus requisitis in sensu composito, non potest non agere, quamvis in sensu diviso ab illis posset non operari, & tamen hoc non salvat libertatem. Ergo etiam quamvis in sensu diviso à prædeterminatione possit non agere causa, iste sensus divisus non salvabitur libertatem, quam supra ostendimus, non posse salvare in sola entitate voluntatis liberæ. Rursus ut dixi; Quamvis maneat eadem voluntas, quæ elicit actum necessarium amoris boni in communi, nihilominus hæc simultas potentiarum non salvat libertatem; Ergo idem in præsenti dicendum; idque ex eo, quia pro principio, quod nullā instantiā in oppositum convelli potest, assumendum est; nempe, Quando aliquo posito principio non potest non fieri actio, si illud ponere non sit in mea potestate, per illud neceſſario ratio liberi destruerur.

Idem Principium.

PROPONI POTEST 2. sic; Suppositio antecedens, quam ponere non est in mea potestate,

R. P.
H. MŁOD
łanowski
Tom. I. et. Z.

D. VI

state, & quā positiā non possum non operari, tollit libertatem; sed prædeterminatio est talis. Quod prob. ex doctrina Oppositorum; cum enim non oriatur ex suppositione meæ actionis, sed causet meam actionem, necessario habet rationem antecedentis: quod autem prædeterminatione posita non possim non operari, consentiunt oppositi, probarique potest argumentis illorum; quia per prædeterminationem causa prima exercet rationem causæ primæ; & subordinat sibi creaturam; illa est quæ tollit indifferentiam voluntatis; & si prædeterminatio non deposceret positionem ejus ad quod prædeterminat, frustraretur Deus suo intento, indigeretque prædeterminatio iterato prædeterminari. Major prob. Tum, quia aliqua suppositione tollit libertatem, nulla autem consequens tollit libertatem, ergo illam tollere spectabit ad suppositionem antecedentem. Tum, quia inducito, ut jam innui, ostendit veram esse majorem. Tum, quia illa desumitur ex Ansel. l. 2. Cur Deus homo? c. 18. ubi dicit; *Antecedentem suppositionē, & necessitatem præcedentē, esse, quæ causa est ut sit res, sequentem autem necessitatē esse eam quam res facit.*

CONFIRMATUR. Causa libera est quæ positis omnibus prærequisitis potest agere & non agere; sed voluntas posita prædeterminatione non potest agere & non agere, sed tantum ponere partem prædeterminatam. Ergo. Major prob. Tum, quia hæc est definitio libertatis, nec melior dari potest. Tum, quia Aristoteles in Ethicis libertatem definit per potestatem agendi, & non agendi.

Idem Principium.

PROPONI POTEST 3. Positā prædeterminatione ante actionem, vel est homo determinatus non nisi ad unam partem, vel non est? Si est determinatus ad unam partem ante actionem, ergo non est prædeterminatus; quia prædeterminatio ad unam partem non stat cum libertate; Prædeterminatio per illos stat cum libertate: Ergo prædeterminatio non est determinatio ad unam partem; Si autem prædeterminatus non est determinatus ad unam partem, ergo prædeterminatus non est prædeterminatus. Quod ipsum prob. Indifferens ad partem utramque non est prædeterminatus: nam prædeterminatio est inventa ad tollendam indifferentiam, non determinatus ad unam partem, est indifferens ad utrumque; Ergo non determinatus ad unam partem non est prædeterminatus.

Idem sic aliter proponitur prædeterminatio vel constituit actum primum agendi liberè, vel non constituit actum primum agendi liberè? si constituit, ergo prædeterminat, ergo non prædeterminat, qui est modus argumentandi per mirabilem consequentiam. Illata prob. Prædeterminatio si constituit potentiam indifferentem non prædeterminat, sed si prædetermina-

tio constituit actum primum agendi liberè, constituit potentiam indifferentem; Ergo si prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non prædeterminat. Minor est definitio libertatis. Major prob. Tum, quia prædeterminatio est inventa ad tollendam, & determinandam indifferentiam. Tum, quia si potest esse aliquis determinatus & tamen indifferens, ergo potest esse imprædeterminatus prædeterminatus. Quod prob. possibile est indifferentem, esse actu prædeterminatum, possibile est non prædeterminatum esse indifferentem, ergo possibile est non prædeterminatum actu esse actu prædeterminatum. Si autem prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo est prædeterminatio, ergo non est prædeterminatio: quod ipsum prob. Prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Minor est respondentis. Major etiam prob. quod est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem, illud constituit actum primum agendi liberè, sed prædeterminatio est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem; Ergo prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè. Ad hoc solvendum argumentum ægrè recurri potest ad sensum compositum, & divisum: quia in sensu composito cum prædeterminatione constituit actus primus agendi liberè; Ergo in sensu composito cum prædeterminatione deberet posse fieri oppositum prædeterminationis immo in sensu diviso à prædeterminatione, non potest oppositum fieri prædeterminationi; quia hoc evincit iste Syllogismus. In sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad faciendum liberè, non potest fieri oppositum prædeterminationi; fieret enim actus secundus in sensu diviso ab actu primo; sed esse in sensu diviso à prædeterminatione est esse in sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad operandum liberè; nam constituitur hic actus primus per prædeterminationem; Ergo esse in sensu diviso à prædeterminatione non potest oppositum prædeterminationi fieri.

Idem Principium.

PROPONIT 4. PEREZ. Disp. ultima De Providentia n. 15. Qui necessariò caret aliqua forma, necessariò & sine ulla libertate caret conjunctione hujus formæ cum aliquo effectu posteriori; & ita qui non habet, nec potest habere pecunias, non potest donare pecunias; sed homo non prædeterminatus necessario & sine libertate carer prædeterminatione; Ergo caret necessariò & sine libertate v. g. assensu; quod ipsum paulò latius ita proponit, supponitque ex lib. prior. c. 8. Quod scil. Syllogismus qui concludit aliquid inesse vel non inesse subiecto, concludat

cludat necessariò inesse, si in utraque præmissa abatur modus necessitatis. Exemplum est in hoc syllogismo, omne animal rationale est risibile; Omnis homo est animal rationale; Ergo omnis homo est risibilis: Ut autem inferas, omnem hominem esse necessariò risibilem, sic forma propositiones, omne animal rationale est risibile, & hoc est necessarium, & sequetur omnem hominem esse risibilem, & hoc esse illi necessarium. Quod ad præsens institutum sic aptatur. Nullus homo imprædeterminatus assentitur, & hoc est illi inevitabile, Petrus est imprædeterminatus, & hoc est inevitabile illi; ergo Petrus non assentitur, & hoc est inevitabile Petro. Neque valer si dicas. Privationem prædeterminationis esse nobis liberam. Contra enim est; quia sequeretur pro priori antecedente prædeterminationem, & imprædeterminationem nos esse liberos ad imprædeterminationem, vel prædeterminationem; quod dico non potest, cum præcedat omnem nostrum consentium. Hoc ipsum sic aliter proponi potest; vel inest nobis prædeterminatione ante omnem nostrum consentium, vel non nisi post nostrum consentium? Si ante omnem nostrum consentium, ergo non liberè; nam libertatem consensu, seu exercitio libertatis habemus; si autem non nisi post nostrum consentium, ergo potest esse consensus sine prædeterminatione, nempe ipse requisitus ad prædeterminationem.

Variæ Responsiones ad idem principium.

Respondent 1. Thomistæ.

Quamvis in sensu composito cum præterminatione ad assensum non possit sequi, sufficit quod possit sequi in sensu divisi, & sicut dum sedeo, non possum non sedere; sufficit tamen ad libertatem, quia in sensu diviso à se, possum stare; ita idem de prædeterminatione dicendum.

CONTRA 1. Restatur argumentum falso, & quo, in sensu diviso à prædeterminatione quæ supponitur ad assensum; vel habebit prædeterminationem ad assensum, vel non habebit: Si habebit, redit de illo difficultas, quomodo sit libera? accipiendoque totum simul, id est & sensum compositum, & divisum, cum utroque sit & ratio sensus divisi, & ratio sensus compositi, quomodo tunc salvabitur libertas? Idem sic aliter proponitur. Si non datur sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, non esset assensus liber, ergo si detur sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, non erit etiam assensus liber; quia ipse sensus divisi non importat minus, quam importavit sensus compositus: Sicut enim sensus compositus cum prædeterminatione ad assensum,

importabat sensum compositum ad assensum; ita sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, importat sensum compositum ad assensum, restabitque de utroq; simul sumpto, querere quomodo salvari possit libertas? Imaginare quod habere libertatem sit non habere A, imaginare rursus quod quicunque habet sensum compositum, in quantum illum habet, falsum est de illo dicere, quod habeat negationem A, cùm ergo in sensu quoconque diviso, simul sit sensus compositus, non appareat, qui ratione illius salvetur libertas? Sic v. g. actus amoris beati est necessarius; pone in via, hoc est in sensu diviso ab amore beato, elici actum amoris boni in communi, salvabitur ex hoc præcisè sensu diviso prioris illius amoris libertas? Concedi facile potest quod in aliquibus ratione sensus divisi taliter libertas, sed in principiis Thomistarum difficile est ostendere, qui ad hanc classem, in qua diviso salvat libertatem, possit spectare prædeterminatione. Suprà etiam probatum est in sensu diviso à prædeterminatione non posse oppositum prædeterminationi fieri, quia fieret actus secundus sine actu primo, ut ibi dictum est.

CONFIRMATORIUM ex Lessio, & Oviedo. Diversus sensus divisi à prædeterminatione, est diversus ab ea separatus, & existens physica prædeterminatione ablata, sed physica prædeterminatione est existens independenter à voluntate, & hæc illam auferre non potest; ergo non potest voluntas ponere dissensum divisum à prædeterminatione. Ubi ulterius colligunt diversas has esse propositiones; Justus potest peccare, item, Prædeterminatus ad assensum potest dissentire; prior enim vera est, ratione sensus divisi; est enim in potestate justi peccare, adeoque auferre à se justitiam; non est autem in potestate causæ liberæ auferre prædeterminationem.

CONTRA 2. Communiter urgetur. Tum quia libertas debet esse talis etiam in sensu composito cum prærequisitis ad agendum (modò nondem polita intelligatur ipsa actio) ut possit agere & non agere, ut notum est ex definitione libertatis; ergo si in sensu composito cum prædeterminatione causa libera non potest non agere, liberè non aget. Tum quia eodem jure dici poterit liberè nos amare beatifico amore, item bonum in communi; scilicet ob sensum divisum, qui potest esse ab his amori bus. Tum quia instantia, quam adfert responso non convincit; quia quod sédens dum sedet non possit non sedere, id sit ex suppositione consequenti, seu ex suppositione actionis, quam positis omnibus prærequisitis poterat non ponere agens, adeoque libere illam agebat; jam autem prædeterminatione non ita se habet; est enim prærequisitum agendi, & suppositione antecedens non desumens suam efficaciam ex

L sup-

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Pom. Act. Z:

VI

Tractatus II.

suppositione ipsiusmet usus liberi arbitrii. Tum quia allata distinctio, vel hunc habet sensum, quod scilicet in sensu composito non possit salvare libertas, sed tantum in sensu diviso? & hoc dicinon potest, quia cum in sensu composito sequatur actio, & per te in illo non sit libertas, semper sequetur action non libera. Quod si praedicta distinctio faciat hunc sensum, in sensu composito haberi libertatem, sed non nisi ratione sensus divisi, tunc explicandum veniret insuper, quomodo potius tunc non dicatur creatura posse esse tantum libera, cum habeat etiam tantum posse ad sensum divisum? Consequenter sicut tunc non habet actu sensum divisum; ita nec habebit actu libertatem.

C O N T R A 3. ex ijs, que adfert Perez d. ult. num. III. Tum quia nulla actio que sequitur rei non existentiam est illi non existenti resistentia libera; sicut quis diceret se resistere viribus Alexandri mortui, & tamen vincendum se esse si viveret? Ergo etiam absurdè dicitur nobis inesse vires resistendi prædeterminationi, si solum nobis concedatur potentia ad actionem, que sequatur post interitum prædeterminationis. Tum quia si in sensu diviso, posset homo resistere prædeterminationi, posset resistere abjectione illius, non existente prædeterminatione; nam abjectio coexistens prædeterminationi est Chimæra, cum de essentia prædeterminationis sit, non repellere nec abjeci, dum existit. Seq. allata admitti non potest; quia si homo haberet libertatem ad abjectionem prædeterminationis, vel haberet tunc libertatem quando sequitur privationem prædeterminationis, eamque supponit; & hoc non, ob rationem allatam; vel haberet libertatem ad hanc abjectionem, que comitetur, aut præcedat eam privationem; hoc etiam non potest dici, quia alias esset mihi liberum illam abjecere vel non abjecere, ergo quod non sit abjecta pendebit à mea libertate, hoc autem dici non potest: quia prædeterminatione, quam impugnamus est illa, que præcedat omnem nostrum consensum, & libertatis exercitium. Ex quo ulterius infertur, cum prædeterminatione præcedat omnem nostrum consensum, illam non recipi in nobis liberè, & quod ad illam merè passivè nos habeamus, quod est contra Tridentinum Ses. 6. c. 5.

C O N T R A 4. ex Cartagena apud Fassolii q. 4. n. 399. sequitur ex hac responsione voluntatem creatam in nullo instanti durationis, vel naturæ, immo in nullo signorationis cum fundamento in re, posse esse, ac dici liberam, quod ipsum prob. quia non est libera nisi in sensu diviso à decreto prædeterminante; jam autem per oppositos voluntas creata in nullo priori signo, neque ut completere potens operari, neque ut operatura, aut absolute, aut conditionate, dividitur à decreto prædeterminante, & præ-

cedit illud, sed potius illud sequitur; ergo nunquam à parte rei est libera. Addit Fassolii sequi, ne in sensu quidem diviso esse liberam, quatenus per intellectum consideratur præcisa à decreto prædeterminante; quia ut sic non potest simpliciter operari tanquam sine subordinatione ad generalem primæ causæ concursum, qui secundum oppositos incipit à prædeterminatione.

C O N T R A 5. Tum quia nisi dicatur solum illum sensum divisum salvare libertatem, qui procedit secundum suppositionem ipsiusmet consensus, adeoque ex suppositione consequenti, nisi inquam id dicatur, quidquid est necessarium, in illo salvabitur libertas, ratione sensus divisi, atque ita liberum erit in carcero non incarcерari, caco non videre. Tum quia in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum potest consentire Petrus; ergo etiam in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum debet posse non consentire; quia consentit in sensu illo composito liberè, ergo in sensu composito indifferenter ad utrumque. Hinc jam formatur ulterius tale argumentum. In sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire implicat contradictionem per illos, docent enim sine prædeterminatione impossibilem esse consensum, sed consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione, est in sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, ergo consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione implicabit contradictionem. Minoris secunda pars in qua est difficultas, sic probatur. Consentire indifferenter est non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, quia prædeterminatione inventa est ad tollendam indifferentiam, sed consentire liberè est consentire indifferenter; Ergo. In idem recedit argumentum Borrull. n. 561. posse dissentire in sensu diviso est posse dissentire non consentiendo, ut vult Alvarez de auxil. disp. 94. à n. 1. Voluntas unà cum prædeterminatione ad consensum non potest dissentire non consentiendo, ergo neque potest dissentire in sensu diviso.

DICES cum Joan. à S. Thom. q. 19. d. 5. à 6. n. 39. Quod prædeterminatione non sit in nostra potestate, quasi effectivè, & originativè, est tamen in nostra potestate terminativè, & quoad usum; quia ad hoc terminatur, ut nostra voluntas habeat potestatem & modum libertatis in actu. Quare licet non oriatur à nostra potestate, oritur tamen à radice & causa nostra potestatis & libertatis, que est Deus, qui libertati nostræ non præjudicat, sed eam cauſat: sicut enim substantia animæ, si habeat influum in potentiam voluntatis, non deſtruit ejus liber-

libertatem, sed constituit; quia est radix talis potentiae & habet pro effectu ipsummet actum quod liberum: ita & in praesenti. Docet ulterius idem, nec ipsum actum, nec determinationem ad actum officere libertati, sed solum defectum potentiae antecedenter ad actum; rationemque dat; quia determinatione ad actum non impedire potest in ratione facultatis in se, sed impeditur potest in utramque simul habeat, quod impedimentum non est officiens libertati; ad eum modum, quo dum materia habet unam formam, non destruitur aliquid de facultate, & capacitate ejus ad habendum alias, sed impeditur ne habeat utramque simul: & sicut voluntas determinans se ad operandum unum actum pro alio non ponit sibi impedimentum, sed potius resolvit, & tollit illud, ita idem facit prædeterminatio.

RESPONDE TUR. Si sumantur illa verba, ut suauant, non tolli libertatem prædeterminationem, quia est à fonte nostra libertatis, sequitur argumento multum probari: quia quantumvis datur prædeterminatione coactiva, posset dici alio non libertatem; quia ponitur à fonte nostra libertatis. Item si poneretur prædeterminatione necessitans nos, nondum tolletur libertas, quia ponetur à fonte nostra libertatis. Si autem recurras ad id, quod voluntas diversa sit eminenter nostra, adeoque quod dici debeamus agere liberè, quia Deus agit liberè in nos, eodem jure poterit, quod nos ipsos libere produxerimus, eò quod produixerit nos Deus liberè, in quo eminenter continetur nostra voluntas, & quod posita prædeterminatione necessitante liberè adhuc ageremus: Quia si liberum Deo, illam in nobis ponere. Tum quia illa instantia de influxu animæ non valet; nam etiam anima si influeret in voluntatem concursu determinato non nisi ad unum, tollet libertatem voluntatis. Quod quia fit in praesenti, id est adhuc tolletur libertas. Tum quia instantia de materia prima non convincit, tam aliam sequitur nonnisi divinitus posse nos opponitum prædeterminationi operari; sicut nonnisi divinitus stant secum duas formæ substantiales. Deinde quando materia haberet non sibi hanc formam, non potest nisi hujus formæ operatio fieri, ergo & quando habet prædeterminationem non potest nisi consentire.

QUOD AUTEM DICUNT alii, ex eo in sensu composito non posse componi prædeterminationem ad assensum v.g. quia assensus, non potest tollare in sensu composito cum diffensu contra eum. Tum quia si non tantum ad speciem dicunt, ex eo solum non posse componi prædeterminationem v.g. ad assensum, quia non potest componi assensus cum diffensu; ostendunt operari qui differant à sententia, docente, prædeterminationum divinarum infallibilitatem, desumi-

ex suppositione consensus, verbis enim differt in praesenti ex suppositione consensus, non potest non fieri consensus ab eo quod est dicere, consensus in sensu composito, non potest stare cum diffensu. Tum quia aliud est consensus, aliud prædeterminatione, ergo & alia est infallibilitas prædeterminationis & alia infallibilitas consensus, ergo cum infallibilitas consensus sit ex eo, quia consensus non potest esse diffensus, aut alia phrasim, quia consensus non potest stare cum diffensu, hoc ipso infallibilitas prædeterminationis, non petetur ex eo, quia consensus non potest stare cum diffensu. Tum quia supposito quod ponuntur duo esse actus, consensus & diffensus, aliam divinitus in aliquorū sententia, possunt secum stare; & tamen in nulla sententia, si detur prædeterminatione ad assensum, potest illa stare cum diffensu; Ergo non ex eo prædeterminatione ad assensum non potest stare cum diffensu, quia non possunt secum stare assensus & diffensus. Tum quia prædeterminatione ad assensum, non est ipse assensus, alia aliquid esset ad seipsum prædeterminatione, aliquid ad seipsum adeoque ad nihil. Alias consensus noster non, esset effectus prædeterminationis, alia prædeterminatione illa non salvaret rationem causæ primæ in Deo, alia cæco modo Deus ageret, nesciens ante consensum, futurum esse consensum, cum primum assensu infallibiliteretur prædeterminatione, coacervariq; hæc poterunt omnia argumenta Thomistarum, quod si prædeterminatione ad assensum, non est ipse assensus, quæro, antequam sit assensus cum quo non potest stare diffensus, vel potest non esse assensus, vel non potest non esse, si potest non esse assensus, ergo illud prædeterminatione, non erit prædeterminatione, potest enim esse prædeterminatione, & non esse assensus, critique hoc post tam varias explications prædeterminationis, tandem concedere nostris argumentis, quod ut salvetur libertas posita prædeterminatione ad assensum, possit non esse assensus, idque in sensu composito prædeterminationis. Si autem posita prædeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, ergo non libere fit, ergo infallibilitas prædeterminationis non ex eo sumetur, quia posita assensu non potest esse simul diffensus, sed quia posita prædeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, qui positus jam, & ex consequenti non potest stare cum diffensu.

Tum quia antecedenter ad assensum, cum quo non potest stare diffensus, vel est indifferens voluntas vel non est indifferens, si non est indifferens, ergo non libera, & si non est indifferens, ergo ante consensum est consensus, quia indifferens illa tollitur infallibiliter operari prædeterminatione: infallibilitatem autem operaturæ prædeterminatione, sumit per te ab assensu qui non potest stare cum dif-

L 2 sen-

R. P.
H. MŁOD
Ia nowski
Tom. I. et Z:
VI

sensu ergo si antecedenter ad consensum tollitur indifferentia, antecedenter ante assensum erit consensus. Sicutem est indifferentia ergo indiget determinari, non posset autem determinari ad agendum à prædeterminatione; quia ipsa infallibilitas & determinatio prædeterminationis est à consensu, qui non potest stare cum dissensu; & tamen consensus antecedenter non determinat ad seipsum & oppositi non dicent quod voluntas seipsum determinaret, consequenter ante consensum cum quo non potest stare dissensus, & erit voluntas indifferentis, & non erit indifferentis, quod implicat.

Quod si dicas, non ex eo in sensu composito non posse stare prædeterminatione ad assensum cum dissensu, quia assensus & dissensus stare secum non possunt sed quia haberet id ex natura sua prædeterminatione; hocque quod non possint secum stare consensus & dissensus, assumitur tanquam instantia illustrans, posse ratione sensus divisi salvare libertatem. Sed id etiam non convincet, estque nonnisi ad speciem ut dixi alatum. Si enim de se habet prædeterminatione ad assensum, ut non possit stare in sensu composito cum dissensu, impugnabitur argumentis propositis contra prædeterminationem. Instantia autem non tenet quia concedimus ratione sensus divisi, si ipse sensus compositus sit ex suppositione usus libertatis vel ratione principii, quod auferre vel ponere situm sit in potestate operantis possit salvare libertas, jam autem prædeterminatione, cum non sit actus creaturæ, non sit usus libertatis, nec sit in potestate hominis illam ponere, positam auferre, qui salvabit libertatem.

Respondent 2. Thomistæ.

Quamvis posita prædeterminatione non potest non agere voluntas, quia tamen ita prædeterminat actionem, ut simili prædeterminet modum agendi liberè, fit ut sequatur libera actio, adducuntque locum S. Thom. i. p. q. 18. a. 8. *Cum igitur, inquit, voluntas divina sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea; que Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant quo Deus vult fieri.* Hanc responsonem ubique inculcat Joan. à S. Thom.

CONTRA I. est. Positâ physica prædeterminatione ad assensum, præscindamus ab hoc, quod Deus velit illa, quasi in secundo signo rationis, determinare, etiam ad modum agendi liberè, quæro. Illa ipse physica prædeterminatione independenter ab illa voluntate determinante ad modum liberè agendi, quæro, inquam, An illa physica prædeterminatione in seipso spectata sit causa necessaria, an libera? Si sic spectata, non erit necessaria, ergo immerito rejicitur libertas actus, in voluntatem Dei volentis, ut determinet ad modum agendi liberè, sed regici id deberet in ipsam prædeterminationem.

Rursus si spectata in se prædeterminatione, non erit causa necessaria, ergo poterit agere & non agere, sortiri & non sortiri effectum, quod est contra principia Thomistica; adveniensque voluntas, quæ vult, ut prædeterminatione determinet ad modum agendi liberè, non constituet prædeterminationem in esse inevitabiliter, adeoque necessariò importantis effectum; cum tamen Thomistæ censeant prædeterminationem inevitabiliter ponere suum effectum. Quod si illa prædeterminatione est causa necessaria, nisi accedit prædicta voluntas; ergo Deus non potest velle ut determinet ad modum agendi liberè; quia Deus non vult aliquid fieri a' creature, cuius negationem importat essentiale suum prædicatum (non misceo hic potentiam obedientialem) negationem autem liberi importat causa necessaria; & sicut decretum Deinon potest facere ut formaliter nigrum disgreget vim; quia hanc vim in se negat; sic nec decreto suo faciet, ut prædeterminatione determinet ad modum agendi liberè, si ipsa in se est necessaria.

CONFIRMATUR I. Quando Deus positâ prædeterminatione ad assensum, vult ab illa determinari voluntatem ad modum agendi liberè, vel vult id fieri ita, ut ipsa prædeterminatione in se evadat principium indifferentis, vel vult ut solum ex causa in se necessaria, liberè tamen producatur effectus; neutrum dici potest; quod prob, quia si Deus vult prædeterminationem esse in se principium indifferentis; ergo prædeterminatione non erit illud, quod ultimò tollit indifferentiam voluntatis, adeoque prædeterminatione non erit prædeterminatione, quæ est complementum efficacis divini decreti, v.g. de assensu, poterit non fieri assensus, cum tamen efficax divinum decretum, impossibile sit non impleri. Quod si in easu responsionis vult Deus, ut causa in se necessaria, determinet ad modum producendi liberè effectum, quæro, Productio illius liberi effectus, vel habet principium sui productivum aliud à voluntate, quod non sit necessarium, sed sit in se indifferentis & proportionatum libertati, vel non habet? Si habet, illud vel est prædeterminatione, vel non; si non est prædeterminatione, ergo prædeterminatione erit otiosa, utpote quæ excluditur à ratione comprincipii; si autem est prædeterminatione, ergo non est indifferentis. Quod si ille actus non habet præter voluntatem principium sui productivum indifferentis; ergo ulterius nec ipsa liberè agit voluntas; quia comprincipium illud tale est, ut illo posito non possit non produci effectus; & tamen libertas stat in hoc, ut positis omnibus comprincipiis, possit nec dum ponni effectus. Et certe assensus petens ab una nonnisi causa produci, non petit, immo nec possit produci ab alia; nam & peteret, & non

non poteret ab una causa produci; hoc autem contradictorum est; ergo & assensus qui petit a sua causa jam positâ cum prærequisitis, fieri, & non fieri, non potest produci à causa, quæ possit, non potest non agere: Talis autem esset prædeterminatio, si esset in se causa necessaria; illustratio posset instantia, si ponatur lumen glorie in intellectu capaci, quod est in se causa necessaria, non potest dici, quod habeat in se vim determinandi ad videndum non nisi v.g. vel liberè, vel nesciendi tantum, probabiliter &c. Item si ponatur prædeterminatio coactiva ad actum, non poterit dici posse illi inesse vim, ut cogat ad modum agendi liberè, ergo idem in praefanti dicendum.

CONFIRMATUR 2. Implicat ut Deus vel fieri à prædeterminatione, quod respectu prædeterminationis implicat contradictionem; sed ut prædeterminatio determinet ad modum agendi liberè, respectu prædeterminationis implicat contradictionem: Quod ipsum prob. quia implicat contradictionem, ut determinet prædeterminatio ad modum non agendi determinate: Hoc ipso enim non est illa prædeterminatio, sed si prædeterminatio determinaret ad modum agendi liberè, determinaret ad modum non agendi determinate; quia libertas dicimodum agendi indiferenter, adeoque indeterminata; ergo determinare ad modum agendi liberè prædeterminationem, implicabit contradictionem.

CONFIRMATUR 3. Si posita prædeterminatione determinaretur voluntas ad modum agendi liberè, & esset ille assensus prædeterminatus, & non esset; esset ut supponitur; non esset autem, quia posset fieri, & non fieri. Idem scilicet proponi potest, de illo actu verum esset dicere, non potest non fieri; est enim prædeterminatus. Verum etiam esset dicere, potest non fieri, quia esset liber; ergo ille actus prædeterminatus, & tamen cum modo agendi liberè, implicabit contradictionem. Et certè impossibilest, quod Deus dum vult aliquid indiferenter fieri, vel non fieri, vellet non nisi fieri; hoc ipso enim contradictionia vellet. Sed si prædeterminaret fieri actum liberum, quod vellet indiferenter fieri & non fieri, vellet non nisi fieri, vellet inquam non nisi fieri; quia prædeterminaret; vellet autem indiferenter fieri, vel non fieri, quia vellet liberè fieri.

ADDO. Non potest Deus facere ut causa necessaria, & ipsa liberè operetur, & determinet ad modum agendi liberè suum comprincipium; præcipue si sit cum vi indifferentiæ autem alteri principio; hoc ipso enim illa causa non esset necessaria, sublativaque indifferente. Idem applica ad prædeterminationem: Consequenter & determinaret tum Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad mo-

dum agendi liberè: Quia determinaret ad unum.

CONTRA 2. Communiter & bene prob. Implicat contradictionem, ut posita prædeterminatione velit Deus actum liberè fieri, quod ipsum prob. quia & prædeterminaret ut supponitur, & non prædeterminaret. Et certè velle efficaciter, & prædeterminatæ actum liberum, est prædeterminare actum, qui non habeat necessitatem essendi ex causa antecedenti, quæ sit independens à voluntate, respectu cuius dicitur esse liber; Atqui actum esse prædeterminatum, est habere necessitatem ex causa antecedenti, respectu cuius dicitur esse liber, quæ sit independens &c. Ergo velle efficaciter, & prædeterminare actum liberum, est prædeterminare actum qui non sit liber.

CONFIRMATUR. Modus operandi per quem causa libera operetur actum liberum sine libertate, implicat contradictionem: Sed talis modus operandi adstruitur ab hac responsione, quod prob. supponit enim illum fore liberum; quod autem sit futurus liber sine libertate, sic urgetur: Quia ita operari actum, ut eum non possis non operari, & ita, ut non possis oppositum operari, consequenter operari sine dominio actionis, est operari sine libertate; posita autem illa prædeterminatione ad actum, ex essentia illius prædeterminationis sequitur, ut prædeterminatus non possit non operari actum. Deinde si causis necessariis non nisi indifferenter concursum Deus præberet, non posset dici quod faciat illas necessariò operari; Ergo si concursus non nisi prædeterminatus datur causis liberis, non poterit dici eo casu Deum facere, ut liberè operentur.

CONTRA 3. Urgetur ex communi itidem modo nostrorum impugnandi hanc responsionem, qui supponit & bene. Quando queritur, an aliiquid sit possibile? Non esse ad id recursum; An divina sapientia possit invenire modum id agendi, sed prius est necesse pensare, an prædicata illius de quo queritur, sint compotibilia, solvereque rationes in oppositum, alias dici poterit, quod non implicet ut Deus faciat Leo Hominem, eò quod Deus ex sua sapientia possit invenire modum. Jam autem rationes nostræ dicunt prædeterminationem tollere indifferenter, consequenter & libertatem: Hinc prædeterminatio non poterit determinare ad modum agendi liberè, & quoque id non solvatur non potest dici, quod divina sapientia possit invenire modum. Ulterius urgeti solet; Implicat ut aliqua causa necessariò producat actum liberum, quin actus liber, necessariò ab ea producatur: Sunt enim hæc correlative, sed prædeterminatio necessariò producit actum liberum, ut concedunt Thomistæ, ergo actus liber producitur ab illa necessariò; hoc autem dicin non potest, quia de ratione actus liberi

R. P.
H. MŁOD
I nowski
Pom. Act. Z:
D. VI

beri est, ut non producatur necessariò ulla necessitate, quæ non descendat, ex ipso voluntate.

In idem fermè recidit, si Deus prædeterminat, intendit terminum *Necessitatem*, si autem determinat ad modum, ut res fiat liberè, intendit terminum *contingenter*. Conjungantur hi duo termini cum suis definitionibus, formeturque argumentum; Illud est necesse fieri, quod non potest aliter fieri; & illud contingenter, quod potest aliter fieri, ergo juxta respondentes, quando Deus vult actum prædeterminatum sequi contingenter, vult illum ita sequi, ut possit aliter fieri, & simul etiam ita, ut non possit aliter fieri; Ergo Deus vult idem simul esse, & non esse, quod si id distinguis perly diverso respectu; idem facies aī dices eandem Entitatem diviso respectu posse esse hominem, diverso respectu leonem. Omnes hæ rationes hoc intendunt, & determinaret Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad modum agendi liberè; quia illa determinatio aufert indifferentiam, & tamen agere liberè, est agere indifferenter.

Quod autem attinet ad illam Auctorit. S. Thom. concedimus libenter Deum habere in sua potestate, modum agendi liberum creaturæ; sed negamus posse id Deum obtinere media prædeterminatione.

Respondent 3. Thomista.

STANTE prædeterminatione salvari libertatem; quia relinquitur judicium indifferentia, potens proponere utriusque partis rationes.

CONTRA 1. Quia non implicat contradictionem dari prædeterminationem coactivam, quæ tamen stet cum judicij indifferentia; Ergo sola præcisè judicij indifferentia non salvat libertatem; quod enim implicat, cùm indifferenter judico, eundum esse vel non eundum ad hunc locum, cogime, ut eam, qualitate intrinseca aliqua; ita ut dicam: Indifferens sum in judicio, & non judico tantum esse eundum, & tamen nescio unde fiat, ut non possim non ire. Et sicut aliquis constrictus vinculis judicare potest probabile esse, quod deberet adstringi, nihilominus adstringi vinculis non erit illi liberum. Quod si recursas ex eo non salvari libertatem, quia supponitur aliunde alligatus, duo incumbunt tibi ostendenda, in primis quæ salvari possit libertas universaliter per solam judicij indifferentiam? Deinde cur prædeterminatione cùm etiam aliunde ponatur, & non salvetur cum ea libertas nisi per judicij indifferentiam, cur inquam, utpote aliunde imposita salvet libertatem?

CONFIRMATUR 1. Positâ judicij indifferentiâ circa assensum & posita prædeterminatione voluntatis ad assensum, vel est determina-

nata voluntas nonnisi ad assensum, vel non est? Si non est, ergo illic non datur prædeterminatione ad assensum ut supponimus. Si est, ergo illic positâ etiam judicij indifferentiâ non est libertas; quia hæc non stat cum determinatione ad unum.

CONFIRMATUR 2. Quando duæ dantur causæ, quarum una trahit, altera retrahit, tunc illam causam sequitur effectus, quæ superat; v.g. Agat frigus & calor, si calor superet fieri calidum, sed positâ physicâ prædeterminatione, & indifferentiâ judicij, ponuntur causæ, quarum una superat hoc est prædeterminatione, quæ quia in se necessaria est, sequitur illam effectus necessarii.

CONFIRMATUR 3. Ponamus alicui revelationum esse, quod habeat prædeterminationem ad arandum Deum, tali quantumvis propounderat indifferenter bonum hoc, quod est Deus, non proponetur tamen indifferenter, quod sit amaturus, vel non amaturus; nec eo casu statet libertas ad amaturum fore; Ergo etiam & alias seclusa illâ revelatione non stabit libertas, quia impertinens est ad libertatem scire vel non scire se esse prædeterminationem.

CONTRA 2. est communiter, libertas non solum includit indifferentiam judicij, sed etiam indifferentiam in ipsa voluntate, quod ipsum prob. Relinquit Deus indifferentiam judicij proponentis motiva sive amandi, sive odiandi; si tamen præbeat concursum nonnisi ad odientum, jam non poterit voluntas amare; Ergo appetere requiri etiam indifferentiam voluntatis; & cùm prædeterminatione v.g. ad amorem tollat concursum indifferentem ad non amare, hoc ipso tollet libertatem.

CONTRA 3. Quia ut rectè advertit Fassulus q. 14. n. 401. hæc responsio in ipsa voluntate non ponit indifferentiam, consequenter nec illa ipsa ponit intrinsecam Entitatem liberaem; & tamen intrinsecè dicitur voluntas libera potentia; in intelligibili enim est libertas intrinseca in voluntate, sine intrinseca indifferentia. Et certè indigeret hæc responsio majori explicatione, ne dicant Acatholici, se etiam talen admittere libertatem. Reliquæ non ita universales responsiones ad particularia argumenta respondendo solventur.

Respondent 4. Nazarius.

PRO responsione ejusdem adfero ea, quæ supponit & docet q. 22. a. 4. volens cum prædeterminatione salvare libertatem.

SUPPOSUIT 1. Applicationem ad liberam operationem non à solo Deo fieri, sed etiam à voluntate, quæ applicatio per illum est conatus seu ordo ad operationem, ut nunc exercendam, vel potius actu exercitam; ut excludatur prioritas temporis inter actum, & illam applicacionem;

Disputatio V.

127

nem; quem ordinem dicit esse modum reali-
tar metaphysicè distinctum ab ipsa causa secun-
dum ab solutè, & secundum actum primum con-
siderata. Circa quod

DOCET 1. Respectu applicationis à Deo fa-
ctæ, naturam se habere mèrè passivè, ut etiam
doct: S.Thom. q. 3. de Potentia. art. 7. ad 7.
operatione, inquit, quā Dens operatur movendo na-
turam, non operatur ipsa natura.

DOCET 2. Hanc applicationem à Deo pro-
festam in infiniti naturæ, saltem à quo, præce-
dere non solum operationem voluntatis; sed
etiam applicationem, quā se applicat creatura.
De hac applicatione loquitur Deus Ezech. 36,
& Aug. lib. de gratia & libero arb. c. 16.

DOCET 3. de applicatione ab ipsa creatura
facta, quod sit realiter metaphysicè distincta,
& quod illa applicatione, tam à Deo, quam à se
potest incipiatur ordinem in particulari ad
operationem, cum anteā illum habuerit non
nullum in communi. Hoc Suppositum cum sua
doctrina

NON SATISFACIT 1. quia de illa applica-
tione, in quantum procedit à Deo, & præcedit
i quo, applicationem ipsius creaturae; reddit
quælio, cum illam ponere non sit in nostra po-
tentia, habeatque rationem suppositionis an-
tecedentis. An illa positâ possit non poni appli-
catio à creatura? Si potest non poni, ergo in
principiis illius indigeret ulterius applicari. Si
non potest non poni, ergo tollitur libertas, ut
haecenus probatum est.

NON SATISFACIT 2. Quia tota hæc do-
ctrina multa inexplicata relinquit: Inexplica-
tum est, in quo consistat ordo ille ad operatio-
nem: Item quid sit illa applicatio posita à crea-
tura. Rursus, quomodo illa applicatione posi-
ta incipiat habere ordinem voluntas ad opera-
tionem in particulari, quæ particularitas seu
determinationis sit cum indifferentia agendi,
quam requirit libertas. Denique quomodo ià
gratia efficaci (cujus in talibus habenda ratio)
non habeamus nos mèrè passivè? cum tamen
Tridentinum docuerit in opere conversionis
efficacis indubie, voluntatem nostram non se-
mèrè passivè habere.

NON SATISFACIT 3. Quia concessis omni-
bus, quæ hoc suppositum docet, non infertur
prædeterminationis: Nam potest concedi à Deo
applicari voluntatem, dum completur per illu-
strations, & affectiones, & in ordine superna-
turali per selecta auxilia: Posset concedi hanc
applicationem elevativam factam à Deo priori-
tem esse, quā applicationem factam à creatu-
ra; quia ne pro statu quidem conditionali pot-
est intelligi effectus gratiosus, & non supponens
auxilium divinum. Et post ista omnia ut dixi,
non sequitur dari prædeterminationem.

Suppositum 2. Indifferentiam judicii, & si-
multiam, quod Deus non tantum determinet

ad agendum, sed etiam ad liberè agendum,
supposuit inquam, & Auctoritatibus illustravit.
Sed totum hoc suprà jam refutatum est.

SUPPOSUIT 3. §. Influxum primæ cause,
Quod motus primi moventis prius secundum
intelligentiam nostram modifetur in causa se-
cunda, quam ad movendum impellat; & quia
causa proxima est voluntas, quæ est simpliciter
libera, ideo applicatio, & actio voluntatis est
simpliciter libera. Et quia Deus est causa effica-
cissima, idcirco nostræ voluntatis operatio, ut ad
Deum referatur dicitur infallibilis; quæ infalli-
bilis non repugnat libertati: Nam divinus influ-
xus potest duplicitate considerari: Uno modo
ut recipitur in voluntate & sic est indifferens;
quia recipitur per modum voluntatis, qui mo-
dus est indifferenter se habere ad utrumque op-
positorum: Alio modo ut est adjuvata volunta-
te efficacissima, & sic determinationem habet
infallibilitatem, quæ non repugnat, sed maximè
consonat libertati. Circa quod

DOCET 1. Quod creatæ voluntati duplex
indifferentia convenientia, prima in ordine ad præ-
viam Dei motionem; quæ ad hoc, vel illud il-
lam determinet, & hæc nuncupatur indifferen-
tia passiva: In hac motione nihil agit voluntas.
Altera autem indifferentia convenientia voluntati
ex ejus activa facultate, quæ liberè seipsum ad
hanc, vel illam partem determinat, quæ est in-
differentia activa.

DOCET 2. Hanc ipsam indifferentiam po-
tentia esse duplē; quandam quæ opponi-
tur liberæ determinationi naturali, quæ deter-
minatur aliquid ad unum ex necessitate agen-
dum, ut ignis ad urendum. Altera indifferen-
tia est, quæ opponitur liberæ determinationi,
ac proinde negationem, seu privationem actus
importat, & convenit eo tempore voluntati,
quo non movetur à Deo efficaciter, adeoque
nec seipsum movet ad operandum. Et hæc po-
sterior indifferentia non attinet ad essentiam li-
bertatis: Si enim de ratione libertatis esset, con-
sequeretur esset, tunc non esse illam liberam, cum
ad volendum aliiquid seipsum determinat.

DOCET 3. Quamvis voluntas in priori in-
stanti naturæ determinetur à Deo; possit ta-
men seipsum in posteriori instanti determinare;
quia voluntas duplē habet indeterminationem,
alteram passivam in ordine ad Deum, al-
teram activam in ordine ad seipsum; & ideo re-
motâ primâ indeterminatione per divinæ vo-
luntatis influxum; remanet adhuc secunda,
quæ tollitur à voluntate, liberè seipsum ad ope-
randum applicante. *Hoc suppositum*

NON SATISFACIT 1. Quia videtur hæc
doctrina recedere à communī Thomistarum,
qui non tribuunt voluntati facultatem seipsum
determinandi, eaque propter invenient præ-
determinationem, docetque hæc responsio non
esse determinatam voluntatem ad unum, col-

L 4 latic-

R.P.
H. MŁOD
ianowski
Rom. Act Z:
D VI

latione auxilii efficacis, quod etiam idem Nos docemus. Docet non determinata voluntate ad unum, infallibiliter tamen sequi effectum, quod docemus & Nos. Docet ad receptionem auxilii determinari voluntatem à Deo, docemus idem & Nos, in quo ergo supererit controversia?

NON SATIS FACIT 2. Quia miscet aliqua quæ probari non possunt; Et ita probari non potest, dum ex eo indifferentiam auxilii arguit, quia recipitur in voluntate indifferentie ad agendum: Certè enim necessitans prædeterminatio posset etiam recipi in voluntate, neque tamen per hoc redderetur indifferens.

NON SATIS FACIT 3. Quia hac responsio videtur ad proposita à se consequenter non loqui; nam argumenta allata ab eodem patrarentur retorsionem, quic scilicet salvetur in Deo ratio causæ primæ: Ratio primi determinativi: &c.

Respondent 5. alii Thomistæ.

Quod necessitas, quam adfert prædeterminatio sit necessitas consequens duplice titulo; In primis ex Alvarez disp. 22. & 25. quia necessitas subsequens est, quæ consequitur voluntatem causæ primæ; sed hic titulus non convincit: Quia alias nunquam Deus posset facere necessitatem antecedentem; & est quidem hæc necessitas subsequentis, hoc est causa secundæ, sed non necessitas subsequens; alias titulus ponitur; quia necessitas antecedens est orta ex incompossibilitate alicujus principii cum altero extremo, quod est liberum, consequens autem oritur ex incompossibilitate actu inter se.

CONTRA. Tum quia ex hac Responsione sequitur etiam coactivam prædeterminationem silvare libertatem; quia hæc etiam est componibilis cum voluntate quæ est potentia libera. Quod si dicas non esse componibilem salva libertate; idem nos dicemus. Tum quia illa ipsa prædeterminatio ad consensum antecedenter ad positionem consensus, vel potest non ponere consensum, & sic receditur à Thomistis, instantiæque prædeterminationis; vel non potest non ponere, & sic antecedenter ad consensum jam habet necessitatem, non eritque necessitas consequens. Tum quia per multos possibile est conjungi simul assensum, & disensus; & tamen ex principiis intrinsecis non potest prædeterminationi ad assensum conjungi disensus. Universaliterque quod se habet per modum causæ, est suppositio antecedens.

CONTRA omnes has Responsiones tale potest formari Argumentum. Prædeterminatio, non est Prædeterminatio; Ergo Prædeterminatio non datur. Ant. probatur. Prædeterminatio non destruit indifferentiam voluntatis ad utrumlibet: Quia non destruit libertatem; quæ

definitivè est indifferentia; Prædeterminatio destruit indifferentiam voluntatis: Quia de essentia illius est determinare ad unam partem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Hoc Argumentum contra distinctiones adferri solitas restaurari sic potest. Prædeterminatio in sensu composito non destruit indifferentiam voluntatis: Quia in sensu composito non auferit libertatem; prædeterminatio in sensu composito destruit indifferentiam voluntatis: Quia ideo componitur, ut ad unam partem determinet. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Rursum, Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè non destruit indifferentiam voluntatis: Hoc ipso enim non determinaret ad modum agendi liberè. Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè, destruit indifferentiam voluntatis: Quia ita determinat ad modum agendi liberè, ut determinet ad modum non agendi liberè: Quia determinat ad modum non agendi indifferenter. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Denique, prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi judicium indifferenter proponens, non destruit indifferentiam voluntatis: Quia hæc indifferens propositio non destruit libertatem: Prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi judicium indifferentiam, destruit indifferentiam voluntatis: Quia dicitur, quod tota sit indifferentia in propositione objecti; libertas autem tenet se à parte voluntatis, adeoque & indifferentia ejusdem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Variae Instantiae contra idem principium.

Difficile est eas solvere, nisi attingantur aliquæ Instantiae etiam Theologicæ.

I. INSTANTIA est Alvarez. Revelatio actus liberi futuri essentialiter connectitur cum objecto revelato, illudque antecedit, & nihilominus per catholicam Theologiam, libertatem non destruit; Ergo nec prædeterminatio destruit.

RESPONDĒTUR. Negando conf. quia infallibilitas, adeoque determinatio ad id unum, quod revelatur, desumitur non præcisè ex ipsa ratione revelationis, sed desumitur ab eo, quod erat in potestate; nempe ex ipsa futuritione actus, quem ponere vel non ponere erat in potestate nostra: Non enim ideo res erit tanquam à priori; quia Deus revelat; sed ideo revelat, quia erit: Ut dicitur in materia de Scientia: Jam autem determinationem ad unum non desumit prædeterminatio ex ipsa futuritione actus: Non enim ideo est efficax prædeterminatio, quia est actus futurus, sed potius ideo est actus

actus futurus à priori, quia prædeterminatio est efficax.

2. INSTANTIA est, quam cum reliquis Thomis usurpat Joannes à S. Thoma q. 19. d. 5. a. 5. n. 1. Christus D. ut homo fuit prædeterminatus à Patre ad opera sibi præcepta, v. g. ad moriendum, & ad præcepta naturalia, idque exigit titulus ipse unionis hypostaticæ; & tamen liberè obedivit, & passus est. Si enim non liberè, qui virtuosè? Cur ergo etiam nostra libertas non poterit salvare polita consimili prædeterminatione?

RESPONDETUR. Christum D. per obseruantiam preceptorum naturalium non esse meritum, nec ad illa non servanda supposita unctione habuisse libertatem, sed meritum esse donum per electionem horum potius, quam illorum minus objectivè perfectorum actuum. Quod autem attinet ad præceptum moriendi, scilicet in nostris principiis salvatur per hoc liberè, quia illud præceptum non est formatum, nisi preconfusa libertate Christi D. per scientiam conditionalium, advertentem, quid esset voluntarius Christus D. agere, proposita sibi inifferenter Patris voluntate; viisque ejus determinatione v. g. ad moriendum, sequutam esse prædefinitionem mortis, & præceptum v. g. moriendi. Alii id salvant, quia poterat petere dispensationem, ne v. g. moreretur, quia non determinatus quoad tempus &c.

3. INSTANTIA itidem communis est. Confirmati in gratia non possunt peccare, estque in illius necessitate antecedens; & tamen liberè non peccant, liberè merentur, &c. ergo & prædetermination non destruet libertatem.

RESPONDETUR. Negando confirmationem in gratia esse necessitatem antecedentem, siquaque ex eo, quia confirmatio in gratia nihil aliud est, quam preparatio mediorum semper efficacium respectu impletionis preceptorum, vel non facienda omissionis graviter peccamine; quidquid sit tunc istius præparationis deinde aliqua Entitas positiva in anima, quasi obiectus illius, sive non; cum autem efficacia medium non sit quid antecedens natura sua efficax, sed communius Nostris docent, est dependens suppositione conditionata consensu, hinc & illa confirmatio, non erit simpliciter suppositio antecedens. Quod autem absolute loquendo confirmati in gratia peccare possint, innuit S. Paulus, qui cum ceteris Apostolis censetur esse confirmatus in gratia, inquietabat tamen; *Cogito corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte reprobis efficiar: Jam autem confirmatione in gratia, que sit noui præconsulto arbitrio libero confirmati, à Nostris negatur, posse dari, salva libertate.*

4. INSTANTIA. Electio unici medii ad aliquem finem consequendum est necessaria, & non potest non esse, ex suppositione intentionis intendentis finem; & tamē est libera: Imperium item antecedit actum imperatum; & tamen salvā libertate, quamvis ex suppositione imperii efficacis, non possit non esse actus imperatus; ergo & prædeterminatione, salvā dabatur libertate.

RESPONDETUR. Quia electio unici medii; imperium item efficax desumitur ex suppositione alicujus pendentis à nostra potestate, fit, ut antecedentia utriusque, sit, salva libertate: Sicut enim ex suppositione, quod aliquid velimus liberè, non possumus illud non velle; quia tamen hanc determinatio ipsammet determinationem voluntatis dicit, quae est in potestate determinantis; ideo illa necessitas stat cum libertate. Ex eodem principio electio unici medii, imperiumque efficax salvabit libertatem. Sunt qui negent in his libertatem.

5. INSTANTIA. Obsecratio, & obduratio est suppositio antecedens; & tamen salvat libertatem; ergo idem dicendum de prædeterminatione.

RESPONDETUR. Obsecratum, & obduratum etiam in sensu composito posse non peccare: Quia adhuc datur illi titulo divinae providentiae auxilium, cum quo posset resistere; licet in peccato non detur illi gratia efficax, cum qua de facto resistat; sitque in circumstantiis, in quibus moraliter illi difficillima redditur conversio ad Deum.

Præter instantias quas ex Thomistis attulimus, possemus adferre Instantiam ex nostris principiis. Impossibile est sine gratia ponere auctum impletivum præcepti, quia sit meritivus de condigno: Meritum enim de condigno supponit gratiam. Impossibile item est (saltem viribus naturæ) positâ gratia non ponere auctum impletivum præcepti, adeoque meritivum de condigno: hoc enim ipso expelleretur gratia; & tamen illud præceptum expletur liberè; ergo & consensus liberè ponetur cum prædeterminatione; quamvis non possit non pon.

RESPONDETUR. In primis disparitatem esse; quia liberum est homini ipsum illud principium auferre, quod est gratia; hinc ejus positio non adfert necessitatem; non est autem homini liberum auferre prædeterminationem ad consensum ante consensum. Deinde etiam dici potest, quod liberum quidem sit homini ponere impletionem præcepti, sed non est illi liberum supposita gratia, ne impletio illa libera, reddatur meritoria de condigno. Et hanc responsio suo modo negat Antecedens.

Duas alias instantias vide de gratia D 5. Q 3. D 2. P 2. sub finem.

Pun-

R. P.
H. MŁOD
i nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

Punctum Difficul- tatis 2.

*Proponuntur reliqua fundamenta contra
Prædeterminationem.*

*Secundum fundamentum contra prædetermi-
nationem est, quod non sit necessaria,
id sic*

Proponi potest. Si prædeterminatio physica esset necessaria, esset necessaria vel ad tollendam indifferentiam, quam habet libera voluntas ad agendum, aut non agendum, vel esset necessaria ad salvandam concursum causæ primæ; ad nihil horum est necessaria; Ergo. Minor prob. Causa indifferens ex dominio actionis sine ulla physica prædeterminatione, bene seipsum determinare potest: Quod ipsum prob. quia ut causa indifferens ex dominio actionis determinetur ab aliquo à se distincto, neque depositit ex ratione causæ ut sic indifferens, neq; ex ratione causæ indifferens creatæ; non ex ratione causæ indifferens ut sic, aliis Deus qui concipitur esse indifferens ad aliquid agendum, vel non agendum, determinari a seipso non posset; sed indigeret aliquo superaddito quod Chimæricum est: Non etiam ex ratione causæ creatæ indifferens; quia non implicat contradictionem, ut causa creata determinet seipsum præhabito concursu, auxilio Dei indifferens, ad utramq; partem, modo infra explicando. Non etiam physica prædeterminatio est necessaria ad salvandam rationem causæ primæ, quia sine ulla physica prædeterminatione sufficienter Deus intelligitur esse causæ prima, idque ex eo, quia Deus est causa à nulla alia causata, & reliquias, causans seu producens. Deinde si queratur, quare hoc sit productum, semper ultimò productio resolutetur in Deum. Si enim queratur, quare hoc sit productum? Respondebitur, quia est posita actio ejus productiva; queretur ulterius, a quo prodit actio? Dices, ab agente; hoc ipsum agens à quo? Ab alio agente &c. & tum tandem devinire est ad Deum, qui ulterius causam non habet. Et sicut, inquit Oviedo, prima principia illa vocamus, in qua reliqua resolvuntur, & ipsa in nullum aliud, ita hoc erit causa prima, in quam reliquæ omnes causæ resolvuntur. Deinde concursus causæ primæ de genere suo, est prior prioritate Logica præ concursu causæ secundæ; Vera enim est hæc consequentia. Causa secunda agit, ergo agit causæ prima; Falsa autem hæc est, agit causa prima, ergo agit causa secunda. Denique cum Deus non sit causa subordinata; nam si velit absolute, potest cogere ut hoc non nisi agat creatura; jam autem voluntas creata non potest cogere Deum, utiliam volitionem producat; Quæ omnia bene in Physicis trutinat Oviedo.

CONFIRMATUR 1. Quia si ad salvandam conditionem causæ primæ, esset necesse priùs naturā agere causam primam consensum nostrum, quam agat eudem causa secunda, vel illi priùs naturā responderet effectus, priusquam causæ secundæ, vel non responderet: Si non responderet, ergo neque agit priùs naturā: quia impossibile est esse actionem, & non respondere ei effectum, consequenter impossibile etiam erit causam primam priùs naturā agere, & non respondere ei priùs naturā effectum. Quod si priùs naturā responderet effectus causæ primæ, quam respondeat causæ secundæ, in illo posteriori naturæ, jam inveniret causatum effectum, adeoque jam non haberet quod causaret: Finge enim duas causas totales, vel partes alicujus effectus, si priùs naturā, una causat quam alia, quid in posteriori naturæ relinqueret causandum alteri? ad eum modum, quo si priùs tempore causaret effectum, nihil posterius tempore relinqueret alteri causæ causandum. Idem sic aliter proponitur. Prout priùs naturā responderet effectus causæ primæ, quam causæ secundæ, quæ secundum prius illud naturæ, vel influit in illum effectum voluntas creata, vel non influit? Si influit, ergo immerito dixisti, priùs naturā influere causam primam, præ secundam; Sinon influit, ergo pro illo priori solū se passivè habet ad actum illum voluntas, proque illo priori ille actus, non erit actus creaturæ; consequenter nunquam Deus concurret cum creatura; quia pro illo priori naturæ, qto antecedit concursum creaturæ, non concurret cum creatura, concurrende enim est utrumque agere, cùm ergo pro illo priori naturæ non agat creatura, non concurret cum illa Deus pro illo priori. Non etiam in posteriori naturæ concurret, quia tu salvas rationem causæ primæ per antecedentiam concursus; cùm ergo etiam pro posteriori naturæ concurrat causa prima, etiam pro posteriori naturæ, debes salvare concursus divini antecedentiam, quem, ut sic, explices per antecedentiam.

CONFIRMATUR 2. Tum quia per oppositos prædeterminatione concurrit Deus tanquam concursu antecedenti, concurrende autem concursu antecedenti est impossibile rigorosè loquendo quod ipsum prob. Concurrere, dum aliud non currit, concausare, dum altius non causat, est impossibile: hoc enim est tantum currere & causare, non vero concurrende & concausare: Sed concurrende concursu antecedenti, est causare dum aliud non causat; ergo concurrende concursu antecedenti, est impossibile. Minor immediata prob. Si concurrende concursu antecedenti, non esset concurrende dum aliud non causat; & esset iste concursus antecedens, & non esset, esset ut supponitur; non esset autem, quia ille concursus non antecedit, cum quo simul est aliis: Tum quia

quia ex via causa primæ oritur solum concursus primus; non vero concursus prior, non est autem idem esse concursum primum, & priorem; quia aliud est esse primum, aliud priorem rigore loquendo: Prior enim dicit antecedentiam alii, nec idem respectu ejusdem, ad invicem, potest habere rationem prioris; & tamen aliqua possunt habere rationem æque primorum; ut duo initia duarum parallelarum æqualium, que sunt æque prima. Tum quia ut docet Lessius de gratia cap. 4. posset concedi Deum influere prius in effectum, hoc est influxu magis universalis: Influxus enim causa primæ primò tendit ad effectum S. Thom. in 2. dist. 91. a. 4. Esse autem est universalissimus effectus. Quod si concedatur Deo influxus magis universalis, hoc ipso in eo salvabitur ratio causæ primæ, quia universaliora, sunt priora.

CONFIRMATUR 3. Sine illo salvatur causa prima, quo impossibili etiam reddito, manet causa prima in esse causa primæ; sed impossibili prædeterminatione, impossibili quoque concurso, qui antecedit naturam, concursum causæ secundæ, adhuc manebit conceptus causæ primæ; quod ipsum prob. Posito quod Deus exercita à nulla alia causata, & causans reliquias illarumque operationes, non esset creatura; ergo esset causa prima, quia illud, quod est causa, & non est causa creata, est causa prima. Et sicut dicitur materia subiectum primum, quia sicut in nullo alio subiectatur, & reliqua subiectantur in eadem; ita verè est causa prima, quod est causa à nemine causata, reliquias causas, hoc est illarum Entitates ponens, potentia agendi, & similia.

Tertium fundamentum est ex absurdis, quorum aliqua hic tanguntur.

PRIMUM ABSURDUM est. Quando Petrus exercet aliquam actionem liberam, & alii illam non exercent, quare, vel possunt illam exercere, vel non? Si possunt; ergo illam exercent; cum tamen supponantur non exercentes: Quod ipsum prob. non possunt illam exercere linea physica prædeterminatione; ergo si illam possunt exercere, habent physicam prædeterminationem; sed si habent physicam prædeterminationem, exercent actionem: Nam physica prædeterminatione positâ non potest confirmari, ergo illam exercent cum non exercent. Si autem Petro exercente aliquam actionem liberam, alii illam non exercent, sequitur non exercentibus cum non exercent actionem, impossibile esse actionem; quod solum sic infertur. Impossibile est, ut qui non haberet ad aliquid physicam prædeterminationem, illud nihilominus exerceat, quia impossibile est sine potentia prodire in actum, & sine actu primo habere secundum, physica autem prædeterminatione habet se tanquam actus pri-

mus: Sed qui non exercent eundem actum, quem exercet Petrus, non habent ad illum physicam prædeterminationem; non enim possent supponi carere actione; ergo qui illum non exercent actum, quem exercet Petrus, impossibile erit illis, ut eum exerceant. Qui medius terminus si transferatur ad materias Theologicas ostenderet, à prædeterminantibus tolligratiam sufficientem, nec odientibus Deum, posse id imputari ad culpam.

RESPONDEBIS. Quod exerceente unum actum Petro, alii qui illum non exerceant, possint, non quidem proximè, sed tamen remote, nisi aliquid aliud apponatur illum exercere.

CONTRA. Tum quia posse remotè, est simpliciter hinc & nunc non posse, sicut remotè me posse volare, est simpliciter hinc & nunc non posse me volare. Tum quia tunc solum remotè posse agere fundat rationem causæ remotæ, quando omnia comprincipia agendi habentur, quantum ex illis sed defunct conditions aliqua, ut applicatio, & indistincta &c. vel aliquid per modum circumstantie requisitum; prædeterminatione autem habet se per modum principii. Tum quia non minus est necessaria ad agendum prædeterminatione potentia, quam ipsa potentia activa, immo per oppositos magis necessaria: Sed si non haberetur potentia agendi, non diceretur posse remotè agere, ita nec potest dici posse remotè agere, desitutus prædeterminatione.

SEUNDUM ABSURDUM est. Quia ipsa prædeterminatione indigeret prædeterminari. Id ita probat Lessius c. 3. de gratia efficaci: Omnis causa creata debet determinari ad actionem à prima causa, cur enim quedam determinantur, quedam non? Physica prædeterminatione est causa; Ergo. Quod si semel concedatur prædeterminatione ab alia prædeterminari, dabatur processus in infinitum. Neque dicas prædeterminationem, quia formaliter prædeterminatione est, non indigere aliâ: Certè enim si hoc dicas falsa erit hæc causalis, id est prædeterminari debemus, quia sumus causæ secundæ.

TERTIUM ABSURDUM est. Ponamus, non ponis prædeterminationem physicam, sed solum non nisi concursum Dei: Quia enim in hoc implicantia? Qui concursus est concedendus contradicetus ab ipsa prædeterminatione, necessario tunc fieret operatio, alias illic non esset concursus; & tamen, ut supponitur, prædeterminatione non est; ergo illa prædeterminatione est inutilis & superflua. Promovendo hoc absurdum, figuratur imaginatio in principiis eorum, quia ad causas necessarias, non requirunt prædeterminationem, sed solum concursum divinum; sicut ergo tunc inutilis est prædeterminatione, salvaturq; ratio causæ primæ, sola ratione concurrenti independenter à prædeterminatione; sic & in praesenti.

QUAR-

R. P.
H. MŁOD
nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

QUARTUM ABSURDUM proponit Lessius. Ista prædeterminatio præcipue respectu causarum necessiarum, si causa secunda agat in multa subjecta, vel est una, vel multiplex? Si una; contra est, quia illa generalis prædeterminatio, non magis determinat solem ad calefacendum A, quam B, quod tamen actuali determinationi repugnat, quâ causa ad effectus individuos determinari debet. Si autem sit multiplex, innumerabiles erunt v.g. in sole, & singulis ferè momentis mutabuntur, eritque in nostra potestate solem alterare, applicando diversa corpora in quæ agat.

QUINTUM ABSURDUM. Quia prædeterminatio est non absimilis fato, & sic qui furantur, dicere possent, se non posse non furari, eò quod prædeterminati sint ad furandum.

DIFFICULTAS II.

De Fundamentis Prædeterminantium.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Proponitur primum Fundamentum, petitum ex ratione cause prima.

OBJICIUNT 1. Deus est causa prima, ergo prius agit, quam causa secunda; ergo non tantum debet concurrere cum causa secunda concursu simultaneo, sed & antecedenti; ergo & prædeterminare.

RESPONDE TUR. Neg. omnes illationes factas: dictum enim est, quod ratio causæ primæ, non requirat prius agere, sed tantum ita agere, ut neque in effœctu, neque in operari dependeat ab illo, cætera autem ab illa dependeant.

INSTAT 1. Alvarez. Causa secunda habet esse ab alio; ergo & operari.

RESPONDE TUR. Etiam per Nos causa secunda habet operari ab alio, duplice ex capite, quia & potentiam agendi habet ab alio, & quia sola sine concursu Dei, operationem non ponit; sed non habet operari eo modo à Deo, quo haber ipsum esse; quia respectu sui esse merè se passivè & acceptivè habet; respectu autem operari, non se habet merè passivè, sed effectivè, & per concursum.

INSTAT 2. Idem. Causæ creatæ sunt instrumenta; Ergo prædeterminantur à Deo. Ant. Prob. ex S. Thoma, quia causa creata, non potest esse principalis causa; quia esse, est actus universalissimus, in quem tantum Deus, ut causa principalis influere potest. Conseq. autem prob. quia de ratione instrumenti est, agere ut motum à principali, adeoque prædeterminat.

RESPONDE TUR 1. Neg. Ant. mens autem

S. Thom. explicatur. Esse dupliciter spectari potest, vel secundum rationem suam communem; & sic causa creata, respectu illius esse, in tota latitudine sumpti, non potest esse causa principalis; multa enim sunt, ad quæ producenda, se extendere creatura, non potest. Rursus Esse potest spectari contractum & determinatum; & sic causa secunda, ponere potest ejusmodi esse, tanquam causa principalis, sive que homogeneat hominem, leo leonem.

RESPONDE TUR 2. Neg. Conf. probatio ejus satisficeri in primis potest dicendo, quod de ratione instrumenti conjuncti, sit, non ageare nisi motum, non tamen de ratione instrumenti separati. Aliâ via eidem probationi consequentiae satisficeri potest, ostendendo, quomo do causa prima moveat secundam, scilicet collatione comprincipii, sive elevativi potentiarum, sive per immisionem cogitationum, quas Aristoteles dicebat immitti, à bona fortuna.

INSTAT 3. Alvelda apud Oviedo. Operatio causæ secundæ, ut est à causa secunda, est formaliter à Deo; est enim quid creatum. Ergo Deus non concurrit solùm per concursum simultaneum, sed per antecedentem, quia per concursum simultaneum, effectus quatenus formaliter dependet à causa, non dependet à Deo proxime, sed tantum remotè, quatenus scilicet pendet à causa secunda, quæ ipsa postea pendet à Deo.

RESPONDE TUR. Neg. Conf. Adprob. dicitur in re ipsa per idem pendere actionem à Deo, & à creatura; quia illa dependentia, est ipsam rei entitas, quæ & respectu Dei, & respectu creaturæ eadem est, ex modo nostro tamen concipiendi per aliud dependet à Deo, per aliud à creatura, ratione diversorum connotatorum, consequenter non dependet à Deo, illa actio tantum ex eo, quod dependet à creatura, quæ ipsa dependet à Deo; sed etiam dependet in nostris principiis ab ipso Deo influenter in illam actionem; licet aliud connotatum habeat, in quantum dependet à Deo, aliud in quantum dependet à creatura, sive v.g. in quantum formaliter est via Athenas Thebis, non est via Thebas, ratione diversi connotati; & tamen non inde sequitur per aliquid aliud, illam viam, esse Thebas; ita nec sequetur effectum, aut actionem per aliquid aliud esse dependentem à Deo; quamvis ex modo nostro concipiendia sit dependentia à Deo, alia à creatura, alia inquam dependentia ratione connotatorum; sicut aliud est connotatum Athenæ, aliud Thebæ. Colliges hinc, nec à nobis doceri, nec ex nostris principiis sequi, quod effectus vel actio nostra in tantum nonnulli pendent à Deo, in quantum pendent causa secunda à Deo; cùm & ipsi illi effectus & actio, pendent à Deo.

INSTA-

Disputatio V.

133

INSTABIS 4. Deus est prima causa liberi arbitrii, & effectuum liberorum; ita ut liberum arbitrium sit illi subordinatum; hic autem ordinatio alter salvari non potest, nisi dicatur, Deum prius natura causare consensum.

RESPONDEatur. Ut salvetur hæc subordinationis, sufficere quod creatura vim agendi acquirat à Deo multoque magis ratione v. g. compunctionum elevantium potentiam liberam, vel ratione cogitationum, quas appellat Aristoteles a bona fortunā, quæ etiam complement potentiā in agendo. Hinc concedi potest Deo principia agenti, stans in collatione dictorum comprincipiorum profecta à Deo, licet adhuc illa comprincipia sint indifferentia; consequenter non recurring ad hoc, quod Deus prius natura causet effectum.

INSTABIS denique cum Alvarez, si voluntas operaretur sine prævia motione, hoc ipso est primum agens: illud enim est primum agens, quod operatur independenter ab alio, & in prævia motione.

RESPONDEatur ex jam dictis. Negando quod voluntas nostra independenter à Deo agit, quo accipit esse, vim, comprincipia agentia promoveturque per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Quæ omnia appella si vis præviā motionem. Rursus à negatione partis essentialis, valet consequentia ad negationem compotiti, cum ergo essentialiter ratio causa primæ sit, & independentiæ entitatis, & negatione præmotionis, cum primum negetur de creatura, hoc ipso negatur esse illam primum agens. Addo, hanc propositionem primum agens est, quod operatur independenter ab alio, & sine præviā motione, si sumatur in rigore, regi debet: est enim similis huic; Homo est animal rationale implumæ, bipes, quæ propositio agorof loquendo, negari debet; nam in suppositione materiali sensus illius est esse de definitione hominis, esse rationalem, & esse bipedem; cum tamen ratio bipedis etiam iis, quæ non sunt homo, convenire possit: Cū autem hoc quod est agere sine præviā motione prædeterminante convenient etiam iis, quæ non sunt Deus, v. g. causis necessariis, ideo negari debet dicta propositio, cum contineat etiam definitionem primum agentis.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum Fundamentum, petitum ex indifferentia voluntatis indigentis determinari. Hinc

Objetunt 2. Causa indifferentis non potest determinatum causare effectum, causa libera est causa indifferentis. Ergo.

RESPONDEatur. Neg. absolutè Majorem quæ probat, ut profertur, etiam Deum cùm liber, indifferentis, & non necessitatus sit ad agendum, non posse, determinatum producere effectum. Vera ergo solum est, quod causa indifferentes ex defectu non possint determinatum producere effectum, & ita æquilibrium indifferentis ad motum hujus, vel illius, non potest producere motum non nisi hujus; sed falsa est de causis indifferentibus, propter dominium actionis.

INSTABIS 1. Causa secunda vel determinatur à Deo, vel seipsum determinat ut agat. Si determinatur à Deo, ergo datur physica prædeterminatio; si seipsum determinat, ergo non Deus determinat seipsum ad agendum cum causa libera, sed creatura determinat Deum; Ergo ulterius Deus non est primum liberum, aut saltem non solum est primum liberum.

RESPONDEatur. Causam secundam libram seipsum determinare, sed Deo ad illam ipsum determinationem concurrente. Ad primum illatum dici potest, Deum determinare seipsum determinatione ad intrâ, quia scilicet liberè se determinavit, ad salvandam libertatem creaturæ, de præbendo contemperato libertati illius concursu, cùm potuerit non salvare illam libertatem, quæ determinatio est ad intrâ, & à nulla creatura causari potest; Determinat item seipsum Deus ad danda comprincipia necessaria, ad dandas cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Sed ad extrâ creatura determinat concursum Dei ad hanc potius partem, quam ad illam, hoc ipsum Deo volente, & ad hanc determinationem concurrente. Nec ulterius inde sequitur, Deum non esse solum primum liberum: quia de ratione primi libori est, non supponere ad suâ libertatem, actum alterius à se voluntatis, quæ determinet illam libertatem; hoc ipso enim illud primum liberum non esset primum liberum: quia supponeret ante se alius libertatem servantem suam libertatem. Tale autem decretum supponit libertas creata, decerneris, indeminem servare libertatem creatam; & quia liberum quod est Deus non præsupponit arte se determinationem suæ libertatis, quæ scilicet determinet Deum ad salvandam indeminem libertatem humanam. Determinat item Deus, seipsum, ad danda comprincipia vel cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; ideo adhuc Deus, est primum liberum, etiam comparatè ad creatam liberam actionem.

Dici etiam posset, creaturam determinari à Deo, determinatione quæ creatura seipsum determinat; sicut potest dici, Deum facere partem album albedine, quæ illum dealbat, præcipue quia hanc determinationem quæ seipsum determinat libertas non producit sola, sed cum concursu Divino, determinat item selectione hujus potius auxiliu quam illius.

M

Ex

R. P.
H. MŁOD
nowski
Rom. Act. Z:
D. VI

Ex hoc COLLIGES in ordine ad actus bonos, duplarem determinationem Nos in Deo admittere, in primis quae se determinet ad contemplandum ita suum concursum, ut non officiat libertati, adeoque indifferenter concurrendi, quae determinatio etiam respectu concursus ad actiones peccaminosas, materialiter acceptas, concedi potest. Deinde alia determinatio ad eosdem actus admittitur a Nobis, quae vocatur praedefinitio actuum bonorum, de qua infra. Quod si nolles illam admissam, recurrere posses ad jam dicta, nempe quod se determinet Deus determinatione, quae se determinat creatura, & selectione hujus potius auxilii, quam illius. Et sicut decretum Dei liberum de futuritione mundi, quamvis sit causa mundi, nihilominus sufficenter determinatur illa futuritione ad volitionem mundi, sic & in praesenti.

INSTABIS 2. Si Deus non determinat voluntatem, sed committit voluntati applicationem sui concursus, Deus cooperaretur voluntati creatae caco modo ineficiens quid esset faciendum a creatura, quo ad usque faciat.

RESPONDETUR. Ne Deus caco modo faciat dirigeret a scientia conditionalium antecedente positionem effectus in statu absoluto; in collatione autem concursus pro statu conditionato, dirigeret scientia necessaria noscente vim operandi in illo conditione exhibendo concursu. Nec ita committit voluntati applicationem sui concursus, quin ad ipsam illam applicationem concurrat.

INSTABIS 3. Deus est vere Dominus nostrae voluntatis; Ergo potest illa uti, quando, & quomodo vult; Ergo utitur illa, & applicat illam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Conc. totum; Poterit autem Deus non prædeterminando uti creaturam, quando, & quomodo voluerit, conferendo vires, & auxilia efficacia, illaque feligendo; quod explicatur alibi.

INSTABIS 4. Si non datur prædeterminatione, Deus erit causa subordinata creaturæ; quia causa subordinata est, quae in agendo dependet ab aliis; Sed Deus in operari dependet a causa secundâ, cum ad nutum illius operetur, vel non operetur; Ergo

RESPONDETUR. Cum Nos admittamus subordinationem ex multiplici capite creaturæ ad Deum, argumentum hoc pro nobis erit; Subordinationem autem hanc, ex hoc principio ostendimus soli competere creaturæ; quia subordinationis dicit dependentiam virtutis agendi, accipiendo & mendicando vim agendi, cum plena absolutæ impeditio, potestate, si nollet aliud principium agere; quod utrumque competit creaturæ, quae & esse, & vim agendi accipit a Deo; a quo in agendo posset impediti. Non stat autem hæc subordinatio in eo, quod unum sine alio non possit; nam in quo-

rumcunque principiis, verum est, Deum non posse sine potentia vitali producere auctum vitalem; & tamen Deus, non est nobis subordinatus in agendo vitaliter: Forma item non potest se sola constituere compositum, sine materia; & tamen non dicitur subordinari materiam.

INSTABIS 5. Multa sunt indifferentia, quæ indigent ab alio determinari; Ergo idem dicendum de voluntate.

RESPONSUM jam est. Indifferentiam ex defectu debere aliunde determinari; & ita indifference ad habendum, vel non habendum auxilium, debet aliunde determinari, a Deo conferente auxilium; sed indifference ex dominio actionis, quod stat, in posse agere vel non agere, positis praerequisitis, debet non aliunde determinari; sed ab ipsa libertate.

Sed quid fiet in casu quem proponit Vives d. ro. n. 40. Voluntas ad illud potest habere determinationem conditionatam, ad quod habere potest determinationem absolutam in tempore positâ conditione: atqui si per impossibile ponatur simul in duplice ordine ex oppositis, in quorum uno prævideatur consensu, dissensu in altero, non potest habere determinationem absolutam ad unam partem, quam non habeat etiam ad aliam; Ergo si ab æternâ consideretur potens poni, aut sub conditione, quod ponetur in utroque ordine ex oppositis, non potest habere determinationem conditionatam ad unam partem.

RESPONDET Borrull. Si in tempore ponetur per impossibile in duplice ordine, consentiret & dissentiret; sed est impossibile, ut in duplice ordine ponatur, cuius ipsius ratio hæc adferri potest: Quia status absolutus est non nisi unius ordinis, unius suppositionis, &c. secus status conditionatus, qui variatur secundum varietatem conditionum, aut saltum varietatem ordinum, quam admittere potest: cum iste status non exigat determinationem ordinis.

Punctum Difficultatis 3.

Tertium Fundamentum est, ex actualitate actionis. Hinc

OBJICIUNT 3. Actio habet actualitatem, sine admixione potentialitatis; Ergo a voluntate, quae habet mixturam potentialitatis, proficisci non potest; Ergo debet prædeterminari; quia prædeterminatione haberet actualitatem.

RESPONDETUR. Pluribus titulis non concludere argumentum. In primis, ipsa prædeterminatione in principiis Thomistarum, habet se per modum actus primi; est enim principium productivum actionis liberae; Ergo jam non habet actualitatem æque perfectam, ac ipsa actio,

actio, & si esse principium productivum actionis libertas, non obest prædeterminationi, ut producatur actionem, nec officiet ipsi potentia, cum prærequisitis agendi accepta. Rursus addita prædeterminatione rationem potentiae non auferit a voluntate, quæ supponitur concurrere ad actionem liberam etiam per Thomistas; Ergo apparet, quod possit actio proficisci à principio habente admixtionem potentialitatis. Deinde de potentialitate, quam negat actio duplicum possumus imaginari.

1. Potentialitatem, quæ opponitur actu Metaphysico seu existentiae, negatio hujus potentialitatis utrique convenit, & voluntati, & actioni, extra causas positis.
2. Potentialitatem physicam, quæ consistit in hoc, esse principium, esse causam, determinatum existentia, &c. Hæc negatio potentialitatis, non arguit perfectionem in actione, alias actione perfectior esset actualitas, quam Deus, quia etiam Deo tribuitur ratio causæ, ratio potentis producere, &c. Et sicut ratio potentiae producere, ratio item causæ &c. in Deo non arguit imperfectionem; sic etiam ratio potentiae in voluntate, non arguit imperfectionem, præcius cum identificetur actu Metaphysico ejusdem. Excellentia autem potentiae præ actu, inde communiter statuitur, quia illud perfectius est, à quo aliud dependet, accipit existentiam, indigeret eodem. Directè dici posset, non esse tantam actualitatem formalem actionis, ac voluntatis, esse tamen tantam effectivæ, quia scilicet est in illa vis ponendæ ipsiusmet ille actionis, quod sequitur ex titulo principii, & potentiae ad agendum.

Quatum Fundamentum est ex iis, quæ ad fert Nazarius, qui

*O*BJICIT I. A. q. 22. a. 4. §. Ostenditur præ definitio. Ad illa omnia se extendit Divina voluntatis, & Providentiae decretum, sive prædefinitio: ad quæ se extendit Divina causalitas & efficientia; quia actio Dei, quæ operatur in creaturis, eterna est, & effectus ex ea, & equum in tempore, secundum imperium voluntatis, & ordinem sapientiae Divinæ. Sed causalitas Dei extendit ad omnes actus liberos; Ergo se extendet & imperium. Hoc vero imperium nihil aliud est, quam efficax prædefinitio, aut plamer actio ut ordinata, & prædefinita, ut docet S. Thom. q. 25. a. 3. ad 1. ubi dicit, *esse non posse, quod Deus aliquid faciat, quod non preficerit, ne præordinavit se facturum; idèo enim Deus aliquid facit, quia vult.* Hoc ipsum sic alter proponunt. Providentia est ratio ordinis rerum in finem, quæ perfecta non esset, si Deus non prædefiniret omnes & singulos actus. Et sicut Dux exercitus, si posset prædefinire omnia & singula, quæ fieri possunt in exercitu, haberet perfectiore rationem ordinis rerum ad finem invenitum; Ergo hæc, non debet Deo denegari.

R E S P O N D E T U R. Per Nos concedi prædefinitionem actuum bonorum liberorum; sed non est necesse admittere prædeterminationes Thomisticas. In principiis negantur prædefinitions dici potest. Licet ad ea, ad quæ se extendit potentia Divina, ad illa etiam se extendat voluntas; extendit tamen modo rebus proportionato, qui stat, ut probatum est, in indifferentia concursus. Ex alio etiam capite ad quæ se extendit Omnipotentia, ad illa etiam se extendit voluntas: quia cum possit non facere, fecit Deus decretum, de salvanda libertate creaturarum, adeoque de concurrendo indifferenter: habet item voluntatem dandi prærequisita, & comprincipia; immittendi cogitationes primas, & secundum suum liberum decretum, habet selectionem comprincipiorum. Salvatur autem in nostris principiis perfectissimus ordo in ordine ad finem intentum; quia pro una parte salvando libertatem decernit exhibitionem indifferentis concursus, & salvando ex alia parte suam efficaciam confert auxilium, quod ex suppositione consequenti quod sit operaturum, non potest non esse operaturum. Et sicut Dux exercitus, qui vellet suum edictum non esse adactivum, non deberet dicere: Hoc facias absolutè, sed facias si velis; ita etiam Deus cum decreverit indemnem servare nostram libertatem, non debet actiones absolutè, & nullâ factâ suppositione, quæ pendeat à nostrâ voluntate determinare; præcipue cum possit selectione auxili facere, ut hoc velis.

I N S T A T. Prædefinition quæ à Nobis conceditur, pendet ex humanâ voluntate, igitur est imperfecta; nam si Deus prædefiniret ut Petrus sedeat, si ipse voluerit, non habebit efficaciam respectus lessionis Petri, igitur non continebitur sub providentiâ Dei.

R E S P O N D E T U R. Neg. illam providentiam fore imperfectam; perfectum enim illud est, cui nihil deest eorum, quæ illi debentur, rati autem modo volendi Divino, nihil deest debiti; debiti inquam in ordine, ad servandam libertatem Creaturæ. Et sicut est perfectus homo, quamvis non habeat fortitudinem Leonis, eo quod hæc non sit illi debita; sic est perfecta illa providentia, quamvis non habeat efficaciam antecedentem prædeterminationis, eo quod hæc sit contra debitum libertatis, quam vult Deus servare in creatura; præcipue vero, quia seclusa antecedentiâ, tam efficax est prædefinition, quam prædeterminatione; tam enim impossibile est, ut prædeterminatus ad sedendum non sedeat, atque impossibile, ut supposito quod sedeat non sedeat. Deinde selectione comprincipii, merè est in manu Dei, ratione cujus, facit Deus, ut non tantum faciat homo si velit, sed & ut velit.

R. P.
H. MŁOD
TOWSKI
Tom. I. et Z:
D. VI

A D D O. Objicientem non recte imaginari naturam prædefinitionum, quas admittimus; non enim ita procedit, sedeat si voluerit, sed quia ipse voluit sedere, volo etiam & decerno pro mea parte ut sedeat. Deinde prædefinition illa non pendet ab homine eliciti: Deus enim prædefinit solus eliciti: sed pendet ab homine, una cum Deo, ponente objectum prærequisitum, ad prædefinitionem, habetque efficaciam respectu fissionis, eligendo comprincipia, cum quibus posset non sedere, infallibiliter tamen est sessurus, in quo nulla imperfectio ostendi potest.

Objicit 2. §. Prædefinitionem actuum liberorum. Prædefinition actuum liberorum per Nos conceditur, & illa non præexigit scientiam conditionatam. Ergo datur prædeterminatione Thomistica nonnisi. Secunda pars Ant. prob. Si prædefinition necessariò exigit scientiam conditionatam, sequitur non posse Deum quandocumque voluerit facere cum homine, quod voluerit; quia seclusa prædeterminatione, & posito quo cumque alio concursu efficaci, poterit etiam in sensu composito resistere creatura, sed erit necesse, multo tempore hominis consensum præstolari, & interdum omnipotenti intentionem frustrari, præcipue cum per Nos, semper maneat indifferens voluntas, etiam in sensu composito cum auxilio oblato.

Respondeatur. Negando secundum in partem Ant. cum sua probatione; nam imprimis multum videtur probare: probat enim contra intentum Tridentini, decernentis auxilio (indubie efficaci) resisti posse. Item immerit supponit, quod Nos admittamus efficaciam nonnisi moralem, cum admittamus efficaciam ex suppositione, quod sit creatura actura; quæ efficacia non est moralis, licet trahens circumstantias moralitatum. Independenter à principiis his, non concludit argumentum, quia per Nos quando voluerit Deus poterit facere, ut agat creatura, quod ipse voluerit, non quidem prædeterminando, sed eligendo comprincipia, quæ ex suppositione quod sunt operatura, non sunt non operatura: & talia conferuntur, consequenter nunquam frustratur suo effectu voluntas Divina. Per Nos autem gratia efficaci secundum id, quod dicit in recto resisti potest, non vero secundum id quod dicit in obliquo, seu ex suppositione, quod ei non resistatur. Unde signanter additur positis selectis viribus, & quæ prævidentur sortitura eventum, poterit quidem in sensu composito non fieri actio, de facto tamen semper fiet, quæ selectio mere est in manu Dei.

Instat 2. Sequitur non habere Detin perfectam, de actibus hominis, scientia certitudinem, sed esse de iis nonnisi moraliter certum; nam ea moraliter sciuntur ex Arist. quæ plerumque eveniunt, cum possint non evenire,

quod ne Deo affingatur, ponenda erit præterminatio.

Respondeatur. Cum certitudo Divinæ scientiae, nitatur suppositione effectus liberi conditionati, sicut illa ipsa suppositione posita, sui suppositio non habet certitudinem moralem, sed metaphysicam; tam enim necesse est sedentem sedere, quam hominem esse hominem; cum illa suppositione nitatur scientia conditionata, non habebit solam certitudinem moralem. Et certe cum prædestinatione non tantum moraliter effectum sit habitura infallibiliter, sed etiam infallibilitate plusquam morali, debent etiam media illi proportionari, adeoque auxilia, quæ sunt hoc medium, debent habere infallibilitatem plusquam moralem, nosque concedimus hanc infallibilitatem plus, quam moralem; positoque selecto comprincipio, non ut plurimum, sed infallibilitate metaphysica sequitur eventus.

Instat 2. Ex vi nostrorum principiorum sequitur, non posse Deum, quod voluerit facere, siquidem determinatio ad consensum, est quædam Entitas, quam tamen in Nostra sententia sola voluntas efficit; hæc autem sunt absurdæ, &c.

Responsum jam est, posse Deum quod voluerit, facere cum nostra voluntate, non quidem illam prædeterminando, sed eligendo comprincipia, quæ videntur eventum habitura. Illud autem quod adfert, non posse Deum omne possibile per Nos producere, falso supponit, quasi non admittamus illam ipsam determinationem, si sit in ordine supernaturali non produci ex viribus gratia; si autem sit in ordine naturali, producitur cum concurso Divino.

Instat 3. Fundamentum in ante propositionem sic urgendo. Aequalis causa in patiente æqualiter disposito, æqualem producit effectum, si naturaliter, vel quasi naturaliter agat; Si autem non ponatur prædeterminatione, agens & non agens, erunt æquales; Ergo uterque debet non agere, vel uterque agere.

Respondeatur. Assumptam propositionem esse veram de causis necessariis, non liberas; quarum in hoc est disparitas, quia causæ necessariae, si sunt æquales, cum non habeant dominium effectus, hoc ipso non habent principium, ut hæc potius pars sequatur; quod principium, quia habent causæ liberae, etiam principio in entitate æquale posito, poterit se una determinare, non determinante altera. Habet etiam aliquid consentiens plus præ non consentiente, adeoque est in æqualis per excessum, eo quod principium illud à parte Dei oblatum in ratione beneficij sit majus, quamvis non sit majus in ratione Entis; in ratione inquam beneficij, eò quod felicit Deus principium habiturum effectum, præ principio, quod providetur non habiturum effectum. Unde etiam

Disputatio V.

137

etiam per nos aliqua conceditur inæqualitas, quia operans habet selectum auxilium, quod non habet non operans.

OBJICIT 3. Urgendo fundamenta alia prajecta. Causa prima influit non tantum in operationes, & effectus causarum secundarum; sed etiam in ipsis causas, eas promovendo, & ad operationem applicando, quod non sit nisi per prædeterminationem.

RESPONDE TUR. Ut promoveat Deus causas secundas, sufficit, quod tam in ordine naturæ quam supernaturali causet illuminationes, & affectiones, quibus applicatur voluntas ad agendum, & per selectum comprincipium.

INSTAT 1. Si Deus non determinaret causas secundas ad operandum hic & nunc, sequetur concursus Dei, esse generalem, & confusam quandam applicationem suæ voluntatis, vel potentie, ad concurrendum cum voluntate creatæ; cum enim ille concursus non sit determinatus, debet esse generalis: neque enim inter haec duto datur medium, sed hic modus concurrendi est imperfectus; quia hoc modo induere, est imperfecto & cæcummodo influere. Deinde indeterminatus influxus, est imperfectior determinato; præcipue verò quia scientia conditionata, quamvis prævideat, quis sit secundus effectus, nihilominus ipsi concursui determinationem non præbet, quæ omnia absurdantur posita prædeterminatione.

RESPONDE TUR. Cum Deus in collatione auxiliorum, tam pro statu naturali, quam supernaturali dirigit notitia conditionata, hoc non dicetur confuse agere. Quod autem dicit, si ille concursus non sit determinatus forte generalem; id & equivocum est, si enim nomine generalis intelligit concursum quendam abstratum, & in universali, ille concursus non habet aliam generalitatem; cum enim sit aliquid physicum existens, non est quid universale: si autem nomine concursus generalis, intelligat concursum determinatum in entitate, sed indifferenter in operando, talis generalitas est in illo concursu, non tamen fundat ullam imperfectiōnem, cum ad tuendam libertatem exigita sit in concursu, talis indifferentia. Et certè sicut causa libera hoc est indifferens, est perfectior in genere moris præ necessaria; ita & ille concursus: quamvis autem scientia conditionata ipsi concursui determinationem, quæ sit determinatio suppositionis antecedentis, non adferat; dirigit tamen Deum, ut conferat principium ex suppositione consequenti determinatum, diligenter ad feligendum principium, allaturum infallibiliter concursum determinatum, quem Deus intendit; licet hæc infallibilitas futura sit ex suppositione consequenti; non autem ex prædeterminatione.

INSTAT 2. Si prima causa applicat suum concursum indifferente modo explicato; Er-

go prima causa non se determinat ad hunc effectum, sed determinatur à causa secunda; quod est absurdum, quoniam ad causam primam potius spectat determinatio causæ secundæ, quam à converso.

RESPONSUM jam est, determinare Deum causam secundam in primis ratione sui decreti, quo decrevit indemnum servare libertatem creatam. Deinde determinat circa actus, qui non sunt mali selectione auxilii potius efficacis, quam inefficacis. Determinat immissione cogitationum quæ sunt in nobis sine nobis. Denique ad omnes determinationes concurrit; cuius oppositum ordinariè imaginantur argumentantes. Quamvis autem causa secunda debeat determinari à prima, id intelligendum est ratione acceptæ potentiae agendi, ratione viri superaddendarum requisitorum ad agendum &c. Sed non debet esse determinatio, quæ indifferentiam in illa agendi, consequenter libertatem tollat. Quod autem universaliter assumit, causam determinantem esse superiorē determinatā, id universaliter acceptum falso est: quia pes curvus determinat rectum ad claudicationem, negativa propositio affirmativam, ad inferendam Conclusionem negativam, hoc est debiliorem; neque tamen sequitur pedem curvum esse dignorem recto, vel ad maximum id verum est de causa determinante viribus, & potestate propriâ; cum tamen omnes vires & potestates creature sint à Deo.

Punctum Difficultatis 4.

Quintum Fundamentum proponitur ex iis, que adserit Alvarez cum aliis,
d. 7. n. 12.

OBJICIT 1. Deus ante omne decretum suæ voluntatis, non scit, quothomines, vel Angelos esset producturus, si crearet alium mundum; Ergo similiter ante idem decretum, non scit, quod actus, vel quales esset producturus quilibet homo, si crearetur & constitueretur in tali rerum ordine. Antecedens inquit, conceditur à quibusdam Assertoribus scientiæ mediae. Cons. probat; Quia sicut omne illud, quod Deus immediate per seipsum operatur ad extra, dependet intrinsecè ex decreto suæ voluntatis; ita etiam quidquid Deus operatur mediante causa secunda, & quidquid facit ipsa causa secunda dependet intrinsecè ex decreto voluntatis Divinæ, cum ejus causalitas extendat se ad quodcumque Eps in particuliari. Hoc ipsum inferius sic aliter proponit. Hæc propositio, Deus crearet tot Angelos, si alium mundum produceret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinæ voluntatis,

M 3

R. P.
H. MLOD
Lanowskij
Tom. I. et Z:
D VI

luntatis, determinantis Angelos futuros, ex hypothesi, si vellet creare alium mundum; Ergo similiter haec propositio, si Petrus ponatur in talibus circumstantiis consentiret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinae voluntatis, decernentis consensum illum futurum, ex hypothesi, si Petrus constitueretur in illis circumstantiis.

Huic argumento respondent aliqui per hoc, quod D. Deus cognoscat conditionatos suae voluntatis actus de quo praesens objectio non procedit, sed tantum de creabilibus a Deo: An scilicet nosci possint ante Dei decretum. Hinc aliter

R E S P O N D E T U R. Neg. Cons. quia nullum est principium determinativum existentia Angelorum, eorumque numeri, nisi sola & unica voluntas Dei, nec determinationem existentia eorum, subdit Deus alteri determinationi, praeter suam, consequenter hac determinatione non posita, utpote causa existentia, non poterit Deus noscere existentiam Angelorum, manente illa existentia in solo statu possibilitatis, & non extracta ad statum existentia, per aliquam causam determinativam, potentem extrahere: jam autem determinationem actuum liborum, subdidit Deus determinationi creaturae, ad quam etiam ille concurrit, nec alligavit soli, & uni, determinationi suae voluntatis. Quod autem existentiam Angelorum alligavit Deus soli determinationi suae voluntatis, & non alligavit effectus liberos, soli sua determinationi, hoc inde est: quia existentia Angelorum, non deberet esse effectus liber Angelo aut alicui creaturae; debuerant autem illi effectus conditionati liberi, esse liberi, quae libertas in illis destrueretur, si antecedenter determinarentur a Deo, non praevisa determinatione creatra. Quae autem decreta Divinae voluntatis praecedunt consensum creaturae, jam dictum est & infra dicetur.

I N S T A T I. Ex Auctor. Arist. qui docet, propositiones de futuro contingent, secundum se, non habere determinatam veritatem, vel falsitatem, alias tolleretur contingentia. Ergo ante prae-determinationem non est scibile quid sit futura voluntas.

R E S P O N D E T U R. De mente Aristot. actum est in Log. ad praesens sufficerit dicere, quod effectus in causa entitate praesente spectatus sit contingens, & si in illa determinationem haberet, tolleretur contingentia; non tollitur autem determinatione effectus, ex suppositione illius met ipsius, quae ipsa suppositio effectus, facit, ut certo scripsi posse.

I N S T A T . Nullam esse rationem propter quam voluntas determinetur ad hanc potius partem, ergo debet dari prae-determinationem.

R E S P O N D E T U R. Dominum actionis, esse illud principium determinativum, sicut & in

Deo (salva proportione) determinatio, est ex dominio volendi. Quando autem urget, quod a causa indifferenti, quae tali, non possit prodire determinatus effectus, responsum jam est supra. Bene addit Fassolus convincendo oppositum q. 14. num. 422. hoc argumento. Omnis actus determinatus, qui exit a causa libera, exit ab illa in quantum liber; exit enim ab illa in quantum constituitur in esse tali causa; & sicut effectus exiens a causa necessaria, exit ab illa, ut a causa necessaria; sic effectus liber exhibet a causa libera: sed causa libera est indifferens ad utrumlibet ut supponitur ex Patribus, & definitione libertatis; Ergo a causa indifferenti, ut indifferens, exit determinatus effectus.

I N S T A T 3. Si Deus ante determinationem suae voluntatis sciret, quot Angelos esset producturus, ex hypothesi, quod vellet creare alium mundum, non esset liber in eorum productione: quia tunc illa producione esset determinata a natura & secundum se; Ergo etiam non erit liber, sed necessarius futurus consensus Petri, si ante omne decretum Divinæ & humanae voluntatis, sciret Deus certo & infallibiliter, quod sit consensurus ex hypothesi, scilicet in talibus circumstantiis; & tamen supponitur non esse in facultate Petri tollere, vel ponere illam conditionem, quae posita, dicitur esse infallibile ut consentiat, pricipue cum Nos supponamus actum, qui sequitur necessario ex aliqua suppositione antecedente consensus creatae voluntatis, esse simpliciter necessarium.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse: quia in casu Antec. esset jam determinatio a natura, & secundum se, independenter a decreto, quod respectu existentia Angelorum est proportionatum ut absolute formerur, ut dixi. Quavis autem independenter a prae-determinatione praevideatur, quid esset facturus homo, si non fieret adhuc independenter a decreto de dandis sub conditione prae-requisitis, de servanda indemnitate, adeoque non independenter a decreto proportionato libertati quia servante indemnem indifferentiam.

Id autem quod ex nostrorum doctrinâ assuit, falso supponit; nam docemus quidem non esse in potestate creaturae, plures ex illis circumstantiis amovere; non tamen docemus infallibilitatem illam ex circumstantiis sequi, sed tantum ex suppositione ipsius futuritionis, determinationis liberae, consensusque exhibendi, vel ex suppositione gratiae, & voluntatis ut operatur, quae ipsa est infallibilitatem illam adferens, & licet non sit in potestate creaturae, plures ex illis circumstantiis, submovendi, sufficiunt ut sit in potestate creaturae, etiam in illis circumstantiis consentire vel non consentire.

O B J I C I T 2. Nihil est scibile, nisi aliquâ necessitate sit necessarium; jam autem ante prae-determinationem, non est effectus necessarius, etiam

etiam necessitate consequenti, quod ipsum prob. quia impossibile est, quod aliquis effectus sequatur necessariò necessitate consequentiæ, sequentia infallibilitatis, ex causa defectibili, & impedibili per concursum aliarum causarum in causa talis determinetur ad talem effectum, ab alia causa superiori, quæ deficere non possit, nec impeditur per alias causas.

R E S P O N D E T U R. Argumentum ex variis principiis solvi posse: in primis, aliud est sequi aliquem effectum necessariò à causa defectibili, aliud autem etiam non sequatur necessariò, sequi tamen infallibiliter ex suppositione consequenti, seu sequi secundum necessitatem consequentem. Sic ex causa omnino contingenti, non sequitur necessariò effectus; supposito tamen, quòd sequatur, jam ex suppositione habet necessitatem securitacionis, quod etiam in praesenti est dicendum. Ad idem solvendum hæc alia via teneripotest. Ad hoc ut causa impedibili sciat agere, licet aliae concausæ possint subtrahere suum concursum, non est necesse, illum prædeterminari à causa superiori, sed sufficiat illa superiore causa ordinari, ut præsto habeantur, & subdi voluntati: ad eum modum, quo ut trahat equus A, pondus B, quod non potest trahere sine equo C, non est necesse determinari equum A, sed tantum jungi illi equum C, vel ad maximum hæc determinatio erit necessaria in agentibus indifferentibus ex defectu; non autem in indifferentibus ex dominio actionis. Addo fieri posse, ut à causa impedibili ab aliis causis, infallibiliter ex suppositione consequenti, sequatur effectus, impedibilitasque illa solum facit, ut possit non sequi, licet sequatur infallibiliter. Unde jam directè negatur illa Major, impossibile est effectum sequi necessariò etiam ex suppositione consequenti, si causa potest impedi, & non determinetur à superiori. Erratio est; quia posse impedi, solum inferit, quòd posset non sequi effectus, sed non inferit, quia non est securitas.

O B J I C T U M 3. Impossibile est, quòd aliquis effectus intelligatur futurus, nisi dependenter à sua causa efficiente; sed decretum Divinæ voluntatis, est prima & universalissima causa efficientiæ, à qua magis dependet effectus, quam à sua causa proximâ. Ergo ante decretum Divinæ voluntatis, nihil est futurum, adeoque nec sciibile futurum.

R E S P O N S U M est. Decretum Divinæ voluntatis esse primam & universalissimam causam efficientem, sed accommodat ad exigentias rerum; quod autem si istud decretum, quamvis non sit prædeterminativum, dictum est supra.

I N S T A T U M 1. Ita se habet decretum Dei absolutum in ordine ad futurum absolutè, sicut decretum conditionatum in ordine ad futurum conditionatum; sed implicat, quòd aliquid sit

futurum absolutè, nisi præcedat decretum Dei absolutum, quòd illud fiat;

R E S P O N S U M est. Etiam Nos admittere pro statu conditionato decretum, sed proportionatum libertati, quod esset, de exhibendo differenti concursu, sub condicione. Quamvis autem concedamus dari prædefinitiones actuum bonorum pro statu absoluto, non erit neceſſe illas concedi pro statu conditionato; quia non nisi ex causæ debent concedi etiam pro statu conditionato, & non tantum pro absoluto, quæ sunt simpliciter requisita ad operandum; prædefinitiones autem non sunt tales, alias peccans careret aliquo per se requisito ad operandum. Deinde quia positis prædefinitionibus antecedenter ad statum absolutum, habebitur unde salvetur libertas, scilicet quia formantur ex suppositione consensus conditionati. Jam autem si prædefiniretur ipse consensus conditionatus, non esset unde salvaretur libertas: ex nullo enim supposito antecedenti usū libertatis formaretur: quia statum conditionatum non antecedit nisi possilitas; possilitas autem æque importat usum, ac non usum libertatis: consequenter non potest prædefinitionem infallibilem circumstantionare.

I N S T A T U M 2. Futurum conditionatum adimplatà conditione transit in absolutum; Ergo si ante decretum suæ voluntatis cognoscit Deus certè & infallibiliter, quòd si Petrus constituitur in talibus circumstantiis, consentiet, adimplatà illa conditione, antequam aliquid Deus decernat de actu futuro, cognoscit illum actum ut futurum absolute.

R E S P O N D I jam, quòd futurum conditionatum adimplatà conditione transeat in absolutum, sed quia negatur, impleri posse conditionem sine decreto Divinæ voluntatis exhibendi omnem hypothesin à parte sua, fit, ut non cognoscatur sine decreto.

I N S T A T U M 3. Secundum Nostra principia sequi, veram esse istam causalem; quia voluntas creatæ vult influere in istum actum in singulari, Deus influit in eundem actum; & ita voluntas, & operatio humana erit prior, voluntas autem Divina posterior, & pedisæqua voluntatis creatæ.

R E S P O N D E T U R. Cum quicunque voluntatis creatæ actus, per Nos, non fiat sine concursu Dei proportionato, quem confert voluntas Dei applicans omnipotentiam, fit, ut non possit operatio humana dici prior operatione Divina, & voluntate ejusdem omni; licet sit prior aliquæ voluntate, nempe præ definitivæ; consequenter non subjungetur concursus Dei voluntati humanae, cum illa ipsa voluntas facta fuerit Deo concurrente: immo cum concursus Dei habeat rationem principalis, sine quo nulquam possit agere creatura, non potest dici subjungi; quia principalia non subjunguntur. Consequenter

M 4 illud:

R. P.
H. MŁOD
I nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

illud: Quia vult voluntas, non excludit concursus Dei, & influxum, adeoque nec habet rationem prioris ante influxum divinum; ita tamen ut excludat rationem suam determinationis ad unum, à solo Deo oriundam. Directè ad argumentum dici potest. Falsam esse per nos hanc causalem: ideo Deus influit, quia creatura vult influere, nam hæc ut hic ponitur causalis, supponit priorem esse influxum creature, & pro illo priori, exclusivum influxum Divini.

Punctum Difficul- tatis 5.

*Proponitur sextum Fundamentum ex iis,
que adferunt idem Alvarez.*

IMPUGNAT 1. L. 3. de Auxiliis d. 23. dicit que Deum motione præcipuâ, prædeterminationâ, applicari debere voluntatem creatam, ut liberè, & infallibiliter operetur, quod ipsum præter Aut. S. Thom. sic probat. Virtus qua respicit finem, movet & applicat cæteras potentias ad suas operationes, ut videre est, in voluntate intende finem, aliisque virtutibus imperantibus in suum bonum actus aliarum virtutum: sed Deus respicit finem omnium causarum secundarum; Ergo movet & applicat voluntatem creatam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Querendo, cùm etiam creatura libera respiciat finem, cur etiam non se movebit, nec applicabit ad agendum; Si enim id non habet; falso inferetur talis applicatio, ex præcisa formalitate intendendi finis: Si autem id habet, concordantæ sunt hæc duæ applicaciones, quod non facit arguens. In Nostris autem principiis hoc ita sit; applicat enim Deus creaturam per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; creatura etiam intendens finem, una cum concurso Dei determinat se, Deus seligit principia, quæ prævidentur eventum habitu; creatura ita illis utitur, ut posset non uti, applicatque se usu illorum. Deinde concedi potest totum argumentum; Nam concessio, quod applicetur à Deo ad agendum voluntas, nego id fieri per prædeterminationem; sed per motus primos indeliberatos, quos Deus immittit, per completionem potentiarum ad agendum, & similia.

INSTANT 1. Deus est causa finalis applicacionis causarum secundarum; Ergo & efficiens; quia aliás aliud esset ultimus finis omnium creaturarum, & aliquid aliud præter Deum esset primum efficiens.

RESPONDETUR. Concedendo totum; sed negatur hanc applicationem prædeterminatione fieri. Quando autem urget dominium Dei in ipsam operationem, illud per hoc salvatur; quod talc habeat, quale habere vult; autem

habere libertatem, quæ non servaretur, si posteretur prædeterminativa applicatio.

INSTANT 2. Quando agens, præsertim si habeat infinitam virtutem, utitur instrumento ad aliquid efficiendum, tribuit ei, in ipso actuallius, virtutem intentionalem ad effectum illum producendum; qualis virtus tribuitur etiam sacramentis novæ legis, quæ virtute Divina, gratiam efficiunt, quam significant, sed Deus utitur creatura, &c. tanquam instrumento ad efficiendum, ut nostrum liberum arbitrium actualiter cooperetur Deo excitanti & vocanti; Ergo tribuit illi intentionalem virtutem, ad hujusmodi effectum infallibiliter producendum, hæc autem est prædeterminationis.

RESPONDETUR. Quærendo, cùm Deus utitur prædeterminatione, tanquam instrumento, an superaddat adhuc aliquam intentionalem virtutem, vel non? si non superaddit; Ergo nec auxilio, in entitate indifferenti, quod prævidetur ex suppositione infallibilitati operaturum, vel aliquibus aliis, superaddenda erit talis virtus. Deinde si illi prædeterminationi tanquam instrumento, non superadditur ulla intentionalis virtus, jam erit hoc ipso falsa assumpta Major. Quod si dicas, etiam illi imprimi intentionalem virtutem; hoc ipso dicis prædeterminationem ulterius prædeterminari, adeoque concedis processum in infinitum. Directè dici posset, quod Deus tribuat virtutem intentionalem, sed proportionatam instrumento; consequenter si instrumentum sit liberum, debet illi tribuere virtutem intentionalem, non determinatam ad unum; talis autem non est prædeterminationis. Et si concedenda foret virtus ista intentionalis, sufficienter salvaretur ratione selecti auxili, ratione cogitationum, quæ sunt in nobis sine nobis, &c. Major etiam est absolute falsa: quia dum elevat Deus sacramenta ad producendum gratiam, nullam illis virtutem imprimet. Denique ne hoc explicatur, quid veniat nomine virtutis intentionalis?

INSTANT 3. d. 8. n. 24. Qui efficit ut liberum arbitrium scipsum determinet ad operandum, prædeterminat; nam prædeterminare, est, prius in signo rationis, determinare vel efficer, ut aliquid se determinet; sed Deus facit, ut se arbitrium determinet, ergo prædeterminat.

RESPONDETUR. Prædeterminationem duplificem posse considerari; primam impropteram, ordinatam ad tollendum indifferentiam habendi, vel non habendi vires, tribuendi auxilium selectum, & concursum specialiorem in ratione beneficii; talem determinationem impropteram Nos etiam admittimus. 2. Potest cogitari prædeterminationis stricta, stans in determinatione antecedenti simpliciter, ad hoc non nisi agendum, ut nos determinemus, & quæ posita non possit fieri oppositum, & hanc negamus.

IMPUGNAT 2. Idem. Inter potentiam constituta-

stitutam in actu primo, per virtutem activam in experientem, vel per habitum superadditum, & actualem operationem ejusdem potentiae liberae, datur motio quedam prævia, per quam ipsa voluntas, compleetur in finis virtute adiva; sed haec motio physica prædeterminat voluntatem; quod ipsum prob. nam cum illa motio prævia sit transiens cum actu, ad quem movere impossibile est, quod in voluntate ponatur, & voluntas non operetur actu illum, ad quem Deus movet efficaciter, eandem voluntatem.

R E S P O N D E T U R. Negando Minorem cum sua prob. que difficile aliquid assunit; nam si deus gratia sufficiens, quam dari fides docet, illa etiam erit quid medium inter potentiam naturaliem in actu primo, & inter consensum qui poterit esse, estque illa gratia transiens; & tamen de facto posita in voluntate, non operatur actum. Ergo ex sola illa mediatione, & formalitate transcursis, non reteat infertur impossibilis secundum quam impossibile sit, ut voluntas non operetur actu illum: sed posito etiam, quod sine illa restrictione, verum esset hoc principium assumptum, impossibilitas illa non operandi, posset haberi ex suppositione non nisi consequenti. Ad Majorem quod attinet, si recte intelligatur vera est; nam efficax auxilium, non est quid habituale, sed actuale; hinc inter ipsam potentiam, & inter ipsum actu quodammodo mediatis ratione virium, causativi, operativi; & in ordine etiam naturali aliquid simile mediat, saltem cognitiones quas appellat Amotelles immislas à bonâ fortunâ. Quando autem d. 91. n. 8. assunit, quod ad singulos actus supernaturales necessario requiritur auxilium gratiae efficacis, & quod hoc auxilium nisi in prædeterminatum, non sit efficienter & efficaciter facturum ut operemur, utrumque imponitum assunit, primum quidem, quia alias qui habet solam gratiam sufficientem, careret necessario prærequisito ad agendum: secundum etiam immixtum dicit, quia nos agnoscimus à gratia, ipsum etiam actu efficienter produci. Denique auxilium selectum potest appellari motio prævia & transiens, cum quo, quamvis non sit prædeterminatum, infallibiliter est operatura voluntas, licet possit non operari.

I M P U G N A T U R. Impossibile est, quod auxilium inherens libero arbitrio ex sola reali & intrinseca virtute, quam habet ut venit à Deo, exclusa scientia media, inducat certò & infallibiliter consensum, nisi habeat virtutem physicę prædeterminandi voluntatem ad eundem contentum eliciendum: etenim seclusa determinatio physicę, & præscientia futuri consensus ex hypothesi, non est aliquid fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus, innipollit.

R E S P O N D E T U R. Quod assumat argumen-

tum aliquid, quod probandum fuisset, dari auxilium inherens ex intrinseca virtute infallibiliter inferens consensum; sed hoc transitu, etiam per hoc satisfit argumento, quod fundatum citi certitudo & infallibilitas futuri conditionate consensus inniti possit, sit suppositio ipsiusmet consensus. Inquirit etiam alias idem d. 87. si non ponatur physica prædeterminatio, quomodo à Deo applicetur ad agendum liberum arbitrium? sed hoc jam solutum est, quod applicetur collatione virium agendi, illuminatione facta in nobis sine nobis, selectione compriprincipiorum, selecta autem principia, si conferantur, infallibiliter inferunt mentem, & sunt fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus innituntur &c.

Punctum Difficultatis 6.

P R O P O N I T U R septimum Fundamentum, petitum ex concursu Dei.

INexplicabile est, quomodo actus liber, si non datur physica prædeterminatio, pendaat à voluntate Dei, & concursu. Hinc

I M P U G N A T U R. 4. Actus liber creaturæ, non potest fieri independenter à concursu creaturæ, ita ut etiam non possit fieri independenter à voluntate Dei, se determinantis ad concurredum, quod est formalissimum prædeterminare.

R E S P O N D E T U R. Oviedo & dicit Deum habere aliud decretum circa bonos actus, aliud circa malos; circa actus bonos habet Deus decretum, quo dicat, volo quantum est ex me, ut sit actus amoris; ita tamen illum decerno, ut voluntas possit ab illo cessare, dicitque hoc decretum habere in se imbibitum affectum complacentiæ explicabilem istis verbis: Utinam sit iste actus. Circa actus autem malos habet Deus decretum, quo dicar, volo ut quatenus est ex me, non deficiat actus odii, ut jura voluntatis non infringantur, quem actum velle ego non produci à voluntate, quia malus est. Quod etiam decretum habet in se imbibitum actum displicentiæ exprimibilem istis terminis, utinam non sit talis actus. Hæc responso

N O N S A T I S F A C I T U R. Qui decretum, de quo hic queritur, ostendi debet esse tale, quod sit principium per se requisitum ad operationem liberam, ita ut in quoque statu reperiatur actio libera, in eodem statu reperiatur etiam decretum principians illam operationem: Sed decretum Oviedi non est tale; quia non est aliud, nisi prædefinition actus liberi, quæ per se non est requisita ad operationem, alias peccans non peccaret; quia committeret actio em non habens prærequisitum, ne peccet; nempe prædefinitionem, nec appetit quomodo salvâ libertate tale decretum posset formari, pro statu conditionato?

Non

R. D.
H. MŁOD
TOWSKI
Tom. I. et Z:
D. VI

NON SATISFACIT 2. Quia non est explicatum ab illo, quomodo velit tunc Deus amorem, ita ut ab illo possit cessare; & tamen quod Deus vult, ab illo nemo cessat, respondebisque, nisi adseratur aliquid novum, nonnisi petendo principium: si enim dicas illam voluntatem Dei esse indifferentem, de hoc ipso queritur, quomodo stante indifferentia in illo actu Divino, salvetur ejusdem efficacia?

NON SATISFACIT 3. Quia universaliter non explicat determinationes Divinas in iis, in quibus ille concipi potest indifferenter per ordinem ad operationes creatas: inter cetera enim non explicat, per quid tollatur indifferentia Divina, ut permittat voluntatem liberè, vel non libere agere. Hinc

RESPONDE TUR 2. Et ut id commodiū fiat, particularitatem disponenda est responsio. In primo signo rationis Deus cognoscit in sua potestate esse, ut voluntatem rationalis creature ita sibi subdet, ut infallibiliter, hoc nonnisi velit, quod ille vult; vel certe ita attemperare concursum suum, ut aliqua possit velle liberè; hanc illius cognitionem sequitur decretum, quo dicit Deus, volo ita attemperare meum concursum, ut voluntas creature rationalis, illo uti possit, si velit, vel non uti. In secundo signo rationis cognoscit Deus per scientiam simplicis Intelligentiae vim, & energiam suorum auxiliorum, secundum quod dicunt rationem virium ad operandum; cognoscit etiam creature non habere in sua potestate positionem illorum auxiliarum; huic cognitioni subne~~et~~tit Deus suum decretum, quo se alligat ad danda talia auxilia. In tertio signo rationis, cognoscit Deus per scientiam conditionalium, quid in his & in illis circumstantiis cum illo auxilio esset operatura creature; & quia per illam scientiam videt aliquos abusuros suo consensu, alias bene usuros, procedit ad duplex formandum decretum; primum circa actus bonos, cuius progressus est talis, si hoc auxilium ita circumstantionatum haberet, faceret hunc actum, volo illi exhibere auxilium illud. Ad formandum autem decretum circa actus malos, sic procedit, yellem quantum est ex me non fieri actus malos; quia tamen volo salvare libertatem creature, nolo impedire & subtrahere meum concursum, & tunc primum voluntas Divina applicat potentiam Dei executivam ad exhibendum auxilium. Ut autem haec decreta melius penetrantur,

NOTO 1. Decretum primi & secundi signi, esse causam per se requisitam ad agendum, praesupponit secundum, attendat ad auxilium, propter habet rationem virium, potentiae agendi, &c.

NOTO 2. Tertii generis decretum non esse per se requisitum ad operandum, sed ostendere nonnisi specialissimam Dei providentiam circa actus bonos, & ostendere, displicentiam circa malos.

NOTO 3. Absolutum Dei decretum secundum signum rationis non dari, nisi circa ea, quae de facto existita sunt, quomodo enim diceret Deus, faciam exhibendo, quod non est facturus, nec exhibitus?

NOTO 4. Quod sicut posito illo decreto omnes homines vult Deus salvos fieri, complacet sibi Deus in illo actu; nec tamen complacet in salvatione peccatorum, cum peccatores actu sunt: ita etiam Deus complacet sibi in illo actu de salvanda libertate; licet non complacet sibi in actionibus, ex libertatis abusu, factis.

NOTO 5. Sicut Deus generale illud decretum, quo vult omnes homines salvos facere, particularisat, ut ita dicam, postea particulari electione; ita generale illud decretum de concrendo, particularisat prædefinitionis, & promissionis; cum hoc tamen inter cetera discrimine, quia hoc decretum primum, est inefficax, decretum autem de quo hic, est efficax: & sicut inefficaciam illius prioris colligimus a posteriori; quia non omnes salvantur, ita & efficaciam hujus de quo agimus, decreti colligimus, etiam a posteriori, quia nemo necessitatur, & nemo caret prærequisitis agendi. Directe ad argumentum: Nego quod formalissimum prædeterminare, sit, nolle Deum actionem creature fieri independenter a se, tumque primum prædeterminaret Deus, ut volendo non fieri actionem creature, independenter a se, determinet ita creature, ut non possit non agere.

INSTABIS. Causa prima & causa secunda per se convenient ad agendum, tunc vel causa secunda excitat primam, ut secum operetur, & sic prior erit natura, usus causa secunda, quam primæ; vel causa prima excitat secundam efficaciter, ergo & prædeterminat.

RESPONDE TUR, cum Lessio, causam primam per se convenire ad agendum cum creature, & ex propposito; quia ex vii illorum decretorum, de quibus actum est, & quod ita teneatur coagere creature, non inducit imperfectionem in Deo; quia hoc proficiscitur ex ipsius libero decreto. Unde ulterius negatur creature a Deo moveri motione prædeterminativâ, vel a creature Deum excitari, sed ad coagendum trahitur Deus, vi decreti, a se liberè facti. Et sicut quando voluntas producit actum supernaturalem, hoc ipso influit habitus supernaturalis; quem tamen non excitat ad agendum voluntas; & cum intelligimus, nihil facit intellectus circa excitandam ipsam speciem ab intellectu; ita nec in præsenti est necesse, ut causa secunda excitet Deum. Deinde alia via eidem difficultati satisfit concedendo excitationem factam a Deo non per qualitatem prædeterminantem; sed ob motus tales, quales oriri dicebat Aristoteles a bona fortuna, & quos Theologi docent fieri in nobis sine nobis, multoque magis (fi) phrasis

phrasis placeat) excitat, collatione selecti au-

alii.
QUÆRES I. An voluntas Dei, quam habet de-

utetur cum creatura sit determinata, vel non?

Ratio, quia si est determinata, quomodo non
afficit libertati? Si autem est indeterminata,
quomodo hoc potius causat, quam illud? Cir-

ca quod
ASSERO 3. Gratia v. g. efficax, quando datur
& salva libertatem v. g. in amando, hoc non ita ac-
cipendum est, quasi gratia possit esse principium odi-
endi, sed quod non inferat necessariam operationem
amandi. Quis enim dicet, quod gratia concurrat
ad odium Dei? & quod exhibito concursus ad
liberè sedendum concurrat ad non sedendum;
quod ita repugnat, ac potentiam visivam, esse
principium non videndi.

ASSERO 1. Illam voluntatem non esse quid in-
differens, & indeterminatum in entitate; existit
enim, nihil autem indeterminatum existit.
Quod affectum procedit non tantum de volun-
tate illa entitatè sumpta, secundum quod illa
Deus est; sed etiam de voluntate formaliter, &
secundum sua complementa, & connotata spe-
cifica, & secundum ut vocant, esse formale.

ASSERO 2. Quod voluntas concurrendi non
destruit posse non agere: nihilominus infert potius
uncursum quam non concursum. Tum, quia fal-
sum est de illa voluntate, quod sit voluntas non
concurrendi loquuntur enim de voluntate con-
currendi, vera ergo erit affirmativa: Est volun-
tas concurrendi. Tum, quia illa voluntas est
principium completivum libertatis creatæ in a-
gendo: Ergo debet esse voluntas agendi; nam
principium agendi compleri non potest per su-
um contradictorium; hoc est per principium
non agendi: quomodo autem ratio voluntatis
determinata ad concurrendū stare possit cum
indifferentia ad hoc, vel ad ejus negationem,
explicari sic potest: Quotiescumque est deter-
minatio ad universale, tories est determinatio e-
tiam ad particularia, illam rationem universa-
lemparticipantias si enim ponatur determinatio
qua Deus dicat: Omnes perseverantes in gratia
volos salvare, hoc ipso censetur Deus esse deter-
minatus ad salvandum Petrum, Joannem &c. Si
nem de universalis est verum dicere; Omnis ho-
mo est rationalis, etiam de particularibus est ve-
rum, ergo Deus determinatus sit ad præbē-
dum concurredum cuicunque operationi creatæ,
hoc ipso est determinatus ad concurredū danūlum
hunc & illi in particulari operationi. Et quia in-
ter operationes pombiles à creatura non solum
est v. g. amor, sed etiam nolo amare, hinc Deus
qui est determinatus ad cooperandum unicuique
operationi creatæ, cum ut dixi, operatio crea-
turæ non sit solo amore, sed etiam extendatur
ad nolo amoris, hinc sit, ut vi illius universalis
ad concurredum voluntatis, non solum sit deter-
minatus Deus ad concurredum ad actum
amoris, sed etiam ad nolo amare, si creatura ve-
lit. Porro per hanc voluntatem universaliter ad
omnes concurredi operationes, non debet in-
tellegi determinatio Divina ad aliquid mente
nostra abstractum, sed ad particularia conveni-
entia inter se in ratione operationis liberae.

QUÆRES 2. Quomodo creatura determinet se
ad hunc potius quam ad illam parrem? In ore est
DD. creaturam se determinare ad speciem a-
ctus, hoc est ad amorem & odium, ut verò hoc
potius actu individuo amoris vel odii amet,
creaturam determinari à Deo ordinariè dici so-
let. Sed in hoc est difficultas. Quia ante-
quam videat Deus determinatam voluntatem
ad hunc potius actum, cuius determinationem
supponimus à Deo fieri, non potest videre de-
terminationem ad speciem actus, quod ipsum
prob. Non videt hanc determinationem in i-
psam et voluntate, quia hæc non minus est prin-
cipium elicivum hujus, quam oppositi; neque
in alio comprincipio; quia hoc non conceditur:
neque etiam in ipsis actibus, ut jam productis;
quia non possunt videri ut producti nisi deter-
minati; determinati autem non sunt, nisi post in-
dividuationem, quam quomodo Deus confert?
si in priori non videt determinationem, quoad
speciem actus, factam à libertate creaturæ?

RESPONDET Oviedo ex Suar. quod non
prius se determinet creatura ad speciem actus,
quam illam determinet Deus quoad indivi-
duum, sed prius determinatur à Deo quoad in-
dividuationem non absolutè, sed ex suppositio-
ne, quod velit actum talis speciei elicere; quod
ipsum facit Deus preparando concursum ad
hunc potius v. g. actum amoris, & non aliud,
Hæc responsio

Non

R. P.
H. MŁOD
a nowski
Tom. I. Z.
D. VI

NON SATIS FACIT. Quia per illam non prius creatura se determinat ad speciem actus; quām determinetur ad individuationem, & prius naturā se creatura determinat ad speciem actus, quām determinetur ad individuationem actus. Prima pars docet in responsione; secunda elicitur ex doctrina ejusdem sic; Illa determinatio ad individuationem non est absolta, sed ex suppositione, quod veller actum talis speciei elicere: Ergo prius est illa suppositio, quōd talem actum elicere vellet; Ergo prius se determinat creatura, quōd vellet talem actum elicere. Quod si mens sit Oviedi non esse illic determinationem creaturæ pro una parte, sed meram indeterminationem ad utrumque; Deum autem formare determinationem ad individuationem actus, casu quo creatura vellet se determinare ad hanc speciem actus, posset sustiniri responsio.

RESPONDERI potest 2. Nec prius, nec posterius determinare se creaturam, quoad speciem actus, quām determinetur quoad individuationem, sed utramque determinationem si multaneam esse. Ratio est, quia ratio specifica actus, & ratio individualis non admittunt inter se rationem prioris & posterioris, cūm sit una eademque entitas physis, quæ se ipsa nec prior, nec posterior.

Rursus, impossibile est esse determinationem quoad individuationem, & non esse determinationem quoad speciem actus: quia impossibile est esse aliquid individuum, & particulare, & non involvere rationes superiores: è contraria impossibile etiam est, esse prius determinationem ad speciem actus, quin simul sit determinatione ad individuationem: quia est determinatio ad actum ponendum; actus autem ponendus est individuus: ratio autem sola specifica, non est quid individuum. Unde ulterius in hac responsione dici debet, quōd illa determinatio & ad speciem, & ad individuationem actus, tam à Deo, quām à creaturā ponatur; à creatura quidem; quia individuus hic specificus actus, est actus creaturæ: Ergo ab illa pender: quod etiam pendeat à Deo, ratio est, quia Deus ad omnes actiones creaturarum concurrit: quod etiam non à solo Deo ponatur determinatio quoad individuationem actus sic probatur; quia determinatio illa, quoad individuationem actus, nihil in re est, nisi concursus Dei ad hunc potius actum; Porro concursus Dei ad hunc potius actum, nihil in re est, quām ipsa actio creaturæ prout dependens à Deo; Actio autem creaturæ non pendet à solo Deo; sed etiam à creaturā; Ergo & illa determinatio.

Neque obstat, quōd intellectus non attingat rationes individuales actuum; quia tunc tantum ad determinationem est necessaria propositio objecti, quando sit per actum signatum distinctum ab ipso actu, qui sit, adeoque strictè e-

lectivè. Non est autem necesse fieri, per propositionem objecti, determinationem, quæ sit per actum exercitum, hoc est, per positionem ipsius met illius actus. Imaginare hic, quōd creatura independenter à Deo operetur, tunc vi hujus independentiæ, non solum se quoad speciem actus, sed etiam quoad individuationem determinaret. Cū ergo ita Deus alliget suam Omnipotentiam creaturæ, ut quantum est ex illa, nulli actioni ponat impedimentum, ita coagendo creaturæ, ac si dispositio plena Omnipotentia penes creaturam foret. Hinc dici poterit, quod creatura non præcisè ratione sui, sed ratione omnipotentiae coagentis, determinet se, ad individuationem actus. Et sicut non est in nostra potestate ponere actum supernaturalem, est tamen in nostra potestate Dei gratiâ adiutâ; sic non est in nostra potestate simpliciter determinare nos ad individuationem actus; est tamen in nostra potestate cum Dei Omnipotentia coagente. Hinc jam pro Responsione

RATIO adferri potest. Nihil obstat, quo minus nos determinare dicamus etiam ad individuationem actus, si spectetur voluntas nostra unā cum divinâ Omnipotentiâ coagentis, & hoc creaturam constituit in dominio magis pleno sua actionis, quamvis subordinato Dei dominio; Ergo censendum erit, quod nos determinemus, etiam ad individuationem actus modo explicato. Rursus, in illâ determinatione quoad individuationem actus attributa Deo, vel se habet Deus per modum simultaneè coagentis cum creaturâ, vel non? Si primum, ergo ad illam determinationem quoad individuationem actus, etiam creatura concurret; Ratio enim simultaneè coagentis, requirit actionē duorum. Quod si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis; Ergo respectu illius actus individui merè se passivè habebit voluntas; Si autem nihil obstat, non debemus hoc asserere, ut simplicius accipiuntur verba Concilii, quod nos censemus respectu actionum nostrarum meritoriarum (indubie individuarum) non habere merè passivè; præcipue cùm illa determinatio sit, ipsum ponit actionum. Rursus, si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis, ergo actus determinatus quoad individuationem, erit effectus specialis solius omnipotentiae; tunc quæro; Hæc determinatio estne ante positionem actus, vel in ipsa entitate actus? Silecundum; Ergo dabitur aliquid in actu creando, quod non productum à creatura: Si primum, hoc est omnino superfluum, & non abhinc liter ac prædeterminatio, sublativum libertatis. Denique si hæc determinatio est oblatio concursus determinati, & si concursus determinatus est indentificatus ipsi actioni creaturæ, & si ipsa actio pender à creaturâ, quomodo determinatio quoad

quoad individuationem illi identificata, non pendebit? Neque valet, si dicas, quod illum a-determinatum producat quidem voluntatem, sed non quod se ad illum determinet; non inquam valet, quia determinare se voluntatem una cum coagente omnipotentiā, est produce-re sui determinationem; nec enim plus intelligimus per hoc, sed producit sui determinationem: quia illius determinatio nihil aliud est in se, nisi species actus, quem producit; ad eum modum, quo determinatio ad speciem actus, est potius species actus; Ergo.

Possentiam aliquis bene responsionem communem tueri, dicendo quod ad solam speciem actus determinet se creatura vagè quodammodo attendendo ad individuationem, hoc est, ad hunc, vel illum actum, ad quem Deus producendum inclinabitur. Planior autem omnibus his satisfaciendi modus est, quod determinatio illa, quae est ad individuationem actus non auferat libertatem; quia ad quæ non se extendit notitia, ad illa nec se extendit libertas: Cū ergo ad individuationem non extendatur notitia, nec se extendit libertas: Quia autem exten-dit se notitia ad speciem actuum, ad illam ex-tender se & libertas, adeoque indeterminatio, quæ non auferatur, nisi à libera determinatione.

Addo tamen hoc totum Argumentum non tam habere difficultatem petitam ex materia de Prædeterminatione, quam ex materia, quid concursus Dei?

Punctum Difficultatis 7.

Proponitur octavum Fundamentum, quod consistit ex variis rationibus Thomist. & aliorum.

PRIMA RATIO Cabreræ apud Fassolum q. 14, n. 261, qui dicit, nos tenere, quod scire infallibiliter futurum, tollat libertatem ad voluntum oppositum; ex quo sequitur, quod si Deus antecedenter ad omnem actum suæ voluntatis, scit quid Petrus faceret in tali occasione, & ex suppositione; tunc jam non posset velle, ut Petrus faciat oppositum; consequens autem est falsum; nam illa suppositio, quod Deus sciat, quid Petrus facere debet non pendet à divina voluntate, cum antecedat omnem ejus actum.

RESPONDETUR. Nostros non docere, quod scientia Dei tollat libertatem per se lo-quendo, sed ratione adjuncti, ut si nosceret illa in decreto antecedenti determinationem creaturae, & similia. Deinde immerito etiam supponit, quod illa suppositio cognita à Deo, antecedat omnem actum Dei; nam licet antecedat omnem voluntatem prædeterminationem, quæ non habetur, sed non antecedit voluntatem determinatam, nonnihi indifferenti concursum cum creatura libere agente, concurrendi, &c. Directe ad argumentum negatur con-

sequentia, quia in casu antecedentis, nosceretur illud objectum tanquam determinatè futurum, sine ullo exercitio libertatis creatæ; In casu autem consequentis supponeretur usus libertatis divinæ, de servanda indemni libertate creatæ, de dandis accommodatis libertati creatæ comp̄ncipiis.

INSTANT idem apud Fassol. n. 438. si seclusa prædeterminatione noscuntur futura conditio-nata libera, sequitur talium futurorum cognitionem provenire Deo à casu, & ex aliquo ex-trinseco; quod est falsum.

RESPONDETUR. Prædicatum omniscibili-tatis non provenire Deo à casu, sed ex determi-natione suæ infinitæ scientiæ, vi cuius hoc ha-bet, ut quod sciri potest illud sciat: Unde jam ex parte scientis non est casus, ex parte autem sciti non est etiam casus; quia scitum in seipso dicit infallibilitatem ex suppositione: Sed tota causalitas, vel correctiùs contingentia, est ratio-ne causarum indifferentium ad utrumlibet, & ex usu libertatis quam indemnum voluit ser-vare Deus.

SECUnda RATIO est Gonzalez apud eundem n. 423. Per nostros futura contingentia conditionata pendent à decreto conditionato, tam ex parte objecti, quam ex parte actus; hoc autem non potest dici, quia decretum re ipsa non potest habere rationem futuri, cùm sit immati-~~ter~~ & æternum, ergo solum poterit habere rationem futuri, secundum ordinem rationis nostræ, per respectum ad aliquod aliud decretum, quod præsupponatur prius existens in Deo, secundum ordinem dependentiæ objectorum.

RESPONDETUR. Quod re ipsa futuri ra-tionem decretum Dei habere non possit, sed nonnihi ex modo nostro concipiendi; rationem autem futuri, ex sententia communiori conno-tantium, habet ab aliquo connotato extrinseco futuro. Dici etiam potest, quod illud decretum præsupponat aliud prius, nempe decretum illud absolutum ex parte actus, de concurren-do nonnihi indifferenti concursu, salvandaq; in-demni libertate. Quomodo autem salvari pos-fit, quod cùm futurum pendeat à decreto Dei, nihilominus illud circumstantionet, peti debet ex materia de actu Dei libero.

TERTIA RATIO est ejusdem, quæ etiam utitur Guilielmus Tuilli Calvinianus. Omne quod transit ab æterno, de conditione mere possibilis, in conditionem futuri, debet supponere ab æterno illius transitus causam, futurum quod dicitur conditionatum, transit ab æterno de conditione mere possibilis ad conditionem futuri; Ergo debuit supponere transitus illius causam, sed hæc nulla alia potest esse, nisi vo-luntas divina; Ergo.

RESPONDETUR communiter, quod transi-tit (ut dicit Major) debet supponere transitus il-lius causam, non quæ verè sit, & ponatur, sed quæ esset & poneretur: Quæ distinctione ad-

N hibi-

R. P.
H. MŁOD
nowski
Tom. I. et Z.
VI

hibitâ negatur consequentia. Causa autem illius transitûs est determinatio voluntatis creatæ, si poneretur, & decretum Dei conditionatum, tam ex parte objecti quâm ex parte actus. Hinc etiam transitio syllogismo, subsumpti antecedens negari potest, vel distingui, quod procedat de voluntate non prædeterminante, sed conditionata ex parte actus & objecti.

INSTAT 1. Gonzalez. Causa prima aliter comparatur ad ipsum futurum, & aliter ad mere possibilia, igitur causa prima præexistit cum aliqua determinatione respectu hujus effectus, quam non habet, respectu pure possibilium.

RESPONDETUR. Non esse necessarium, ut hoc decretum sit prædeterminatum, sed sufficere, ut sit decretum tam ex parte actus, quâm ex parte objecti conditionatum, & illud ex parte etiam actus absolutum, quo dicit se velle indemnum libertatem humanam servare. Diversitas autem habendis aliter ad possibilia, quâm ad futura conditionata, inde petitur, nam in primis ad possibilia habet se nonnisi consecutivè, ut dicitur in Metaphysicis; neque enim id est aliquid possibile, quia potest illud velle Deus; sed id est vult, quia est possibile; jam autem ad futura tam conditionata, quâm absoluta, habet se antecedenter, & per modum causa futuritionis modo illis proportionato. Rursus, inde petitur cum Fassolo diversitas n. 427. sicut condistinguuntur hæc tria, Potest esse, Est, & Esset, ita condistinguuntur debet, potest velle, vult, vellet; Potest velle, respicit possibilia, vult absolute; vellet conditionata.

INSTAT 2. idem. Ille effectus habet aliquam determinationem ad fore; ergo aliter respicit causam primam, quâm effectus pure possibilis; sed effectus pure possibilis solum respiceret illam ut potentem producere si velit; ergo talis effectus respicit illam ut producentem, atque adeo ut volentem producere.

RESPONSUM jam est; quod effectus conditionatus respiciat Deum volentem producere voluntate conditionata tam ex parte objecti, quâm ex parte actus, possibile autem, solum posse velle.

INSTAT 3. Ista responsiones pertinet principium, & contradictionem involvunt: Si enim ille effectus non respicit voluntatem, ut præcisè potentem velle, ergo illam respicit sub aliqua determinatione, & actualitate, sub qua illam, non respiciunt possibilia.

RESPONDETUR. Negando peti principium, vel quod id involvat contradictionem; jam autem intervenit illic actualitas decreti de servanda libertate creata, item formalitas voluntatis ex parte objecti, & ex parte actus conditionata, quæ duo non respiciunt possibilia. Deniq; possibilitas nihil ante se prius respicit; jam autem effectus absolutus respicit futuritionem sui conditionatam, consequenter respicit vo-

luntatem sub aliqua determinatione ex suppositione illa consequenti conditionata.

INSTAT 4. Effectus conditionate futurus respicit causam primam, igitur respicit illam sub determinatione ad esse ejus potius quâm ad non esse; Ergo respicit illam sub formalitate actus liberi existentem, quia aliâs respiceret illam non nisi ut potentem velle.

RESPONDETUR. Quod effectus conditionatus referatur ad causam primam, sub determinatione indemnissimæ servandæ libertatis, & actus, tam ex parte illius, quâm ex parte objecti, conditionem involventis, cum tamen possibilia respiciant non nisi ipsum posse velle; futuritioq; conditionata ad seipsum, requirit antecedentem voluntatem, & decretum divinum in ante explicatum, possibilitas autem non requirit illum Dei decretum antecedens, ut immediate dixi.

INSTAT 5. Decretum divinum, à quo pender effectus conditionate futurus, est prius ratione effectu; Ergo effectus dicit ordinem ad illud decretum, ut jam præexistens.

RESPONDETUR. Decretum de servanda indemnissimæ libertate, & decretum conditionatum tam ex parte actus, quâm ex parte objecti præexistit effectui, sed non est necesse, ut præexistat determinativum.

INSTAT 6. Decretum divinum non appetit unde possit habere rationem futuri.

RESPONDETUR. In re nullum decretum posse esse futurum; Omnia enim identificantur divinæ entitati præsenti; sed habet hanc denominationem à connotatis extrinsecis, vel per æquivalentiam; quanquam effectus futurus sub conditione, præsupponit etiam præexistens Dei decretum, quo vult salvare indemnissimæ libertatem, & subsequens aliud, tam ex parte objecti, quâm ex parte actus, conditionatum.

INSTAT 7. Volitio Dei absoluta, & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, non se habet concomitante, cum determinatione liberâ nostræ voluntatis; quia duæ causæ, non possunt simul ad aliquid unum concurrere, nisi sit aliquid agens excitans utrumque; quod autem erit excitativum Dei? Non etiam se habet illa volitio Dei consequenter ad determinationem nostræ voluntatis. Tum quia alias volitio Dei, & concursus, qui ab illa pendet, non esset requisitus, ut nostra voluntas agat; siquidem effectus conditionatus, illi presupponeretur. Tum quia alias necessitatibus Deus ad illam volitionem, siquidem præsupposito concursu nostræ voluntatis, non posset suspendere suum concursum; Ergo volitio Dei absoluta & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, habet se ad istam antecedenter.

RESPONDETUR. Argumentum ex multis principiis non convincere; nam in primis si agat de effectu libero conditionato, commitit falli-

Disputatio V.

147

definitionem propositionum; supponit enim quod detur voluntio Dei absoluta & efficax ad alatum conditionatum liberè factum, quod alatum probari debuisset. Quod si agat de effectione libero absolutè futuro supposita sententiā de predefinitionibus, habebit se decretum illud prævisionem effectus conditionati, condicione, antecedenter autem ad effectum abolutum.

Ex alio etiam principio argumentum non convincit; quia non apparet, cur duas causas, si ne adventu tertiae, ex propria libertate, non possint esse determinatae ad aliquid agendum; principium si alia causa sit altioris ordinis, ponimus quod excitet Deus creaturam cogitationibus, quae sunt in nobis sine nobis, collatione comprincipiorum, &c. Ex alio etiam principio non concludit hoc argumentum; quia imaginatur sequi ex nostris principiis, quod detur alio creature sine concursu Dei, & voluntate, & quam non nisi sequatur voluntas Dei, quod nos non dicimus.

QUARTA RATIO est ex Verdu. Ex nostris principiis sequitur scientiam Dei per se quidem esse immutabilem, quatenus à seipso variari, & mutari non poterat, & quatenus non est in ejus libertate, ut oppositum sciat, ei, quod est; debet tamen per nos dici scientia Dei antecedens, mutabilis & variabilis, quatenus potuit oppositum scire; Ergo admittimus Deum jam fortunatum, jamin felicem, dum volenti omnes homines salvos facere occurrit bonus usus arbitrii in Petro, & non in Iuda; consequenter si occidit sors super Petrum, & non super Judam, non ex vocante id erit, nec dicetur invenisse Petrum gratiam coram oculis Domini, sed potius aenam gratiam in usu arbitrii Petri, accidere posset, ut magis iurvet Petrus, & tamen non in Paulo inveniatur thesaurus.

RESPONDETUR. Nec per accidens ratione sufficientia Dei mutatur, inter alias causas ideo, quia scientia consensus A, & scientia dissensus B, sunt idem entitative, sed tota mutatio erit ratione intrinseci & in objecto. Quod autem dicitur, nos facere Deum nunc felicem, nunc infelicem, propositio allata, vel procedit circa objecta conditionata, vel circa absoluta? Si circa conditionata; non est illic locus felicitati vel infelicitati, quia pro statu conditionato, tam prævidetur assensus, quam dissensus in aliis circumstantiis, si autem sit res de statu absoluto, Deus pro statu absoluto, habet in sua potestate, quod vult agere, feligendo principia efficacia, que selectio Deo soli convenit; hinc in Paulo ut inveniatur thesaurus, non est ex Paulo, sed ex Deo feligente. Denique universaliter per hoc Deus non redditur infelix, quia libera determinatio creaturarum sit ex ejus voluntate, volente ideoquem servare libertatem humanam, alias non servandam si prædeterminaret.

INSTANT 1. Ideò consensus præscitur, quia est futurus, invenit itaque Deus consensum, invenire autem fortunati est; inops igitur Deus consilii, aut efficaciam à se, exivit quærens arbitrium, quod adderet efficaciam.

RESPONDETUR. Ideò consensum esse præscitur, quia est futurus, sed non utcunque, sed ex viribus gratiae si sit supernaturalis. Universaliter autem, ideò præscitur, quia est futurus, non utcunque, sed dependenter à Deo decernente dare vires, & com principia decreto proportionato; cùmq; per ordinem ad statum absolum selectio virium sit penes Deum; hoc ipso non est Deus inops consilii aut efficaciam, si in illius electione stat, ut res fiat.

INSTANT 2. Bonus usus arbitrii non est ex prædeterminatione, non ex Deo vocante, ergo ex te.

RESPONDETUR. Tam pro statu absoluto, quam pro statu conditionato usus arbitrii bonus est ex Deo dante vires, & pro statu absolu to, feligente auxilia; licet etiam sit ex nobis gratia Dei adjutus.

INSTANT 3. Si vi prædeterminationis talia non noscuntur, scientia liberorum erit scientia acquisita, utpote quam hauriat Deus ex arbitrio nostro per dependentiam ab extraneo, & exiendo à se, quod est contra illud Joan. Opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine; ipse enim sciebat quid esset in homine.

RESPONDETUR. Scientiam hanc non esse acquisitam; neq; enim ea dicitur scientia esse acquisita, quæ noscit objectum, cuius scibilitas, est independens à decreto, alias cùm possibilia ad sui notitiam non indigeant decreto Dei, scientia de illis, deberet dici scientia acquisita. Sed scientia acquisita dicitur ea, quæ noscit objectum ante non cognitum, aut faltem tali modo noscendi non cognitum, qualem Christus D. acquirebat; id autem Deo non competit. Locus etiam ille script. non aptè adfertur; quia ille non plus vult, quam quod Christo D. secreta cordium patuerint; nec est aliquid exire scientia, noscere objectum, ex suppositione illius ad se. Aldo dari dependentiam impro priam, ab aliquo extraneo scientiae divinæ, nempe ab objecto extraneo terminante eandem.

QUINTA RATIO est Machini, apud Fassolum n. 446. Sumamus hanc conditionalem, si Adam non peccaret, Christus D. non fuisse incarnatus; si haec est vera antecedenter ad liberam Dei determinationem, ergo posito peccato Adam in esse, non fuit in potestate Dei Christum non incarnari, alias sequeretur, quod incarnationis esset futura; & simul non esset futura.

RESPONDETUR ad prædictum institutum parvum conducere allatam instantiam; quia cùm incarnationis tota pendeat à voluntate Dei solius,

N. 2
sed de-

R. P.
H. MLOD
anowskij
Tom. I. et Z.
VI

se determinantis, ante hanc determinationem videri non potest; jam autem actiones nostræ vel titulo nostrarum, non pendent à sola Dei determinatione, immò à determinatione prædeterminante salva libertate pendere non possunt. Argumentum etiam cum sua probatio ne spectatum non concludit; quia ex illa potestate Dei ad hoc incarnandum, non sequitur, ut advertit Faſfolus, quòd incarnatione eſſet futura, & non futura, ſed tantum quòd eſſet quidem futura, ut simul poſſet non eſſe futura.

Punctum Difficultatis 8.

Proponitur nonum fundumentum ex iis, quae adferunt Pontius.

ARGLMENTATUR Pontius d. 5. n. 36. & cùm recensuſſet varias acceptiones scientiæ mediae, ſecundūm illas dixit dari illam, vel non dari, ſubdit. Si per scientiam medianam intelligatur ea, quā Deus cognoveret quid futurum eſſet poſtā conditione, non necessariò connexā cum effectu, ex eo quòd habeat deſaſto, vel haberet Deus poſtā ea conditione decreto, concursuſ ſiquidam indiferentem, & non determinato ad utramque partem; ſubdit inquit, talem scientiam talis objectionis dari: Rationem dat; quia non datur, nec poſſet explicari, quid fit concursuſ ille indeterminatus, & videtur omnino implicare.

Prima pars ita ab illo prob. Ideo daretur talis concursus ſecundūm nos, quia concursus Dei determinatus præjudicaret libertati; ſed hoc eſt falſum, nam eſſet omnino concomitans concurſum ipsiusmet voluntatis, & nullo modo præviuſ ad ipſam, ſed nihil concomitans exercitium libertatis, poſt præquiritum, ut patet. Quod autem non poſſit explicari, quid fit ille concursus indiferens? Prob. non enim eſt ipsa voluntas divina in actu primo conſiderata; quamvis enim illa voluntas eſt omnino indiferens, non eſt tamen concursus, nec pendet ab ullo decreto, ut pendet concursus. Nec etiam ille concursus eſt volitio, quā velit Deus concurrere, ſi voluntas creata velit concurrere; quia quamvis haberet hujusmodi volitionem, non poſſet ſcire quid eſſet futurum, niſi ſciret, quid voluntas creata vellet; non poſſet autem ſcire, quid voluntas creata vellet, niſi ſciret ad quid ipſe met actu co-curreret cum illa, quomodo autem poſſet ſcire ad quid concurreret, ſi ille concursus, non eſſet aliud, niſi volitio concurrendi, ſi voluntas velit, preſupponendo quodam modo volitionem creature, quam præſupponere non

poteſt sine ſuo concurſu. Deniq; quòd ille concurſus indiferens ſit impossibilis, ſic prob. nam ſecundūm nos concurſus Dei & creature identificantur, ſed concurſus voluntatis eſt determinatus ad volitionem; per illum enim, quo producit volitionem, nequit producere nolitionem; aliaſ deberet dari aliquid aliud, quo determinaretur ad volitionem præ nolitione; Ergo & concurſus Dei, ipſi identificatus, deberet eſſe determinatus.

REſpondeatur. Negando omnes tres partes Assumpti: Quod ad primam attinet, impugnata eſt in Phyſicis hæc concomitans voluntas concurrendi. Et certè imaginemur ipsam prædeterminationem neceſſitantem dari concomitanter, quomodo illa non tollet libertatem? Præcipue quia illud poſſe operari, vel non operari poſſit, prærequisitis non eſt materialiter accipiendo, hoc eſt pro aliquo in ante poſſibili, ſed debet accipi formaliter, hoc eſt pro eo, quo poſito non poſteſt non fieri operatio; & tamen id non oritur ex ipſa actionis ſuppoſitione. Quid fit concurſus divinus, petatur etiam ex Phyſicis, pro nunc ſufficerit dicere, quòd importet volitionem quā applicet omnipotentiam ad coagendum creature, dicit etiam ipsam omnipotentiam applicatam, ut facultatem exercutricem. Denique ipsam actionem, creature prout illa pendet à Deo. Denique concursus ille creature, quamvis fit in entitate determinatus in actu ſecundo; per nos tamen non eſt determinatus in actu primo, ſed indiferens in ſuis cauſis ſi ſpectetur. Concedo ergo direcțe talem scientiam medianam à nobis admitti. Concedo quòd concursus determinatus præjudicaret libertati: Sed nego quòd concursus concomitans, determinans tamen ad unum, non fit præjudicatur libertati; dieoq; quòd talis etiam concomitans concurſus, haberet rationem prærequisiti formaliter, non enim eſſet ipſe uſus libertatis, ſed aliquid à quo eſt uſus libertatis, & tamen eſt determinatus ad unum, conſequenter tollens indifferentiam atque adeo libertatem. Ipſe vero concursus in actu primo, non eſt quidem ſola voluntas divina; eſt tamen & illa; unde dicit applicationem omnipotentie; quā ita applicata, ſupponit jam voluntatem divinam. Non eſt tamen voluntas divina, quā velit Deus concurrere, ſi voluntas creata velit concurrere: Quia jam ſupponeretur concursus creature ante concurſum Dei; quod eſt absurdum. Negatur item concurſum indiferentem eſſe impossibilem: Qui ipſe concurſus Dei aliud dicit in recto, aliud in obliquo: In recto dicit omnipotentiam divinam per voluntatem ejusdem ad agendum applicatam; In obliquo autem dicit ipſum actu creaturæ, prout pendet à Deo; & ſecundūm hoc obliquum concurſus Dei ſpectatus, eſt idem realiter cum concurſu creature: Qui concurſus creature,

Disputatio V.

149

tate, ipsumq; illud obliquum importatum ab omnipotente, est quid determinatum, si in se, & in suppositione sui ad se spectetur. Non est tamen quid determinatum, si spectetur in suis causis, & antecedenter ad suppositionem sui ad se. Unde & concursus ille Dei ex suppositione sui ad se, seu in actu secundo spectatus, est determinatus, sed non est determinatus in actu primo spectatus. Omnia hæc fusiùs tractantur Physicis, ubi de concurso divino. Vide etiam dicta supra d. 4.q.1. diff. 4.

Punctum Difficul-

tatis 9.

Proponitur 10. Fundamentum ex iis, que adserit Joannes à S. Thoma 1. p. ubi impugnat scientiam medium.

Objetit i. Rationem fundatam in Auct. S. Thom. Voluntas & decretum prædeterminatum modò sit conditionatum ex parte objecti, nullam imperfectionem, aut superfluitatem involvit, sed potius magnam perfectionem; & ita de facto multa à Deo sub conditio-
ne prævisa, prophetata & ordinata sunt, pro quo pluralocca S. Thomæ adfert.

RESpondeatur ex istis, quæ docentur de scientia conditionalium colligi potest, concedi nobis tale decretum circa ista, quæ spectant impliciter Dei gubernationem, salvaque libertate creaturarum ordinantur à Deo, idemque dicimus de istis quæ mercè & præcificè pendent à sola ordinatione divina, circa mundi ordinem. Deinde prophetæ sæpe formantur à Deo, post proconfutam libertatem nostram scientiâ conditionalium, quæ jam Deo relinquit locum decernendi efficaciter, & prædicendi, sed efficacitatem supponente suppositionem nostri consensus. Si autem formetur hoc decretum respectu fututorum liberorum conditionatorum ex dictis colligi debet, quòd sit læsivum libertatis, improporionatum &c. &c.

Objicit 2. Et supponit, non implicare in terminis prædeterminationem, eamque Deum formare ante scientiam medium stante libertate. Tum quia divina voluntas ex se est primum liberum, consequenter ex se, utsi pote fonte omnis libertatis, erit causa omnis libertatis creature: Si autem non detur prædefinitio Thomistica, Deus per scientiam medium inspiciet aliquid extra se tantum, nempe id, ad quod se voluntas determinabit. Ergo ex tali scientia non reditur voluntas libera Dei compossibilis cum libertate creatra, sed antecedenter ante eam scientiam, habet eam compossibilitatem, quantumvis ea scientia non daretur. Tum quia omnino objecto scientiae mediae remoto, videtur Deus perscientiam simplicis intelligentiae non implire, sed esse possibilem actum liberum hic & nunc, etiam ut liberum; sed quod Deus videt

non implicare, sed esse possibile, potest facere, nullà alia creata condizione inspectâ, nec futuritione conditionatâ exspectatâ, quia hoc ipso, quod non implicat, potest facere per omnipotentiam; Ergo & velle ante omnem aliam conditionem; Quia quidquid potest facere per omnipotentiam, potest velle per voluntatem, nullo alio exspectato.

R E S P O N D E T U R. Prædeterminatio & tam
men salvans libertatem implicat in terminis:
Quia implicat in terminis prædeterminatio salvans indifferentiam; libertas autem est indifferentia ad utrumlibet: Non dependenter quidem à scientia media, Deus, est fons nostra libertatis, quia non ex media scientia formaliter provenit, quod Deus sit ens perfectissimum, imò quia est ens perfectissimum, debet habere scientiam medium: Nihilominus non esset fons nostræ libertatis, si prædeterminatio concursu, vellet nobiscum concurrere; sed est fons libertatis in quantum nobis exhibet concutsum, & potentiam ad utrumlibet expeditam. Scientia ergo media tantum ad hoc est necessaria, ut salvâ libertate, efficacem omnino gratiam, & concursum conferat, præscius quid sit futurum ex illo concursu, ad utrumlibet indifferenti, volendo etiam in illo salvare rationem specialis beneficii, ut scilicet noscendo bonum ventrum ex oblatione illius, procedat ad dandum auxilium, vi cuius ponetur illud bonum consensus. Ad illam propositionem, per scientiam medium inspiciet nonnisi Deus, ad quod se voluntas determininet, ex dictis satisfit; quod non tantum inspiciet, sed ad illam determinationem concurret, quā ut se possit determinare creatura ipsè Deus voluit, dum voluit indemnum servare libertatem. Habet quidem voluntas Dei libera, compossibilitatem cum creata, sed illam præcisè circa liberos eventus exercerē non potest, independenter à scientia conditionata, sed casu solo illam exerceret. Omni autem objecto scientiæ mediæ remoto, videt Deus possibiliter liberum; sed vi illius non videt, an sit existitus, sed advertit possibile esse ut existat. Si autem non advertit determinatè, quod esset existitus, non posset informari illa scientia, ut dicatur præscius agere vel concurrere; & licet quidquid potest facere Deus per omnipotentiam, potest velle per voluntatem; sed si ipsa voluntas debite præilluminetur; in ordine autem ad conferendas v. g. gratias efficaces, non præilluminatur debite sola scientia simplicis intelligentiæ: Quia hæc non videt unam partem determinatæ.

Objicitur 3. Veritas futuri conditionata, de facto est veritas quedam determinata, licet objectum ejus sub conditione sit existens; ut pendente existentia à conditione, jam non maneat suspensa veritas: Quod si est determinata vera, ergo talis determinatio pro illo statu ex-

N 3 ditio

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom I. Z.
D. VI

ditionato, & ut extracta à ratione puræ possibilis, ex aliquo principio, & causa oritur; nullum autem hoc principium est, nisi prædeterminatio.

R E S P O N D E T U R. Determinationem illam oriri à libertate voluntatis, si effectus sit gratiosus gratiâ Dei adjutæ, quæ libertas ex dominio actionis tollit illam indifferentiam, etiam pro statu conditionato, & non tollit hanc indifferentiam pro statu possibilis, pro quo res potest evenire, potest non evenire.

I N S T A T 1. Positâ illa conditione & statu conditionato, vel voluntas habet necessariò illam determinationem, vel liberè? Non necessario, nihil enim datur in tota illa conditione, quod necessitet, alias si conditio purificaretur pro statu absoluto, necessariò fieret ille actus: Si autem libere? Ergo causa & principium talis determinationis pro illo statu, est conditionata libera voluntatis creatæ determinatio: Ergo etiam intervenit illic determinatio voluntatis divinæ; quia ubique facit sibi locum creatæ libera determinatio, ibi locum etiam voluntas divina habere debet.

R E S P O N D E T U R. Habere illuc locum determinationem divinam, non antecedentem determinationem creaturæ, qualis est prædeterminatio; sed secundum conditionem liberi agentis cum dominio ad utrumlibet, accommodando se fœtus creaturæ utrumlibet agendi, ad ipsamque illam determinationem etiam conditionatam concurrendo.

I N S T A T 2. Impossibile est divinum intellectum videre illammet determinationem voluntatis, sub statu possibili, nisi respiciendo etiam suam omnipotentiam, nec potest cognoscere determinationem illam absolute futuram, nisi respiciendo ad absolutam voluntatem suam, quæ est causa producendi res in facto esse; Ergo etiam in statu conditionato respiciendo actionem, respicit illam per ordinem ad aliquod attributum suum, à quo status ille, & res sub illo statu participetur.

R E S P O N D E T U R. Res in statu conditionato, participare esse conditionatè ex decreto voluntatis conditionato ex parte actus, & ex parte objecti, ipsaque omnipotentiæ conditionatè concurrente.

O B J I C I T 4. Quando jam prævidit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, idque independenter à decreto prædeterminante, vel potest adhuc divina voluntas stante illâ conditione in omnibus illis circumstantiis velle, quod Petrus non sedeat, vel non potest velle? Si potest velle oppositum, ergo adhuc scientia illa non erit infallibilis; quia adhuc restabat confusa voluntas divina à quâ potest casari, & evacuari illa veritas, etiam sub statu conditionato; & sic ante divinam voluntatem, & determinationem illius, non potest reddi certa &

infallibilis illa præscientia: Si vero positâ illa conditione, & cognitâ illa determinatione, voluntas divina, non potest oppositum velle pro statu illo conditionato; Ergo est illi impossibile objectum illud pro illo statu, quod non potest dici.

R E S P O N D E T U R, quod Arg. importet aliquid tollens scipium; nam cum dicit secundum nostram doctrinam, quod res in talibus vel talibus circumstantiis ex suppositione determinationis ita se habeat, hoc ipsis supponit etiam voluisse Deum, nec velle impedit, ut res fiat. Quomodo ergo assumit argum. Deum intelligi debere nolentem hoc fieri, cum inter prærequisita conditionata, conditionatè agendi, ponatur nolle Deum oppositum fieri, nec impedire, immo velle conditionatè concurrere, ex suppositione quod velit Deus, non potest supponi, quod nolit. Deinde cum Deus etiam contra libertatem creatam nisi possit, bene concipi potest, esse in potestate ejus, etiam oppositum fieri, & tunc tantum non futurum oppositum, quando non supponetur oppositum Deum velle. Unde jam directè dici potest, supposito quod præviderit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, possit nolle sessionem secundum suppositionem antecedentem; sed non potest nolle secundum suppositionem consequentem; quia si est suppositio sessionis, etiam est suppositio volitionis divinæ conditionatæ, ut sit sessio.

I N S T A T 1. In illo signo rationis, quo intelligitur scientia media, ante omne decretum, una pars est possibilis voluntati creatæ, scilicet quod federet Petrus, vel non federet, posseque, si voluntas illius alter se determinaret, oppositum videri, à scientia media; Ergo etiam illud oppositum erat possibile voluntati divinæ, & ejus omnipotentiae; Ergo non potest positâ illa conditione & sub statu conditionato reddi impossibile Deo, quod manet possibile voluntati creatæ.

R E S P O N D E T U R ex suppositione, quod talis facta sit suppositio pro statu conditionato, jam non potest mutari; cuius tamen oppositum supponit illatio; nam si posset mutari, sequetur illam suppositionem esse & non esse; esse, est enim suppositio; & non esse, quia mutatur: Sic etiam supposito, ut supponi debet, quod ad illam suppositionem concurrerit voluntas divina, jam non potest non concurrere voluntas divina. Unde in ordine ad istum eventum patiter se habent voluntas divina & creatæ: Quia sicut ex suppositione non est possibile oppositum voluntati creatæ, ita ex eadem suppositione, ad quam concurrit & voluntas, & omnipotentia divina, non est possibile oppositum.

I N S T A T 2. Illud objectum conditionatum, vel proponitur divinæ voluntati, ut velit aliquid, circa illud objectum scientiæ mediae, id que

Disputatio V.

151

que libere, vel non proponitur ut liberè velit, sed necessariò se gerat circa illud? Si hoc secundum voluntas creati liberè se circa illud gerit, circa illud necessaribitum voluntas divina, quod est absurdum. Si autem liberè ei placet illa determinatio sub illo statu conditionato: Ergo potest non placere Deo, potestque velle oppositam partem sua determinatione, conseqüenter non scietur certò illud objectum ante prædeterminationem.

R E S P O N D E T U R. Illud objectum conditionatum ita proponi divinæ voluntati, ut si mul proponatur etiam illud ipsum voluisse Deum conditionare, & sicut tunc ex suppositione, quod voluerit creatura, non potest non velle, licet liberè voluerit. Ita & Deus ex suppositione nequid illud conditionatum objectum voluerit, non potest illud non velle, licet liberè velit: hoc enim statum libertate, ut suppono ex dictis. In hoc fallitur argumentantis imaginatio, quod poterit praesupponi illud objectum antea omnino volitionem divinam, & post præsuppositionem tum primum illuc cogitare Deum, ad quam se partem determinet.

I N S T A T 3. Si non ponatur prædeterminatione, factus divinam potentiam dependentem à determinatione creatura, siquidem non poterit tendi, & prudenter providere, nisi prius exploraverit scientiam medium, quid creatura faciat? Quod non potest dici; est enim doctrina hec faulti.

R E S P O N D E T U R. Non debere dici ullo modo propriam divinam dependentem à determinatione creatura; quia dependentia importat causalitatem, quam creatura, nullam exercet in potentiam divinam; id tamen verum est, quod Deus propria sua voluntate, & de cetero ad trinxerit se non violatūrum jura libertatis creatura; conseqüenter se concursurum concurredit, dependentiaq; hæc scientia mea ab effectu non est ullo modo vera dependens, sed solum præsuppositionis termini. Faultus quid docuerit, alibi dicitur. Addo non faciemus divinam potentiam dependentem à determinatione creatura, cum ipsa illa potentia ad illam etiam conditionatam determinacionem concurredit; Rationemque prioris habeat respectu illius determinationis potentia; quia dat concursum, vires, &c. ad eandem; advertoque Deus scientia conditionata ad illam determinationem adserit simul ad suam voluntatem, concurreditque conditionatum.

O B J I C T 5. Idem q. 19. d. 5. a. 5. n. f. assumit que universaliter hanc propositionem probant, quod non implicet libertatem creatam, cum efficacia intrinseca divinæ voluntatis, catque sic probat: Quia vel Deus est prima radix & principium possibilis actus liberi, vel non? Si non, ergo datur aliqua possibilitas alicuius rei creata, non derivata ab o-

mnipotentia divina; quod est absurdum. Si autem Deus est causa prima, & radix nostræ libertatis, possibilis est actus liberi, necesse est quod ita sit causa possibilis unius actus determinati v.g. consensu ad amorem, quod etiam sit causa possibilis ad oppositum, scilicet dissensum, alias non salvaretur libertas. Hoc posito subsunt, sed efficacia infinita divinæ potentiae, quæ est radix & principium, utriusque possibilis in actibus liberis determinatis, per hoc, quod exequatur in actu determinante unam possibilitem ex illis, non tollit aliam nec reddit impossibilem; quia executio unius possibilis, non contrariatur possibilitei alterius partis, ut patet, cum voluntas actu unam partem operatur; Ergo nec eam tollet divina prædeterminatione.

R E S P O N D E T U R. Si efficacia infinita divina potentia exequatur unam determinatam possibilitem, sed modo proportionato libertati, non tollit aliam possibilitem, sed tollit si faciat modo improportionato libertati; prædeterminatione autem ex dictis, est modus improportionatus libertati. Quod adserit de voluntate, locum hinc non habet; quia supposito quod velit, non potest non velle, sed hæc suppositio oritur ex usu libertatis, adeoq; fundat suppositionem consequentem; prædeterminatione autem fundat, ut dictum est, suppositionem antecedentem. Unde concedo, Deum esse primum principium possibilis actus liberi, estque causa possibilis determinati, ut sit causa possibilis dissensus, si non agat prædeterminationem; secus si agat prædeterminationem, sic enim aufert indifferentiam ad dissensum v.g. adeoque non salvat possibilitem oppositi, tuncque divina potentia, quando exequitur in actu determinate unam possibilitem non reddit impossibilem aliam; si id exequatur modo liberis proportionato, adeoque non prædeterminationem.

O B J I C T 6. Idem. Consensus creatæ voluntatis, est impossibile, quod sit consensus à Deo simul cum voluntate, & non sit prius à Deo, supponit enim causatus à Deo; & quidem per prius à Deo; quia causa prima, etiam ad talium influxum, habet formalitatem causæ primæ, adeoque supponi debet à causa subordinata.

R E S P O N D E T U R pluribus ex capitibus argument: non concludere: In primis si sit res de consensu gratioso, fiatque ille modo connaturali, hoc est per principium unitum, ostendetur causalitas prior causalæ primæ (quod etiam proportionaliter applicari debet, quamvis non fiat modo connaturali, & si sit actus mere naturalis) ostendetur, inquitam, hæc causalitas in ipsa collatione auxiliij, & virijum. Rursus ratione primarum illustrationum, platumque affectuum, & in ordine naturali ratione cogitatio-

R. P.
H. MLOD
anowski
Tom. I. et Z:
D. VI

num, & affectionum, quas dicebat Aristoteles oriri à bonâ fortunâ. Vide superius dicta per quid salvetur ratio causæ primæ.

I N S T A T 1. Idem. Consensus creatæ voluntatis, à quo accipit denominationem efficaciam, decretum Divinum de se indifferens, est, inquam, ille consensus aliquid creatum, subiectum dominio voluntatis creatae, & ordinabile in finem ab aliquâ providentia, ergo à fortiori causatur entitatè, & efficienter ab omnipotentiâ Dei, sine quâ factum est nihil, & dirigitur à providentia Divina in finem efficaciter, efficacitate infallibili in ratione operandi, & non solum in ratione sciendi, & videndi.

R E S P O N D E T U R. Concedo illum consensum esse aliquid creatum, ordinabile à providentia; Concedo causari illum ab omnipotentiâ; Concedo dirigi in finem efficaciter efficacitate infallibili; sed nego illum desumi ab aliquo prædeterminativo; Sed infallibilitas illius providentia, connotat suppositionem nostri consensus conditionati, ad quem ipsum concurret voluntas Dei, ejus omnipotentia, &c. Quamquam hoc argumento non appetet de consensu conditionato, an de absoluto loquatur? Si loquatur de consensu absoluto, falsum est in nostris principiis, quod antecedenter ad consensum absolutum non detur efficacia; cum etiam nos admittamus efficaciam in actu primo, & antecedenter ad consensum absolutum; licet voluntas Dei non habeat denominationem efficaciam antecedenter ad consensum conditionatum. Si autem loquatur de sensu conditionato, illum antecedenter non dirigit in finem efficaciter providentia Divina, quia hæc efficacia providentia Divinæ, penes statum absolutum spectari debet.

I N S T A T 2. Idem. Quæcumque realitas creata est dependens à Deo in fieri, & in conservari; sed ille influxus creatae voluntatis, etiam quâ influxus creatæ voluntatis, est aliqua realitas creata; Ergo ut talis, pendat adhuc à causalitate Divinâ; sed quidquid est dependens à causalitate alicujus, respicit illud sub prioritate causæ, & non sub similitate tantum coëfficientis; Ergo respectu Divina causalitatis, debet partialis influxus voluntatis creatæ, esse posterior, & respicere causalitatem Dei: quia nihil causatur ab alio per similitatem, sed per prioritatem.

R E S P O N D E T U R. Prioritatem hanc in dependentia nostri consensus à Deo salvare non per præoperationem in ipsum consensum, sed per productionem ipsius potentiarum, collationem auxiliorum, virium, &c.

I N S T A T 3. Illa determinatio voluntatis, & partialis influxus debet causari à voluntate Divinâ, non inefficaci; quia inefficax nihil causat: Ergo debet causari ab efficaci; hæc autem efficacia non potest desumi à determinatione voluntatis & ab ipso effectu, quod ipsum prob.

quia ista determinatio non potest supponi à decreto, sed ab ipso causatur; Ergo ante talem determinationem, & non ab ipsa, decretum habet efficaciam; & ratio est; quia causa efficax esse debet dum causat, non postquam aliquid causatum est, quia causato effectu, efficacia ad nihil deseruit.

R E S P O N D E T U R. Non satis apparere, de quonam statu procedat hoc argumentum; Si procedit de statu conditionato, supponit aliquid, quod ipsum probandum fore, nempe quod caufetur illa determinatio, pro statu conditionato, à voluntate efficaci quâ tali: quod si procedat de statu absoluto, proficietur quidem illa determinatio à voluntate efficaci, sed non quâ efficaci: quia quâ efficax illa voluntas Dei dicit ipsum consensum conditionatum, qui scipsum non causat. Unde deberet dici, quod proficiatur à voluntate Divina efficiente. Sed quidquid sit de his rigoribus loquendi, concedo determinationem absolutam voluntatis causari pro statu absoluto à voluntate Divina efficaci, quæ efficacia voluntatis Divinæ non potest quidem desumi à determinatione voluntatis absoluta: quia aboluta determinatio est quid posterius illâ voluntate efficaci Divina; sed cur non posset desumi à determinatione conditionata? quæ prior est subsistendi consequentiâ prædeterminatione absoluta.

O B J I C T U M 7. Deum allicere per Nos voluntatem propositione tantum objecti, & non prædeterminando, quod illi commune est cum creaturis, & tamen Deus debet aliquid sibi proprium habere, nempe ut possit etiam voluntates creatas immutare. Punctus itaque difficultatis in hoc est, utrum ipsum motum voluntatis debeat etiam Deus ipse causare, non solum per objecti propositionem; sed etiam per efficientiam, seu efficaciam intrâ voluntatem, ut etiam supponit Aug. & S. Thom.

R E S P O N D E T U R. Seclusa prædeterminatione Deum habere vim immutandæ voluntatis in primis ratione selectionis mediorum, quæ prævidet fore efficacia, cuius selectionis non est potestas in illâ creaturâ. Rursus habet potestatem immutandæ voluntatis ratione collationis auxiliis elevantis, si operatio debet esse supernaturalis. Et quamvis S. Thom. dicat intellectum humanum posse adjuvari ab intellectu Angelico ad aliquid cognoscendum; nondum tamen dicetur, possit immutare voluntatem immutatione supernaturali, vel per directam immissionem cogitationum, quas dicebat Arist. oriri à bonâ fortunâ; hoc enim spectat ad solum Deum. Quod autem dicit, in hoc esse punctum difficultatis, utrum ipsum motum voluntatis Deus etiam ipse causare debeat: quod, inquam dicit, id non ita se habet; Non enim inter Nos & Thomistas, in hoc est difficultas; concedimus enim & actum, & ipsam determinationem ad

Disputatio V.

153

actuum ita caufari à Deo, ut etiam simul cauſetur à creaturā. Sed in hoc, an determinatio-
nem creature ad hanc partem præcedat deter-
minatio Dei determinans creaturam talis, ut il-
lipsis, non possit jam non esse illud, idque ex
determinationis positā à Deo ad id, ad quod
Deus determinat.

INSTAT 1. Voluntas Divina efficax est in-
fallibilis, & talis cui resisti non potest, quod Scri-
pura probat, quam ille pluribus citat, sed & ra-
tio luaderet; Ergo ponenda est intrinseca efficac-
ia in Deo non suppositiva consensus; hoc enim
quod sit per oblationem indifferentem, & inde-
terminatam concursus, per propositionem ob-
jecti, & motionem moralem, est tale, quod ex-
spectat consensus nostrum, ut juxta ejus deter-
minationem cooperetur ei, & est insuper tale,
quale tam in sensu composito resisti potest.

RESPONDETUR. Hoc Arg. indigere suis li-
mitationibus: nam Arauf. Trid. & Innocentius
contra Janilensis decernunt interiori gratiæ
resisti posse. Ut toti difficultati satisfiat conce-
demus voluntati Divinæ resisti non posse, sed in-
fallibilitate ortā ex suppositione consequenti
iustis, quæ liberè sunt, sed negatur alio sensu
voluntatem Divinam respectu actuum liberō-
rum esse tales, cui resisti non possit, nisi fortè
deus esse tales, quæ cùm sit accommodata li-
bertati licet per oblationem indifferentis con-
cursus, tamen resistentiam non admittat. Ad-
mittimus item infallibilitatem antecedentem
ad consensum absolutum ortam ex suppositione
ipsiusmet consensus, sed negamus dari infal-
libilitatem voluntatis Divinæ antecedenter ad
consensum conditionatum talem, cui resisti non
posset. Quamvis autem oblationi concursus
indifferentis, propositioni objecti, &c. secun-
dum suppositionem antecedentem resisti pos-
sat, ex suppositione tamen consequenti non po-
sit resisti: Si enim prævideatur ille concursus
eventum nonniſi habiturus ex adjutorio Dei,
domino actionis in hanc partem inclinato, non
potest non habere eventum.

INSTAT 2. Voluntas cui non potest resisti, est
efficax & infallibilis per locum intrinsecum, &
antecedenter ad prævisionem nostri consensus,
ergo datur prædeterminatio. Ant. prob. quia
voluntas Divina est talis cui resisti potest se-
condum se & per locum intrinsecum, ergo con-
siderata Divina voluntas secundum se, & ante-
præcientiam consensus nostri, patitur resisten-
tiā, que non oriatur nec derivetur à Deo; Si
enim esset cum influxu Dei, jam esset cum vo-
luntate Dei: Si autem illa resistentia esset sine
influxu Dei, & ipso non cooperante; Ergo ali-
quid reale & creatum esset possibile, quod sit in-
dependens in esse à Deo; Ergo ulterius, si ante-
cedenter ad omnem prævisionem mei con-
sensus est impossibilis resistentia aliqua ad volunta-
tem Divinam in sensu composito, hoc ipso se-

quitur ante omnem suppositionem, Divinam
voluntatem esse infallibilem, & irresistibilem in
eodem sensu composito, adeoque efficacem &
prædeterminativam.

RESPONDETUR. Probandum prius fuisse
dari aliquam voluntatem efficacem ante prævi-
sionem etiam conditionati nostri consensus,
quæ quia non datur, adhuc salvatur nulli volun-
tati Dei efficaci resisti posse, eò quod in liberis,
non sit efficax, efficacia non orta ex suppositio-
ne consensus conditionati, ut ordinariè dici-
mus; in necessariis autem intrinsecam efficaciam
habet; consequenter etiam per nos nulli
efficaci Divinæ voluntati resistitur, præcipue
vero, quia ipse consensus conditionatus, est etiā
ex ipso influxu Divino, in quem influit Deus.
Neque inde sequetur, humana potius volun-
tatem non posse sibi resistere, quia quod volun-
tates humana non possit resistere Divinæ vo-
luntati; quia hoc ipsum dominum actionis ha-
bet creaturā à voluntate Dei, & quia de absolu-
tā potentia posset illam indemne non servare,
& quia scilicet auxilium, quod prævidet opera-
turum, cuius selección pendet à solo Deo.

INSTAT 3. Potest Deus promittere aliquid
creaturæ, quo casu non appareat quomodo Deus
possit offerre nonniſi concursum indifferentem,
nec habere decretum indifferentis ex parte sua,
& efficax solum ex præscientia, quæ videt vo-
luntatem creatam determinandam, alias pro-
mitteret Deus id, quod non esset ipse facturus,
& cuius non esset efficiens; determinationem
enim creaturæ præscit, non causat, præcipue
cum Deus illis præmissionibus non tantum pro-
mittat concursum suum indifferentem, sed eti-
am ipsum actum determinatum.

RESPONDETUR. Promissiones illas Divi-
nas, circa actus bonos, fundari ut plurimum in
prædefinitionibus actuum bonorum antecedentibus effectum absolutum, vel esse circa ea,
quæ soli Divinæ ordinationi tanquam guber-
nanti univerſum subsunt. Multa etiam non
tam sunt promissiones Divinæ, quæ mera præ-
dictiones fundatæ in iis, quæ Deus novit per sci-
entiam Conditionalium. Sed insuper ut Deus
dicatur non solum promittere concursum in-
differentem, sed ipsam actionem, non est nece-
sse ponere ad hoc physicam prædeterminatio-
nem, sed sufficit ponere concursum in entitate
indifferentem, ratione tamen selectionis, & ut
Noſtri dicunt, beneficii determinatum, ex sup-
positione consequenti, ex quo postea sequitur
infallibiliter determinatio voluntatis. Suppo-
nit etiam argumentum, quod doceamus, con-
sensum ipsum, & determinationem non causari
ab influxu Divino, quod negatur à Nobis. De-
inde involvit se argumentum: non enim appetet
ſidelicatur, quod Deus sit causa coefficiens con-
sensus, quomodo inquam sequatur, quod Deus
illum præsciat, non cauet?

Punctum

R. P.
H. MŁOD
nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

Punctum Difficultatis 10.

Ultimum Fundamentum, petitum ex Nostro-rum Principiis.

Datur prædefinitiones actuum nostrorum salvâ libertate; Ergo & Prædeterminatio physica dari poterit salvâ libertate.

Est hic necesse resolvere ipsum Antecedens: quod ut fiat,

SUPPONO 1. Notionem trium horum minorum. Prædestinatio, Prædefinitio, & Prædeterminatio. Quid sit Prædestinatio, alibi dicitur, sufficerit pronunc dicere, quod sit provida destinatio gloriae pro electis. Prædefinitio est decretum voluntatis Divinæ, intendentis efficaciter aliquid fieri per se, vel per creaturam. Prædeterminatio (loquor hic de illa ex communiori sensu) est qualitas creaturæ impressa, prius naturâ quam operetur, intrinsecè determinans ad unum, quâ positâ non possit non fieri id, ad quod determinat.

SUPPONO 2. Prædefinitionem dupliciter posse fieri à Deo. 1. Decernendo, ut aliquid fiat à creaturâ non præconsultâ prius libertate ipsius. 2. Poteſt fieri post præconsultam libertatem, ita ut efficacia illius defumatur ex ipso futuritione conditionata prævisâ: prioris exemplum est, volo ut Petrus convertatur. Secundâ autem exemplum est, si darem hanc gratiam Petro, consentiret illi, volo ergo ut consentiat, destinoque illi hanc gratiam. Priorem illam prædefinitionem nostra Schola negat: coincidit enim cum Thomistica. Secundi generis negant aliqui cum Vasquez, alii affirmant cum Ruiz, Arriaga & aliis.

SUPPONO 3. Bene admitti posse has prædefinitiones salvâ libertate. Tum, quia prædefinitio illa dependet ab eo, quod supponit nostram libertatem. Tum, quia non adfert media determinata ex se, ad unum, & quia simpliciter habent rationem suppositionis antecedentis, sed adfert media, quorum ratio infallibilis defumitur ab ipso exercitio libertatis. Tum, quia positâ illâ prædefinitione, quod non possit fieri oppositum in idem refertur; ac cur positâ scientiâ conditionalium non possit fieri oppositum, nempe utrobivis refertur in ipsam suppositionem consensus. Erant autem hæ prædeterminationes distinctæ etiam à morali concomitante determinatione: quia prædefinitiones procedunt simpliciter ex suppositione effectus, quam antecedentiam suppositionis effectus, non dicit determinatio concomitans.

SUPPONO 4. Quod eadem prædefinitio salvet etiam efficaciam Divinæ voluntatis, idq; ideo, quia non est, cur non sit contenta illa infallibilitate, & infrustrabilitate, quâ contenta est scientia conditionalium, respiciendo scilicet in-

fallibilitatem ortam ex suppositione consensus. Deinde si prædefinitio non salvaret efficacitatem, & infallibilitatem in suis decretis, ex eo non salvaret, quod Deus volens efficaciter fieri aliquid, deberet jam non offerre media indifferenta; hoc autem non evincit quidquam; nam illa media, licet secundum suam entitatem speccata, sint indifferenta, in ratione tamen efficacium, quâ efficacium, infallibilitatem habent. Denique in istis prædefinitionibus salvatur efficacia Divinæ voluntatis, quia ille qui habet in suâ manu media apta ad positionem finis, potest ante absolutam executionem illius finis efficaciter intendere eundem. In manu autem Dei sunt apta illa media.

SUPPONO 5. Bene has prædefinitiones admitti de facto posse. Tum, quia ex una parte nihil obstat illas admitti, cum salvent & libertatem, & efficaciam Divinæ voluntatis, ex altera parte convenient eas habere Divinæ providentiae: vi enim illarum prius intendet finem, quam præstet media, viiarum magis liberaliter ostendit erga electos, viiarum ostendit propensionem in bonum, præcipue cùm plurim loca sacra Script. tales prædefinitiones innuant, ut cùm dicit Christus se vadere, sic ut illi prædefinitum à Patre, & similia.

Sed hæ prædefinitiones admitti debent non nisi ratione actuum bonorum; non verò malorum: nam eas non admittendas esse docet Araeus: canum Can. 25. dum dicit: *Aliquos ad malum Divina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed & si sunt qui tantum malum credere vellent, cum omni detestatione, illis anathema dicimus.* Ratio etiam idem suadet: quia id quod prædefinit Deus, facit, & quod facit, ut fiat, non prohibet, sed appetit, quod circa peccatum Deo tribui non potest. His *sappositis*

RESPONDE TUR ad Arg. Conced. Ant. Neg. Conf. Disparitas est, quia efficacia prædefinitionis oritur ex exercitio ipso nostræ libertatis præviso, consequenter est suppositio mere consequens, adeoque non tollens libertatem, secus prædeterminatio.

INSTABIS 1. Ex iis, quæ tenens prædefinitiones M. Perez. d. 5. de Prov. a. n. 43, sibi opponit, Bona est haec argumentatio, si Deus est infinitè bonus, caret peccato furti, ita ut propositionis huic opposita, non sit Deo libera, sed necessariò falsa, sed Deus habet infinitam bonitatem, ita ut opposita huic propositioni non sit Deo libera; Ergo Deus caret peccato furti, ita ut opposita huic propositioni non sit Deo libera; At opposita propositioni est Deum furari, ergo Deo non est liberum furari. Ergo etiam valebit haec argumentatio. Si Petrus subjacet decreto de non furando, caret peccato furti, ita ut propositionis opposita non sit Petro libera. Sed Petrus subjacet tali decreto, ita ut Petro non sit libera opposita propositioni. Ergo Petrus caret furti, ita ut suppo-

Opposita propositio, non sit Petro libera, sed opposita propositio est Petrum furari; Ergo Petron non est liberum furari.

R E S P O N D E T U R. Neg. tenere illationem secundam, & quod secunda ne esset falsa, procedat secundum suppositionem consensus exhibiti a Petro, que autem procedunt secundum talem suppositionem, non tollunt libertatem, & licet Petro non sit liberum decretum Dei elicivit, formatur enim a Deo; est tamen liberum objecive, ita quod scilicet Deus non potuerit formare hoc decretum, si non exhibuit Petrus consensus conditionatum, quem illi exhibere liberum fuit. Inidem recidit si dicas, in priore illatione contineri necessitatem antecedentiam per essentiam bono de se, est etiam necessarium de se, non peccare; secunda autem illatio est necessaria non nisi necessitate suppositionis consequens, jam autem suppositio antecedens tollit libertatem, non consequens.

I N S T A T I S 2. Implicat ut Deus habeat duas voluntates efficaces circa duo objecta contradictoria, sed si Deus haberet decretum prædeterminationis, & simul voluntatem dandi ei quem prædefinivit concursum generale ad peccandum, haberet &c. Ergo: Minor prob. hæc sunt contradictionia: necessarium est existere consensus Petri, est contingens non existere consensus Petri, jam autem vi prædefinitionis necessarium est existere consensus Petri, cum hoc decretum sit immutabile, & vi voluntatis efficacis dandi concursum generale ad peccandum, est contingens non existere consensus Petri. Ergo. Hanc instantiam proponit Rosmer in 1. p. 118.

R E S P O N D E T U R. Neg. seq. illæ autem propositiones prout hic sumuntur, & sumi debent, non sunt contradictionia: nam ly necessarium ex suppositione consequenti, & ly simpliciter contingens non sunt contradictionia, ly autem necessarium in praesenti sumitur pro necessario ex suppositione consequenti. Quod autem attinet ad voluntatem tribuendi concursum indifferente, illa ex eo cohæret cum prædeterminatione quia quamvis suo modo indifferenter dicatur, in ratione tamen determinata & infallibilis, infallibilitatem consequentem dicit, quæ sufficit. Addo, hæc propositio: Necessarium est existere consensus Petri, est vera non necessitate aliqua antecedenti, sed consequenti, si autem hoc non est necessarium necessitate antecedenti, verum etiam erit, quod sit contingens non existere consensus Petri.

I N S T A T I S 3. Oppositum sentiens Martinon. d. 19. n. 74. diciturque talem prædefinitionem antecedentem esse impossibilem circa multa opera Christi & SS. quæ peccatum supponunt, est enim impossibile Deum velle antecedenter absolute aliquid supponens peccatum. Deinde Deus ex se omnia bone opera prædefinivit,

cur definivit tam pauca? non est item consentanea doctrinæ PP. qui rationem cur Deus præficiat actus futuros liberos creaturarum docent esse, quia futuri sunt, non esse autem futuras, quia Deus præscivit.

R E S P O N D E T U R. Ante prævisam suppositionem peccati non esse decreta opera absolute, sed non nisi ex illius suppositione; Consequenter jam DEUS non utitur tanquam medio illo peccato, ut ponat prædefinitionem, sed illo supposito, & sine ulla prædefinitione facto, tum primum format suam prædefinitionem, in ante directus saltem scientiam conditionata de illo peccato. Quare autem Deus tam pauca opera prædefinierit? altitudini consiliū illius relinquendū est. PP. qui dicunt, non id est actus esse futuros, quia illos Deus præscivit, loquuntur de scientia speculativa, non practica, & cùm prædefinitione ad actum voluntatis spectet sacerque PP. dicant res bona id est fieri, quia Deus illas vult fieri, hoc ipso relinquunt adstruendæ prædefinitioni locum.

QUÆSTIO IV.

De Physica Prædeterminatione Theologice.

DI CENDUM est. Quod physica prædeterminatione secundum principia Theologica non detur; adeoque quod non sit medium noscendi effectus liberos, sive absolutos, sive conditionatos. Ita omnes Nostrorum DD. & plures a liarum Scholarum Magistri, quos nostri recitant.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur Argumenta contra Prædeterminationem.

Duplicia possunt formari Argumenta contra prædeterminationem ex locis Theologicis, in primis ab Auctoritate, deinde à Ratione.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta ab Auctoritate.

PRIMA Auctoritas est S. Thomæ. Si prædeterminatione foret medium noscendi futuralibera, noscerentur illa in sua causa; nam per Thomistas prædeterminatione est causa liborum; sed in causa Deus per S. Thomam non noscit futura, ut suppono, certe & determinate.

Docuit id S. Thomas prima p. q. 14. a. 13. in corpore. q. 19. a. 12. ad 3. q. 23. a. 1. ad 1. ubi prædeterminationem cum Damasceno nominat impositionem necessitatis. q. 61. a. 3. ad 2. *Inclinatio gratiae non imponit necessitatem, sed habens gratiam potest eam non uti, & peccare;* quod falsum est in principiis prædeterminantium. Item q. 83. a. 1. ad 3.

Eð

R. P.
H. MŁOD
anowskij
Tom. I. et Z:
D. VI

Eò servit locus ex prima secundæ q. 9. a. 6. ad 3. q. 10. a. 4. in corpore, ubi expressè docet, voluntatem esse actum principium, non determinatum ad unum, sed indifferenter se habens ad multa. Item q. 106. a. 2. ad 2. Item secunda secundæ q. 171. a. 6. ad 2. Item in 3. p. q. 69. a. 8. ad 2. rationem consensus refert non in gratiam sed in usum: quia etiam si equalis inquit gratiam percipiunt, sed non equaliter eā utuntur, sed unus studiosus in ea proficit, alius per negligentiam gratia Dei decebat.

In 1. dist. 38. q. 1. a. 5. in corpore & ad 2. & ad 3. & ad 5. & ad 7. Et in 1. dist. 39. q. 2. a. 2. loquens de voluntate, ex conditione inquit suā sequitur quid rectum ordinem tenere possit tendendo in finem, & etiam deficere. Si autem inevitabiliter in finem tenderet &c. tolleretur sibi conditio suā nature. Idem repetit ad 3. Et in 2. dist. 39. q. 1. a. 1. Ipsa potentia quantum est in se indifferens est ad pluram; sed quid determinat ex ea in hunc actum, vel illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate. Legunt alii non est ab alio determinata. Videtur prior illa lectio retinenda, est enim conformis phrasí, quæ habetur ibidem Artic. 2. in O ubi dicit, quod voluntas ex seipso determinatur. Ratio enim inquit culpa in actu deformi est ex eo, quid procedit ab eo qui habet dominium sui actus, hoc autem est in homine secundum illam potentiam, quæ ad plura se habet, nec ad aliquid eorum determinatur nisi ex seipso, quod tantum voluntatis operat.

In 2. d. 25. q. unicā a. 1. ad 3. Deus operatur in omnibus, ita tamen quid in unoquoque secundum ejus conditionem: unde in rebus naturalibus operatur, sicut ministrans virtutem agendi, & sicut determinans naturam ad talēm actionem: in liberō autem arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi sibi ministret, & ipso operante liberum arbitrium agat, sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrii constituitur. Et ibidem d. 28. q. 1. a. 1. in corpore. Non enim esset homo liberi arbitrii, nisi ad eum determinatio sui operis pertineret. Similia habet in 4. d. 49. q. 1. a. 3. questione 2. ad 1. Item L. 1. contra Gentes c. 73. & secundo contra Gent. c. 99. Invenitur alius necessitas modus in rerū natura, secundum quid aliquid dicitur necessarii absolute, quæ quidem necessitas dependet ex causis prioribus in esse, sicut ex principiis essentialibus, & ex causis efficientibus sive motientibus, subditq.; Ea vero quæ voluntate sunt, necessitatem habere non possunt, nisi ex sola finis suppositione; Ergo non ex prædeterminatione.

3. Contra Gent. c. 66. num. 5. Secunda agentia sunt quasi particulantes & determinantes actionem primi agentis, & ibidem c. 112.

4. Contra Gent. c. 70. explicans illum locum: Omnis qui in eo manet non peccat, ait. Hoc ideo dicit, quia bona Spiritus S. quibus homo adoptatur in filium, vel renascitur in filium Dei, quantum est de se habent tantam virtutem, quod hominem sine peccato

conservare possint; potest autem contra ea agere, vel ab eis discedendo peccare.

Item q. 2. de veritate a. 12. ad 2. ubi determinationem cognitionis non refert in prædeterminationem, sed in illorum positionem esse suppositam, & q. 22. a. 5. & 6. dicit; Ex hoc dicitur aliquid esse necessarium, quid est inevitabiliter determinatum ad unum. Item q. 24. a. 1. ad. 5.

De Malo q. 6. Quoniam ergo inquit, ad exercitium actus: primo quidem manifestum est quid voluntas moveatur a seipso; sicut enim movet alias potentias, ita & seipsum moveat.

De Potentia q. 2. a. 3. in corpore; Voluntas in quantum voluntas est, cum sit libera, ad utrumlibet se habet; potest enim agere & non agere, sic vel siccere. q. 3. a. 7. ad 12. Voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem causarum primarum, sed quia causa prima, non ita agit in voluntatem, ut eam de necessitate ad unum determinet; sicut determinat naturam, & idem determinatio actus relinquitur in potestate rationis & voluntatis. q. 9. a. 1. ad 3.

Quodlibeto 1. a. 7. ad 7. Deus moveat omnia secundum modum eorum, & ideo Divina motio a quibusdam participatur cum necessitate, à natura autem rationali cum libertate, propter hoc, quid virtus rationalis se habeat ad opposita; & ideo sic Deus moveat mentem humanam ad bonum, quid tamen potest huic motioni resistere.

2. Phys. Lect. 15. sub initium. Quod habet necessitatem ex causa efficiente, est necessarium ad solvit, talem autem indubie necessitatem adfert prædeterminatio.

RESPONDET Joannes à S. Thom. q. 19. d. 5. a. 6. n. 32. pluribus. Ad ejus principia respondendisolvenda.

TENENDUM est, quid pluribus locis S. Thom. ut vidimus determinationem ad ipsum actum, tribuat voluntati; consequenter tribuit determinationem ad ipsum exercitium; cuius oppositum assunit Respondens. Deinde concedimus ex communiori nostrorum, quid Deus determinat ad individuationem actus, creatura autem se determinat ad specificationem actionis; inde tamen inferimus, si salvâ subordinatione ad causam primam determinat se ad speciem actus causâ secundâ, cur non se determinabit etiam ad exercitium actus. Denique ex eo, quia ex Divina impressione habet voluntas, ut non possit velle malum, sed bonum, cur etiam prædeterminatio, quæ sit ex Dei impressione non erit adstrictiva nonnullis ad unum, adeoque sublativalibertatis. Porro determinationem, quæ dicimus, creaturam se determinare, non negamus descendere à potestate Dei, & ejus adiutorio adjuvantis illud principium sc. determinans.

a. AUCTORITAS est S. Augustini imprimis in expositione Psal. 141. Tentator inquit non cessat pulsare, ut irrumpat, si clausum in veneris ostium, transit, ideo apostolus quia in nostra potestate est ostium claudere,

Disputatio V.

157

claudere ostium cordis non parietum: ibi enim & cū-
lculam, quia ergo in nostra potestate est & ostium
dudare, neque deus inquit locum Diabolo &c. en-
dudare, Aug. non in prædeterminationem, sed in no-
stram potestatem refert claudere ostium.

Lib. 1. ad Simplic. q. 2. Cujus miseretur, sic eum
vocat, quomodo sit ei congruere ut vocantem non re-
veret, & ibidem. Deus ut velimus, & suum esse
finat, & nostrum, suum vocando, nostrum sequen-
tiam in prædeterminatione autem & vocatio, &
voluntate illidebetur. Ibidem dicit. Verum in-
quam est: Multi vocati, pauci vero electi; illi enim e-
lecti, qui congruerent vocati, illi autem qui non con-
gruebant, nec contempnerantur vocationi, non elec-
ti, qui non fecerunt, quamvis vocati. Item. Quam-
vis multum modo vocati sint, tamen quia non o-
mnes unummodo affecti sunt, illi soli sequuntur voca-
tionem, qui ei capessende reperiuntur idonei: igitur
non voluntatis, neque currentis, sed misericordie est Dei,
quibuscum vocavit, quomodo aptum erat eis, qui
fecerunt sunt vocationem.

De Prædest. SS. cap. 5. Quid habes quod non
accipit quisquis audet dicere; Habeo ex me fidem,
mergo accepi, profectò contradicit huic apertissima
veritati, non quia credere vel non credere non est in
libertate voluntatis humana, sed in electis preparatur
voluntas à Domino. Ibid. c. 6. inquit; Illi quia
voluerunt, crediderunt, illi quia noluerunt, non cre-
diderunt. Similia habentur c. 8. & ibidem c. 31.
Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod se vult,
fuit, non vult non facit. Ex quo inferius con-
cludit, esse etiam fidem in nostra potestate, li-
bernobis per gratiam detur; Ergo illa non est
prædeterminativa: quia non relinquunt velle &
volle: Unde inferius subdit, cum ergo fides in
potestate sit, quoniam cum vult quisque credit,
& cum credit volens credit.

In Expositione quarundam propositionum
siccat: Cujus enim miseretur, facit eum bonum opé-
rari, & quem obdurat, relinquit eum ut mala opere-
tur &c. Cum tamen homini non auferatur liberum
voluntatis arbitrium, sive ad credendum Deo, ut con-
sequatur nos misericordia sive ad impietatem, ut con-
sequatur nos ad supplicium. Ergo appetit
gratiam non prædeterminare ad unam non nisi par-
tem.

Lib. de duab. Anim. cap. 12. Illa anima quid-
cum faciunt, si natura, non voluntate faciunt, id est,
libero ad faciendum & non faciendum motu animi
tarent &c. peccato earum teneri non possumus. Ubi
inquit libertatem non determinari ad unum, &
intra est in sua potestate resistere, & propriā volun-
tate consentient, cur tanta bona in summo male?

Lib. 2. de Actis cum Felice cap. 4. Habet
quisque in voluntate, aut eligere qua bona sunt, &

est arbor bona, aut eligere qua mala, & est arbor
mala.

Libro 1. de Spiritu & Lit. c. 34. Visorum sa-
ctionibus agit Deus sive extrinsecus sive intrinsecus,
ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in men-
tem, sed consentire vel dissentire propria voluntatis
est.

De Gratia & lib. arb. c. 2. Nemo ergo Deum
causetur in corde suo, sed sibi impunet (non præde-
terminationi) quisque cum peccat, neque cum ali-
quid secundum Deum operatur, alienet hoc à propriâ
voluntate. Non ergo alienandum hoc ad præ-
determinationem.

Lib. 3. Quæstionum q. 68. idem docet.

De Genesi contra Manich. cap. 3. Illud antem
lumen non irrationalium animalium oculus pasit,
sed pura corda &c. quod omnes homines possunt, si
velint, quia illud lumen omnem hominem illuminat.

Item Lib. cit. de Grat. & lib. arb. c. 5. Con-
vertimini ad me & convertar ad vos, unum horum
videtur esse nostræ voluntatis, id est, ut convertamur
ad Deum, alterum vero ipsius gratia, id est, ut etiam
ipse convertatur ad nos. Ibidem. Non ego autem
sed gratia Dei mecum, ac per hoc nec gratia Dei sola
(hoc est prædeterminatio) nec ipse solus, sed gra-
tia Dei cum illo.

Lib. 3. de Lib. arb. c. 18. Quaecunque est causa
voluntatis, si ei non potest resisti, sine peccato ei cedi-
tur. Et cap. 3. Non enim possum aliud sentire esse
in potestate nostra, nisi quid cum volumus, faci-
mus. Et infra: Non enim negare possumus habere
nos potestarem, nisi cum nobis quod volumus, de-
est &c. nec aliud quicquam in potestate nisi quod vo-
lentibus adest &c. non enim est nobis liberum, quod
in potestate non habemus. Lege etiam cap. 13. &
16. ubi dicit; Ex eo quod non accepit minus reus est,
ex eo vero quod non facit quod debet justè reus est, de-
bet autem si accepit & voluntatem liberam, & suffi-
cientissimam facultatem.

Habet emphasis comparatio, quam insti-
tuit disp. 2. contra Fortunatum. Si quis enim
verbi causâ ligaretur ab aliquo ceteris membris, &
de manu ejus falsum scriberetur sine ejus propriâ
voluntate, quero si hoc iudici patueret, possit hunc
hominem falsitatis crimen condemnare? & tamen
talis indubit in sensu diviso à vinculis liberè
operatur.

Disp. 2. contra Fortun. Lib. 1. allegatis lo-
cis de arbore bona & mala, inquit; Sed ut intel-
ligas istas duas arbores, sic esse à Domino positas,
ut ibi significaretur liberum arbitrium, non naturas
esse

R. P.
H. MŁOD
TOWSKI
Bm. de Z:
VI

esse istas arbores, sed voluntates nostras, ipse ait in Evang. aut facite arborem bonam, aut facite arborem malam. Quis est qui possit facere naturam? si ergo imperatum est nobis, ut faciamus arborem, aut bonam aut malam, nostrum est eligere quod velimus. Ergo non prædeterminamur, sed electio est penes nos.

Epist. 142. Propter liberum arbitrium proprium aliquantulum, & ex illo, non tamen nisi ex illo. Oppositi autem in prædeterminationem omniarejiciunt.

Lib. i. Retract. c. 22. Nisi quisquam voluntatem mutari operari non posset, quia in nostra potestate est positum. Inferius. Sed ea potestas nulla est nisi à Deo detur, & superioris cap. 10. verum est omnes homines omnino hoc posse, (supple converti) si velint, sed preparatur voluntas à Domino, prædeterminatione autem universaliter cum determinet ad unum, excludatque posse operari oppositum, hæc loca difficillimè salvat. Ibidem Lib. i. c. 1. ubi cum posuisset, quod neminem cogit natura sua ut peccet, subdit, quia tandem esse poterit ante voluntatem causa voluntatis; aut enim ipsa voluntas est, & à radice ista voluntatis non redditur, aut non est voluntas & peccatum nullum habet. Et tamen per aliquos Thomistas ante voluntatem est causa voluntatis prædeterminatione ad materiale peccati.

Enchiridii ad Laur. cap. 107. Sic ergo factus est homo rectus, ut & manere in earectitudine posset, non sine adjutorio divino, & suo fieri perversus arbitrio. Cum tamen per prædeterminationes non fiat perversus nisi abscessu prædeterminationis.

De Fide ad Petrum loquens de Angelo malo, titulo margin. Angeli: Initium, inquit, suadaminationis in ipsa aversione voluntatis inventum.

Eruditionis causa adfero ea breviter, quæ partim ex S. Thom. partim ex Aug. adferunt Perez de Provid. d. ult. quale est illud n. 29. Omnis gratia de se efficax est motio illa quæ voluntas moyetur à Deo efficaciter ad agendum liberè, tanquam à principio exteriori: Sed hæc motio non est prædeterminatione; non enim nobis libera, motio autem est libera, ut loquitur S. Thom. i. p. q. 105. a. 4. i. 2. q. 10. a. 4. in 2. dist. 25. q. 21. a. 1. ad 3. q. 3. de potentia a. 7. ad 13. Item, Gratia efficax est inclinatio, quæ Deus inclinat corda hominum; at hæc inclinatio non est prædeterminatione physica; quia hæc inclinatio, ut docet S. Thom. i. p. q. 111. a. 2. & ibid. q. 105. a. 4. est ipsum velle; Prædeterminatione autem non est ipsum velle: quod innuit S. Aug. in Psal. 118. Concione 11. Quid est inclinatum cor ad aliquid habere? nisi hoc velle. Item, Inceptio bonorum operum, & salutarium, est gratia efficax; sed hæc inceptio involvit nostrum consensum; quem non involvit prædeterminatione: Assumptum docet Aug. i. 2. de bono persev. c. 14. Tum, quia donum, quo discernimur, non est prædeterminatione, cum gratia efficax sit quo di-

scernimur. Assumptum prob. quia quo discernimur debet nobis esse voluntarium, & liberum, ut habetur apud Aug. L. de spiritu & litera c. 34. & de prædestinatione SS. c. 5. & de Correptione & gratia c. 7. ubi dicit, nos discerni quatenus justificamur gratis; justificatio autem adulorum per Trid. perficitur voluntaria susceptione gratia. Tum, quia trahi est habere gratiam efficacem; sed prædeterminari non est trahi; nam ait S. Aug. l. de Corrept. & gratia c. 13. Corda, inquit, movit eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit, quod etiam habet Tract. 26. in Joan. Tum, quia gratia efficax constituitur ultimè per hoc, quod est dicere à Patre, ut docet Aug. l. 1. de prædest. SS. c. 8. verba recitat Perez n. 60. Sed dicere à Patre pertinet ad liberum arbitrium, quod non est prædeterminatione, ut expressè docet S. Thom. Lect. 6. in c. 6. Joannis.

Videtur ad hæc omnia respexisse Tridentinum sese. 6. c. 4. ubi anathema dicitur iis, qui dixerint: Liberum hominis arbitrium non posse diffundire, si velit, quod etiam ante dixerat cap. 5. quippe qui illam abdicere potest; hoc est gratiam; loqui autem Trid. de gratia efficaci satis indicant verba, & intentio Trid. quod volebat se opponere Calvinismo, qui docet, nos ad bonum, & ad malum necessitari, cui doctrina non sè opposuisset, si non fuisset locutum de gratia efficaci; de hoc enim solo poterat esse difficultas.

Quando autem admisit Trid. gratiam quæ nos mouet & excitat, non est necesse ut illæ gratiae sint distinctæ ex vi hujus phraseos; sicutidem est in Concionatore dicere, pollet talento ad movendos, & excitandos effectus: quamquam bene excitatio illa potest tribui subitanè illustrationibus, & affectionibus, quæ sunt in nobis sine nobis; ratio autem moventis potest tribui auxilio elevanti potentiam ad supernaturaliter operandum, quæ sic præventa, non est restituta; sed nego quod id habeat exprædeterminatione.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur Auctoritas S. Scripturae.

TERTIA Auctoritas est S. Scripturæ. Accipimus non nisi unicam, quæ habetur Luc. 10. v. 13. *Ve tibi Corozaim, ve tibi Berhsaida, quia si in Tyro, & Sidone factæ & fuisse virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere &c.*

Ex quo loco sic arguitur. Pœnitentia Tyriorum & Sidoniorum conditionata non est prævisa vi decreti prædeterminationi secutura, ergo prædeterminatione decretum non est medium necessarium cognoscendi infallibiliter futuros liberos sub conditione effectus; Ergo neque absolutos. Ant. prob. quia si prævisset

Disputatio V.

159

fuerit secuta ex vi decreti prædeterminativi, evacuasset Corozaitæ totam illam exprobationem; dicentes enim se non mereri reprehensionem, quia non habuerunt prædeterminationem, sine qua impossibilis est poenitentia.

R E S P O N D E T 1. Alvarez d. 7. n. 23. quod illa conversio sit prævisa non ex solis miraculis, sed etiam ex auxilio efficaci; oppositum enim est Pelagianismus, consequenter veritas illius conditionatis supponit decretum: quod probat ex Aug. I. de bono pers. c. 10. & 14. additque interpari Judæos, quia majora impedimenta praefiterunt gratia præ Tyrri, perdito enim Israeli ex illo.

C O N T R A 1. Concedo poenitentiam illam prævisam fuisse post aliquod decretum, sed accommodatum libertati; unde autem de hoc quod fuerit prævisa post decretum prædeterminans? Augustini cit. Autem non plus vult, quam quod conversio nostra v. g. ultimò referatur in voluntatem Dei, non quidem prædeterminantem, sed feliciter potius auxilia efficacia, & si querant reprobri, quare pro illis non idelerit? Respondebit Deus, quia volui.

C O N T R A 2. Quia illud quod adfert de impedimentis non convincit; quare enim, vel erant in suo ordine prædeterminati ad ponendum majora impedimenta, vel non erant prædeterminati? Sinon erant prædeterminati, ergo aliquis effectus liber potest poni sine ulla prædeterminatione, quod est contra oppositos: Si autem erant prædeterminati, ergo quod non habuerint prædeterminationem ad bonum, referendum est ad habitam prædeterminationem de impedimento, à quo impedimento excusat, & prædeterminasti nos, non poterat aliter fieri; ad quod impedimentum etiam materialiter sumptum, si prædeterminales Tyrrios & que non sufficiunt conversi.

C O N T R A 3. Quia haec responsio non accipit scripturam ut sonat; neque enim Scriptura loquitur de positione impedimentorum, sed ne-gatione conversionis.

R E S P O N D E T 2. Gonzalez apud Fass. cit. 2.21. retorquendo arg. cō quod etiam in nostra sententia, respondere potuissent Judæi, quod si eis dedisset vocationem congruam, pœnitentiam egissent, sicut & Tyrri.

C O N T R A 1. quia illa excusatio vel procedere pro statu conditionato, vel pro absoluto? Siquo statu conditionato, nihil valuerit excusatio, quia illis respondisset Christus in nostris principiis, pro statu conditionato antecedenter collata gratia non est efficax antecedenter, & quod pro illo statu non sit efficax vos fecistis; pro statu autem absoluto adhuc exprobatio nem Christi D. non evacuarent illa excusatio ne, quia illis respondisset Christus D. Haec gratia poterat esse congrua, quod non sit, vos feci-

stis? fuisse enim Tyrri congrua; consequenter pro utroque statu stetisset accusatio Christi D. non evacuata illa excusatione. In aliis etiam principiis quæ suprà tetigimus non stetisset illa excusatio; quia respondisset Christus D. Gratia, quam aliis dedi efficacem, non est talis, ut sit omnino necessaria ad operandum, ut sine illa operari non potueritis, dedialiam, quare ei non estis cooperati?

C O N T R A 2. Quia non in hoc reprehenduntur Judæi, quod respectu illorum non viderit Deus ullam gratiam, cum qua converterentur; nec ideo laudantur Tyrri, quod respectu illorum conversionis non viderit Deus gratias efficaces; sed in hoc laudantur Tyrri, & vituperantur Judæi, quod respectu horum miraculorum, harum circumstantiarum, horum auxiliorum, convertendi fuisse Tyrri, & non sunt conversi Judæi; non recurrendo ad omnes omnino formalitates auxilii.

C O N T R A 3. Quia in communibus nostrorum principiis negatio conversionis potest ultimò referri in aliquid pendens à voluntate creata, adeoque vituperari poterant justè Judæi; dicaret enim Christus Judæis, quare excusatis negationem conversionis? Respondent, quia non dedisti nobis gratiam, quam prævidisti fore efficacem; urget Christus D. non dedi gratiam, verum est, quam prævidi fore efficacem, sed ego non feci illam ne foret efficax, quia illius efficacia desumitur à consensu vestro conditionato; Atque ita tota series interrogacionum ultimò desineret in culpando voluntatem creatam in sententia autem Thomistica desinere, in aliquo pendente merè à Deo, & quidem talis sine quo non possumus operari.

Neque valet si dicas, cum codem. Non portere auxilia esse æqualia, ut formari possit legitima exprobatio, cō quod in die judicii exprobanda sit reprobis obedientia Christi D. usque ad mortem; cū tamen Christus D. majora auxilia habuerit: non inquam valet, si id dicas, quia licet concedatur, non debere esse æqualia auxilia in omnibus, ut formetur exprobatio contra vituperabiles; saltem tamen debet esse æqualitas in hoc prædicato, quod potuerint etiam vituperati operari bene, & tamen sine prædeterminatione nemo potest operari bene.

R E S P O N D E T 3. Joannes à S. Thom. & dicit Apostolum simile sibi argumentum propo-situs ad Rom. 9. cū enim dixisset, ergo cuius vult, misceretur, & quem vult, indurat, subdit, dixis itaque mibi, quid adhuc queritur? subintellige, quid conqueritur Deus, quod non convertamus? responderet, volunt ut enim ejus quis resistet? ubi non conversionem referret Apostolus non in nostram resistentiam, sed in Dei judicia; O homo, tu quis es, qui respondeas Deo. In qua judicia negatione conver-

O 2 sionis

R. P.
H. MŁOD
S. NOWSKI
Rom. Act. Z:
D. VI

sionis refert etiam Prosper I. r. de vocatione Gentium c. 25. & in responsione ad excerpta Genuenium dub. 8. Item Aug. toto lib. de Cor. rept. & Gratia, & libro de Bono perseverantiae c. 14. ubi loquens in predicto loco de Tyriis, ait; *Nec illis (supple Tyriis) profuit, quod poterant credere, quia prædestinati non erant, nec istis obfusset, quod non poterant credere, si prædestinati essent.* Et inferius; *Audient hec & faciunt, quibus datum est, non autem faciunt sive audiant, sive non audiant, quibus non datum est.*

CONTRA est. Et Paulum & Prosperum & Aug. recurrere ad Dei voluntatem, & judicia, non quidem prædeterminantia, sed selectiva auxiliorum, quæ etiam reprobis si fuissent selecta, non fuissent reprobati; cum tamen selectio plenè ad Deum spectaret; unde etiam innostrâ sententia dicimus; *O homo tu quis es, qui respondeas Deo?*

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta à Ratione,

PRIMUM ARGUMENTUM est. Quia si potest natura prædeterminatio Thomistica, tollitur omnis ratio auxilii non nisi sufficientis: quem medium terminum dicit Suarez frequenter esse inculcandum; eum autem ita sibi proponit Joannes à S. Thom. q. 19. d. 5. a. 6. n. 56. quia si ex sua natura antecedenter ad nostrum consensum datur efficacia, ideo datur, quia requiritur ad hoc, ut voluntas de facto operetur; & quia sine illa non est potentia applicata, & determinata ut eliciat actum: Ergo si Deus deneget illi auxilium efficax, negat aliquid requisitum ad operandum; & sine quo non potest operari actu potentia, & sic non habet sufficientis auxilium, sine illo, ad operandum. Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur. Si positá prædeterminatione adhuc daretur ad oppositum gratia sufficientis, sequitur verificari duas modales oppositissimas, & quidem adhuc in materia necessaria, nam vera esset hæc: Impossibile est operari sine prædeterminatione, eamque probant argumenta Thomistica; & tamen verificabitur etiam hæc altera: Possibile est hominem operari sine prædeterminatione: quia seclusa prædeterminatione haberet gratiam sufficientem quispam cum quæ posset operari, consequenter possibile esset impossibile, quod absurdum est.

RESPONDEAT 1. Joannes à S. Thom. Si ista efficacia, & applicatio antecedens, quando ponitur prædeterminatio, deficeret in totum, & suspenderetur à Deo, sine dubio aliquid necessarium deficeret ad operandum; ceterum si deficeret efficacia pro ista operatione, detur tamen pro alia, non debet quidquam ad operandum;

Cum enim voluntas nostra non sit potentia determinata ad unum, natura ejus non postulat, ut sibi detur semper determinatus concursus. Adit poste à n. 59. quod licet applicatio ad actum sit prior ipso actu prioritate causalitatis & naturæ; non tamen denegatur applicatio ad oppositum actu ratione ipsiusmet applicationis, sed ratione actus ex illa consecuti, &c. Denique n. 61. docet, quando prima culpa committitur, licet denegatio auxillii, ne committatur peccatum, non supponat priorem culpam, quæ præcedat, sed solum comitur; tamen in aliquo genere cause saltem materialis præcedit, quod sufficit, ut dicatur homo impedimentum voluntarium ponere, ne sibi detur auxilium efficac.

CONTRA est. Tum, quia non appetet, quomodo hæc consequenter dicantur, & quomodo data efficacia, & applicatione ad unum v. g. ad consensum detur efficacia, & applicatio stans in prædeterminatione, pro alia operatione, v. g. pro assensu & dissentu. Item, quomodo detur illa efficax applicatio, si ponitur impedimentum voluntarium concomitans ne detur. Quod si dicat dari illam applicationem ad aliam operationem omnino disparatam, non ostendit, quomodo data prædeterminatione ad assensum, detur auxilium sufficientis ad dissensum. Tum, quia non attendit hæc responsio ad punctum principale; concedo quod voluntas de se sit indeterminata ad unum; concedo item interim illam prioritatem, qualem sibi fingit Joan. à S. Thom. redit tamen Dilemma, voluntati indeterminata ad unum, & in qua impedimenta in genere cause materialis præcedunt negationem prædeterminationis, quæro, vel est necessarium prærequisitum ad agendum prædeterminatione, vel non? Sinon; contravenitur Thomistis; Si est necessarium prærequisitum, ergo carens prædeterminatione caret necessario prærequisito, adeoq; non habet sufficientiam, ut possit agere; ad eum modum, quo quia occlus est necessarius ad videndum etiam positæ potentia visivæ, & concursu in actu primo, quantum est ex parte Dei præparato, si desit ipsum organum, non habetur sufficientia ad videndum. Tum, quia si ad nullam aliam etiam operationem daretur auxilium efficax, hoc ipso non daretur gratia sufficientis, ut assumit respondens; Ergo cum data prædeterminatione ad assensum, non detur auxilium efficax ad dissensum, hoc ipsis non dabatur gratia sufficientis ad dissensum. Nec obest, quod voluntas aliud velit; quia hoc ipsum quod aliud velit, habetur ex prædeterminatione.

RESPONDEAT 2. Gratiam sufficientem dari, ut homo possit facere oppositum, sed non dari, ut sit sufficientis ad ipsum operari.

CONTRA est. Tum, quia hoc ipsum expli-

dens ac
confici
quia no
dum v.
princip
nunca
cause p
confici
causa p
bile eff
seruum
natur p
fæz folia
tropo
entia
um sit
in non
europæ
operan
secundu
RES
fate ha
buit futu
Co
quome
danda?
tale eff
inde ac
tione,
ad offi
ficiata
get, n
Grat.
Se o
præde
necess
rison
malos s
plum p
79.
moralis
plum p
multas
gi si a
motio
quam
tans;
potest;
Deo a
nare e
Tum,
allam
malum
minat
dum Ea
litiam
te ad
under
autor
operat

dens ad oppositum, si prædeterminatio est necessarium requisitum ad operationem? Tum, quia non posita prædeterminatione ad consensum v. g. est impossibile habere completum principium ad operandum consensum; hæc enim prædeterminatio est requisitum ex parte cause primæ, est sublativum indifferentiæ, est constitutivum in ratione agentis, quod non sit causa prima, &c. sine quibus omnibus impossibile est haberi completum principium ad consensum sed posita sola gratia sufficienti non potuit prædeterminatio ad consensum; Ergo posita sola gratia sufficienti non habetur completa potentia ad operandum; Ergo neque sufficiencia. Tum, quia implicat ut aliquid auxiliari sufficiens, ut cum illo homo possit operari non tamen sit sufficiens, ut cum illo homo adioperatur, quia implicat esse in actu primo ad operandum, & non per ordinem ad posse actus secundi.

R E S P O N D E T U R 3. Esse in hominis potestate habere gratiam efficacem, postquam habuit sufficientem.

C O N T R A est. Quia de hoc ipso queritur, quomodo dari possit gratia sufficiens efficaciam illiusque sufficientia salvari? si impossibile est operari, sine prædeterminatione. Deinde ad hoc ipsum vel indiget prædeterminatione, vel non indiget? Si indiget, respondetur ad difficultatem de prædeterminatione per difficultatem de prædeterminatione; Sinon indiget, nec ad alia indigebit, vide Suar. lib. 5. de Grat. cap. 10. n. 25.

S E C U N D U M A R G U M E N T U M est. Si Deus prædeterminaret ad actus bonos, prædeterminaret etiam ad malos, propter paritatem rationis non potest autem prædeterminare ad actus malos; quia alias esset auctor peccati: quod ipsum prob. Tum, quia ut ait Fassolus q. 14. n. 59. Si Deus decerneret præmoveire solùm moraliter, rogando, consulendo, præcipiendo ipsam positivam entitatem actus, esset per Thomam causâ indirecta malitia; Ergo multò magis si ad illam determinet: moralis enim præmotio, multò minorem habet connexionem, quam habeat decretum physicè prædeterminans; illinim priori in sensu composito resistit potest, & de facto resistitur, dū contravenimus Deo alicenti, & hortantia ad actus bonos; non potest autem resisti decreto prædeterminanti. Tum, quia voluntas concurrit ad malitiam, non illam directè intendendo, sed eliciendo actum malum per solam cooperationem cum determinatione, quam à Deo recipit, sine proprio auctore. Ergo cito Deus non intendat formalem malitiam, tamen non solùm cooperando immediata ad actum malum, sed etiam ex se liberè ad eundem prædeterminando, debet dici potiori ratione causa malitiae; multò enim minus est cooperatio propter prædeterminationem, à se ipso

liberè factam, quam cooperari propter prædeterminationem ab alio, sine ejus libero concurso, factam; immo eo casu non peccaret creatura, sed solus Deus; quia tunc non per voluntatem, sed per Deum staret, ne produceretur actus: quod ipsum sic ulterius illustrat Fassolus, quando duæ causæ concurrere debent ad aliquem effectum, negatio effectus censetur solùm ab illa causa proficii, quæ non confert id quod potest, & necessarium est, ad causandum illum effectum; quando autem aliquis prædeterminatus ad malum, non causat rectioninem in actu, ex eo solùm non causat, quia illum Deus non prædeterminavit ad bonum, sine qua prædeterminatione non potest agere. Ergo quod non agat, in Deum referri deberet.

Cæterum Verdu Relectione contra scientiam medium par. 2. concl. 13. appellat hanc prædeterminationem ad actus malos impium & blasphemum quid. Negant etiam prædeterminationem ad actus malos, Gonz. I. p. d. 59. S. 2. n. 13. Nazarius, &c. alii

R E S P O N D E T U R 1. Deum prædeterminare ad materiale peccati.

C O N T R A est. Tum, quia argumenta Fassoli hoc ipsum impugnat. Tum, quia si Deus prædeterminaret Mathematicum ad ducendas sic tres lineas, ut coeant in angulis, hoc ipso determinaretur ille, ad ponendas annexas negationes, & ad formale trianguli; Ergo idem dicendum in præsenti. Tum, quia quam plurimi sunt, qui non aliter peccant, quam quia volunt hanc materiale & entitativè delectationem, cum advertentia, ad quam Deus determinat, quid ergo minus habet Deus, quam creatura ne peccet? Tum, quia si Deus ad hoc determinaret, quod prohibet, esset auctor peccati, Deus autem prohibet ipsum etiam materiale delectationis v. g. cum advertentia: & sicut dicemus homini materiale delectationis appetenti, vis aliquid cum quo ipsum formale peccati inevitabiliter est connexum, adeoque peccas, cur non idem Deo dici poterit?

R E S P O N D E T 2. Joan. à S. Thom. q. 19. d. 5. n. 66. dicitque hoc argumentum fuisse objectum Augusti, quod secundum sua principia sequeretur, Deum esse auctorem peccati, dicitq; Deum nec per accidens esse causam malitiae, licet sit causa totius entitatis, causa inquam totius entitatis, propter hanc demonstrationem; Omnia quæ quoquo modo sunt & habent esse reale, à Deo sunt; Sed entitas actus peccati, est aliquid esse reale, existens in rerum natura. Ergo à Deo est. Consequentia est in Darii. Minor patet: Major de fide. Dicere autem, quod entitas habens annexum defectum, sit tantum permisla, est verbis ludere, cùm permissione sit pura negatio, quæ non potest dare esse reale, quale habet illa entitas peccati. Ad punctum autem difficultatis ita dicit, quod

O 3 cùm

R. P.
H. MŁOD
KOWSKI
Tom. I. et Z.
VI

cum ad actum liberum requiratur motio moralis, & physicus influxus, bonam actionem utroque modo incipit Deus, in malis autem actibus haec moralis motio non potest esse immediate à Deo; quia defectuosa est, unde incipit à causa deficiente, vel Diabolo, vel homine, vel inadvertentiā: & supposita hac motione moralis, tum primum incipit influxus Dei, in id, quod entitatis est, in illo actu; quia Deus sub ratione Entis, non sub ratione deficientis concurredit ad omnia, utpote nusquam deficiens, sed semper Ens.

CONTRA est. Tum quia Semi-Pelag. dicebant quidem per Aug. Deum fieri auctorem peccati, sed immittere, quia ex hac Majori, Gratia etiam ad initium salutis est necessaria, inferebant, ergo si ponatur peccatum, referri id debet in Deum non ponentem initium salutis; nos autem id utremus non ex hoc principio in sententia Thomist. sed quia determinat Deus ad actionem peccaminofam, sine qua determinatione, non fuisset posita actio peccaminofa, & illa positā, inevitabiliter sequitur. Tum, quia concedo Deum concurrere ad actiones peccaminosas; sed difficultas est, An concurredit prædeterminando antecedenter; quod enim concurredit ad peccatum, tenetur ex conditione causae primae: nam concurrens potest dicere: Abuteris meo concursu, salvareque totam suam sanctitatem; prædeterminans autem Deus, non potest dicere: Abuteris mea prædeterminatione, cùm sit posit intentione ponendi actus. Tum, quia ipsa propositione objecti defectuosa non est primum quod movet, sed potius prædeterminatio ad ipsam propositionem defectuosam. Tum, quia ea quæ dicit, quod Deus non concurredit tanquam causa defectiva non convincunt; nam ad ostendendum Deum non peccare, non debet assumi, quia non est causa defectiva; dicam enim Deum posse mentiri, nec tamen peccaturum, quia ille non est causa defectiva; immo sequitur & non peccaturum, quia non est causa defectiva, & peccaturum, quia plus facit, quam Dæmon suadens peccatum: nec ostendetur ratio, cur hoc ipso decreto prædeterminativo non deificatur causa indeficiens ad conditionem causæ deficienteis. Insuper, quaro, An sit aliquid, quod si Deus ficeret, colligeretur non solum esse causa efficiens, sed & deficiens? dicamque hoc totum haberi, si prædeterminat Deus ad materiale peccati.

RESPONDET 3. Idem Retorq. in nos difficultatem. Sententia cuius principium est illud, ad quod reducuntur omnes errores Pelagi, & Calvini est vicina utrique, nostra autem est talis; quod ipsum prob. Principium in quo fundatur nostra sententia est hoc, voluntas Dei efficax movens antecedenter, & libertas creatrix, non possunt simul stare, sub hoc autem prin-

cipio subsumit Pelag. sed stare debet hominum libertas, ergo non datur voluntas Dei efficax, &c. Calvinus è contra subsumit, sed datur voluntas Dei antecedenter efficax, ergo non datur libertas.

CONTRA est. Quia non est hoc accedere ad errorem tenere principium sub quo subsumitur error, nam Catholici, Arriani, Sabelliani tenemus hoc principium, Deus est unus; inferimusque Trinitatem non esse tres Deos; Arriani inferunt esse non nisi unam personam, & si sunt tres, esse tres Deos; Sabelliani inferunt, esse tria nomina distincta; nec tamen per hoc Ecclesia Catholica est vicina errori; sic nec Nos erimus vicini. Tum, quia illa Majoris ut sonat, accipiatur, non admittitur à nobis; nam admittimus voluntatem Dei efficacem prædeterminem consensum absolutum salvā libertate; quod si illuc agatur de efficaciā auferente posse oppositi, hanc negamus; sed in hoc non possumus convinci erroris.

Neque valet si DICAS cum Alvarez, sacerdos in peccato mortali consecrans ponit malam actionem, & mortalem; quamvis ex objecto sit bona, ad quam tamen Deus efficaci decreto movet sacerdotem; Ergo idem dicendum de materiali peccati.

RESPONDEtur enim. Sicut negatur, à Nobis prædeterminatio physica universaliter, ita negatur in ordine ad consecrationem. Sed prædefinitus Deus ad tales actum? Si duplex sit volitio, una consecrandi, & alia volitio peccati, poterit Deus priorem prædefinire; Si autem sit eadem, non prædefinietur: est enim actio vitiata.

DIFFICULTAS II.

*De Argumentis Thomisticis
Theologicis.*

ALIA erunt ab Auctoritate, alia magis à ratione. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Respondetur ad varias Auctoritates.

Eadem methodo quā superius, proponemus Auctoritates, & in primis sint;

Auctoritates S. Thomæ.

PRIMA AUCTORITAS est ex 1. p. q. 14. a. 13. quam proponit Alv. l. 2. d. 10. Deus non tantum cognoscit futura contingentia, ut sunt in seipsis, sed etiam ut sunt in suis causis, subdit Alvarez, scilicet determinatis.

RESPONDEtur. Illud ly determinatis non haberi in S. Thom. sed ejus contradictorium; nam dicit contingens in sua causa non esse

de determinatum ad unum. Verba S. Thomae sic habent: *Alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa, & sic consideratur ut futurum, & ut contingens, nondum determinatum ad unum.* Quando autem ibid. q. 19. a. 3. ad 5. Videtur pro determinatione stare, illo loco non plus vult, quam quod Deus omne, quod illi necessarium est ad agendum, a seipso habeat; causa autem contingens, debet determinari ab aliquo exteriori ad effectum, hoc est ab illuminatione, affectione, &c.

Ad locum ibid. ex a. 8. facilis etiam est responsio, quod contingens effectus, habeat suam contingentiam ex Deo, preparante scilicet causas contingentes, & conservante, quas absolute impedit potuisse necessitareque. Ibi enim querit S. Thom. ut patet ex titulo, An voluntas Dei necessitatem rebus volitis imponat, ostendique posse imponere, quo etiam modo solvi debet Auctor. ex q. 22. a. 4. & ex Met. vel super Peripherias, quae loca adducit Joannes a S. Thom. q. 19. d. 4. Quando autem S. Thom. atq. 8. cit. ad 3. admittit aliquam necessitatem antecedentem, quae non destruat libertatem, admittit antecedentem duratione, non suppositione, decretum enim quocunque, formabile à Deo salvâ libertate, antecedit tempore; quia ab aeterno factum, adeoque duratione antecedit; Sed non antecedit suppositione, quasi ante suppositionem confessus, præcedendo sua voluntate, determinante ad unum, cum, ut inquit in corpore S. Thom. *contingentibus astant contingentia causas, & in sed contra similia haberet.* Ad locum ex q. 82. a. 1. ad 1. ubi ait S. Thom. *Necessitas naturalis non avertit libertatem voluntatis.* Respondet docuisse S. Thom. quod salva libertate potentiae ipsius, possit adhuc potentia agere aliquos actus necessarios, ut amando bonum in communi. Quando autem q. 105. a. 1. ad 3. oppositum videtur sentire, non plus vult, quam ipsam determinationem, quae determinant causas secundæ, esse à Deo, ratione scilicet virium collatarum à Deo, ratione primorum motuum immisorum, quod etiam inquit ibidem a. 4. ad 2. q. autem 116. a. 1. in corpore, id solum docet, quod ea quae nobis per accidens facta videntur, facta sint Deo sciente & ordinante, cuius providentiam nihil effugit, sed neq. quod hanc Deo omnia predeterminante. Rationes explicandi ita S. Thomam sumuntur ex iis, quae allata in Probationibus, & cropposis locis S. Thomae præcitat.

Secunda AUCTORITAS est ex 1. 2. q. 1. a. 4. Sed illo loco hoc ipsum docet, quod docuit 1. p. q. 116. a. 3. in corpore factum secundum considerationem secundarum causarum mobile est, sed secundum quod subest divine providentiae immobilitatem fortitur, non quidem absolute necessitatis, sed conditionis, secundum quod dicimus hanc conditionem esse veram; si Deus praescivit, hoc futu-

rumerit; ubi ut vides fatum dicit pendere in efficacia à suppositione effectus, sicut & ipsa scientia, procedit ex illa suppositione. Ibid. autem q. 9. a. 6. ad 3. ubi se remittit ad q. 109. a. 2. ad 1. hoc solum vult, quod ne detur processus in infinitum in deliberationibus, ut incipient, movere nos Deum motione suâ. Unde etiam inferius q. 10. a. 4. in corpore, docet voluntatem ita moveri à Deo, quod illam non ex necessitate ad unum determinet.

3. AUCTORITAS est ex 2. 2. q. 24. a. 2. in corpore, ubi agnoscit S. Doctor impossibile esse, ut aliquis efficaciter motus ad aetum charitatis, charitatem amittat: *Quam impossibilitatem, nos etiam admittimus; sed non ratione prædeterminationis, sed selectionis auxiliorum, quae sunt habitura effectum; & si sunt habitura, falsum est, quod sint non habitura effectum.*

Ex eadem p. 2. 2. q. 17. a. 6. ad 2. quem locum ita recitat Alv. l. 2. d. 10. quod Deus dupliciter intueatur effectus contingentes, & futuros: Uno modo ut sunt in seipsis praesentes in aeternitate, alio modo ut sunt in suis causis determinatis.

RESPONDEatur, haec verba non haberi in S. Thom., sed eis contradictoria; verba S. Thomas sunt: *Et quamvis contingentia futura, prout sunt in seipsis, sunt determinata ad unum, tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quia possint aliter evenire.*

4. AUCTORITAS. De veritate q. 22. a. 8. in corpore. Sed illic non plus vult, quam quod Deus conferat, & compleat potentiam, auxiliis agendi. Ibidem autem q. 24. a. 14. hoc ipsum repetit. Deum scilicet determinare per immisionem cognitionum & indeliberatarum voluntionum.

5. AUCTORIT. ex lib. de Potentia q. 3. a. 7. ad 7. Sed illo loco non plus vult, quam quod sine concursu causæ primæ proportionato, non possit poni operatio creata, sicut sine motu artificis, non movet seipsum instrumentum, quae determinatio in agentibus liberis ordinariè fit per immisionem motuum primò primorum. Unde ulterius docet, quod operatio Dei præcedat operationem creaturæ, non quidem prædeterminando, ut volunt Thomistæ; sed dando vires, quarum collatio, antecedit operationem, & simul à solo Deo pendet.

Quæ autem adferuntur ex Lib. 1. contra gent. c. 66. non plus volunt, quam quod futura necessaria, habeant in causa determinationem. Cap. autem 68. admittit influentiam causæ primæ in voluntatem ratione auxiliorum, non vero ratione prædeterminationis.

Per hoc tamen non negamus illud, quod docuit S. Thom. 1. p. q. 23. a. 6. ad 3. quod scilicet Deus in sensu diviso potuerit non prædestinare, & quod prædestinatio non tollat libertatem: Certe enim licet aliquid in sensu composito

R. P.
H. MŁOD
anowskij
Tom. I. et Z.
D. VI

non possit non esse, si illa suppositio procedat secundum exercitium nostræ libertatis, quod supposito, quod sit, non potest non esse, non auferit libertatem; auferet autem, si illud non potest non esse aliunde oriatur.

Auctoritates S. Augustini.

REdigo explicationes illarum ad certa principia, methodi & brevitatis causā.

I. PRINCIPIUM est. Quod in multis locis, ubi agit de infallibilitate gratiae, agit de infallibilitate ex suppositione consequenti, de infallibilitate excludente negationem seculuturionis effectus; non autem excludente negationem potentiae ad oppositum, de infallibilitate non prædeterminante, sed diligente auxilium efficax præ deefficaci. Unde

Concedimus cum Aug. l. de corr. & grat. c.
14. quod Deus magis habeat voluntates homi-
num in potestate sua, quam ipsis illas, & quia de
hominum voluntatibus, quod vult cum vult, fa-
cit; sed nego id fieri ratione prædeterminatio-
nis, sed ratione immediata præfatorum; non
enim creatura sibi seligit auxilia, sed Deus illi.

Concedimus item cum S. August. Ench. ad Laur. c. 95. quod voluntas hominis non impedit ne fiat, quod vult omnipotens, sed non ratione prædeterminationis, sed ratione selectionis auxiliorum, prædefinitionum, &c.

Concedimus item cum S. Doctore gratiam efficacem à nullo corde respui; supposito enim, quod sit operatura, non potest non operari, daturque ut auferat cor lapideum, ut ait Aug. l. de prædest. SS. c. 3. & lib. de gratia & lib. arb. c. 16. Deum facere ut faciamus præbendo vires efficacissimas; sed efficacitate non destruente posse oppositi, efficacitate ratione selectionis. Quando autem ibidem cap. 19. ait: *Non quia credimus, sed ut credamus, vocamur;* refutat Semi-Pelagianismum, qui initium fidei in nobis ponebat, quanquam hic locus spectat ad principium secundum. state promissile, quasi deberet præcedere fides naturalis, sed de sua prædestinationis potestate. Ad quod etiam respexit l. de corrept. & gratia c. 8. Quod scilicet voluntas humana non libertate consequatur gratiam, sed gratia libertatem. Et lib. i. contra duas epist. Pelagi c. 19. dum ait; *Facere gratiam ut ex voluntibus volentes fiant, nec praesupponere volitionem (supple naturalem) vel antecedentem ipsam collationem gratiae.* Ex quo etiam principio explicari debet Auct. Arauficani Concilii, quod anathematizat eos, qui docent, voluntatem nostram exspectari, ut a peccato purgerur.

Concedimus item cum Aug. ad Simp. l. i.
q. 2. quod effectus misericordiae Dei, non sit in
hominis potestate, hoc est selectio ipsa auxilii
congrui, illoque collato, non est jam in hominis
potestate ex suppositione consequentia non con-
sentire. Quando autem inferius videtur ad-
mittere gratiam, cum qua homo operari non
possit, dum agit: *Ad alios autem quidem vocatio*
pervenit, sed quia talis fuit, quā moveri non pos-
sent. &c. vocati quidem dici possunt, sed non electi.
Hic locus non potest accipi, ut sonat: *Quia ex*
aliis locis Aug. colligitur, quod si homo non
*potest tunc consentire, ergo tentationi, ut ali-*bi* loquitur Aug. fine peccato cedit. Ly ergo il-*lud Non potest*, debet accipi liberalius, pro non
faciet, ad eum modum quo dicimus, non potest
venire, hoc est, non veniet. Aut Ly *Non potest**

sumi debet moraliter, hoc est, difficulter, & ex-
grè potest.

Concedimus item cum Aug. I. de gratia & lib. arb. c. 16. nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus; & ratione selectionis auxilii infallibiliter operatutri, & ratione ipsius entitatis auxilii, completantis nos, ut operemur.

2. PRINCIPUM est. Deum in collatione non respicere consensum nostrum antecedentem naturalem, Deum item non habere pro motivo, quod huic det gratiam efficacem, quia prævidit illum sub conditione consenfurum, sed pro motivo talis gratia dandæ, habet infinitam suam misericordiam &c. Et quia est in manu Dei collatio auxilii efficacis, censemus non dari voluntatem talem, quæ eludat omnia Dei auxilia, ut cum nullo operetur; sic accipimus locum Aug. lib. de gratia & lib. arb. quem reci-

Capit. Reg. lib. de gratia et lib. abo. quem recitat Nazarius, quæst. 22. art. 4. *Agit Omnipotens in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat, quod per eos agere ipse voluerit: Quomodo autem inclinabit, quo ipse voluerit? Si non potest voluntates inclinare, nisi prius illæ volituruæ sint. Eodem etiam modo accipimus locum de præd. SS. c. 16. ubi dicit: Ideo aliquem credere, quia vocatur secundum propositum, non vero vocari, quia credit.* Accipimus item locum eodem sensu ex lib. de præd. SS. c. 10. quando Deus promisit fidem semini Abrahæ, non de nostræ voluntatis potestate promissile, quasi deberet præcedere fides naturalis, sed de sua prædestinationis potestate. Ad quod etiam respexit l. de corrept. & gratia c. 8. Quod scilicet voluntas humana non libertate consequatur gratiam, sed gratia libertatem. Et lib. i. contra duas epist. Pelagi c. 19. dum ait: *Facere gratiam ut ex voluntibus volentes fieri, nec presupponere volitionem (supple naturalem) vel antecedentem ipsam collationem gratia.* Ex quo etiam principio explicari debet Auct. Arausicanii Concilii, quod anathematizat eos, qui docent, voluntatem nostram exspectari, ut à peccato purgetur.

3. PRINCIPIUM est, quod Deus auxiliis suis elevet potentiam, immisit illuminationibus, & affectionibus primis, nos excitet, & determinet, ut ex variate obiectorum, hoc potius occurat, quod postea liberè prosequamur; & ita sensit Aug. de gratia & lib. arbitrio c. 21. affrens etiam motum voluntatis Deo deberi.

4. PRINCIPUM est, quod saepe loca in quibus agit Aug. de agentibus necessariis accipiunt Thomistæ de agentibus liberis; & ita accipiunt illum locum l. 6. de gen. ad lit. c. 15. Dei voluntas, inquit, rerum necessitas est, ubi loquitur de effectibus necessariis: Tractat enim, cur Adactus in virili ætate fuerit creatus; & de morte Ezechiae, quæ omnia sunt necessaria.

5. PRINCIPUM est, quod etiam per nos rationem principalis habeat in effectu gratioſo ipfa

gratia, sed ista principalitas non stat in prædeterminatione, sed stat in primis in hoc, quod est consensus conditionatus, sive absolutus pro facultate à gratia tanquam principio pro sua parte, & agente & simul elevante potentiam, recurrunt etiam pro statu absoluto potest ad selectionem dictam. Ita debet accipi locus ex c. 3 de gestis Pelagii. Unde ex dato principio in supernaturalibus agimus potius quam agimus. Tum quia natura de se non est principium sufficiens supernaturalium, ergo non agit nisi acta seu aduta. Tum quia effectus sequitur supernaturalis, ergo sequitur vires aliunde acceptas, & similia. Quo etiam modo accipi debet Concil. Senense celebratum contra Lutherum 1528. ubi etiam principatus tribuitur gratia ad quod alludit locus ille Ench. cap. 32. non est volentes, neque currentis, sed Dei miseren-tes, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam, & preparat adjuvandam & adjuvat preparatam.

RESTAT præter loca superiùs allata explicare duas auctoritates Aug. primam ex lib. de Cor. & Grat. c. 10. & 12. ubi tribuit nonnisi Angelis & primo homini perseverare, vel non perseverare fuisse relictum in illorum voluntate, textus sic habet: *Vt ergo &c. perseverare vel non perseverare in ejus relinqueretur arbitrio, tales vi- ni habebat ejus voluntas, &c. &c. Vt ei perseve- rendi committetur arbitrium, &c.* Nunc vero cum majoribus donis adjuvandare remansit infirmi- tate, eis non solùm dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si ve- lunt, sed in eis etiam operatur, & velle &c. tantum aucto. Spiritu S. accendit voluntas sua, ut in Dei arbitrio, &c. manerent, si vellent, &c. sub ventum quod est infirmitati voluntatis humanae, ut divina pax indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur. Ergo apparet posita gratia efficaci non esse in nostra potestate, si velimus.

RESPONDET Perez de Prov. disp. ult. n. 98. Gratiam quidem, quæ Deus operatur, ut ex nobis, vel damur volentes, neque homini in Paradiſo, neque Angelis fuisse necessariam; quia primus homo, & Angeli non erant nolentes ante peccatum; consequenter non indiguerunt gratia, ut ex nolentibus redderentur volentes, indigemus nos vel post originale, vel post actualē. Rursus, commissum illis fuit perseverandi, vel non perseverandi arbitrium, non quod ad perseverandum non indiguerint Dei adjutorio, sed quatenus sola illorum voluntas parva, inferrebat in Angelis condemnationem, in Adamo cœptionem, ita ut culpa personalis efficeret illis necessaria, ad non obtinendum perseverantiae donum; in nobis autem non est culpa personalis necessaria ad non obtinendum perseverantiae donum: Multi enim infantes sine culpa personali pereunt, & multi adulti accep- ta gratia justificantे, nullâ ipsis ulterius

permisâ peccandi potestate moriuntur, conse- querter hominibus, pro præsenti statu non est commissum perseverandi, & non perseverandi arbitrium, quasi totum in solidum, sit in culpa personali. Appellatur autem nostra gratia fortior, quia vincit malitiam originalem, aut personalem præcedentem: Quare autem arbitrio Adami & Angelorum promiserit Deus perseverantiam & non nostris Rationem ibidem reddit Aug. quia nulla ratio exigebat ut tantæ facilitatib; operandi, non committeret Deus arbitrium perseverandi, sed attendendo ad nostram naturam lapsam, proutatemque peccandi, ali- ter debuit subveniri, ut perseveraremus.

EXPLICATUR Locus Augustini de Cor. & Grat. c. 10. & c. 12. In explicatione hujus loci, addo insuper aliquæ. In primis hunc locum contra doctrinam nostram primi incep- runt urgere Jansenistæ, quos, mirum est, quod sequantur aliqui Doctores. Certè legit S. Au- gustinum diligenter S. Thomas, non video ta- men, quod ex hoc loco, eruerit differentiam ef- ficacis Gratiae, dandæ in natura integra, à Gra- tia efficaci, quæ datur in natura lapsa.

Deinde tenendum erit, quod Gratia data Adamo, non fuerit, & secundum fidem, & secundum principia, cuiuscunque scholæ, effi- cax. Hinc differentia Gratiae datae in natura integra, & quæ datur, in natura lapsa, non erit differentia, adferens diversitatem in ipso effica- cia modo, sed differentia, quæ est inter Gra- tiæ sufficientem datam Adamo, & Gratiam efficacem, quæ datur nobis. Unde etiam & ipse S. Augustinus imibi prope post medium, appellat illam Gratiam, Gratiam datam primo Adam. Secundam autem appellat, Gratiam datam secundo Adam. Verba Augustini pro- pe post medium, sunt hæc: *Hec est prima Gratia, qua data est primo Adam, sed hæc est potentior in se- cundo Adam.* Et quia hæc apud S. Augustinum, & alias, nomine secundi Adam, intelligitur ho- mo obediens Legi Dei, docibilis Dei, ideo nomi- ne hujus Gratiae, data secundo Adam, venit Gratia efficax. Idque ostendit etiam prædi- cata Gratiae, data primo Adam, mox adferen- da, quod sit prædicata Gratiae sufficientis. Erit ergo Gratia data primo Adam, Gratia suffi- ciens: Gratia autem data secundo Adam erit Gratia efficax, quam intendit hæc explicare Augustinus, non autem intendit ostendere di- versum efficaciam modum futurum fuisse (statu excepto) in natura integra, à modo efficaciam, in natura lapsa. *Hinc*

Denique eruitur distinctio Gratiae in natura lapsa petibilis è statu, quam sic proponit Augu- stinus. In primis, quia Gratia data Adam, erat data Adam in bonis constituto, sicut in statu in- nocentia, nobis autem, datur, constitutis in ma- lis peccati, v. g. Originalis. Verba Augustini sunt; *Ille in bonis erat - - - Sancti verò in hac vita*

R. P.
H. MŁOD-
A nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

vita, ad quos periret liberationis haec gratia, in malis sunt; ex quibus clamant ad Deum: Libera nos à malo. Unde & hanc gratiam, ut vides, appellat Augustinus, gratiam liberationis.

Alia differentia harum gratiarum, idque è statu petibilis est. Quia ad illam habendam natura integræ non indigebat redemptore curativo, indiget naturali lapsa. Verba ejusdem sunt: *Ille in illis bonis, Christi morte non egit, iſtos à reatu & hereditario, & proprio, illius agni, sanguis absolvit.*

Est & alia differentia harum gratiarum, petibilis è statu. Quia gratia naturæ integræ, non erat viætrix concupiscentia rebellis spiritui, est in nobis. Verba textus sunt: *Ille non opus habebat eo adjutorio, quod implorant isti, cum dicunt; Video aliam legem in membris meis. - - Ille verò nulla talis rixa adversus seipsum tentatus - - suæcum pace fruebatur.* Unde & gratiam illam Adami, latiorem appellat, sed nostram potentiem, quia viætricem. Hinc dicit: *Non integræ letiore nunc, veruntamen potentiore gratia indigent isti.* Huc usque enumeravit S. Augustinus differentiam gratiæ in natura integræ, à gratia in natura reparata, petibilem è statu.

Post medium ejusdem capituli, incipit sanctus Augustinus ostendere differentiam inter has gratias, ex eo, quod illa quidem fuerit sufficiens, gratia autem novi Adam, efficax. Unde quidquid nos docemus de gratia sufficienti, totum id agnovit S. Augustinus in gratia data Adamo. Quod autem nos docemus, & inculcamus doceri à nobis, de gratia efficaci, totum id agnoscit S. Augustinus, in gratia, data secundo Adam.

Docuit S. Augustinus. *Istam gratiam, inquit, non habuit primus homo, qua nunquam vellit esse malus. Sed sane habuit, in qua si permanere vellit, nunquam malus esset, & sine qua, etiam cum libero arbitrio bonus esse, non posset. Sed eam tamen per liberum arbitrium, deserere posset.* Quasi diceret Augustinus quod non habuerit gratiam efficacem, quod nunquam esset malus, sed tantum sufficientem, cum qua posset, nunquam esse malus, si vellit. Nihil hic de differentia efficacium gratiarum. Fortè etiam innuit Augustinus, quod non habuerit donum perseverantiae, aut confirmationis in gratia, quo posito, nunquam quisquam vult esse malus. Itidem docet inhibet Augustinus, quod necessaria sic gratia ad salutem, sine qua, cum libero arbitrio, bonus esse homo non potest. Dicimus hæc omnia nos in nostris principiis.

Docuit Augustinus: *Tale quippe erat adjutorium, quod defereret si vellit, & in quo permaneret si vellit; non quo fieret ut vellit.* Quasi diceret sufficiens gratia est, cum qua homo potest operari, si vellit, efficax autem cum qua est operarius, & qua facit, ut vellit homo. Nihil hic de distinctione gratiarum efficacium. Dicimus

nos id totum de distinctione gratiæ efficacis, & sufficientis.

Docuit Augustinus. *Prima est enim (supple gratia data Adamo) qua sit ut habeat homo justitiam, si velit. Secunda ergo plus potest, quæ etiam sit, ut velit.* En & hic repetit Augustinus, distinctionem gratiæ sufficientis, data Adamo, cum qua potest homo operari si velit, à gratia efficaci, cum qua etiam homo est operatus, & qua sit, ut velit. Nihil hic de distinctione gratiarum efficacium. Quanquam hoc etiam forte innuit Augustinus, quod perseverantia finalis in gratia alligata fuerit consensu gratio-fo Adami; cum tamen perseverantia finalis in gratia apud nos, non sit alligata antecedenter, ulli operi bono. Totum nos id dicimus.

Docet Augustinus. *Hæc autem tanto major est (supple gratia) ut parum sit homini per illum preparare libertatem perditam, parum sit denique, non posse sine illa vel apprehendere bonum, vel permanere in bono, si velit, nisi etiam efficaciter, ut velit.* Per quod explicat S. Augustinus in gratia efficaci, non tantum reperiri operativitatem, quod sine illa, non possit apprehendi bonum, sed etiam includi operaturatatem, cum illa efficiat, ut velit. Nihil est hic de distinctione gratiarum efficacium. Dicimus nos id totum.

Docuit Augustinus: *Dederat & adjutorium, sine quo, in ea (supple justitia originali) non posset permanere si vellit, ut autem vellit, in ejus liberore reliquit arbitrio.* Ubi explicat Augustinus necessarium esse auxilium gratiæ divinæ, ad permanentem in bono, ita tamen, ut hanc gratiam abdicere possit, cum Deus, ipsum velle in ejus libero reliquerit arbitrio. Quanquam innuit etiam hic Augustinus, de illa ut dixi allegatione, doni perseverantiae, ad operationem gratiosam, quod etiam innunt & sequentia verba: *Posset ergo permanere si vellit.* Nihil autem hic Augustinus, de distinctione gratiarum efficacium naturæ integræ, & lapsæ.

* Docuit Augustinus: *Si autem hoc adjutorium vel Angelo vel homini cum primum facti sunt, defuisse, quoniam non talis natura facta erat, ut sine adjutorio, posset, manere si vellit, non utique culpâ suâ cecidissent, adjutorium quippe defuisse, sine quo permanere non posset.* *Nunc autem quibus deest tale adjutorium, jam pœna peccati est.* Et hic iterato inculcat Augustinus necessitatem gratiæ ad opera salutis, nam libertum arbitrium, sine divino adjutorio non potest permanere, & si homini gratia sufficiens defuisse, non peccasset consentiendo malo, non enim habuisset gratiam Dei, sine qua, gratiosum opus, perfici non potest. Ad præsentem autem naturæ lapsæ statum attendendo dicit Augustinus, aliquibus in penam peccati, sive originalis, (ut contingit in infantibus qui moriuntur, cum non adsit modus illos liberandi ab originali) sive in penam peccati etiam personalis (ut cum aliquis in peccato con-

enstitutus, cum dormit, mactatur) denegari nūcum proximi sufficient; sed etiam hīc nihil docet Augustinus de distinctione gratiarum efficacium, in natura integra, & lapsa. De quo enim adjutorio efficaci id dicimus, quod dicit Augustinus, illud esse tantum ac tale dominum, ut eo habito velimus, & quod vi ejusdem gratia efficacis, non solum possumus quod voluntum, verum etiam volumus, quod possumus, soliente Deo gratias, cum quibus nos videt operaturos. Etalem gratiam non habuit Adam. Quod inquit Augustinus, non fuit in homine prius. Idque ex eo, quia accepert gratiam tantum sufficientem, vi cuius posset operari si vellet, sed non accepit efficacem, vi cuius esset operatus. Verba Augustini sunt: *Accepert possit, si vellit, sed non habuit velle, quod posset, nam si habuisse perseverasset.* En & hīc nihil de distinctione gratiarum efficacium inter se.

Denique ostendit Augustinus differentiam naturae integra & lapsæ. Quia alligatum erat donum perseverantiae operationi bona gratio, & quidem uni, & quidem de libero arbitrio aucto descendenti. Jam autem in nobis, nulli libera operationi, etiam gratiosæ & supernaturali, alligatum est donum perseverantiae. Verba Augustini sunt: *Possit enim perseverare, etiam scilicet, quod ut nolle, de libero descendit arbitrio. Quidam ita erat liberum, ut bene posset & male. Hinc si volueret perseverare Adam volitione gratia, potuisset perseverare finaliter, nostra autem antecedenti volitioni, etiam supernaturali, non est alligata perseverantia, quæ est donum & gratia specialis.*

Exrecitat ad amissim verbis Augustini, & expensis, colligi non potest, quod voluerit differentiam gratiarum efficacium docere in natura lapsa & integra, nisi, ut dixi, petibilem ē statu, ad quem statum, etiam hoc spectat, quod bonæ ejus voluntati gratiosæ, fuerit alligatum donum perseverantiae pro impostorum, quæ allogato perseverantiae, in natura lapsa, non datum.

Alter locus est difficilis conflatus ex quibusdam auctoritatibus que videntur Deum facere prædeterminantem ad peccata. Talis locus est ex lib. 2. de lib. arb. c. 20. ubi, *Omnis autem desitum ex nihilo est, vide quo pertineat, & ad Deum pertinere ne dubites.* Ita recitat hæc verba lib. d. 24. sed ostendit Fulgenſis d. 3. f. 4. contradictionum reperiri in Aug. nempe ad Deum non pertinere ne dubites. Citat & alium locum idem exl. 5. contra Julianum c. 3. qui locus non habetur nisi lib. de gratia & lib. arb. c. 20. ubi dicit Aug. *Deum & ad bona & ad mala inclinare.* Sed neq; id faciat prædeterminando, sed

tur ad malum. Longè autem difficilior locus est, cuius meminit idem Fulgenſis cit. ubi docet Aug. quod potentia Dei compellamur in peccata, qui locus ut sonat, nec per Thomistas, nec per nos accipi potest. Sed illo loco, solum vult Aug. Deum per suam potentiam peccata peccatis punire subtrahereque abundantiora auxilia, ex quo sumpserat Julianus fundamentum laudandi peccatum. Quod autem debita sit hæc explicatio colligitur ex Aug. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Locus habetur q. 3. de Reprobatione, & Tract. 53. in Joan. *Fecerunt peccatum, quod eos non compulit facere, cui peccatum non placet sed facturos esse prescrivit.* Vide Suar. lib. 2. de Auxil. cap. 3. n. 9.

Autoritas S. Scripturæ.

PLures adferuntur, principaliores perstrin gentur.

Nazarius q. 22. a. 4. adducit locum ex Luc. 22. ubi Christus D. dicit: *Filiū hominis sicut definitum est, vadere.* Et Actorum 4. de judicibus Christi dicitur: *Convenerunt &c. facere, quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri,* & tamen certum est, passionem, Christum D. liberè tolerasse: adducitque loca in quibus prædestinare, prædefinire, prædeterminare, pro eodem sumuntur.

R E S P O N D E T U R. Conc. quod possint sumi pro eodem prædestinatio &c. sunt enim hæc ut numeri, modo omnia hæc ponantur cum debita explicatione, quæ salvet libertatem &c. Prædefinita fuit mors Christi D. sed, ut alibi explicatur, ex suppositione prævii confensu ad moriendum; vel si velis retinere explicationem Lugonis: Liberum Christum D. fuisse dices, quia poterat dispensationem p̄stere, ne moreretur, & non erat prædeterminatus, ne peteret, in præfenti autem nihil simile dici potest.

Joannes à S. Thom. utitur inter alia hoc loco Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum.* Ubi non dicit Christus D. quod Pater decerneret aut exhiberet, sed exhibebit, si rogavero. Et certè si nondum erat volita Patre illa exhibitio Angelorum, quo modo affirmare Christus potuit; Exhibebit?

R E S P O N D E T U R. Nos admittere, quod Deus de suis actibus salvâ sua libertate possit decernere, cùm ipsum decretum sit formale exercitium libertatis; hīc autem de tali decreto est res; sed negamus hoc decretum formari de actibus liberis, determinando ad unum, ponique potest hoc decretum absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte objecti, volo dare, si Christus petierit exhibitionem Angelorum: Non erit autem otiosum illud decretum, quia connexum cum aliquo de factō ponendo, nempe cum volitione exhibendi Angelos ad quam exhibe-

R. P.
H. MŁOD
TOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI

exhibitionem paratus erat de se Pater. Dicit etiam possit quod illud exhibebit non grammaticaliter, sed sensu sit conditionatum, ratione antecedentium conditionum. Quæ autem adferuntur de percussione Syriæ, alibi soluta sunt.

3. Locus est, quia Deus de facto promittit aliqua, quæ pendent à libertate nostra, ut fidem nationum, & tamen promissio, est expressiva voluntatis internæ pacientis, & promittentis.

RESPONDE TUR. Circa actus bonos presupponi prædefinitiones, unde etiam & promitti illa bona facta possunt; circa actus malos sufficit præscientia & decretum non impediendi. Ad alias auctoritates explicandas.

NOTA. Quod plura loca explicari possint per hoc, quod scilicet indigamus efficaci Dei gratia, selectione auxiliis, sed nego nos indigere prædeterminatione. Rursus, in pluribus locis hoc solum vult Script. quod sine gratia nihil possumus operari, sicut homo non potest vivere sine corde carneo, vel cum corde lapideo; sed non sequitur illam gratiam, debere esse prædeterminantem.

Quando autem in ordine ad conversionem dicimus esse lutum in manu figuli, hoc non est accipiendum simpliciter, alias in opere justificationis haberemus nos non nisi passivè, sicut lutum; quod est contra Trident, sed in hoc verificatur quod sicut in luto, non est principium effectivum formæ, sic nec in viribus nostris naturalibus, est principium sufficiens operandi sicut oportet ad salutem, sicut lutum non seligit sibi formam, sic nec nos auxilia gratiæ.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Argumenta à Ratione.

OBJICIT 1. Joan. à S. Thom. habito fundamento in Trid. Seff. 6. c. 5. Exordium justificationis debet sumi à gratia præveniente, & quidem efficaci, ut nos consentimus; sed noster consensus ut liber, & ut à nobis etiam, conductus ad justificationem; quia sine consensus nostro non justificamur; Ergo non à sola gratia, est exordium justificationis, & cum illud exordium non possit sumi à gratia indifferentiæ, quia quod est indifferentiæ, nihil determinat exordiri potest; Ergo exordium illud ante consensus, est efficax, consequenter prædeterminationi.

RESPONDE TUR. Per nos exordium justificationis, esse à principio, quod tam consensus absoluti, quam conditionati, est causa. Porro, gratia est exordium justificationis in quantum dicit rationem virium, operativitatis, auxiliis &c. quod non confert sibi creatura, sed accipit à Deo; consensus autem noster non conductus ad justificationem, quasi tribuens vires agendi, à quibus viribus defumitur initium justificationis; sed conductus ad justificationem ut connotatum illius auxiliis; jam autem Trid. hoc solo sensu

docuit exordium justificationis non esse ex nobis, quia scilicet vires agendi supernaturales, à quibus incipit motus, non tribuimus nobis; sed non docuit, quod illud principium non dicat connotationem consensus conditionati gratos, præcedentis absolutum statum. Consequenter tamen dici potest, exordium justificationis in genere efficientis sumi à gratia, in genere autem causæ formalis ab ipso actu ex gratia elicito: neque enim in negotio salutis nostræ mèrè nos passive habemus. Illam autem gratiam non admittimus esse indifferentem in entitate; si enim à parte rei existit, determinatè existit; nec admittimus indifferentem etiam per exclusionem determinationis ad agendum, petibilis ex suppositione consequenti; sed admittimus indifferentem, per exclusionem determinationis præcedentis, quæ positâ, non possumus non operari. Illa propositione: Gratia præveniens si non sit efficax, non potest dare exordium in justificatione, falsa est, cum etiam gratia sufficiens positum exordiri, licet non sit exorsura. Fortè etiam imaginatur arguens, nos non admittere efficaciam in actu primo ante statum absolutum, quod falso est; quidquid sit in quo illa stet: Concedimus item prævenientem gratiam, non quidem antecedentiam prædeterminationem, sed completivam in ratione virium, elevativam potentiae &c. quidquid sit, quomodo distinguitur à gratia adjuvante. Hic autem diligenter annotandum est; nec gratiam quæ efficax est, nec prædeterminationem, nec specialem Dei favorem esse omnino necessaria, ad hoc, ut possumus consentire, quia positâ gratiâ sufficiunt omnia hæc possunt non haberi; & tamen cum illa possumus operari bene. Unde ulterius dicitur; Justificationis initium non est à gratia sufficienti, quæ sufficiens est, quia hæc gratia importat, quod non sit operatura, in initio autem salutis est operatio: Nec proficiscitur à gratia efficaci, quæ efficax est; sed proficiscitur à gratia efficaci materialiter, seu efficienti.

INSTARI potest 1. Proficiscitur consensus absolutus à gratia in actu primo operatura; Ergo & consensus conditionatus.

RESPONDE TUR. Quia habetur aliquid antecedens consensus absolutum, à quo potest desumiri iste actus primus; statum autem conditionatum, nihil antecedit, nisi possibilitas, quæ ex quo se habet ad utramque partem, adeoque non confert determinatè infallibilitatem.

INSTARI potest 2. Effectus absolutus ab iisdem principiis pendere debet, à quibus & conditionatus.

RESPONDE TUR ab iisdem principiis in ratione virium, causæ, operativi, pendet effectus absolutus & conditionatus; sed non ab iisdem ratione formalitatum petibilium à statu, & non ab iisdem sub ratione operaturæ causæ, & quia formalitas causæ prout operaturæ efficacis, propter in-

Disputatio V.

169

et infallibilis, non causat consensum, ideo adhuc consensus conditionatus & absolutus, ab usum causis pendebit.

INSTAT 3. Joan. à Thom. Id quod postula-
mus à Deo, ex ejus gratia procedit: Nam, ut in-
quit, Aug. *Oratio est clarissima gratia testificatio;*
Oramus autem etiam pro nostrae voluntatis
consensu, & Ecclesia petit, ut rebellis etiam
nolle compellantur voluntates; Ergo appa-
re illud consensum à gratia proficiat.

RESPONDE TUR. Concedendo totum,
qua afferimus tam conditionatum, quām ab-
solutum nostrum consensum, produci à gratia;
sed cui possumus resistere, ut loquitur Trid. &
cui cooperamur: ne in opere justificationis,
contra Trident, merē passivē nos habeamus.
Unde in primis in statu conditionato non supponi-
tur, nec expectatur ponendus sine gratia ille
consensus, sed producendus ab eadem; in statu
autem absolutō supponitur quidem antecessisse
consensus conditionatus; sed quia & hic non
expectatus, sed causatus à gratia, bene adhuc
per gratia danda, supplicamus: Consequenter
in nostris principiis non possumus petere, ut tum
nonnulli de gratiam, quando p̄ficitū ante nos
consensu, ante infusionem proportionatam
gratia; sed bene possumus petere, ut feligat
panas, eum quibus videt nos consensu, pos-
sumus autem à Deo nobis dari consensum, quia
petimus eisdem necessariissimam causam, hoc
à gratiam. Quod attinet ad hunc terminum:
Compellere voluntates, hic compulsus non si-
gnificat ad actionem ad agendum, sed oblationem
principii, extrinsecus advenientis, gratiosi
compellimus enim ab extrinseco) & ut illud
nos juvet, & elevet contra rebellionem no-
strarum voluntatis, contra quam, sine auxilio super-
naturali, nihil possumus, ut oportet: *Quo au-
xilio posito p̄cipue selecto,* facit in nobis
Deus consensum absolutum, nec pro ulla statu
gratia supponit voluntatem conversam, sed fa-
ctum dictum est.

Objicit 2. Alv. l. 3. d. 73. Auxilium suffi-
ciente est illud, quo potest quis operari si velit;
efficax autem est, quo quis actualiter operatur;
in hoc est major virtus; quia majoris virtutis
et principium, tribuens actualiter operari, prin-
cipio solum tribuerit posse operari; actus enim
secundus, nobilior est primo.

RESPONDE TUR. Agnoscamus majorita-
tem in gratia efficaci, non in posse agere, nec in
ratione virium p̄sufficienti; sed in ratione do-
minicantis in illa explicata selectione. Immerito
etiam supponitur, ut dictum, quod gratia suf-
ficiens sit ad solum posse operari. Immerito
etiam supponitur, omnem actum secundum esse
nobiliorum primo, alias apprehensio A. esset
nobilior potentia intellectiva. Concedimus
tamen efficaciam causae, non pendere à suo effe-

cōtu, sed è converso: Unde etiam gratia efficax
non accipit vires, & posse agere, ab ullo consen-
su etiam conditionato, quidquid sit, an alias de-
nominationes tribuat consensus conditiona-
tus?

INSTAT 1. Duplices sunt per Aristot. artes,
quædam demonstrativæ, quæ si adhibeantur
media secundum regulas artis, infallibiliter
consequuntur finem intentum, ut formatio glo-
borum plumbeorum, eò quod omnia prærequi-
sita, ad consecutionem finis, sint in potestate arti-
ficis; Artes vero conjecturales non semper
consequuntur finem, eò quod non sint omnia
media in potestate artificis, qualis est medici-
na: Jam autem ars supremi medici Christi D.,
qui venit salvum facere quod perierat, non est
conjecturalis, sed demonstrativa, adeoque in-
fallibiliter consequens finem, quem non appar-
et, quomodo infallibiliter consequatur, si est
indifferens & indeterminata gratia ad operari
& non operari.

RESPONDE TUR. Etiam per nos gratia ef-
ficax non est indifferens, & per hanc Deus in-
fallibiliter consequitur suum finem; licet sit
indifferens hoc sensu, quia illi potest resisti se-
cundum Tridentinum, quamvis non sit resi-
stendum.

INSTAT 2. Per nos Deus condeterminat ad
agendum, non appetit autem quomodo ultra-
que causa conjungat se ad consensum, & qui-
dem non casu, si non datur prædeterminatio.
Unde vel voluntas divina sua gratia efficaci de-
terminare nos debet, vel nos illam, quod absurdum
est, quia alias verum esset dicere, quia vo-
luntas creata operatur, Deus cooperatur.

RESPONDE TUR. Concedimus quod nos à
Deo determinemur, hoc est compleamur, ut
potentia nostra indifferens ad habendum, vel
non habendum auxilium, compleatur auxilio,
quod datur à Deo: Concedimus nos determi-
nari cogitationibus & affectionibus quæ sunt in
nobis sine nobis: Concedimus item nos deter-
minari, ratione selectionis auxilii, determinari
ex suppositione consequenti, ad agendum, licet
non degeminemur Thomisticè, h.e. cum abla-
tione indifferentiæ in sensu composito ad posse
oppositi. Unde per nos non ideo Deus agit, quia
agit causa secunda; sed potius ideo agit causa se-
cunda, quia agit prima conferendo virtutem,
elevando, dando auxilium, &c. & pro statu ab-
soluto feligendo, &c. Quando autem nostri di-
cunt, causam secundam seipsum determinare,
non facit hunc sensum, quod non p̄supponan-
tur in ante collata à Deo proportionatæ vires,
sed facit hunc sensum, quod non supponatur ab
alio principio determinata ante suam determi-
nationem, nemo autem nostrum dicit, quod ad
hanc ipsam determinationem, non concur-
rat Deus.

INSTAT 3. Auxilium non subditur, quantum
P ad usum

R. P.
H. MŁOD-
ELOWSKI
Tom. I. c. Z.
D. VI

ad usum potestati nostri arbitrii, sed potius subicit sibi ipsum arbitrium.

R E S P O N D E T U R. Quod Trid. negare videtur id: Dicit enim, quod auxilium illud etiam abdicere possit voluntas. Deinde secundum toties jam repetita dici potest, quod auxilium illud ex suppositione consequenti subdit sibi ipsum arbitrium, licet non prædeterminet physicè: Et sicut supposito, quod sedeat Petrus, non subditur illi, ut sedens non sedeat; sic etiam ex suppositione, quod sit consensurus, non subditur illi, ut non consentiat. Pro statu autem absoluto selectio auxiliis subdit sibi arbitrium.

O B J I C I T 3. Nazarius q. 24. a. 4. In nostris principiis, sequitur gratiam esse pedissequam nostra voluntatis, & aliquid præcipuum in ipsa justificatione esse à libero arbitrio, ut solà & primâ causa, nequaquam autem à gratia, siquidem posita quacunque vehementi gratiæ, per nos, liberum arbitrium semper manet indifferens; facere autem pedissequam gratiam, est loqui contra Aug.

R E S P O N D E T U R. Pernosc nec pro statu conditionato esse gratiam pedissequam, quia antecedit & præsupponit positioni conditionati consensus; nec in statu absoluto, est pedissequa, quia ante illum supponitur infallibilis. Quamvis autem consensum conditionatum præsupponat illa gratia, non potest dici pedissequa, cum ipsum, ut dixi, statum conditionatum in ratione viriū, productivi, principii, præcedat. Unde secundum illud tritum; Quod est causa causæ, est etiam causa causati, siquidem ipsum consensum conditionatum antecedit, certe ratione formalitatis alicujus, peribilis à statu conditionato, non debet dici pedissequa, cum ipsum statum illum causet. Quod attulit de indifferenti, alibi solutum est.

I N S T A T 1. Ponamus tres æquales peccatores, æqualiter vocatos, primus resistat, secundus liberè consentiat, tertius consentiat determinatus: Quo casu secundus aliquid habet præ primo, utpote non consentiente, & præ tertio utpote necessitato, illud autem plus non potest haberi, nisi ratione prædeterminationis.

R E S P O N D E T U R. Habere illum plus ratione libertatis elevatæ ad agendum, ratione selectionis auxiliis, &c.

I N S T A T 2. inquirendo à quanam gratiæ, ab excitanté, an ab adjuvante consensus ille in nostris principiis oriatur?

R E S P O N D E T U R. Intervenire illic, & gratiam excitantem, quæ stat in primis motibus, qui fiunt in nobis sine nobis: Intervenire & adjuvantem, quæ non supponit, sed causat etiam ipsum consensum conditionatum; nec exspectat illum, sed ponit, idque præviè complendo, elevando, virtutem agendi tribuendo, licet consensus conditionatus refundat etiam suas denominations in gratiam. Plura vide de Gratia, D. §.

Tractatus III.

DIFFICULTAS III.

De Decretis mixtè conditionatis.

R Uiz. d. 71. S. 7. meminit quorundam decretorum mixtè conditionatorum, quæ possent in Societatis principiis admitti; quorum nomine accipit decreta in aliquo universalis decreto contenta, & pertinentia ad regimen actualiter exequendum in aliqua differentia temporis. Ex his aliqua continentur in legibus universalibus divinæ gubernationis, & omnes aut plures homines comprehendunt v. g. Deus vult omnes homines salvos fieri: Alia continentur in decretis specialibus; dispositioneq; circa particulares personas, quale est illud, si non laverete, non habebis partem mecum. Docet in talib; decretis post nosci futura conditionata. Ratio, quia per illationis necessitatem colliguntur: Si enim omnes homines vult salvos fieri, subintellige cooperantes, salvabit certè Petrum si fuerit cooperatus. Erit autem hæc notitia distincta à notitia conditionali, quia attendet præcisè, ut dixi, ad illationem, non ad coexistentiam explicatam ante. Circa quod

A S S E R O 1. *Deum formare talia decreta;* Ratio, quia licitum est illi alligare suam libertatem, & cum potuerit non dare etiam pro meritis supernaturalibus vitam æternam, nihilominus se determinare ut illum det.

A S S E R O 2. *Illis decretis Deum alligare suam voluntatem:* Per hoc enim decretum exercet libertatem, sed non alligare libertatem creatam ad unam partem; nisi forte ut alibi dicitur, prædefiniendo ad bonum, quia hæc ligatio tolleret libertatem, ut probatum. Posito autem decreto, quo ligat Deus suam libertatem ad unam partem involuntur aliquæ conditiones, quas Deus pro sua parte ponere debet, has Deus debet implere ex vi illius decreti: Sed sicut illic non determinatur, ut dixi libertas creata, ita nec determinantur hypotheses ponenda ex parte creature.

A S S E R O 3. *Per illa decreta mixtè conditionata non auferri libertatem:* In primis quia ut dixi, non ligatur per illa libertas creata, sed sibi legem ponit sola libertas divina. Deinde, quia ita se habent decreta illa mixtè conditionata, ut non determinant in particulari creaturam ad agendum, & ita hoc decreto, volo omnes homines salvos fieri si perseveraverint; necessitatür quidem Deus ut si Petrus perseveraverit, salvetur; sequiturq; per necessariam illationem, si perseveraverit salvandum; sed non sequitur perseverarum, unde etiam alia pars vera erit, si non perseveraverit Petrus, non salvabitur.

A D D O. Videri quod prius natura nesciat Deus aliquid in mixtè conditionato decreto, & posterius natura obiectum scientiæ conditionium, quia prius est natura nescire, quod superseveraverit Petrus salvabitur, quam quod sit perseveratus

TRACTA.